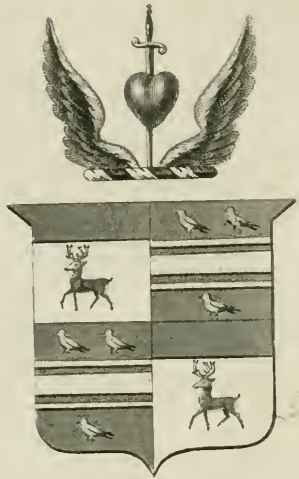

Countess -
1° Vaughan
2° Grasshoff

Col 84

3336

Henry Blencowe Churchill.

Assault

1-1

1000 # 20 +

10

8

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

ADPERTORUM

The chart for adpertum is divided into...

Reconditorium ac Recluforium

Opulentia fapientiaque

Numinis Mundi Magni,

Cui deditur in titulum

CHYMICA VANNUS,

Obtenta quidem & erecta Auspice
Mortale Cœpto; Sed

Inventa Proauthoribus Immortalibus Adeptis,

Quibus

Conclufum eft, fancitum & decretum,

Ut

Anno hoc per Myfteriarcham Mercurium,

Velut

Viocurium, feu Medicurium,

StatVia oraCVLa sVa eXorDine InoLesCerent,

& aVrea Veritas perfpICaClorIbVs IngenIIs

nVDè: breVlterqVe ImotesCeret.

Orbe post Christum natum Millefimo, sexcentefimo, sexagesimo sexto, Idibus Majis.

AMSTELODAMI,

Apud JOANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE,
& ELIZEUM WEYERSTRAET, ANNO 1666.

EPIGRAMMA
I N
Z O I L U M.

*Invide virtutem semper violare secute,
Semper in alterius dentibus esse cute.
Non ad cuiusvis sunt hæc æquata stateram,
Hæc sunt Præteritis irreprobata Sophis.
Nullius indultâ temerè mastige petenda,
Hic nihil ergo noce, vel meliora doce.
Gelria mi patria est, sed Venloa propria terra
Me mihi scito datâ non nisi lege loqui.
Non tamen à Piceo vultum deflecte Bacillo,
Quin lege, quod, forsân, pruriat, intus erit,
Nec tetrico rictu censuram defer in illum,
Clausula ni fuerit pagina lecta tibi.*

Idoneum ad Lectorem

Inter-verbium.

1. **I**udiciose mi frater, quia hodie infinita maledicendi lascivia, & ego non semel hâc parte graviter vapulavi, quòd nimirum aliquid vigiliarum publicè bono aliquando fecissem, ac fortè nonnulla juxtà adessent, metalepticè, aut tropologicè sumpta, cujusvis captum non ita statim obvìa, neque reconditorum tamen vocum, phrasiumque indicem adjecissem, idcirco nunc damno meo cautionè indè effectus, vocabulorum abstrusiorum, sententiarumque acutiorum glossèmata atque paragraphos asstituerè proposui.

2. Sunt enim aliqui tam scioli, tamque præfracti, ut omnia, quæ ipsi nesciunt, vel non sentiunt, facilè prædamnent, vellècent, & perdespuant, nihilque etiam præbent, aut addicant, nisi solummodo, quod sibi fuerit cognitum & compertum. Mox ubi syntaxis, sive verbum occurrit, quod minùs fortassis primâ fronte apprehendunt, ajunt: hoc fictum est, non autem receptum latinum, quia hoc numquam amplius legi, nec audiui; volentes per id haud obscurè indicare, propterea quoque minimè tolerandum: scitum profectò, tum Platonicò, tum Socratico ore dignum dictum! quasi verò hujusmodi glorioli, gulosique lectores, seu magnis nasibus pansophi omnia legisse aut audisse debuissent, quæ in amplivago latinitatis campo delitescunt, quem profundissimum ritè appellare licet oceanum vix annorum nostrorum funiculo plenè explorabilem:

3. Nihilominus intantum calumniandi cacoëthes, livorisque virus gliscit & incanrescit, ut nihil nunc in præsentì exulcerati hujus sæculi facie magis agere videatur, qui ad lucem opera sua protrahit, quàm detractoribus, malevolisque mensam quandam adornare, qui omnia, quæ apponuntur, non dico acidis, aculeatisque linguis, & moribus; verùm violentis ruptibus, ac Theoninis dentibus discerpunt, corroduntque, non quæ displicent modò,

modò, sed & quæ magnopere subinde placent; haut absimiles felibus, quæ tantò acriùs in aliquem solent obgrunnire, quantò lautiorẽ sibi ofellam sentiunt exhibitam: quoniam ut nunc sunt affectus hominum, nulla meherculè res, nullum negotium, vel opusculum nullum tam justis de causis suscipitur; quin adsint, qui illud obelent, aculeisve suis pungant.

*Nemo pol Antimacho, nec tutior ibit Homero,
Vellicat & magnos livida Parca Deos.*

4. Accidit non ita pridem, circiter ante annum, ut tractatus ille de medicina universali, qui hìc ad calcem libri subtextus, & à me Londini in Anglia è germanismo in latinismum transfusus est, ostenderetur aliquibus à rebus naturæ & artis utriusque instructissimis perlustrandus viris, si, qui typis procuderetur, dignus foret, nec ne, iudicium suum, calculumque darent; & inter illos pleraque pars erant Doctores, aliqui etiam divi, nec genere minùs, quàm prudentiã conspicui.

5. E quibus uni valde valetudinario, & jam omnino mortuo (sed aliàs maximo Philomago, musarumque Mæcenati, ac Hermeti velut suppari) in animo concluderam appingere dedicationem istius prædicti tractatùs, quia aliquousque me noverat, & ego ipsum: hinc composueram eo fine aliud secretius quoddam pictatium, in quo planis, & non longis logis (propter specialem aliquam rationem soli Deo, & mihi notam) communicãram eisdem propriam facilè mentem de Philosophorum Invento, pròinde penitiùs imaginabar, rem ex toto, & voto mihi eventuram:

6. Sed eheu, ut sæpe in contrarium tendunt spes firmæ mortalium! triduo enim vel quatruiduo pòst, typographus petenti mihi, num. quid resolutionis haberet super opere isto, respondit, fabam nigram intercuisse, censum & conclamatum, non bonum esse latinum translationem illam, sed scaterẽ barbarismis, & carere sapore, in quã tamen (licet intra plùs minùs deciduum tota peracta fuerit) præter solum titulum, & pauca admodum

vocabula, forsan non ita communia, atqui ad rem appositissima ne litera quidem immutata est; Ego autem auriculas dimittens & unà impensè obstupescens adeò sinistrum consensum, hos Atticos arbitros protinus convèni, hodie istum, cras alium, petique ab unoquoque perhumiliter, quatenus amabò luminibus meis non obstrueret, at faveret nonnihil, & æquam suam dignaretur ferre censuram; nam tres omnino, vel quatuor, homines itidem non indoctos, sat dextrè de re sententiâsse.

7. Surdis fabulas, nihil effectum est; nemo non quasi in fermento existere visus; multi etiam superciliosè & præcipitante me auscultantes, tandem non erubuerunt coram in os dicere (ecquid enim non eloquuntur culmites?) videlicet interpretem illum, quisquis ipse fuerit, Chymicam artem prorsus non intelligere, nec me semel tantæ esse authoritatis, qui archaizare possem, vel genium meum prodere, versionem illam, è germanismo in latinismum, factam esse pueriliter; Hem cæcos, vidistisne unquam colores? & simul cum his dictis humaniter monstratur mihi aliquoties dorsum.

8. Cæterùm dum ego semel, ceu jam in ostio, novissimè à certo quodam illorum supplicarer, ut fraternè quæso & judicatò rem pensaret, adjecit adhuc remissè & leviter, in ipso discessûs momento, ubi typographus rediret, visurum se tamen, quid dicturus esset; & supra omnia hæc memorata fuerant mihi aliqui multùm concionati de humeris, sique occurrisset, vetuissent istud Horatii,

*Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
Viribus, & pensate diu, quid ferre recusent.*

Non dubium, quin & illud occentâssent: quia videbantur quasi per hoc indicare voluisse, me tanto operi pertegendo, scilicet ut transferrem aliquid de una lingua in aliam, præcipuè Romanam, longè fore imparem.

9. Et quamvis potentiam meam nauci, ac nihili hîc libens agno-

agnoscam, nolimque me vel ulli, licet minimo, æquiparare, multò minùs gloriose præferre, nihilominus, nisi humilitas tanta foret in Deum venustas, & apud homines utilitas, affirmare fere ausus essem, plerosque ex illis, quantæquantæ etiam emunctæ naris, & obuncti Laris, cum omni suâ sapientiâ atque solertiâ, vix semel sic facturos secundùm.

10. Et hoc adhuc ampliùs, iterùmque mecum dices, æque lector, modò rem semel paullò strictiùs trutinæ appenderis; tunc quippe, non criminandi, verùm potiùs vehementer admirandi, luculentissimam invenies rationem: quomodo nimirum ego adhuc, spatio tam perbrevis, opus istud & hoc qualecunque, ausu pari atque formidine, (etiam exconditionatus, & peregrinus, sine re & ære in itinere; sine igne, validissimâ in hyeme: & nullo, neque libro, neque socio habito) aggressus, in pessimis nimirum dierum, quos totos planè extremæ necessitatis onera, & curæ conquirendi victum ac amictum diversissimæ extorquent, evigilârim ad limam talem, qualem vides;

*Sed mea musa rudis, canimus, quas possumus, odas,
Quæ non docta strepit sæpe refecit avis.*

11. Ego porrò nunc sub meridiem, nunc sub vesperum, apud illos peritissimos, sagacissimòsque Aristarchos sic convivatus, redii perpetuò tam ventre vacuus, quàm mente ruptus, religiosusque domum, sed super viam multimodas usque cogitationes jactavi, & per animum traxi: aliquando namque cervicem occuiniscens, barbarè inclamare; Proh quantus parasitus, quantus spheudocrites mundus est! catuli judicantur à talpis. Ut irregulata schola est! formicæ instruuntur à picis, ut turbulentum pelagus! parvi piscès devorantur à magnis, quàm malè ordinatum stabulum est! oves opprimuntur à bobus. Pauperes, & bonæ mentis homines variè depressi rejiciuntur, negliguntur; florent alii tam vitiis, quàm divitiis foelices: jus suum non obtinet, at cadit causâ, qui tamen causam defendit æquissimam; Vah mortalium

morositatem, sed ô scelestâ, & funesta filiorum Adæ dæmonia cum obsecrationibus loquitur pauper, & dives effatur efferè: nam quicquid dicunt, quicquid faciunt, ab omnibus laudatur & acceptatur, sive bene sit, sive malè.

Nemo malus sælix, quis dives non facit aptè?

Hæc una res & lacrymas & cogitationes ingerit mœstissimas.

*Vah probrosa nihil paupertas durius in te,
Quàm quòd ridiculos homines facis atque rudentes!*

12. Aliquando etiam ajebam mihi, profectò fortuna favet fatuis, hodierno tempore adhuc fit in mundo, quemadmodum ævo Salomonico, pluris penduntur animalia, quàm docti & literati.

Oppida tota canes venerantur, nemo Dianas.

Dominelli placent, miselli jacent, eruditi & sapientes sunt sepelibles. Magni mercatores sulphuratorum majori in pretio sunt, quàm ipse Plato.

*Vir bene vestitus pro vestibus esse peritus
Creditur à mille, quamvis idiota sit ille.
Si careas veste, nec sis vestitus honestè;
Pileus attritus, si fœda & scissa lacerna,
Si toga sordidula est, & ruptâ calceus alter
Pelle patet, vel si, consuto vulnere, crassum
Atque recens linum ostendit non una cicatrix,
Nullius es laudis, tenens licèt omne quod audis.*

13. Interea autem, dum ita lepidè mecum litigo, occurrebant identidem ex verè aureo illo libello (qui meis quidem auspiciis, tam à valentulo rerum succo, sententiarúmque gravitate, quàm occulto spiritûs sancti tractu, omnibus orbis voluminibus consimilem materiam tangentibus facilè palmam præripit, & ex quò ipsum vidi ac legi, unicè semper cordi meo sapuit)

de imitatione Christi, vitæ viæque meæ perpetuo comite verba hæc.

14. Bonum nobis est, quod aliquando habemus aliquas gravitates, & contrarietates, quia sæpe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliquâ re mundi ponat. Bonum nobis est, quod patiamur quandoque contradictores, & quod malè, & imperfectè de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus, ista sæpe juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt, tunc enim melius interiorem testem Deum querimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

15. Quando itaque ego tam sum rudis, stupidus, & ignarus, mundusque tam insubidè judicat, & hominibus mea specimina usque obsolescunt, tibi, *O indeclinabile Tetragrammaton!* cui parvitas personæ meæ non ignota est, qui iudicio tuo numquam labasceris, apud quem frequenter insulsus & incultus plùs pollet, quàm prudens, & eruditus, hunc genii & ingenioli mei informem Primogenitum appronabundus adoleo, ante te, inquam, infantiam meam, pueritiam & inscitiam, subsequenter duobus syngraphis, cordatissimè recognosco atque emphatico.

S O L I L O Q U I U M

Paraphrastæ Matutinum,

*Quo Physiarcham tanquam quotidianâ hostiâ ma-
ctare, eique votum sacrare consuevit.*

1. Xpergiscere & exilias de melancholia mentis ani-
ma mea, quare vano mœrore laceraris, cur super-
fluis curis fatigaris? ausculta quid stillare in te velit
Dominus Deus. Beata anima propter Jesum pau-
pertina, & peregrina facta. Beata anima, quæ Christum Domi-
num in se loquentem legit, & de ore ejus consolationis favo pa-
scitur. Beatæ aures, quæ labellis inhalantis Dei obtemperant, &
ad fabellas hujus orbis obsopiant. Beati oculi, qui carnalibus
clausi sunt, spiritualibus autem aperti. Beatum os, quod lac ex
pectoris divini venis affugit, & ad vitæ hujus lactationum scenas
obbrudet. Beatum plane cor, quod ad pulsum cœlestis sponsi
quamprimùm distertit, & de mundi hujus lubricitatibus nihil
advertit. Beati inquam qui se Deo devotant, seque ab omni
sæculari somnio excutiunt.

2. Animadvertite hæc anima mea, quin converte te ocyus
ex toto corde ad Deum; obsera sensualitatis tuæ ostia, spira soli-
loquia tua, aspira sola habitare tecum, nullius require sodalium,
sed magis ad Deum devotam ingemisce precem, ut valeas perci-
pere, quid mussat in te Dominus Deus, ut compunctam retineas
mentem, puramque conscientiam: totum orbis amphitheatrum
nihili pende, Dei seriam omnibus exterioribus antepone; neque
enim poteris illi vacare, & in temporalibus pariter delectari, si
debet appropinquare tibi Deus cum Angelis sanctis, oportet te à
notis, à charis, ab amicis elongari, & ab omni humano solatio men-
tem tenere seclusam.

3. Hæc

3. Hæc dicit charissimus tuus, fors tua ego sum, salus tua, & pax tua, serua te apud me, & pacem inuenies. amputa sirenicam cupidinem, desere hunc amarulentum, hunc felleum, hunc miserum mundum, & reperies requiem: mitte peritura, quære mansura, quid namque sunt omnia transitoria, nisi seductoria? Sequere me, quia ego sum via, veritas, & vita; sine via non itur, sine veritate non scitur, sine vita non transitur, ego sum via, quam sequi debes, veritas cui cedere debes, vita quam desiderare debes, ego sum via salutaris, veritas sphæralis, vita intemporalis, ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata, quam si suspiras hæreditare, præsentem vitam dedignare, si vis inquietare in cælo, peregrinare in terra, si cupis triumphare mecum, sustenta crucem mecum: soli enim bajulatores crucis inueniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

4. O dulcissime, ô multissime protomartyr Jesu! quandoquidem ita arcta est via tua, eadémque mundo despecta, dona mihi te obsecrò cum omni orbis opprobrio æmulari, neque enim maior est servus Domino suo, nec discipulus ultra magistrum, exerceatur servus tuus jugiter in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas mea, siquidem tu Domine Deus meus in manibus tuis scripsisti me, omnia bona mea tu es unicus, tu mihi in corde stas, tu mihi in desiderio es, & ideo post te currere, plorare, & obsecrare necesse est: Sed quis ego sum, ut audeam sic confidenter ad te loqui? Ego sum pauperrimus, cùm perditissimus, tum ignominis ille homunculus tuus, atque abjectissimus erro, nihilissimùmque cœnum, multò indubiè scelestior, & contemptibilior, quàm sciò, vel dicere auserim.

5. Sum, summe ac metuende mi Pater, informis, perfidus & nepotinus ille prodigus, qui furibundo adolescentiæ Aquilone abreptus, jugique impatiens præ libertatis amore insolenter me erga te gessi, & violentum passionum impetum secutus, domum tuam deserens, in longinquas, & peregrinas regiones secessi, in quibus molliter vivendo, & dissolutè agendo facultates omnes, substantiámque profundavi & oblimavi.

6. Doce me tamen hodie coram te dignè & humiliter converfari, quoniam fapientia mea tu es, qui in veritate me cognofcis, & cognovifti, antequam jaceretur fundum, & priufquam natus eflèm in mundo, qui quoque continuò majorem pro me clientulo tuo fubis curam, quàm cor maternum pro fua prolecula, vel quàm ego ipfe habeo, aut gerere poffum.

7. Ecce ergo, propositum meum pendet ab arbitrio, fiat ad beneplacitum tuum, in gratia tua potiùs, quàm in propria fapientia fido; nam homo proponit quidem, fed tu disponis femper, nec eft in homine via ejus: Quantò quis in fe humilior fuerit, & Deo fubjectior, quantòque aliquis magis fibi unitus, ac interiùs fimplicifatus fuerit, tantò in omnibus erit fapientior, & pacatior, tantòque plura & altiora fine labore apprehendit, quia defuper lumen intelligentiæ bibit, graditur Deus cum humilibus, affociat fe modicis, appropinquat parvulis.

8. Eft larga fatis differentia inter fapientiam illuminati, & devoti viri, nec non viciffim fcientiam literati, & bene verfati fcholaflici, multò femper nobilior eft illa doctrina, quæ de furfum ex divina influentiâ manat, quàm quæ laboriofè nontro conquiritur ingenio; quia meliùs eft fapere pufillum cum humilitate, & exigua intelligentiâ, quàm integra fcientiarum plaufta cum vana complacentiâ. Diu parvus manebit, & infra jacebit, qui aliquid magnum cenfet, nifi folum unum immenfum æternum bonum, & quicquid Deus non eft, nihil profectò eft, & jurè pro nihilo computari debet.

9. Verè itaque magnus eft, qui in fe parvus eft, & pro nihilo omne culmen honoris habet, Verè prudens eft, qui omnia terrena arbitrat ut fordes, quò Chriftrum lucrifaciat: & verè bene doctus eft, qui Dei voluntatem exequitur, & propriam mentem negligit, qui adeoque aliud quærit, quàm nudè Deum, animæve fuæ falutem, non metet, nifi naufæas aliquot, anxietates & acerbitates, non poterit etiam diu ftare pacificus, qui non aspirat eflè minimus, omnibùsque fubjectus.

10. Qui magis innititur industriæ suæ, vel propriæ rationi, quàm disciplinæ subjectivæ Jesu Christi, rarè & tardè erit homo illuminatus, quia vult Deus nos sibi perintegre subdi, & omnem attentionem per inflammatum amorem supervadere; bene autem semper agere, & tamen modicum de se tenere, parvuli animi indicium est; Humilis corde & simplex Spiritu in multitudine pacis comorantur, sublatis & inflatis nunquam contentantur: nec enim quando passiones, aut abeundo post concupiscentias suas invenitur pax vera animi, sed eis resistendo; Delectare in Domino, & abicit tibi petitiones cordis tui: si est gaudium in mundo, hoc utique degustat vacui ac parvi cordis homo, & si est è conversò alicubi tribulatio, vel angustia, hoc quoq; meliùs novit plena conscientia.

11. Fili mi, quia hæc sic scis, & legisti omnia, beatus eris, si piaeris ipsa, qui habet mandata mea, & servat ea, ipse est, qui diligit te, & ego diligam eum, ac manifestabo ei meipsum, faciámque eum considerare mecum in altithronio Patris mei. O dilarge, mi que melliflue Domine Jesu, lampedo æternæ gloriæ, mulcedo peregre reæ divagantis animæ! modò desiderium meum sit rectum, nec propriâ commoditate infectum, sicut dixisti, & promissisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat: Apud te nunc est os meum ne voce, & suspirium meum loquitur tibi, usquequò cessat venire xoptatissimus meus Messias? veniat ad me orphanum, & lætum faciat, mittat manum suam, & misellum eripiat de omni angustia.) ut longa est, & amara ista procrastinatio à nido æternæ meæ mansionis!

12. Abi verò veni, quoniam sine te nulla erit læta dies, aut hora, quia tu lætitia mea, & sine te insipida est mensa mea: Oh oh mi Emmanuel, mel & lac sub lingua tua! stilla oculissime Domine, pingit esuribundus vermiculus tuus, favos enim irroras æternæ viæ, explicando me in amore saluberrimæ integerrimæque cupidinis tuæ jaculo cor meum confaucia, ut discam interiori cordis ore relibare, quàm suave sit amare, & in amore tui liquefieri ac natate, sic si quis amet, novit utique quid hæc vox clamet.

13. Beatus sanè, qui intelligit, quid sit amare Jesum, & contemnere seipsum propter Jesum: nam amor Jesu efficit hominem seipsum calcare. Amans Deum anima sub Deo nauseat univèrsè oportet dilectum pro dilecto permutare, quia Jesus vult solum super omnia amari. Cernisne hæc vota animula mea, qui amantius tuus masculè zelotypet? dilectulus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere, sed solus præoptat cor tuum habere & tanquam Rex in proprio sedere throno.

14. Proculus verò tenerrimus, ô amantissime sauciatissime, indica mihi fodes, ubi pascas, speciose sponse, qui nasceris inter lilia, ubi surgas in matutino, ubi cubes in meridie, ubi sis jucundissime Jesu, qui sic ambeas animam meam? deosculer te semel osculo oris mei, ut Adamantinos ac Magneticos oculorum tuorum radios, qui avolare me faciant, in me contorqueas, ut inquam inveniam a modò te semper solum, & develem tibi soli totum cor meum, depereamque te, sicut adesurit anima mea, & jam me nemo dispiciat, vel ulla creatura me moveat, aut respiciat, sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solitat dilectus ad dilectum suum fari, & amicus cum coamico convivari. Reverà tu es dilectus meus electus ex omnibus, in quo complacuit animæ meæ thesaurizasse suum reliquis diebus vitæ suæ solamen Amen.

Ejusdem cum Messia Vespertina,

Q U A

*Indies zelotypo illi cordis sui Monarchulo occurfare,
sēque ad pedes ejus abjicere solitus est.*

1. Argire mihi amantissime atque indulgentissime Jesu Spiritum tuum, ut mecum sit, & mecum collaboret, mecūmque ad extremum habitum usque perseveret. Dona mihi hoc constanter concupiscere & velle, quod tibi magis acceptum est, ampliūsq̄ placet, tua voluntas mea sit, meaque tuam semper sequatur & peroptimè ei conspiret. Sit mihi unum velle & nolle tecum, nec aliud posse velle, aut nolle, nisi quod tu vis, ac nolis.

2. Non sit mihi curæ de magni nominis umbrâ, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione; Singulariter semper amari vel laudari renuam: ista nutriunt superbiam, generant distractiones, & maximas in corde caligines. Humilem tu adjuvas, & de se præsumentem humilias, humilem tu defendis & liberas, humilem diligis & consolaris; humili homini te inclinas, humili largiris gratiam grandem, postque ejus suppressionem elevas ad gloriam; humili tua secreta revelas, & ad te dulciter trahis ac invitas.

3. Bonum ergo mihi Domine, quòd humiliasti me, & depauperasti ut discam justificationes tuas, & vanas elationes cordis, atque præsumptiones abjiciam. Utile mihi, quòd subinde confusio cooperuit faciem meam; ut te potiùs, quàm homines ad Consolandum requiram. O ut libenter frequenter loquereris mihi amantia verba tua, & abscondita manifestares, modò adventum tuum diligentius observarem, tibi que pulsanti ostium cordis mei quamprimum

mum aperirem, vah inconsiderantiam & incuriam meam magnam!

4. Reverà amabunde Pastor, ego sum perdita illa ovicula, quam tu ambagiosam post aberrationem venatus, congermanitùs in humeros tuos assumpfisti, & ad virecta vineæ tuæ readoptâsti. Hofanna itaque, gratia gratia mi Purpurate Lucifator, qui omnino jampridem votis ac suspiriis matris meæ Monicæ incoram ipsâ me tibi suppliciter ligavisti. Obsecro per amicitiam illam, quæ est inter te & me, non deneges intellectui meo hoc luminis, ut scilicet pronunc & imposterum me totum dedam tuæ paternæ dispositioni, & voluntati offeram, velimque ita libenter ætatem esse pauper, desolatus, despectus & rejiculus, sicut dives, honoratus, gratus, vel multus in ore hominum :

5. Eia blandicellè Jesu, irremunerabilis Verbigena, converte mihi posthac in amaritiem omnem consolationem carnalem ab æternorum amore me abstrahentem, & ad se fomite cujusdam boni delectabilis præsentis malè allicientem. Impertire precor pro transitoria terrestri scientia, omnique dilabida fucati mundi magnificentia micam ambrosiæ & meræ tuæ cœlestis sapientiæ cuncta hæc infima abdicantis, tēque solum zelantis. Tabulæ tuæ, literæ tuæ sophia sunt jucundissima, sophia profundissima omnem Philosophorum & sapientum hujus mundi doctrinam prætergrediens.

6. Tēcam me semper tanquam peregrinum, tanquam Eremitam & exulem super terram, ad quem nihil spectet de carnis tumultibus : qui enim gliscit ad interiora, ad spirituales tuas pervenire delicias, oportet eum tecum procul à turba declinare, fatius est utique latere, totumque prorsus postponere, & sui curam gerere, sēque unicum præ oculis habere, quàm se neglecto, phasmata tere-re, suoque segesto, alienum arare fundum.

7. Non me etiam pudeat, aut tædeat aliis lubenter semper auscultare amore tui, & pauperem atque inhonorem in hac vita videri, fierique stultum propter te. O utinam mei ipsius nihil amator essem, sed possem me tibi exintegrò resignare, & plenè relinquere memet, annihilare ac abjicere propter te!

8. Age verò, dederis mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt, monachari, & propter te amare despici, & nesciri in hoc sæculo! Perhibe pro omnibus orbis, mustis suavissimum spiritûs tui gustum, & pro carnali amore tui nominis infunde dulcorem. Des super universa desiderata in te ferari, & cor meum ex te pacificare, ut discam te ante omnia quærere, & invenire, ante omnia sapere & diligere; In te super omnem creaturam recreari, super omnem salutem & pulchritudinem jucundari, super omnem scientiam & artem voluptuari, super omnes thesauros & opes hilarescere, super omnem gloriam & honorem inclarescere, super omnia visibilia, atque invisibilia libescere, & tandem super omne, quod tu Deus meus non es, residere.

9. Quia tu Domine Deus meus solus super omnia optimus es, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus, tu solus suavissimus & solatiofissimus, tu solus pulcherrimus & integerrimus, tu solus nobilissimus, & gloriosissimus tum honorosissimus super omnia, tu mera fax animæ, tu vera pax cordis, tu sola requies, vita, salus, sinûsque solus, extra te dura sunt omnia & irrequieta; Cum hâc ergo face, inquam, in hac pace in idipsum, hoc est, in te uno summo eodémque sempiterno bono dormiam & conquiescam. per Patrem, Filium, & Sanctum Flamen, Amen.

Authoritas & Majestas

1. **T**otius in scenis palmas magnalia mundi
 Non nisi pollucens afflata per ora Sibyllum
 Quas hic inassveto referet Symmista cothurno?
 Aut quas equidicas Glossarius ille Sorores
 (Ceu sacer Eudamon stipulans è tripode Divum)
 Ducet in odeum Magicâ testudine Vates?
2. Hoc quid obtentum mediando Manes,
 Inferos omnes, superosque Divos
 Promit Hermetis veneris diploma?
3. Hæc quid sine tutore tabella,
 Nominis exspes, temporis expers,
 Rari, cari, parit in lucem?
4. Quid verò, novus hic, novi, libellus,
 Donatus noviter latinitate
 Novâ dogmaticat procacitate?

Horum Magioraculorum.

Proferet in lucem veterum monimenta Sophorum,
 Digna suis fanis doctarum fata Dearum,
 Pacta quidem Mortale, sed inspirata per illum,
 Muntius Elysiæ qui diciter Aliger aula;
 Æthere cùm lumen discesserat, almâque Phœbe
 Nocturnis medium bigis gyraret Olympum.

2. Gnosidis rectâ remeante filo,
 Millibus mendis, laqueisque tectos
 Dedali prodit superare flexûs.
3. Aurea fausta seria vita,
 Augusta throni jussa Coacti,
 Arduâque Senum dicta recludit.
4. Antiquissima denotat Magorum,
 Quæ tamen nihil orbe consenescent,
 Sed semper nova per Patrésque Avósque,
 Et seros nova filios videntur;
 Nam novis noviora sunt novella.

TRIUMPHALIA

A D

Auripara artis alumnos anonymo Perphrasta transmissa à quodam suorum intimo consocio.

1. **E**Xultate venit semel sub auras
 Augustâ liber impetratus urnâ,
 Attentâ liber expeditus aure,
 Mysticâ liber expolitus arte,
 Nocturnis liber actus umbilicis:
 Cultus charitono liber decore,
 Liber plausidicus, clytúsque totus,
 Qui tritis calamis, manúque fessâ,
 Qui fracto pluteo, locóque raso,
 Qui morsis labiis & ungue roso
 Insomnes olet omniquaque Musas;
 Pollens Aurifico liber Lapillo,
 Prole Palladiâ poli potitus,
 Fartus dapfilitèr Midæ culinâ,
 Extemplò in mediam ruat coronam,
 Et Longas hominum esuritiones
 Obeset dapibus suis, sitímque,
 Lætétque artificum suis amœsta
 Lectis mysteriis typísque corda;
2. Prorsus amentum resonante rhombo
 Aureo tentum retonante bombo
 Acta consertæ synodi Deorum

- Quà patet terram crepitet per omnem,
Quà patet totum strepitet per orbem.
Eja tentando, titubando, flando,
Jugibus Boscham lacrymis cibantes,
Phoenicem multis tenebris coquentes,
Qui vacillantes nimis inter umbras,
A viâ veri procul exulatis,
Quique suspensam, Jove conticente,
Atque suspectam reputatis Artem,
Mente queis inquam Labyrinthus hæret,
Este perstantes, vigilate maesti.
3. Ecce SICAMBER primus adorfus
Lubrica validi prælia Martis
Æquoris hujus bella ciere:
Hoc Dædaleæ fleximen ædis
Piceis Sertis, Recavis Alis
VENLOUS ausus primus inire;
Lare luxurians præpotis aulæ,
Gravis auspicio Phrygii zeli,
Genioque valens nisus & arsit
Præferre facem facili fato.
4. Hic ut protinus usque se beavit,
Hujus muneris impetratione,
Et nos illius usitatione!
Plaudat GELRIA, viciis que vivant
VANNISTÆ lepido suo volatu.

Interpretis Parænesis

A D

Auræ veritatis amantem,

D E

Suis Sibyllinis sortibus.

ME tibi Scribentùm Paraphraſte negligè nugas,
 Qui noſtris cerebris lubriciora docent.
 Et glypticis, typicis, me diſſuaſore, Chymiſtis
 Parce ſalebroſis, nomina nuda canunt.
 Flexiloquos inquam fuge, Philoſophùmque libellos,
 Qui vix nota Diis Sphingis ab ore ſonant.
 Quotquot enim tales ferme ſcripſère, per umbras
 Semper obiverunt arduiora capi.
 Ambiguo ſemper, tropicòve tenore locuti,
 Florigerà ficu candiditate citi.
 Nunc his, nunc illis, variùſque ambagibus uſi,
 Ceu fatuos ignes quos ſecus ire patet.
 Quemquam poſſè putas cunctos comprehendere gyros,
 Philomagi primi quos ſtatuère ſuis?
 Quis mihi tu, minimum, legitur qui *turba Sophorum*
 Percepturus eris ritè ſatìſque librum?
 Dic quotus Lapidis poſſit tenuiſſè Gebèri,
 Perfective operis dogmata ſciſſè Rhaſis?
 Cui potuit, lecto, mens vera redire, Platone,
 Vel cui materiam *gemmina* fecit *avis*?
 Cujus, ineptit, alat Raymundus Lullius aures,
 Tot cui fallaces enumerantur aquæ.
 Arnoldùſne novâ de villâ paſcat ocellos?
 Abſit, quod retulit ſegne, vel omne ſibi, eſt.

Rosida, mi dices, sonat ille Rosarius ore,
 At quoque spontè suas abdidit arte rosas.
 Alliciéntne precor rosulenta recepta Rosini,
 Omnia cui sulphur prævaluissè liquet?
 Téve magis Morienia fors monumenta juuabunt,
 Pósteritas frustrà quæ replicare studet?
 Atque ita de Chymia multi primique novique
 Vix aliquid nudæ simplicitatis habent.
 Ast Labyrinthæo simulacro mille Mæandrûm
 Explicitus quævis implicuère plicis.
 Hisce fuisse, quidem liquidum, Sapientibus Artem,
 Est ea corrupto sed sociata duce.
 Regia perplexis crepet Aurigraphia logismis,
 Nónne tibi totum tædia nectet opus?
 Sic hîc non agitur, nec eo fervescitur œstro,
 Qui nisi delitiis Numina magna piat.
 Spiritus ille polo, sed non de sedibus illis;
 Verius afflatus provenit ille dolo.
 Jugibus Ars, mirum, quòd dia sepulta tenèbris,
 Quòd lateat luteo fulvida gaza solo!
 Aurea musa data est, non ad secreta premenda,
 Rebus at utendis Aurea musa data est.
 Tale genus volucrum per mille volatile rupum,
 In nostro minimè nidificabit agro.
 Ingenuè, nudè, non livescente loquelâ,
 Publicitus, licitè, nil laqueante labro;
 Tradere prisorum chartis Arcana Sophorum
 Hujus erit bellum Bellerophontis Equi.
 Ergo palæstrites, me velificante Veredo,
 Phasidos Auriveham nactus in amne ratim;
 Mox iò, bisque hiscat Patriæ Oppidulique programma,
 GELRIA gens gaude, VENLOA vive vige.

D

Has

Has inter quoniam decumanas Tethyos undas,
 Continuo tutum nostra carina tenet.
 Fulgida propterea clavum, gravidissima nauto,
 Ocyus & potius, cur adeatur, habet.
 Omnia persimilis, velumque, Coronidæque Argo,
 Auricomæ spoliis æris onusta cutis.
 Lentat, & obliquat, nunquam peritura profundo,
 Carbaseo ventos sed domitura sinu.
 Sin ejus novitas auræ spirare relinquat,
 Alipedi nostro restituenda Deo.
 Hinc volat, & viget, haud primo delebilis ævo,
 Ni vacuus vates, altera præla feret.
 Sol, Mars, Luna, Venus liquefient Jupiter aurâ,
 Antè sinet plumbum fumificare rogo:
 Mercuriusque acri fugitivus in igne manebit,
 Quàm Jovis aurosi vivida Nympha ruet.
 At quò lingua labas lactantis nescia famæ,
 Nominis eximii quæ vice sæpe jocus?
 Ut tamen, unde profectus, eodem sermo reclinet,
 Ut sapias, capias hoc sub aplustre locum.
 Per breve namque, levi, pro privis Phœnicis alis,
 In stadio, studio, hîc curritur, itur, iter.
 Qui cupit optatam Colchis avertere pellem,
 Hic est Aurivomæ vellere dives Ovis.
 Hic est nata Dei, decus admirabile mundi,
 Dignius aut melius quo nihil iste dolat.
 Hinc sine fraude meus graphiarius omine cantat,
 Humanis manibus quod potiore venit.
 Singula quæ retinent aliena volumina sparsim,
 In simul illa merax hîc coière caput.
 Hic nihil inferitur præterquam Palladis ora,
 Hîc, nisi quod tradit docta Thalia, latet.

Deditur hîc cuivis Diatribæ Glaurea merces,
 Hîcque palæstarum publica palma palam.
 Hîc Midicas omnes Cyllenius expolit offas,
 Explicat hîc artes compta Minerva suas.
 Totius hîc Nemesis naturæ vênit ad hastam,
 Totius hîc orbis prostituuntur opes.
 Cum omnibus hîc adytis cortina repanda Sibyllis,
 Omnibus hîc resonat turba Novena choris.
 Cum omnibus hîc retonat Parnassus arundine Musis,
 Omnibus hîc foliis Spaltria Dena canit.
 Cum omnibus hîc recubat dispanfus Apollo Camænis,
 Omnibus hîc chartis Sparta Patilla salit.
 Cum omnibus hîcque catis celebres panduntur Athenæ,
 Omnibus hîc Scoliiis pressâ medulla cadit.
 Cum omnibus hîc Sagis Magicum est intrare theatrum,
 Omnibus hîc foliis Aurea Vena fluit.

Argumentum Operis,

A D

Præveniendum temerarias censuras.

1. **S**ummam totius opusculi, mi aureæ veritatis sectator, quasi triverbio, hîc tibi in icone ob oculos ponere, præsentis rei fatale genium, & operæ pretium cogitavi, ne insoliti procedendi modi, & intentionis nostræ ignarus, rem impertinentem præmaturè censeas, aut inadultum de eâ feras iudicium. Itaque inspice telam meam, considera ipsam, ac observa, divisam esse in tria principaliora fila, Præliudium scilicet, Sortes Sibyllinas, & Granum Erutum.

2. Præliudium, cognominatum Prosimetricum, id est, constans ex prosa & metro, nihil ferè, nisi valde volubiliter, & tamquam sub velo, ad ar-

tem spectans continet, sed tantum theoricæ quædam illius fragmenta, ac sacro-prophana aliquot philosophicæ, seu potius Christianæ vitæ documenta, necque monumenta, ita tamen omnia intermixta, ut potior ratio, vel oculus semper redeat, & deflectat in Chymiam.

3. Magicarum Noctium Sortes Sibyllinæ exhibent negotii causam & circumstantias, cur nimirum, & quomodo sit adorsum, atque unà aliquid ad Artem conferunt: nam ipsum Philosophorum subjectum planissimè sæpius de intentione prædicant, canunt; sed tam artificioso venæ tono, ut quisque mox non sit apprehensurus, nisi fortè accuratissimè omnia perlegeret.

4. Denique Chymicæ Vanni Granum Erutum solum est, quod rem totam ordinè complectitur & argutè identidem emedullat: Qui igitur non vult, nec cupit hic legere, nisi præcisè ad Artem pertinentia, is Prælium profimetricum cum Magicarum Noctium Sortibus Sibyllinis transilire debet, & Chymicæ Vanni Granum Erutum tantum perustrare, sed ad hoc horis multis non indigebit; quia neglecto omni typico ac glyphico apparatu parabolæ, circumlocutionum, & similitudinum, quibus adumbrata, Ars in se maximè brevis est, levis, linearis, simplaris.

5. Iam autem contra me oriri potest quæstio, quorsum ergo spectet tantam rerum repertitiarum structuram inserere? Dicam, id feci, quia moris non est, nec fieri potest, ut ex una unica pagella compangatur liber aut libellus, & ut credas, verum esse verum; & ed Nympham digniori habeas loco, quò gemmarum ac bullarum ornatu est venustior. Sacris atque sacramentis gravibus sanè de causis Ecclesia adhibet cæremonias; res enim crudè & nudè proposita, quantumvis mystica vel sacra, citò evadit ludus, & in contemptum venit.

6. Rex si solus sine omni pompâ regiõve comitatu per plateas incederet habitu ignoto, quis eum crederet esse Regem, quis ei regium honorem deferret? Eodem modo Ars Regia mundi nuda, & omni suo phalerarum pompali vestitu exuta, cui habebitur pro tali; quotus Geam, quis Rheam credat esse Deam, ecquis illi genu reverentiæ flectat? Necessum ergo fuit Nymphæ nostræ aliquam honorificam assuere tunicam, ut augustè publicum frequentare, & Magnorum virorum aulas possit intrare.

7. Et profectò, non dubito, quin, nisi quis Tiresiâ cæcior sit, aut peni-

us loligineo inturgescat succo, facile sit visurus, quantum mihi devorandum fuerit laboris in contexendo hoc galericulo, ac affingendis Deæ tot omnimodis cimeliis. Maluissem triplo libentiùs comam ejus consuetis suis rationum & testimoniorum fasciis exornasse, obumbrasse, quàm aded versicoloris ac inusitatis Poesios machinis expatrâsse; sed hoc fieri hic nequaquam debebat, quia apertè mihi ipsi bellum indicerem & directè agerem contra Magicorum ordinationem Deorum.

8. Quando itaque ii sic non voluere, eris suscepto calamo & extraordinario ritu contentus. Nihil refert quocumque demùm ordini tenore res recenseatur, modò eam perfectè & rectè habeamus. Vale, & Erutum tibi Granum fac cautè caleat, atque lauté Aureas abeat in spicas.

CIRCUS

MAGICUS,

Hic quater in scenam sistit se nostra Galena.

Profimetricum Præludium

31

A D

*Accinctos filios artis quærentes eruere gravem, præ-
gnantemque Philosophorum Galenam.*

§. I.

ALchymicus trino, divoque vir ille talento
Praxiteles, leni, stabilique tepore calentem
Exstruxit vitreum miro molimine ventrem;
Ingenerârat huic quævis systemata cœlûm,
Astrorûmque vagos cunctos exordinè nixos,
Sedulitate pari, quæ vix est credula visa,
Annis triginta ut Saturni scilicet orbis,
Atque Jovis bis sex, Mavortis penè duobus:
Ignea fax Phœbea uno, sed Luna diebus
Viginti septem, neque non bis quatuor horis.

VEluti in mundo illo superiori fieri solet, hoc infe-
riori devolveretur: Hic constellationes prædomi-
nantes, & recursantes; erraticæ, non erraticæ.
Hic siderum, ætherûmque ordia & occasus, Hic
luminarium, solis, lunæque eclipses opticè demonstra-
ntur: Ubere utique artis, nec minùs artistæ miraculo.
cedet? Sodes, ut vobis de hoc vitreo Phœnicis busto ele-
anter lufurus, audite.

Her-

Hermogenes nostro speculatus sæcula Mundo,
 Substitit, argutóque Deos sic tranfigit ore,
 Siccine progressa est humanæ industria praxis?
 Vilia jam penitùs vanescunt munia terræ.

Zodiaci Solis cursus, Lunæque meatus
 Arte gubernantur; cardo mortalibus Augis
 Flectitur ingeniis præscriptis legibus ire:
 Et falcata suo redivivâ luce Diana

Tempore plena nitet, quoties, quantumque laborent
 Noctis & umbrarum Rectrix Rectórque dièi;
 Cùm caput offuscâ ferrugine nubit uterque,
 Quando redire statum gratissima lumina Phœbi,
 Pérque subire vices, positus quis Dædalus orbi,
 Cynthia quì celeri reparat sua damna recurfu;
 Cur modò cornuta est, modò fœto Delia vultu,
 Et modò deficiat fraternis priva caballis,
 Quid Testudineis Saturni gressibus obstet,
 Qui vis reptitiæ naturæ fabricet aurum,
 Quadrijugésque sua unde rotæ primordia sumant,
Isthac in vitreo spectavimus omnia nido.

Commentum profectò perdisertè. Archimedes primam
 machinam gravidam mundo, cælum gestabile, com-
 pendium naturæ, speculum naturæ ad speciem ætheris
 incomprehensibili mobilitate concinnavit: Verùm-
 enimverò, *Mirorum naturæ magæ auscultatores*, Supremus ille rerum
 Architecton Deus nonne longè absolutius opus, milleplò perfe-
 ctius, admirabiliùs & subtilius, fabricam nimirum humanam moli-
 tus est? in quâ videlicet instar massæ cujusdam aureæ omnium

naturæ numismatum valorem continentis, quidquid sub coeli fornicibus uspiam aut cujuspiam perfectionis est; intelligere Cœlitibus, sentire belluis, vegetare plantis, præ eminenti quodam modo & nodo comprehenditur, cui aptius sanè quàm Archimedis anaglypho applaudere licebit.

Ille etenim parvo concluderat æthera vitro,
 Complexus veros simulatis flexibus orbes,
 Sed fragilis periit labor, & jam nulla supersunt
 Fragmina, tu terræ ac celsi Fabricator Olympi,

Unum opus effecisti Hominem, cujus æternatam præcellentiam nulla poterit satis admirari vetustas. Rem acu assignâsse videtur abstrusus ille Zoroaster, qui res etiam profundissimas, subtilissimâque ingenii sui bolide solidè degustavit, dum Magiâ suâ hominis præfectionem, ac perfectionem meditatò contemplatus, tandem erumpit, *O homo audacis naturæ Deisequum mirificum!* impensibilis certè sententia, perinde si dictum, tunc demùm sagax natura audax opus aggressâ est, quando de fabricatura hominis cœpit cogitare. Animal hoc providum, solers, multiplex, inquires, acutum, memor, plenum rationis & consilii, quem vocamus hominem, præclarâ quâdam conditione generatum est à supremo Deo; solum est enim ex tot animantium generibus atque naturis participes rationis, & cogitationis, cum cætera sint omnia expertia, quid est autem, ne dicam in homine, sed in omni cælo, atque terrâ ratione divinius? quæ, ubi adolevit, ac perfecta est, nominatur ritè sapientia.

Non ergo immeritò cessit in præconium Hierographorum, quòd rex ille operum & onerum Altissimi structurâ angusti vasculi sui ac palatii confinium *Magni Mundi* gerat; atque ob id grandibus quondam, aureisquæ characteribus, non in transtris, nec mesâ, verùm in ipso limento Apollinis Delphici longè celeberrimum, pulcherrimùmque illud metrum, ac prophetici oris oraculum depingebatur.

Consule te ipsum, nosce te, & ambula ab intra:

Tanquam sententia de cœlo lata, divinitusque in ejus animo nata, utpote scientiæ & sapientiæ omnis initium, adque Deum introitus; rectè verò literis aureis, nam & elogium aureum, auròque compensandum, nunquam utinam cordium nostrorum laminis obliterandum, sed figendum & memori tractandum pectore: breve quidem, at quod sine reliquis sufficit, tametsi cætera extra hoc sint & profint parum; quâ summâ veluti faculâ irradiati commonescimus, in nosmetipsos ut faciem & aciem mentis desigamus, inque notitiam haud alterius rei potiùs, quàm eam, quâ seipsum quisque consulat & agnoscat, pervenire proximè contendamus.

Multum quippe scit, qui se scit, hic solus sapit, & reliqui omnes dementant: Subeunda sunt igitur rerum penetralia naturæ, & quid ea exigat, penitus pervidendum, aliter siquidem nosmetipsos nôsse non possumus: Quod præceptum quia majus erat, quàm ut ab homine videretur prolatum, eapropter assignatum est Deo nosmetipsos nos noscere volenti, & cùm cognitio hæc sit omnium maximè necessaria, dehinc Delphica cortina Cræso Regi semel sciscitanti, ecquâ ratione fœlix foret? fata fertur; *si te ipsum nôris*; Responsum reverà omnium sæculorum gentiùmque dignissimum memoriâ, sese namque nôsse posse scientiarum apiculus est, qui in antiquo totius Christianæ vitæ eulogio compendium complectitur, sicuti & ambulatilis illa arbor homo creaturarum præferebat argumentum: Expolitè & exquisitè in hoc propositum adstipulatus est mecum Evangelus, hoc primum à Deo peccatori tribui beneficium, ut radium lucis in cor ejus ejaculetur, quò seipsum intimiàs cognoscat; Primum indubiè donum, inquit, quod datur homini ex respectu ad lumen, cognitio sui est;

Noscere sese, & quæ sibi sit cœlestis origo,

Hæc via, quæ superas ducit adire domos.

Præclara autem carmina, verèque digna, quæ non è terra accinerentur: haut equidem sanè video, quid religiosius, quid sanctius,
quid

quid sapientius poetari posset; hoc unum enim scire; nihil ignorare est, hoc nescire, nihil scire est; veluti & Nationes, etiam in cœno Gentilitatis nubilo caligantes, copiosè displicarunt.

Testis veritatis hujus primus in scenam prodeat oraculum illud Philosophorum atque unus de septem Sapientibus Græciæ Solon, qui ut superbientes & Alexandrinos animos compesceret, insolentes refrænaret, arrogantes ac contumaces intra rationis regulam revocaret, medium unicum adhibuit, nominatum nimirum versiculum Delphici fani foribus ac utrisque parietibus inscripsit,

Consule te ipsum, noscas temet, & ambula ab intra,

Ambula inquam tecum, habita tecum, consule te ipsum, & nosce te ipsum, nosce videlicet qui sis, unde veneris; nam ipsum nihil tibi pater est, limus & fimus tua nobilitas, & vermes vera tua insignia.

Hunc non inferiorem indutus togam insequatur ejusdem exhibitionis peneprius Thales Milesius, qui, teste Laërtio, cuidam percunctanti, quid rerum omnium foret difficillimum? seipsum, inquit, noscitasse: Hem apographa Orchestræ antiquorum! O viros doctrinâ penitè admirabiles! ecquid enim juvabit cœlum terramque ingenio complecti, & exilitatem ac vilitatem suam non capere? quid profuerit solerter ruspari rugas Solis, & nihil meditari maculas suas? ad quid verò conducet observare deliquia Lunæ, & non videre defectus proprios? Si omnium secretorum artiumque cognitionem obtinueris, quid hoc est & prodest, ipsum si te ignores? continuò spatiaris forisque vagaris, censens consulta te, & multa scire, cum tamen de te nil scis & sis; si noveris cœli celsitudinem & pelagi profunditatem, omnésque simul scientias habueris, temet verò non cognôris, similis es illi, qui citra calcem ruderat:

Fundamento etenim, cuncta, ruente, ruunt.

Ut perpauci tamen sequuntur & assequuntur illud! quod suis si-

militer temporibus Philosophorum princeps, patérque Plato nôsse videtur; in foro vix decimum, ajens, quemque esse, qui semet nôrit: Persius autem ne unum quidem reperit, unde sæculi sui mores Satyrâ acidâ perstringens, arguit,

In sese nemo tentat descendere, nemo,
Semper at alterius spectatur mantica tergo:

Cordatè itaque Plato, ethnicus licèt philosophus, præfatum lemma coronavit, dum dixit, sui notitiam & memoriam, absolutam solidâmq; esse scientiam, & ab hoc consummato versu,

Consule te ipsum, noscas temet, & ambula ab intra.

Omni sine lite vitæ sapientiam atque justitiam progerminare. Unde Romanæ facundiæ fax flôsque Tullius, ita fit, inquit, ut mater omnium bonarum artium sapientia sit, à cujus amore, etymo græco, philosophia nomen invênit, quâ nihil à Diis immortalibus uberius, nihil florentius, nihil præstantius hominum vitæ datum est: hæc enim una nos, cum cæteras res omnes, tum, quod est facillimum, edocuit; ut nosmetipsos nosceremus, cujus præcepti tanta vis, tanta sententia est, ut ea non homini cui-piam, sed Delphico Deo tribueretur; nam qui se ipse nôrit, primum aliquid sentiet, se habere divinum, ingeniûmq; se suum, sicut simulachrum aliquod dedicatum putabit, tantoque munere Deorum semper dignum aliquid, & faciet, & sentiet, & cum semet ipse perspexerit, totumque tentarit, intelliget, quemadmodum à naturâ subornatus in lucem venerit, quantaque instrumenta habeat ad obtinendam, adipiscendamque sapientiam: quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas intelligentias animo ac mente concipit, quibus illustratus, sapientiâ duce, cernit se bonum virum, & ob eam causam beatum fore.

Ast aliunde alleviamentum hoc depromptum est, ut autem & è nostrâ quoque sagittam emittamus pharetrâ: jurè mihi dice-

re posse videor, in consultatione, habitatione ac cognitione, memoriâque sui ipsius consistere altitudinem scientiæ Christi, cujus sublimis sapientiæ comparatione, quæcunque cætera, verè est ignorantia: insigne verò, teresque telum, quod homines etiam stupidissimos derepentè in sapientes Sacerdotes commutat! O ergo *trivertium* aureum, vah augusta cantilena, profundius sanè humani cordis triangulo incudenda! In hâc enim ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, cognitionèque Verbi istius inenarrabilis, Dii immortales, quàm ipse se consulat, internoscet, quod Apollo præcepit Pythius! quàm contemnet, ut despiciet, ut pro nihilo reputabit ea, quæ vulgò dicuntur amplissima!

Sed aliis adhuc coloribus, & novo, ut sic dicam, carbone, eandem vobis in albo depingam. Antæus ille Terrides, de Gigantum stirpe prognatus, dum cum Hercule jactatus in terram procumberet, matrêmque illam indulgentissimam oscularetur, vires eï perpetuò, robúrque restaurabantur: Ast mox, ut in altum, ubi in sublimè caput efferebat, imminutis iterum lacertis, ab Alcide prosternebatur: Verùm fabulæ relicto cortice, veritatis nucleum, quæ in eâ latet, eruamus: Dicendum itaque, idem omnino accidere nobis, animos quando gerimus Giganteos, & de singulari quâdam prærogativâ nobis Terrigenis præsumimus, nostrique obliviscimur: dum namque terram tenemus, oculosque in esse nostrum defigimus, simulque niènte sæpe volvamus illud

Consule te ipsum, Nosceas temet, & Ambula ab intra.

Ac expendamus, quid simus, unde venerimus, & in quid redigendi, nullus reperiri potest hostis, nihil usque arduum, usque Herculeum, quod nos evincat, aut prosternat; nihil adèò secretum, ad eoque suppressum, nos quod lateat, aut prætereat: Enim verò si inani, & vano quodam præsumptionis, sapientiæq; vento, in elationem, in sublimè nos abripi patiamur, nubesque & inania sectemur, sursumque nos erigere enervemus; si denique, quænam sit nostra, & unde venerimus, ignoremus, origo, neque præfixum semper

versiculum ante oculos habeamus, vincimur, superamur, aberramus. Hem emphasis edolata, documentum diutissimè dignum, quod non modò idiotæ, verùm etiam doctissimi quique æmulentur! Ad hujus próinde thesim & mimesim, *authentice Aureæque Philosophiæ nostræ Alumni*, continuò, quotquot summæ sapientiæ hujus Nympham intueri itis, agitaminor, excitaminor.

Hic modus, Hæc nostro signabitur area curru,
Hoc quod inaurato termen agetur Equo.

Hæc nempe philosophia est omnium profundissima, hic primus & inus, præcipuúsque splendidissimi illius planetæ artium Alchymix radiusculus; hic inquam fertilissimæ Aureæ hujus arboris singularis ramusculus; hæcque unica functionis hujus fax & lux, quæ à scatebris salientis aquæ dimanans jubare suo quodam incredibili modo intellectûs vestri tenebras irradiatura.

§. 2.

At enim, quia nil sine magno vita labore dedit mortalibus, oportet omnes, quicumque huic Litholitant, Pancraticè insudare, totis motis ingenii rotis anniti, remis & velis in hac anfractuosa Argo viriliter insurgere,

Nocturnâ versare manu, versare diurnâ,
Non datur ad Musas Magicas via lata meandi
Aurea nec molli recubat Sapiencia lecto,
Ut quoque nunquam assæ vento venère columbæ.

Quis namque unquam acediosus aut otiosus trophæa sive brabia composuit? Ecquis inquam athleta unquam sine sudore coronatus? Nemo utique mittens manum ad aratrum & respiciens retro aptus approbandus, vel qui talentum Domini sui in sudario abscondit & ipsum multiplicare negligit: nec enim socordes, aut Endymionis Epimenidisque somnum dormitantes, torpescentesve otio Philomagia unquam pro filiis suis amplexa & exosculata est:

Aurea Philomagia studentes, quærunt agentes,
 Assiduum nostrâ studium deposcitur arte,
 Hic qui addit progressum, addit pariterque laborem,
 Qui studet hoc cursu speratam tangere metam,
 Multa tulit, fecitque puer, sudavit & alsit,
 Abstinit ludendo, choreis atque plateis:

Voluptas enim corporis cum cognitione & horum Philosopho-
 rum subjecto stare non potest;

Venter, pluma, Venus Lapidem fugienda sequenti.

Est & hæc Caji Marii, apud Sallustium, Imperatoria sanè vox,
 non tam purpurâ, quàm sago sapiente digna, *Nemo ignaviâ immorta-
 lis factus est, Citra pulverem nemo vicerit Olympia*, quod tantundem, tan-
 quam tacitè editum, neminem, qui remissiore sit animo, brabio
 Magiagonismatis donari, nisi pro eo strenuè desudârit, ac pluri-
 mum lassatus fuerit: Nemo ergo sic desipiat, ut putet per anfra-
 ctus, per diverticula, ambages, penetrare ad Indias gloriæ posse;
 falsa prius maria transfretanda, procellosi innumerabilium fatiga-
 tionum fluctus superandi, æstus plurimarum vigiliarum emetiendi,
 angusti inquietudinum sinus, audacioris conatus, studii, vexatio-
 nisque frequentioris, & variarum corporis animique emaciation-
 um, devorandi illi, qui in istius Chrysomalli Arietis portum con-
 tendit:

Pinea Peliaco prognata cacumine tecta

Neptuni liquidas quondam navère per undas;

Phasidos ad fluctus Aurosaque stagna Cytæa;

Cùm læti juvenes Argivæ robora pubis,

Auratâ optantes pelle intervertere Colchos,

Verrere Pegasæ sunt ausi Cærule puppi,

Salsa peragrantes abiegnis compita palmis.

Nam quorum animos Philomagiæ splendor semel occupavit,
 gloriæque calcar animos delenivit, ii nec laborem sentiunt neque
 dolo-

dolorem, & si tantus est, ut aliquando erumpat, eo tamen non magnopere moventur; toti enim in hoc sunt, ut profint proximo. immortalémque sibi gratitudinis mercedem comparent; Qui igitur putat, ad hujus Galenæ requiem perveniri posse per amœnâ viridiorum, per pampineam passâmque planitiem camporum per umbrosa vallium, per otia voluptatum, is deridiculus est, gravitérque fallitur, & Anticyricâ laborat opinione.

Nemo quippe novi degustat Veris odores,
Mella nec Hyblæo spoliât fragrantia rore,
Si fronti caveat, timeâtque scabentia spicla;
Armiat spina rosas, abscondunt mella Melissa.

Errores comitantur artes, est iter angustum angustas sapientia ad arces; Ars siquidem & virtus versantur circa difficilia; nec fit sine magno periculo facinus magnum & memorabile:

Ad vitam & verum non data lata via est,
Ardua per præceps gloria vadit iter,
Non juvat ex facili lecta corona jugo.

Honor alit artes, omnesque incenduntur ad studia gloriâ, jaçantque ea semper, quæ apud quosque improbantur, solum scilicet ex arduis perpetuum nomen;

Hæc, nisi mentitur Colchas, monumenta laboris
Sunt longi, cujus fama perennis erit.

Quod sic succinctim succinuit Archiëblemataster ille Alciatus quando depinxit draconem, quem passeribus devoratis decem tandem in petram commutatum finxit, ut ita decennium, quod Græci obsedere Trojam, prædefiguraret, sed demum victores & ictores evaderent; Egregiè quidem contechnatum, quia actur agere, facilia periclitari, secundo flumine descendere, levia moliri, quid hisce rebus possit subesse gloriæ? aut quale facinus sit, negotium adoriri, quod nullo negotio pertractari potest?

Cum

Cùm itaque res horum myſteriorum minimè ſit poſituræ poſterioris, at planè prioris, tunc ex requiſito, jurisq̄ indole, nunquam informes, & enormes trunci, neque unquam ad Philoſophicum Roſetum permittendi ſunt reſtantes ac pandiculantes, qui vitam ſuam inertis ſylveſcere ſinunt, qui ſtatim plenis velis, reſtòque amite & tramite, ſed ſtrenui, gnavi, & vigilantes Anachoretæ, qui teſte Lunâ admirabilia & difficilia in antris, in ſpeluncis, in cryptis terræ exantlârunt, qui per devia & avia, per ſentes & dumos, per aſpera rupum per conſraga montium manibus pedibùſque ad palmam victoriæ tendunt, qui inquam per Syrtes & ſcopulos ex turbinofis procellis ad quietum pacatiſſimum portum navigia ſua veſtare quarunt, ſapientiámque magnâ egeſtate mercantur, quâ formâ, uti nihil in rerum naturâ excellentius, ita hâc imitatione & ſimilitudine vivâ nihil præſtantius, nihil melius, nihil dignius;

Ecquid enim eſſe poſſet, per Deos, optabilius illâ, quid præſtantius, quid homini melius? hanc igitur qui expetunt Philomagi nominantur; nec quidquam eſt aliud Philomagia, ſi interpretari velitis, quam ſtudium *Opulentiæ ſapientiæque Numinis Mundi Magni*, hæc autem eſt, ut ex conſiſtorio Adeptorum definitum, rerum naturæ arduiſſimarum, cauſarúmque, quibus hæ res continentur, ſcientia, de quâ illud Socratico ore ſonaturus jurè uſurpem, O ſpecioſiſſimam, nobiliſſimámque picturam! At pretio nequaquam, auro puta, vel argento cuipiam comparandam, quemadmodum arva, ædificia, veſtes, ac ſimilia: quin imò divitiæ omnes in ſymbolizatione ſapientiæ exſordent & nihileſcunt.

Præpoſuimus illam inquit Rex Regum mortalium ſapientiſſimus Salomon regnis & ſedibus, nec adæquavimus illi lapidem pretioſum, quia omne aurum in comparatione illius arena eſt exigua, & tanquam lutum exiſtimabitur in conſpectu illius, Hoc hîc imitari nos non pigeat, ac omni in illud ſtudio incumbere, quomodo noſtrum indies mentale peculium adaugeamus, quomodo de virtute in virtutem creſcere, & ſapientiæ theſauros concumulare valeamus, ante omnia enim theſaurus

pretiosissimus est sapientia, oraculo Orientalium illius quorumlibet facilè ditissimi & potentissimi (quippe nonnulli quem Regem fuisse arbitrantur) prophetæ Jobi, qui nihil ei exæquandum reperit, *Non commutabitur aurum obryzum pro eâ*; Hinc Oratorum Omega, Philosophorum princeps, & Theologorum teda Doctorumque sol Aquinas sapientiam inter maxima hominis bona computant, quæ dicitur *Fax mentis honestæ*, Gloria, splendore cujus vel integerrimi quique capiuntur.

Tantus est enim innatus in omnibus cognitionis amor & scientiæ, ut nemo dubitare possit, quin ad eas res hominum natura, nullo emolumento invitata, rapiatur. Videmus, ut pueri, ne verberibus quidem, à contemplandis rebus perquirendisque deterreantur, ut pulsi requirant & aliquid scire se gaudeant, ut aliis narrare gestiant, ut pompâ, ludis, atque ejusmodi spectaculis teneantur; ob eamque rem vel famem & sitim perferant: Quid verò; qui ingenuis studiis ac artibus delectantur, nonne videmus eos, nec valetudinis, nec rei familiaris habere rationem, omniâque perpeti ipsâ cognitione & scientiâ captos, & cum maximis curis ac laboribus compensare eam, quam ex discendo hauriunt, voluptatem? Mihi quidem Homerus hujusmodi quiddam vidisse videtur in iis, quæ de Sirenum cantibus finxit; neque enim vocum suavitate videntur, aut novitatis quâdam prurigine atque varietate cantandi revocare eos solitæ, qui prætervehebantur, sed quia multa se scire profitebantur, ut homines ad earum saxa discendi cupiditate adhererent: sic namque invitant Ulyssëm.

Quin puppim sinuas, Argivum ô sidus Ulyssës,
 Auribus ut possis nostros haurire lepôres:
 Hoc etenim nemo æquor homo præterlegit unquam,
 Ut priùs haud sistat vocum dulcedine tractus,
 Omnibus appotus cupido pòst corde Minervis,
 Ad patrias semper devènit doctior oras:
 Nos grave Martis onus, miseram cladémque subimus,

Græcia quam dio vestavit pignore Trojæ,
Cunctaque de latis rerum vestigia terris.

Appenderat enim Homerus, probari fabellam non posse, si can-
tiunculis vir tantus irretitus teneretur, scientiam pollicentur,
quam non erat mirum sapientiæ cupido patriâ cariorem, atque
omnia quidem, cujuscunque modi sint, cupere scire, curiosorum;
duci verò majorum rerum contemplatione ad cupiditatem scien-
tiæ, summorum virorum est putandum. Nec quoque vacabit hic,
sed pertinebit ad rem, quod & alibi in Officiis Romanæ robur, rós-
que eloquentiæ Cicero de virtutis venustate & splendore loquitur,
tam scilicet venustam eam & eximiam esse tradit, ut, modò huma-
nis oculis cerni posset, admirabile sui in animis hominum excitaret
desiderium, atque omnes in amorem suum pertraheret;

Illex est virtus, virtus pulcherrima virgo est,
Quæ omnes visa semel torfit amore sui.

Quod Orator ille de virtutis venustate, idem rectiùs de sapientiâ
edere licebit, dicendum igitur, tantum illam pulchritudinis, tan-
tum decoris continere, nullus ut unquam propiùs illam sit intuitus,
qui non eandem admiratus, ejùsque formâ ad virtutem ac vitæ vi-
gilantiorem frugem fuerit incitatus. Oculorum, ait Plato, est in
nobis sensus acerrimus, quibus sapientiam tamen non cernimus,
ut illa ardentes amores fuscitaret sui, si videretur!

Pulchrum ac scitum in hanc rem legi apophtegma. Diogenes
ille Cynicus (quem ridentem verum dixisse, atque optimè rerum
humanarum conditionem exposuisse constat) quodam die ab An-
tisthene repulsus, scipione postremò intentato, abigenti sese dixit,
*Cadesi vis, at nullum adeò ferum, adeòque durum reperies baculum, quo me
abs te, dum aliquid docueris, abigas,* O zelus, sapientiæque fervor sin-
gulariter unicuique æmulandus!

Facit & in idem propositum, quod legisse me memini de Assy-
riis & Babyloniiis. Adducebant hi in præamplam quandam aream,
quasi in publicum forum, filias suas; déque his tria constituebant

syntagmata ; Primum erat earum , quas natura longiore manu exortiumque dotum venustate & dexteritate locupletaverat : Enimverò secundum illarum , quæ eatenus existebant in medio , quæ neque pulchræ , neque deformes essent : Tertium autem istarum , quæ rejicula , & derelictæ quasi à naturâ , usque ad eò sobriè provisæ erant , quò citra injuriam deformes invenustæque dici possent ; Venientes capropter juvenes sponsam habendi avidi , ordinis primi nec non pulchritudinis filias primòdum assumi volebant , nihil secius tali sub conditione , ut illas accipiens ingenti pecuniarum summâ dotare ditareque cogeretur , & pecuniæ illæ non puellabus illis impertiebantur , sed in maritandis invenustis , ne conquererentur , conservabantur , istas enim qui ducebat , lucrabatur ; Istæ jam autem mediocres , quæ neque speciosæ , neque varosæ erant , extra ullum lucrum , aut solutionem obtinebantur . Non ergo poterat , illorum judicio , simul possideri corporis pulchritudo & divitiæ , tantidem pendentes fœminam formosulam accipere , ut , nedum extra dotem adipiscenda foret , verum etiam pretium , quatenus habere illam possent , persolvendum : Factum hercle , & consuetudo deprædicanda , verèque laudabilis ! Sed eja nunc *proci Unigenitæ Philosophorum* respondete , ecquæ autem fuit unquam tam

Bella , glabella , nivella , tenella , terella puella ,

Ut sapientia ? quæ unquam quæso virguncula usque ad eò fuit rara , cara , & præclara ut sapientia , ecquænam , inquam , Cynthia unquam pretiositate aut speciositate sapientiæ fuit suppar ? Hæc *candor lucis æterna , & speculum sine maculâ* : Dum personam aliquam à pulchritudinis donis , & bonis valdè volumus laudare , Soli illam comparare solemus , qui purpureo claritatis suæ colore auricomis-que splendorum jubaribus universa resarcit , & lætificat ; sed attendite , Sole longè pulchrior est sapientia ; *Est enim hæc speciosior sole , & ante omnem dispositionem stelligeram probata prior.*

Pulcher ab accinctis redivivus Apollo caballis,
 Pulcher & effoetis cùm juga laxat equis ;
 Pulchra Venus rosei quum lucet nuntia Phoebi,
 Pulchráque cygnæis Cynthia vecta rotis ;
 Pulchrior at quævis præstans sapientia visa,
 Pulchra quid à semet sola feratur habens :

Hoc uno hæsitans Herillus, sapientiam summum bonum esse defendit, nec rem ullam aliam per se expetendam, condecens conveniènsque censens, quatenus propter se solam amaretur,

Ipsa quidem sophia sibimet pulcherrima merces ;

Et minimè propter lucellum, adde quod omnia fatiùs præstaret contribuere pro acquisitione illius, ad imitationem Evangelici mercatoris, qui, *Inventâ unâ margaritâ pretiosâ, divendidit omnia, quæ habuit, & acquisivit eam :*

Non incassabit rem, quod narratur de curioso studiosoque illo naturæ arcanorum ruspatore Alphonso, Aragorum nec non utriusque Siciliae Rege: Hic cùm fortè fortunâ obambulando semel à quodam audisset, indecorum esse, quòd Rex, aut Princeps gentium gentium, meliorisque dignitatis, foret literatus, respondisse traditur; Vocem illam nunquam fuisse hominis, ast Aselli coronati, seu, id non esse loqui regiè, sed bovis instar mugire; Dictum profectò peregregium, dignaque, quæ floreat in omnium ore ac mente sententia, quid enim potuisset meliùs obrogâsse? Cùm sapientiâ præditum esse vel maximè regium, & egregium sit: Hæc enim est viva veraque illa nobilitas, quam non facit atrium plenum inani- bus imaginibus,

Stemmata quid faciunt, quid prodest sanguine longo
 Censeri, pictosque ostendere pariete vultus?

Nequidquam nostrum numeras, nos quod fuit ante,

Nam genus, & Proavos, & quæ non fecimus ipsi,

Vix ea nostra voco, nulloque vehenda cothurno.

Ridiculum fanè, aliquem ascribere sibi, cujus non semel extitit causa, aut quod non promeritus est. Cùm eapropter volueris veram hominis æstimationem videre, & qualis sit, scire, nudum inspicere, deponat patrimonium, deponat conditionem, deponat honores, & alia fortunæ mendacia, corpus ipsum exuat, & animum intueri, qualis, quantus, quotûsque sit, alieno, an suo magnus; nam genus qui laudat suum, aliena laudat; Remotâ jactantiâ, dicite, quid sunt omnes homines, quàm homines? remotis possessionibus, splendore vestium, auro, gemmis, cæterisque homines sunt tantum homines, non mutantur, nisi quoad extrinseca:

Quid Proavos jactent, quod si primordia spectent,
 Authorémque Deum, nullus tunc degener extat,
 Omne pari mortale genus consurgit ab ortu.

Vera notâque nobilitas est Esse clarum doctrinâ, consonanter Socrati, qui hominem conspicatus prædivitem & arrogantem, sed eruditione nullâ præditum, *Hic inquit equus est argento circumtectus*; Solent enim equi stragulis, phaleris, ac bullis argenteis circumcirca ornari, cùm tamen intus nil aliud sint, quàm equi; Ratio itaque & perspicuitas ipsa declarat, solum sapientem esse nobilem, quid enim prodest ei, quem sordidant mores, generatio clara, aut quid nocet ei, quem mores adornant & nobilitant, generatio vilis?

Malo pater mihi sit Therſites, dummodo ego sim
 Æacidæ similis Vulcaniâque arma capeſſam,
 Quàm me Therſitæ similem producat Achilles.

Quisquis próinde naturâ suâ proclivis ad bona fuerit nobilis est, quanquam matre progenitus Æthiope: Meritissimè igitur moduler.

Nobilitas hominis mens & Deitatis imago,
 Nobilitas hominis virtutum clara propago;
 Nobilitas hominis miserum relevare jacentem,
 Nobilitas hominis mentem frænare furentem,

Nobilitas hominis naturæ jura tenere,
 Nobilitas hominis nisi turpia nulla timere;
 Nobilitas hominis terrenos temnere pontes,
 Nobilitas hominis cœlestes quærere fontes;
 Nobilitas gemmis non auro vera paratur,
 Nobilitas aliquid deposcit majus habere,
 Res etenim sôphiæ tantùm ornamenta putantur,
 Quas fortuna suis manibus donâtque rapitque:
 Hæc igitur nequeunt generosum reddere quenquam,
 Nobilitatis avos in se doctrina reservat.

§. 3.

Rhythmi verò venustuli, & Phœbi tripode digni versiculi, quibus tangimur omnes Christianæ Philosophiæ mancipati, majorem semper oportere habere rationem æternorum, quàm terrenorum; Res terræ & temporis in minimis habendæ sunt, Quod si est ita, certè nobis, quantum conniti animo possumus, quantum diligentiam consequi, contendendum, ut ne segregemur ab iis, quorum est proprium vitâ frui sempiternâ ac beatâ, quod efficere qui voluerit (omnes autem velle debebunt, qui se ipsos diligere, convenienterque naturæ volent vivere) nunquam committet, ut, quæ cæteris perniciofa fore crediderit, ea ipse prosequatur.

Esset enim multum sanè res flebilis illa,

Eò temeritatis & insanix devenire philosophum quempiam, ut propter punctum umbratilis & imaginarii gaudioli cruciatibus semet objicere acerbissimis prudens ac volens non vereatur, cum fugitivâ voluptatulâ mansura bona commutare non metuisca, ob fugacem vix probè delibatam delitiolam in omnium miseriarum abyssum præcipitari non pertimescat, ob unicam inordinatam cogitatiunculam torquerier igne intemporalis in æternum non perhorrescat, *Quis sortem non desleat illam?* ob momentaneam delctatiunculam gaudiis excludi sempiternis, *Quis talia fando temperet à lacry-*

lærymis? Vah cæca, crassâque stultitia, non alio equidem, quàm extremo castiganda supplicio.

Ah cosmophile, calamitatis minitantis miserere tuæ, Creatoris recordare tui, esto certus & memor, quia parca admodum cæremoniarum solet mors esse erga homines, sed veterana hæc versutâque trivenefica adeò se gerit Tigrinè, truculenter, barbarè, ut nullocum conniveat, ast omnes ex omnibus bonis spoliet: Inaurita hæc enim & implacabilis Parca, trux hæc ac Manliana Libitina, ut variis nos in lecto doloribus afflixit & morbis confecit, lento quodammodo nos igne excoquens, tandem penitùs enecat, ac miserum in modum suffocat, nudos denique in alterum sistit Mundum, & cùm captivitatis nostræ ephemeris expiravit, ceu summa omnium hujus orbis Latomiarum legislatrix, vincula nostra compedésque illa abrumpit, & liberos secedere exilióque eductos in patriam postliminiò renare permittit;

Imus ad obscuram Lethen Stygiámque paludem,
Unde relaturæ nullâ nos voce carinæ:
Imus ad horrendos Manes properantiùs, unde
Umbrosùm ferimus, devictâ morte, triumphum;
Pallefcens erimus nudatis umbra lacertis,
Langvidulis cum corde genis, pendentéque collo;
Attamen unversos puppis nos deferet illa,
Vah unâ transire vadum tot millia cymbâ!

Mendaciorum Fabri Poëtæ jam pridem Pandoram quandam finxere, quæ ærumnis & infelicitatibus, quas quotidie nimis eheu experimur, rimam reserâisset, & mille miseriarum, malorum, morborumque hamaxam in orbem invexisset; Hoc quidem commentitium est, at indubitatum, verum verius vero, Phlegethontæam illam Proserpinam (quæ ferales istas Deas humanorum factorum pensa trahentes semper occupatas habet, & nunquam sabbatiffare finit, mortem intelligo peccato genitam) adamussim quandam esse Pandoram, quæ stragium quoddam diluvium Iliadémque in
hoc

hoc confusum mundi chaos induxit, intérque Japetidas rabiem
& scabiem infœlici proh femine infeminavit.

Tria item ab iisdem fabularum fictoribus cæca describuntur, nu-
dus nimirum, trossulus, & formosulus cum arcu infans, depictus
& effectus solis ex ossibus cum falce homo,

Et pulchella tenens manibus gladium cum lance puella;

Quasi Nugivenduli illi per hoc significare nobis voluissent, ea
sunt, Cupido sive amor, Mors, & Justitia, & medius-fidiùs! annon
ingeniosum istud inventum est? sanè sic,

Atque etiam non abs re animis ego sæpè pependi,

Num ingeniosius quid comminisci posset; *primò* enim, duabus
potissimum de causis,

Verus amor cæcus dicier esse potest.

Prima, quòd omnes promiscuè sine ullo intuitu feriat,

Cæcat amor mentes dementes atque scientes;

Alterà, quòd defectus deformitatésque dilecti in morem cæci non
videat;

Errat amor cæcus, non est amor arbiter æquus,

Nam deforme pecus judicat esse decus;

Quisquis amat ranam, ranam putat esse Dianam,

Quisquis amat cervam, cervam putat esse Minervam,

Quisquis amat lenam, lenam fore censet Helênam:

Quamvis fœdatur, semper placet id, quod amatur.

Deinde similiter Justitia exoculata depingitur, quòd omnes citra
respectum, aut personarum acceptionem dijudicet; *demùm*
Mors, quòd omnia sine ullo discidio perfringat, & obvia quæ-
que demerat,

Æquo conquassans inopum clamore tabernas,
Regalésque aulas, ferto diademáque planans;

Mors enim magna, potens, ac terribilis, & quæ personam non accipit, nec munera, pauperes divites juxtà habet, & sicuti panni negotiatrix eâdem ulnâ holofericum fabanúmque metitur: ita mortam dominum, quàm servum ad idem trahit pistrinum; Mors mores verecundos neutiquam patitur, Baronibus, Comitibus, Principibus, Ducibus, Regibus, Imperatoribus nihil benigniorem se præbet, quàm rusticorum, aut mendicorum infimis, eodem nempede pulsans populos Arctoo

Frigore decoctos, propioréque sole perustos,
Quos videt exorients, quos inditus æquore Phœbus,
Quos breve, quos longum rutilo jubar axe pererrat.
Hæc lex, huc Rex, grex: huc primus & ultimus ordo,
Est mala, sed cunctis via lugubris ista terenda est,
Pervigil inferni mulcendus janitor antri,
Conscendenda Senis squalentis publica cymba,
Quæ nullo posito discrimine transvehit omnes.
Mors ruit, & veluti maturas messor aristas
Omnia vulnificá præcîdit falce cruenta,
Non fortunatis parcit, non illa beatis,
Divite cum Crasso penetrat sub tartara Codrus.

Quemadmodum ergo in frondidense disfratatóque nemore, quam diu viret, genera arborum spectamus per diversa, glandifera quercus, umbrificas fagos, nodigeras juniperos, aculeata aquifolia sublimè nutantes Populos, & perpetuò vernantes pilantésque pinos, ac arbores alias, tam cumulo, quàm numero infinitas, coloréque & vigore multifarias, inter quas hæc terram perserpunt, illa comam & capillamentum intra nubila condunt: quarum istæ à floribus, hæc à frondibus: aliæ autem à fructibus commendantur è quibus hæc vulgares sunt & abjectæ, illæ verò singulares, nobiliúm

iúmque usibus ac delitiis destinatae, atqui quamprimùm ut secula
 n illas impacta est, & istae in ignem jactae, inque cineres redactae,
 quis obsecrò rubum è cedro dignoscere, genistam à myrto, sacras
 auros è sylvestri Ericâ queat discernere? Quotus jam usque su-
 pini degenerisque judicii inficietur, hanc tumultuum assultuúm-
 que abyssum mundum, eodem quoque modo, sylvam dici posse,
 homines verò plantas? juxta Theomagi nostri vetus effatum; *ho-
 mo est arbor inversa;*

Et conversa quidem plantula dictus homo,

Quoniam ut arbor in imo, sic homo in alto suas habet radices,
 hoc est, capillos, qui totius corporis arcem, id est, caput velant, &
 profectò nemus hoc, quamdiu viret, variegatis est distinctum colo-
 ribus, hos namque è verborum frondibus discernere est, nonne-
 mines verò tardi & bardi sunt: quidam autem facundi atque di-
 ferti, aliqui etiam Philosophi, artifices, rarifices: Istos autem è
 floribus, hi enim formosi, illi deformes, neque est eadem omnium
 adolescendi ratio: Alios tandem dignoscere datur ex fructibus,
 supple operibus seu actibus heroicis: Quosdam videmus animo-
 sos & generosos: alios opulentos, alios porrò pavidos, meticulo-
 sulos, nihilque propter penuriam aggredi audentes, Sed statim ut
 trux & violenta illa Magara mors incisionem facere cœpit, ac ira-
 cundiæ suæ jacula in illos intorsit, omnesque in pulverem & putre-
 dinem redegit, nulla amplius distinctio observatur, parem omnes
 fortem obeunt, nulla tunc differentiae fit mentio:

Sed quicumque exæquò fune dolantur ab uno.

Elige tunc semel capita, quæ aureis olim redimita diadematis
 conspexisti, selige tunc, si potes, corporum cadavera purpurâ
 quondam & cocco contectorum: delige inquam linguas tam præ-
 stantium philosophorum, tam disertorum olim Oratorum: com-
 monstra tunc tronias Nympharum decorarum, Dianarum, Helena-
 rum, quibus Orientis gemmæ omniâque Arabiæ nemora ad orna-

tum non suffecerunt; ejice tunc genas, quæ tantum stibii, statæ, sublimati & purpurissæ pridem insumpserunt: designa tunc semel speciosam illam Junonem, cujus elegantia omnes in admirationem & invidiam traxit, quam tot deperière proci, quæque semper gemmis onusta, auro squalens, byssoque cooperta fuit.

Occasione cujus placuit jocosò semel factò Philosopho Cynico Alexandri fastum ludere: illo namque præterambulante fanum quoddam, Diogenes in sepulchreto, in ossuariis defunctorum inter calvarias tumultuabatur; & nunc unam, nunc aliam contemplabatur; nunc hanc arreptam abjiciebat, nunc alteram arripiebat: hunc Alexander contuitus interrogavit, quid isthic inter mortuos sic vivus ageret? respondit Satyricus philosophus, quærere se cranium Philippi Macedonis parentis ejus, cæterùm hæcenus reperire non potuisse, quòd nullum inter ipsa discrimen:

Nam ut varia bene verno tempore herbarum florùmque genera in apricis locis viviscunt vigescuntque? quanta colorum, nitorum, nidorum odorùmque diversitas? quanta in latitudine, longitudine varietas? quanta in vigore & virore inæqualitas? sed quamprimùm ut messor falcem injecit, florésque ac herbæ ad terram dissectæ sunt, nullum ampliùs discrimen dignoscitur, ast omnes eandem, magnæ simul & parvæ, pulchræ non secus ac abjectæ sortem subjerunt: Annon jam hæc mortis monarchia mundus prati aut viridarii cujusdam est instar? in quo homines florum herbarùmque parte funguntur; at hi omnes magnitudine inter se discrepant intersuntque, honoribus & fortunis sunt impares: enimverò quamprimùm Gorgonia Libitina seculam injecit, omnes ocyssimè pares & æquales fiunt:

Æquat enim rapida immiti mors omnia falce;
 Est fatale mori, mors nulli parcit honori,
 Debilis & fortis veniunt sub spicula mortis.
 Magnos & parvos, dites, juvenésque senésque
 Mors tremulenta capit, mors truculenta rapit.

Dic ubi sunt nam jam Sampsones & Gedeones? ubinam Hercules
& Achilles?

Sunt omnes rapti vento, sunt turbine lati.
O decus Uranicum mundi radialis Apollo,
Cujus ad Hesperios erratica luna vapores
Dilassata levat nocturnæ cornua bigæ,
Defer ad æternos Alciden pergere Manes,
Atque canis regnum Stygiam recubantis ad aulam,
Unde regressurus non ullus dicitur unquam:
O mors, mors crudela, tyrannica, mors & amara!
O mors, ut dura, & quàm tristia sunt tua jura!
Concedit populus quantus substrata per urbis
Ante novi ludos avidus spectare theatri;
Quantus & accurrit Lenæi ad Numen Iacchi,
Quinta coronavit cùm Sacrum floribus æstas:
Quanta Deam Cererem secretam turba frequentat,
Cùm longæ sancita renascitur horula noctis;
Tanta per ignavas obtorpet turba paludes,
Pars gradiens tristis longaque evanida vitâ,
Pars & adhuc currit viridanti congrua veri,
Virgineo nondum spoliata flore Corinnæ,
Atque comis nondum positis de vertice pubes,
Et modò perdoctus maternum pusio nomen;
Ut minùs his cautum solis ætate timerent
Lumine prælato tenebrosam pellere noctem,
Schemate lugubri reliqui per opaca vagantur,
Est qualis nobis animus, cùm luce remotâ
Quisque sibi moestus sentit caput esse refertum
Unversâ terrâ, vacuæ stant turbine nubes,
Atque chaos densum, turpes tetræque tenêbræ,
Et requies mundi cum cæco chromate noctis;
Sera gravævâque nos illò demoliat ætas,

Nullus ad id ferò, sed tempor e fat venit, unde
 Quum semel advertit, potuit discedere nunquam,
 Quid juvat edurum, miserum, prævertere fatum?
 Hæc omnis mundi terris vaga turba facesset
 Ad Manes, faciétque quietæ carbasa Lethæ,
 Omne tibi crescet, quod Vesper lustrat & Ortus,
 Parcito venturis, tibi nos Libitina paramur,
 Quanquam tu segnis, nos stamina rumpimus ipsi,
 Ultima, quæ vitam nobis dedit, abstulit, hora.

Quoniam itaque in rebus naturalibus tanta istius finis necessitas esse perhibetur, quò Physiци eum omni in re primum statuere non vereantur, ut, quamvis in executione operis postremus, in intentione tamen & mente sit primus, tunc mors, cum rerum omnium extremum sit atque linea ultima, omnibus nostris in actionibus prima sit, ac principem in omnibus operibus locum teneat, necessum est: Sicuti enim navicularius, dum in mediis fluctuum necessitatibus navim gubernat, in puppi, quæ navis pars est extrema, confidet: haut secus Philomagus, qui mundi hujus difficultatum occultissimarum Oceanum enavigat, ut debitè & rectè vitæ partisque suæ navim dirigat, non in prorâ munerisve sui conditione confidere debet, suam scilicet prærogativam admirando, quia ante alios ad arcana præelectus est (nunquid namque de se lutum prædicare potest, proferétque convasculis vah, quòd in foelicioris formæ pocellum sub figuli toro rotatum sit) Nec etiam in anquinâ, mediæ nimirum æstati ablandiendo, honores & dignitates, divitiarumque suarum affluentiam numerando, at in puppi, in *mortis nocte*, & novissima ad mentem revocando.

Hoc, hoc est, quòd ingenii & doctrinæ princeps Plato (quem divinum, quem sapientissimum, quem sanctissimum, quem Philomagorum Homerum appellare mihi mandatum) dicere solebat, videlicet, prudentes & sapientes scholam sibi quampiam constitutur, in quâ aliud abs vitæ brevitate mortisque celeritate nil doceretur

tur, ejusque meditationem veræ quoddam, probæque genus esse philosophiæ, stolidos autem & fatuos Academiam oblivionis, quod nunquam Libitinæ novissimorumve recordarentur, & nullo non tempore de annis prorogandis pensiculant: Est enim in comperto, sapientes, simplices, & virtutum sopheriæque æmulos vivendo sensim mori, improbos autem, fastuosos atque nefarios moriendo vivere, vitamque sibi semper pollicitando, mortem pedibus conterere; Evidenter eapropter nunc innotescit, studiis palæstræ hujus qui animum format mancipatque, nullius rei avariorum esse oportere, quàm folius sacrosanctæ sapientiæ,

Sis domibus multaque potis tellure licebit,
Nil tua cassâ suis portabit Manibus umbra,

Omnia hîc manebunt, omnibus tuis, & quidquid in hâc vitâ desiderare poteris privatus, vile & angustum intrabis sepulchrum;

Haud ullas laturus opes Acherontis ad undas,
Cocyti Tragicâ nudus sistêris in actâ:

Reges, potentes, Principes & divites Dii terris tantùm præstituant; Hinc verus sapientiæ amator, vel *fibris labris*, ut dicitur, gustatâ solummodo sapientiâ, nunquam post aurum, aut vanam honoris auram abiit, sed potiùs circa Philosophorum Galenam, quæ, ex sono scripturæ sacræ, naturæ theca est, hæsit, siquidem adeptus, nedum imperii unius, verùm rerum omnium, totiusque orbis valorem, suis potest circumgestare oculis, & tanquam totius machinæ mundi Dominus omnia possidere, meritòque dicere, *mecum omnia porto mea.*

Divitiæ nostræ nullo latrone pavebunt;
Subfannent alii, misceto morio sales.

Quid namque, interprete Paræmiographo, prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit.

§. 4.

AD eam ipsam ergo authoratus sum ego vobis in præludii hujus teatro (modò Evangelus meus augustissimo auxilii sui afflatu cymbam per procellosum hoc æquor dirigere ne dedignentur) calcar subdere, & raram ac claram ad summos honores & opes viam commonstrare; Ecce verò torrem ex apertâ vobis valle præluet philosophorum Deus decúsque Socrates; qui humanam divinamque nactus Adorem, & famâ super æthera notus, sic ad sequendum hortatur:

Quia hic, cùm semel die quodam obviam habuisset in plateâ adolescentem Zenophontem, ut ex Apophtegmatibus advertitur, contuens in eum, ac ex physiognomiâ animadvertens, naturâ stante & inclinante ad sapientiam comparandam habilissimum, extenso suo, quem humeris gerebat, baculo, quantocyùs detinuit eum, tales proferens voces, heus tu juvenis, unde venis? ubi venditur panis, sicubi veneunt pisces? atque alia istiusmodi, cùmque ad interrogata compositè respondisse ipsum perspexisset physiognomus, subjunxit mox, ubi locorum nam habitent sapientes? responsa dedit juvenis, se ignorare, tum ille: sequere me, ait, & ego te instruam, quia turpe est, nescire te id, quod maximè scitu dignum est, posteaquam scias alia minùs necessaria; Dignum profectò Socratico ore documentum! at illud instituto meo adaptans, dicò.

Sapientiæ ille institor Mercurius meus, caduceo suo continuò per vicos obcurstat, obviantes vos verò ipsi, scitantique eidem semel de nucibus, & illiusmodi affaniis, minùsque necessariis, indubiè quàm exquisitissimè statim respondere sciretis, sin autem à quovis vestrum semel de scitu citimis, nominatim, ubinam alicubi terrarum simplex probaque philosophia, sive ipsam continentes fasti deliteant, aut reperiantur, percunctari inciperet:

Utique aqua hæreret vobis, & lingua palato
Vestro, ac essetis muti, tentique cerèbro,

Et meis quidem auspiciis, ut hâc in parte non obstinem, (tot, dolor, hinc inde ubique emissis, refertis multiformibus, fraudulentis&que receptiunculis) cum totâ curiâ & istud præterire vos clamare possitis; He ergo artem deplorandam! & ô res nostras desperatissimas! at hem, evax, etiamnum macti, mihi vobis, *sapientia oboles deaurata*, non numistæ, nec auri fame laborantes sophistæ, Socraticè physiculare commissum est, sequimini me;

Vos ducam in Terram latam, valdéque probatam,

Futurus vester anteambulo, ductor & doctor, qui Apollinea mecum subire sacraria, ac sublimis instar aquilæ ad altissimam ascendere Libani Cedrum, Chryfagonúmque Alchymia Athlanta conscendere nitimini; harmonico Spaltriarum hujus Odei tono, tanquam jusculo Lethæi poculi inebriati, ad hoc asylum, roburneámque arcem Capitolio Romano inexpugnabiliorem, properate: hos Magicos coccos è paleis erutos, vindemias has messis meæ abs ramentis, zizaniisque exscalptas, inquam, fructusculos hosce Nocturnos, seu genii & ingenii mei Phrygios foetusculos, solenni ac Ambrosio choro approbatos, quantulâcunque cupiditate commentaminor, imò duabus ulnis amplexaminor.

Nec enim sumus ii, quibus nihil verum esse videatur, sed ii, qui omnibus veris falsa quædam adjuncta esse dicamus, tantâ similitudine, tantâque simultate, ut in iis nulla insit certa judicandi & assentiendi nota; Nam Philosophorum quæsitæ, quòd penitèr scrupica sint & hieroglyphica, ac caliginosis ænigmatum opinionúmque perplexitatibus opacata, non nisi à divinitus illuminato viro, seu Adepto philosopho comprehendi per se possunt.

Si modò me modicùm vobis audire lubebit,

Ab ipsis nascentis Magiæ incunabulis

(Si licet exemplis parvis in grandibus uti)

Et altiùs vobis rem repetam, atque paradigmaticabo:

Facta canam, sed erunt, qui me finxisse loquentur,

Antiquas symbolas, cuculi cantum, in novas hæcæ centurias redigendo.

Effinge de viro, & muliere circulum rotundum, de que eo extrahe quadrangulum, & de quadrangulo triangulum, de que triangulo effice itidem circulum cyclicum, & magisterium expleveris: est enim res, cujus caput Carbunculeum, oculi Gagatici, & pedes Adamantini, artificium; ac mille id genus alia ubique occurrentia; quorum non ultimum, sed cæterorum velut supplementum (ut Stoicorum foccis incedamus, qui ad summam constringere solent argumenta) sit hoc.

Purpuricomus Phœbus genuit inferiori in mundo filiolum, quem Majugena Mulcibro nutricandum, & Philyridæ dedit ad imbuendum; hunc primodùm jubemus posteritatem omnem cum leonis Eoi cruore (qui ex continenti de pruinâ cœlestinâ, terreoque tepore conceptus, in maris mediterranei rivis, à Lucinâ Æolo, Ennosigæoque obstetricante, obductus fuerit) capessere: exhibet enim hic Mercurium Philosophorum, spiritum illum mundi secretum, Syriacumque rorem, quia spiritus ejus circumdedit faciem terræ, & intestino illius educetur coluber tortuosus.

Postmodò à marcere inutili Amphitrites falsilagine separare, eumque lixivio purgare, non quidem ex cineribus fageis, quernisve, eorumque sale, composito, sed metallico, quod cæteris est durabilius: nec similiter ex vulgari larice, at eo, qui de Parnassi scatebrâ petitus (abs aliorum indole fontium in vertice montis existente ab unguâ Præpetis Medusæi ingeneratâ) quique sub juvene Iliade in glaciem crystallumque abierit, utpote qui sit partium subtiliorum, quàm stagnantes, lacunarumve palustres aquæ, propter quod ad nigri squalisque philosophici corporis intima, ad abluendum ipsum, penitus penetrare poterit.

Tandem Gemelliparam prægnantem Deam blando tantisper tepore, benignèque igne fovere, donec per elementaris orbis rotas, artis, naturæque stratagemate ad sextanguli formam Cynthios, Cynthiæque ros in indivisum quoddam consurgant corpusculum.

culum, & stupendarum virium duplionem, masculum atque fœ-
mellam ediderint, utrumque tunc statim seorsim, próque suo unius-
cujuscunque genio decenter nutrire, saponem sapientum dealbifica-
re, lactéque Virgineo ad solidam usque ætatem focillare, germano
suo Præni, Cinnabarinâ stolâ, Corallinoque satellitio squalenti,
despondere, ac connubiali tedâ jungere; hujus namque prolifico
ingravidata feminio. ubi, elapso dierum curriculo, cum Neptuno
Vulcanus in reconciliationem redierit, déque Ope Phœbi, Phœ-
bésque parente seu nutrice Jupiter Appollinem & Dianam proge-
nerârît, exoptatum illum tot precibus pretiisq; Phœnicem, qui
sibimet nedum perpetuare vitam, sed & humanam prorogare vale-
tudinem, veréque Aurea revocare valeat sæcula, enitetur.

Mare mehercle præaltum, perplexum, étiam eruditissimo inna-
bile! quantæ hîc voragines, & abyssi! proh-quanta profunditas!

Hîc Zancleæ charybdis, Scylla, Capharea saxa,

Hîc Cyclopæi scopuli cum mille Mæandris;

Et nescio, quid labyrintho ipso inextricabilius; quomodo captus
tyronum tantis intricacionum fluctibus exurgentibus poterit trans-
fretare, ubi OEdipodum mens propemodû suspenditur & subsistit?
qualiter inquam mortalis intelligentiæ vela pendentur, ubi im-
mortalia labefactata contrahuntur? vah laborem laborum omnium
Alcidæorum supremum & extremum! hem præruptas rupes, hem
naufragos anfractus! O imperceptibili periphrafi ambages Laby-
rinthæas! omnia in hoc monumento magno subjecta sunt crucibus,
cassibus, casibus, nihil hîc intelligibile, sed quaquaversum inhospita
inibi conspiciamus Dindyma, prò quot hyperbatorum altaria,
quot icones & echones! hui quot in hoc peristyllo exstructæ exe-
dræ, quot emblemata pictitiis fictitiisq; hinc inde literis consigna-
ta! *quis leget hæc?* O qualis nodus! ipso sanè Gordio indissolu-
bilior, pol difficilis & omnia consimilis Herculeo, in quo nec prin-
cipium apparebat, nec finis, qualis & fuisse fertur Gordius, quem
cùm Alexander enodare non posset, ense dissecuit: experientiâ

polydædaleâ quiane, Argîsque centoculis, & ipsâ rhomphaâ Delphicâ, ad Vulcania hæc vincula, gryphósque dissolvendos, opus erit, adeò arcanorum mýsteria per fabulosas, ambagiosásque sententias ac voces illis involuta sunt; pleni libri philosophorum, refertæ allegoriis, distentæ parabolis paginæ ferè omnes, tanta quidem similitudinum copia, ut nihil possit esse cumulatius:

Ego itaque, ne quis mihi similem quoque invidiæ notam inurat, talibus circumlocutionum involutionúmque palilogiis Consulta Præteritorum Philomagorum non innodabo, sed rupto Pythagorico silentio, candidis lectísque discipulis, paucis & planis, rem totam declarabo: Hanc igitur provinciam relictam explebimus nullius adminiculis, sed, ut dicitur, Marte proprio, neque enim quidquam de hâc parte strictè divulgatum, quod mihi probaretur, de iis, quæ in manus meas venerunt: cùm itaque aliqua species utilitatis noviter objecta est, commoveri me necesse fuit, nec verò desertarum prorsus rerum patrocinium suscepimus; non enim hominum interitu artes quoque oppetunt, sed lucem Authoris tantummodo desiderant; excipietis eapropter hoc Orthomagopusculum lucubratum his jam contractioribus Noctibus; quoniam illud majorum vigiliarum munus sub nostris auspiciis postea excudetur, & gaudebitis cimeliarchio hoc aperto Versuum meorum, quos fortî composui: cùm ea, quæ sparsim tractantur ab aliis, rara atque præclara, omnia pariter ad meum hoc Metricum presúmque transferam scribendi genus. Incredibile quippe videbitur, quantum rerum magnarum hîc vobis canere intendam, præcipuum utpote humanorum votorum punctum prophetare, reconditissimum secretorum omnium hujus mundi thesaurum, non fusè, sed nudè & circumcisè propinare: erit videlicet hæc mea regula seu tessera linearis ac certa, quâ ceu duce filo incedere poteritis: O elegantem vobis philomathiam in medium producam, quâ velut mandibulo asini Philistæos in fugam dare, portásque gazæ attollere valebitis, luculentissimum, uti opinor, vadimonium sponsionis meæ præstiturus, eapropter talem mi decet præbeatis attendendi fidem, qualem hîc vobis proæmior scientiæ sortem.

Veruntamen ad aureas has dapes fruendas, est ante omnia omnium, quibuscunque summâ cum gloriâ jucundam huic pulveri operam navare, parémque fortunæ committere aleam, animus, Archimandritas agere, cùmque Diogene in stadio currente cursum non remittere, qui traditur, etiam inter negotiâ publicâ perturbationis, projecto palliolo, præcinctus dolium sine morâ suum, tecumque versatile (in quo, veluti domiportâ, perpetuò conclusus, animum potiùs, quàm vitam agebat, haud secus ac affixa mens ligneo cœlo) circumvolutare huc illuc præquam ardentè incepisse: hic namque sudare, hic in otio gnaviter occupari, hic multum actitando nihil moliri, tam serio omniâ ludo, ut in dolio, tanquam equo Trojano, salus Græciæ includi videretur; cœpère verò ad hæc mirari & indignari civium plurimi, qui cùm ex ipso quærerent, quid sibi demùm vellet? equidem, edisseruit, commoveo dolium, ut, cæteris aliquid agentibus, me quoque cerneretis actuosum, *qui enim nihil agit, nihil esse videtur.*

Magnificum verò & divinum Diogenis dictum! per quod non obscure argutus ille philosophus indicare voluisse videtur, Anacharsides si natura domi non genuit, arte & exercitatione multâ multos adhuc possibiles etiam ipsis Hermetibus Ægyptiis Hermetiores, & vel Platonibus ipsissimis Platoniores, qui nullis fracti laboribus, nullis pepercerunt sumptibus, nulliùsque illos improbi facti, ut saltem inceptum ex animi sententiâ succederet, piguit, tantus philosophiæ hujus in iis assurrexerat ardor.

Tria reperiuntur animalia (inquit Adamidarum sapientissimus Salomon, quippe qui sapientiam supernè adeptus fuerat) quæ quidem terræ minima vivunt, sed sapientiora sapientibus, ea sunt, formica, lepusculus, locusta, stellio: de postremo hoc versiculus extat eatenus; *stellio manibus nititur, & moratur in edibus.*

Parœmiarum autem Salomoniarum Scoliastræ habent ex Hebræo; *aranea manibus nititur;* quæ hunc ferè formant sensum. Aranea negotiosis tenellularum manuum suarum telis vitalitium sibi parat, nec, quod ait Parœmiastes, prætergrediendum, quatuor nimi-

rum hæc animalia ad certamen provocare prudentissimos quos que posse, ignorantiaque judicare etiam eos, qui sapientissimi & videri & audire volunt; *& ipsa sunt sapientiora sapientibus.*

In quo araneæ vilis & exilis bestiola sapientia arque sit sita? in eo, quod, tametsi in aulis Regum moretur, nihilominus manuum suarum labore usquequò utatur, quò longiturniorem in annos plurimos vitam protrahat, immò videri queat imprudentiæ incurrere calculum, quòd, siquidem in domibus Regum degat, ubi tanta est ciborum copia, annonæque affluentia omnis, illa nihilofecius usque semper sollicitè, usque impigrè, operotèque intra viscerum suorum officinam retia texat, quibus incautas capiat muscas, ut cruore earum propriam sibi conferyet vitam, quod si est ita, cui huic animalculo sapientiæ titulum tantum sapientissimus tribuit Paræmiastes? Augustum prudentis encomium, & gloriosum sapientis epithetum peroptimè meretur animalculum hoc pro agendi genio, quo Spagiriæ fructuolè viros erudit, instituitque Sopho chymicos.

Aranea enim manibus nititur, & moratur in ædibus Regum: tanquam dictum; quid refert, quòd palatium abundet lautitiis, quòd affluat delitiis, habeatque promptuaria, quorum hæc ructentur in illa, si ego inter hæc non mihi manibus meis victum quæritem, quem nequidquam mihi ex isto aulae rerum omnium luxu promi-fero, me ni eviscerem, nullasque non noctes, & dies, ducendis filis, contexendis retibus, & muscarum venationi impendam, paribusque laboribus ac curis alimoniam mihi conquiram.

Hoc ipsummet, muto quodam ingenii sui exemplo, inclamat & edocet *industrios Auræ sapientiæ consecratos*, qui etiamsi exort. Dei dignatione victoriosam sedem, fortunatumque obtineant domicilium in opulentâ Alchymia basileâ, ubi supremus Operator adeò magnificas delitias, tamque singulâres favores dispertit, ubi tot sunt magisteria, tanta tincturarum messis, adeò superabundans sublimis artis Manna, pusillum nihilominus atque pauxillum exinde habebunt emolumentum, ni quoque pro more araneæ anticipâ-
rint.

int, suámque sudoris partem perfecerint, ut delitiis illis fruiscei, inque istius foelicitatis portum penetrare possint: *Aranea manus nititur*, nisi namque magno se studio doctrinæ filius defatigárit, delassárit, diligentissiméque allaborárit, erit in medio tantæ copix, ceu quidam pater Pelopis.

§. 5.

ENimverò, quia tam inextricata, & erronea viarum omnia, quibus ad Auream illam Jasonis Regiam, copixq; cornu contenditur, ut cum hominum myriades multæ inattenuato semper studio, nullo neque sumptuum, neque discriminum respectu habito, vexationibus, vigiliisque plurimis, atque labore indefatigabili, Sisyphi saxum volventes, *Auratis Pulvisculi* majestatem contemplari, ac conquirere desudârint, & etiamnum desudent, nihilominus vix uni, aut alteri naturæ porta, retrojecto divino pessulo; referata sit, morigera illa Theano uxor evenerit, seu acciderit adire Corinthum, ducatum quendam amussimve Ariadnæam in hoc itinere sinuoso, errorúmque Mæandro, nullo viæ gnaro duce dato, prævaricantibus, analematis instar, inquam instar triformis Proserpinæ proboscidis (saltuosis incompitis confixæ ad viatores edocendos) ego compendiam, rectámque semitam, ac schema strictum inibo; quo usque gravem, prægnantémque *Philosophorum Galenam* invenire queant;

Sic legitur Theseus monstrum prostrasse biforme

Incastum feriens obcoecis cornua ventis,

Inde pedem sospes multâ cum laude reflexit,

Errabunda regens tenui vestigia filo,

Ne labyrinthæis è flexibus egredientem

Tecti frustraretur inobservabilis error,

Gratis accepi, gratis tribuo; sapientiam sine fictione consecutus sine invidiâ communico, & honestatem illius non abscondo; Antegenitales quidem nostri non nisi discipulis devotis monumenta ambagionibus plenissima, proprio abnucleanda nisu, per quasi

manus tradiderunt, ego verò hiulcabo hîc lignum latum,

Adde quòd heptathyras, septem velut ostia Nili,

Et centum Thebarum portas:

Hæc mea porta patens nulli claudetur honesto,
Tros, Tyriusque mihi nullo discrimine ridet.

Hæc mea lucerna pendula, ardens & lucens, veratri instar igna-
vos derepentè in philosophos transmutans, & ad physiologan-
dum impellens;

Hæc, inquam, nostrâ per litora curritur Argo,
Sic tamen Æoliis tensuri carbasâ ventis,

Ut naufraga semper, arenosâque nimie loca relinquamus, nec
ita in profundum velificemus, ut terram omnino deseramus, sed

Alter remus aquas, alter rasurus arenas,
Nempe est medio maxima turba mari.

Ea duntaxat ex celebrioribus, quæ præcisè rem ipsam vel praxin
concernunt, confectando:

Principibus placuisse viris erit ardua fama.

Ut videlicet animes cæcultantes corroborare, ac diu multum-
que mobilitatis mitigatoriâ demulcere doctrinâ, adque expe-
ditè experimentandum (quatenus per itus congruos certum
suum sortitum adimpleant) valeam suscitare; at nec eo quidem
decreto, ut quælibet mox monachorum more de objecto textu
fermociner, inque apricum producam exigui corporis viculæ-
que viribus: esset enim id abruptis Amphitrites fluctibus fragi-
lem ingenii mei cymbulam committere;

Immensum modicâ pelagus fulcarè carinâ,
Et parvâ vacuum pennâ volitare per axem;
An non est impar Troili congressus Achilli?

Pigmæus,

Pigmæus, Satyrusve collatus Giganti, Chius ad Coum, Darus ad Entellum: quid enim agat agriculus inter lupos, quid pufio lactens in medio molofforum, si mater vel nutrix non patrocinetur? esset profecto hoc Echidnam Lernæam sine viribus Herculis aggreddi, cujus capite attruncato uno, decem subinde alia coorirentur, nec est enim aliud mea ratiuncula, dum cryptica hæc uniuersa transvelificare tento mysteria, quàm linter quidam angustus & exilis vastis procellosissimi oceani jactatus gurgitibus, mei inquam ingenio nihil aliud accinctio, dum amethodica hæc reconciliare gestio, quàm audaculus quidam parvi culicis aut cyniphis volatus, qui altiùs solito se tollere nixus, ventorum follibus arreptus, in terram dejicitur & enervascit.

Quare mechanica tantùm, infusurrandaque per Hermogenem tangere annitar, adjungendo pusillitatem nostram sublimitati Gigantum Majorum nostrorum, *facile est enim inventis addere* super senes intellexi, infinitus sim, si singula, quæ in materiæ hujus latifundo adumbrari possunt, cum clara rei veritate & experientia ex Authorum interpretumque sensu pariare voluero; suffecerit ut propositum prosequamur nostrum, fatales penitiorésque lineas, quas Dei digitus Terræ inscripsit, in rem nostram pleniùs enodare.

Quia nihil ad me spectat scire, spiréntne sub aqua pisces, nec ne, sitne halæx an balæna Rex gregis squamigeri? sitne sol lapis ignitus, utrùm verò currus igneus? & sitne vera facies in lampade lunari, & ecurr? aliæque hujusmodi sexcenta, ex quibus fructus nihil, quàm labor & afflictio spiritus, meraque pretiosi temporis jactura, parum quippe res repressæ, at tempus tritum irrevocabile nomen est, contestante Acacesio Metrico,

Damna nihil rerum, sed plùs fore damna dierum,
Res semper rebus succurrere, nilque diebus:

Traditur Diogenes Cynicus subtilissimè semel plurima de astris apologantem irrisoriè interrogasse, ut pridem è plagis æthereis venisset, utpote tam gnarus politiæ cœlestis: taliter Thales

Milesius unus idémque illustrior inter septem sapientes Græciæ, cum, præhensis ocularibus cosmocolophonem vagâsque errantium, siderum sinuationes, atque coruscantem istum stellarum exercitum ad præfundum ex iis aliquid futuri, modò Dii innuissent, in contemplationem absorptus, speculabundiùs intueretur, in luteam foveam, quæ ante pedes ejus erat, cum fortè incautè illos moveret, incidit, tibiúsque, ut dicitur; fractis, rediit ridiculus domum, ob quod argutæ cuidam adstanti vetulæ meritò ludibrio fuit, quæ jurè id eum pati ajebat, qui, cum ad juxta pedes posita obbrutesceret, cœlestia vellet explorare: juvátne, ut itidem illud Præpes Poëtafter acutè attenuet, audire?

Fortè Thales celsi dum conspicit ætheris ignes,
 In luteam foveam, pede cæcultante, labascit;
 Hunc ubi collapsum quædam muliercula vidit,
 Quæ veniebat aquas craterâ fortè petitum,
 Sic super insultans, cum pervenisset ad ipsum,
 Alloquitur salsâ caput intrâ voce tremiscens;
 Astra quid ophthalmis cœlestia stulte perâgras,
 Non sat multa tibi terrestria commoda cernis?
 Dúmque futura studes aliis prædicere fata,
 Non potes, ante pedes jaceat quæ, cernere fossam?

Sic plurimi adhuc nasuti contemplantur cœlum, & mille nugatorias subtilitates, hic omina hiat, iste & ille nominum inhiat jurgiis,

Alter rixatur de lanâ sæpè caprinâ,
 Propugnat nugis armatus, scilicet ut non
 Sit mihi prima fides, & verè quod placet, ut non
 Acriter elatrem, sed fiat doctus in omnes;

Et interim ad errorum fossam, in quâ continuò cæcutiunt, nihil advertunt, quousque tandem pro fine ad insaniam redigantur; hic enim dum nixos astrorum, & vertigines cœlorum accuratiùs rufpatur,

Ingeni lustrando sentit sibi contorqueri um.

Ille & iste demurmurandis versibus mentem vertit, & in rabiem incidit :

Iste sibi pangendo pedes cere comminuit brum.

Proin prudentiùs dixit Pythagoras, Samius ille Senex, nobilisque nomothera,

Arduitate suâ quæ supra nos, nihil ad nos.

Idem hoc hìc haut inconcinnè usavenire potest illud illustris Egedræ, ad hunc scilicet ajebat Angelus, si quantæ habitationes reperiantur in corde maris, aut quantæ sint venæ in principio abyssi, esse percunctans te, fortassis diceres mihi, cærule non obivi, tenebrosam nec descendi in abyssum, nunc autem adhuc non interrogavi te, nisi de iis, à quibus es inseparabilis, & non respondisti mihi de iis quidquam, quantò ergo minùs percipere potes alas Altissimi?

Itidem & ego illos pansophos, qui de quovis vacuo argutè ac astutè differunt, disputantque, ad araneacea, ad aquatilia remitto, & dico, cedo tu, qui inania siderum, qui erraticos ætherum, astrorumque curriculos, & constellationes tam curiosè, tam scrupulosè scrutaris, sectarisque, quomodo fiat ex ovo avis tam bellè pennata, atque avis, cui ferrum ferculum? ecurr torpescant manus, ut primum Narcus inciderit in retia, & quare quoque is torpor, manu aliquid gestantibus, impediri possit? aliàque id genus innumera, quæ casu quo sagire nequis, res superas quomodo comprehendes? nunquidne tu, qui sapientiam usque encycliam & circularem tibi arrogas, respondere poteris, qualiter terra, quæ verticosa gravitatis suæ mole deorsum pendet, in medio aquarum, librato se pondere sustinescat? vel què mel apes, aranei telas, aut bombyces sua fila contexiscant? quòd si autem animalculorum, vermiumque opellas non capis, quomodo tantum tibi tribuis, divinæ ut manus admirabilissima cognoscier abs te posse præsumas? nã ista gloriosa sapientia haud magno æstimanda est, non multum siquidem differt ab insania.

Animosi attamen vos, qui auspiciatò, auguratòque in hac nostra naumachia classica tantorum esse præmiatores talentorum præelegimini, relictis, repudiatisque illis vulgaris vexilli legionibus, huic mensæ mex honorificæ, perspendidòque convivio, circumfluâ ciborum luxuriâ & dapfilitate decoro (in quo symposiarches Atlantiades) accumbite, semper in Apolline, semper in cubiculo Solis cœnaturi :

Fercula trademus precis prægnantia succis,
Instruet Aurofas hæc mea mensa dapes.

Inclytum illud haud dubiè esset epulum, & omnium ore celebraretur, dignumque, ad quod prudentes, sapientipotésque vocentur, si in eo Phœnix, priva illa in terris avis, Arabiaque deserta pervolitans, quâ nihil in orbe rarius, apponeretur; quid igitur de convivio hoc Adeptorum Ambrosio dicetis, in quo verè totius universi vivax Phœnix, solis lunæque Boschas, publica in mensa, manducanda profertur? annc de simili quis unquam epulatione loqui audivit, an non hæc, in quâ non philosophi & prudentes, sed Reges ac Monarchæ delitientur, digna? Dapale itaque Cleopatrx convivium apagesis antiquitas, quod Historicorum omnium præconio celebratum est, quòdque illa in gratiam sui Antonii Alexandriae apparari curavit, in quod illati fuerunt uniones duo præstantissimi pretiosissimique centum Coronatorum, qui millibus & amplius licebant; quandoquidem longè eminentius, excellentiusque epulum, hic quod instituitur, in quo præclarissimus, quæstuosissimusque ille unio, naturæ totius thesaurus, Melectris Trismegista offertur, unio verò persplendidissimus, cuiusque valor vix verbis expressibilis, & gemma, margaritumque adeò egregium, adeoque eximium & luculentum, ut homo sapiens illud emere cupiens, omnia sua ære commutet :

At enim tali magnificâ mensâ convivando non nutriemini, ni preces priùs præfati, Deum placâritis præsalutâritisque, qui solum

um amicis, inauguratísque hoc basilicum ad salutem benedicit
epulum, eo quidem Ministeriarche, omni dubitationis caligine
relegatâ, haut dubiè tunc facilè pervenietis ad Paradisum Ve-
talem, in quo Tmolia carpetis Mala ex illo Maronico aureo ramu-
lo,

Qui manibus nitendo volens facilísque sequetur,
Si vos fata vocent, aliter non viribus ullis
Vellere, præduróve potestis stringere ferro.

Dives enim hic termes demeti non potest, nisi cæremonioso cum
cultro, prævio Divino Numine, naturæque lumine, ipse namque
Lapidis dux est, & laborantum emendator; Duce itaque illo, cu-
us esse æternum est, cujus potentia illimitabilis, cujusque sapientia
penitùs admirabilis; qui tenet clavem, custodítque cardinem the-
aurariae hujus Theriaces, in quo omnes sapientiæ gazæ; qui que-
ter infantium facit fortunatum, in universitate omniscii hepta-
techni, & omnium, quæ Apollineo accessu, recessúque reperiri
queunt, facultatum Encyclopædiastæ, mancipaminor, hic erit
equissimus Brabeuta, isto Dogmatiste

Vela datote Noto portos habitura secundos.

Columbam itineris sui ductricem Æneas in nemore errabundus
habuerit, nos in hac umbrosa, venosâque Alchymica sylva è cælo
vobis columbam,

Phasidis ad flexús, Hermique rubentis arenas,

Comitem destinari postulemus, precantes,

Esto dux, ó si qua via est, cursúsque per auras,
Dirige per lucos, ubi pingvem dives opacat
Ramus Humum fulvo gemmantem cortice fructu:

Cœlestisque hujus candelabri cynosurâ , ac vigidæ viæ Dynaste ducti, ad ipsum Tritoniæ templum curriculo concertemus. Mellificatricum ingeniosarum apum industriam, & experientiam hîc sequi desidero, quæ de præstantissimo, fragrantissimoque apiastri, ac florum succo, cellulas suas thymino melle constipant, officulatimque colligunt, optima & melligena abs rancidis separantes, & utilia tantùm tractantes; Atque sic hinc jam quidem est, quamobrem libuerit his Orthomagiopusculis facere epigraphen, federitque illa venditare sub facula *centilabri Chymici*.

Quemadmodum enim instrumento hoc res nihili, siliquæ, resegmenta, strigmenta, cortices, crassioresque exuviæ propulsantur, & exterminantur, quòdque sarmentitiarum qualitatum vapam & amurcam sapit, foras distruditur, ac esarculatur, puro, nudoque nucleo, & meditullio remanente. Haud aliter ex hoc meo centro, umbilicòque Adepti Corporis, monstrosa, confusa, absona magistellorum multorum, spheudoartificiumque exercitamenta, effigmenta, ne dicam, deliramenta concellavi, penitusque eliminavi, dulci solùm, integrâ, & emedullatâ farrituræ, scientiæque pupillâ, ab omnibus parabolarum pelliculis, translationumque tunicis defæcatâ, retentâ, inque horreum palmati portûs unâ reportatâ; *neque enim trituram instituimus propter stramen, sed propter frumentum.*

Nolo nihilominus propterea hanc empyriam lampadem ita succendere, quasi, quàm quæ hîc habeantur, nulla alia magnalia, eaque eximia essent (nam non sum adeò oscitabundus, tàmque degeneris animi, hebes aut effrons, ut negare possim aut velim, in universâ hâc hospitalitate, nullum tot emolumentis effartum studium, quod tot nos bonis; tótque donis beet ac cohæredet, quàm unum illud Philomagiæ exercitium, quæ tanquam mysteriorum theatrum, secretorumque speculum hominem heroum, integrumque conservat, debilem incolumitati restituit, naturæ abdita eruit, animum solidâ scientiâ, serenat, corpusque omnibus vitæ clinodiis cohonestat & collocupletat, ac tandem ad ipsam

Creatoris cognitionem pertingere patefacit) sed quòd metallo-
um metamorphosis, seu potius, ut vulgus loquitur, probum au-
ificium extra hos Aphorismos prorsus impossibile, naturæque
lirectè bellum indicat.

Tria, testificatum est, antiquità celebrata fuisse impossibilia,
vertere Herculi clavam, Jovi intervertere fulmen, Homero
ersum, quibus qui quartum addiderit, multifariò scilicet Al-
ymistas aurum, argentumque inculpatum effingere posse, me-
um tenebit, indè & inscitix, insipientiæque minimè purgandos
uto, qui lenimen aut pulvillum eorundem cubitis supponunt,
ustinentes videlicet, variò, diversimodeque probum aurum &
argentum per particularia, ut illi arguunt, construi posse: quo-
nam sicuti tales quotquot ab instituto & navarcho naturæ recto
ecedunt, ita quoque oleum omne, operamque perdunt, hydor
ydriis stillantibus, Danaidumve doliis hauriunt, &, ut habet di-
tum, Penelopes pensum resuunt, illud Sisyphi

Sublimabundi saxum, neque proficit hilum.

Ejusmodi enim prorsus irritus est Æolii Senis labor, qui ingens
saxum in montem provolvere molitur, ad cujus supercilium dum
propitiùs accedit, rursus devolvitur; Quoad hoc ergo omnes Al-
chymistæ meritò mendacistæ, inanésque fuffiones habendi ac
sensendi, non nisi opera adulterina, foetúsque spurios proflantes;

Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæra,
Cur ego, si nequeo, ignoroque, poëta salutor?

§. 6.

Consimilia itaque notha portenta, somniæque hâc in æde lo-
cum non habebunt, arborum non corrodam cortices, neque
tramentitiarum superfluitatum saburras; at ossa conabor, & me-
dullas intimas pericrutabor, nova nec non vetera, quibus facilè
quisque Artem Antiquorum consequatur, prolaturus; in oraculis
vacabo, narrationem Philosophorum Adeptorum conservabo, in
ver-

versutias parabolarum introibo, occulta Philomagorum exquiram, & in absconditis Sibyllarum versabor. Gigantum nostrorum postnepotes Pelion Ossæ superponemus, ad Jovem propius accessuri, liquatius auribus melos accenturi.

Quia ad hunc solum scopum, unicúmque intuitum hoc metricum composui holiopomenon, cùm, ut Banauforum & Chymicorum plurimi (qui nasum Aristotelis autumant Artem Chymicam, nasum quidem cereum undiquefecus flexilem, ductilémque) ab impensis sumptibus, ac insanis (adsit veriverbio fides) laboribus avocentur; tum vel maximè, ut certificentur singuli, qui hortos hos Hesperidum omni oblectamentorum luxu scatentes, aut pendulos Semiramidis, Adonidis, Alcinoi, Phæaciæ, Mahometisve, paradisos quondam præ deliciarum compendio habitos, ingredi, dumósque hos plusquàm Herculeos tentare & exantlare flagrant, ductore Delio, atque ingenio acerrimo opus habere, Diisque propemodum profatos, ac Theophilos esse debere, hoc est, Dei dilectos, devotósque esse oportere, qui refrænatione externorum sensuum succidant, refecéntque omnia incitamenta malorum, humili mente, & simplici Tonanti obsecundantes, inviolatis ipsius præceptis, in quo totius indubiè philosophicæ navigationis summarium consistit, scilicet ut Christides Creatoris sui continuò sit memor, futuri etiam ævi, & summo studio perpendat præsentis vitæ fugacitatem, cadivitatémque eorum, quæ mundi sunt, cum oculo ad æterna;

Nam opus, quod híc tangitur, tantæ virtutis est, & energiæ, totque prodigiis pollet, ut non in posse volentis, nec currentis, sed in velle miserentis Dei servetur, hæc utpote Sphingis anigmata, etiam OEdipis gravissima non nisi intuitu annutúque Altissimi dissolvuntur, qui tantum gazarum impertit & communicat, non ut propudiosè lubricitatem carnis (cujus custos Asmodæus) aut Aphrodisia colamus, non ut in vertice pretiis arcium, Mausoleorúmque, aut Damascenis, Porphyriacis, suffitisve vestibus pollucibiliter niteamus, & volutemur in feri-

o, bysso, cocco, ostro : aut auro, gemmísque calcaribus, ocreísque
 ostris fulgentibus effrænes, exleges, & legirupæ super inimicos
 triumphemus ; neque ut inter mactæas, inter syssitia cum Helio-
 abalo & Philoxeno delicatè, aphotósque heluemur, iisqué abura-
 mur, at ut utamur juxta jura & dicas justitiæ divinæ, nec enim aparatâ
 & extensâ profundit manu clementissimus, dilectionisque
 lenissimus Deus totius sublunaris naturæ redivit, hujúsque orbis
 blectamenta ad ruinam & excidium eorum, quos nitibundus mor-
 sis suæ talento, & effusione vivifici, sacrosanctique sanguinis sui,
 tristissimo tartarei tyranni supplicio, in novæ libertatis refrige-
 um restauravit, & ab ipso perditionis Erebo, ærumnarúmque
 bysso relevit.

Ex quo quidem manifestum evadit, quamobrem tot millies mil-
 bus ad illud OEBaliæ pellicis pharmacum, Delixque balnea ac-
 cessus præcludatur, non utique ideo, quòd hoc olochrysum minús
 noly calleant (ausim enim mihi, qui vix sum Philosophorum cœ-
 rum, & neque scientiâ, nec ingenii foelicitate venditare me pos-
 sum, omni ambitionis jactantiâ sepositâ, istud inaugurare) sed
 propterea, quòd vel mente prædictâ purâ non auspicentur, aut si
 sic fortè, quòd humiliori loco oriundi, quibus similibus vacare ne-
 atum ; Frustrâ namque venatum itur sine canibus, cassibúsque
 invitâ Minervâ, piscatum absque hamis & retibus, aucupatum
 extra viscum, milvúmve, nundinatum sine marsupio, aquatum ad
 pteos citra craterram ; eodem modo inane est, & pauperculo
 quasi impossibile, Basiliscum Philosophicum, sine divitiarum, quan-
 tum satis est, communi instrumeto, excludere velle :

Nam mare Mars hominum est, Regina Pecunia, nauta
 Navigat incertus, qui caret hujus ope.

Huc inexaturabiles illæ mortalium partes & artes, huc omnes illi
 indefiniti Gigantei ausus vergunt, tenduntque, hanc uno cuncti
 voce clamant, & amant ;

Da Deus hos lætâ loculos turgere monetâ,
Unicus hic clamor, solus & est hic amor.

Proin scitè semel Diogenes olim interrogatus, cur aurum pal-
let? qui multos, respondit, invenit infidiatores,

Utpote sollicitæ tu *murva* occasio vitæ es,
Ob te immaturum mortis adimus iter;
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes,
Semina curarum de cute nata tuâ.

Veruntamen, ut rectè in proverbio, *est nervus mundi*, operùmque
heroorum, ut enim avis non potest evolare implumis, sic neque
tyro absque argento;

Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi, tenuisque pecunia panno.

Per quod docere Poëta nos voluit, quod paupertas sit impedi-
mentum ingeniis excellentibus. Ad doctrinam & virtutem est gravi-
tas, quæ trahit deorsum, nullum pauperie durius est onus, est offen-
diculum ad honores, ad dignitates;

Nam parent opibus, quas qui conflaverit, ille
Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam Rex.

Exiens semel, si placet, forum circumspice, quidquid humanis usi-
bus commodum, congruùmque, id omne ære venale est. Offici-
nas ingredi, nundinas contemplare, quidquid oculis delecta-
bile, quidquid cupiditati acceptabile, id omne pecuniâ mercale

Tanguntur nares majoris odore lucelli;

Ad diversorium diverte, modò semel farcina tua argentifona au-
diatur,

Mox tibi percipies conclavia cuncta patere,
Olfactò nummo, quasi visò Principe summo,
Disfiliunt valvæ, nihil auditur, nisi salve.

Quidquid deliciarum, quidquid cupediarum, quidquid palato acceptum, etiam ex ultimis finibus terræ, ad tinnitum pecuniarum, ad acem, tintinnabulumque, quod in tabernis, ad manum advolat;

Massica, Chia, Comata, Mofella, rubella falerna,
Quidvis intrepidè, nummis præsentibus, opta;

Veniet, & eveniet tibi, seu justum, seu injustum, sive rectum, sive curvum.

Mutnegra cum *murva* facient rectissima curva;

Tametsi vel formosas instar Floræ, & auricomas instar Auroræ cuceretis,

Mox erit in vestris formosa corinna lacertis,
Namque & amatores Regina pecunia reddit.

Verissima ergo ista sententia cujusdam, cujus videlicet verba dulciora ambrosiâ: Divitiæ, dicentis, ut impedimenta sunt improbis, ita bonis sunt adjumenta virtutis; Alius sanè esse atque alterum facilè alius potuissèm ego, ni paupertatis pondere depressus,

Opprobrium magnum paupertas quidlibet urget
Et facere atque pati, respectum perdere cogens,
Præcellæque bonum virtutis destruit usum:

Simplice me videas natum *Patre*, & in tenui re,

Majores pennas nido extendissè loquêris,

Ut quantum generi demas, virtutibus addas,

Summis multa viris me non facienda patrâsse

Corporis exigui, censûs nullûs alumnum:

Pondo premit dextrâ, lævâ gestantur at alæ,

Ut me pluma levat, sic grave mergit onus;

Ingenio poteram superas volitare per arces,

Me nisi paupertas dura teneret humi.

Quantumcunque pròinde sint quidam philomathæ, & alati, id est, nati, propensi, atque inclinati à naturâ ad hoc, vel ad illud, ac amba-

rum etiam alarum remigio, equis & mulis, toto orbe profecundo, vehementer eò contendant, in pulvere tamen perpetim Palladis isti togatæ milites hærent, nunquam masculescunt, sed pedetentim reptantes patiuntur duplex cum stadii labore, & cum egestate certamen, vixque unquam gloriæ culmen attingunt, quòd paupertatis onusculo defetiscantur, & præterea Mecœnatum raritate, velut Remeliginibus naves, alioqui velis remisque celerrimè ituræ, retardentur; Partum verò perdifficilem, & ô grave ac ærumnosum pauperium!

Ecce Cleanthes, potiùs Phreantes, Philosophus ille Stoicus: nõnne pecuniæ penuriâ, quàm in chartam emendam exponeret: cogebatur ea, quæ à Zenone audierat, ossibus boum, testis que fictilibus inscribere?

Similiter Plautus Poëta ille Comicus festivissimus, omni salium laude mactatus, nõnne & is ob paupertatem addictus fuit molæ asinaræ, cùmque vacabat ab ea, sine ulla temporis intercapedine, fabulas componebat, quas vendebat? idem quoque, *obstrigisco*, fuitque in me multò veriùs, ad eò ut meritissimè canere possim,

Pauperibus præceptor ego, quia studui pauper,
Cùm deerant nummi, exponebam indulsia venum.

Inquam, éadem quidem exempla multò in me fuisse evidentiora, qui, *nigresciam*, nisi continuò, pèrque omnes adolescentinos vitæ meæ annos, præ zelo musarum, plurimas, incredibilisque adversitates, & tenuitates fuerim perpeffus, innumerâque cordolia habuerim, ac quasi aquis tribulationum integer absorptus; congerie calamitatum, plenèque afflictionis mœstitiâ oculi offuscati, noctu & die in profundo Pimplæ fui, solusque in alienis oris erravi, in campos secedens, ac sub Papilionibus degens, sine re & ære, sine facundo in viâ convenâ, qui pro vehiculo, cùm tamen solatium sit miseris socios habere pœnarum.

Immò, modò referre fas est. Antisthenis illo didaculo discipulo

erum omnium egeno, longè quandoque inferior fui, illi quippe dolium semperdum tornatile, quod ad solium solis herbæ solstitialis instar circumagebatur, reliquum erat, mihi verò, proh dolor! præ nimia sapiculè mendicitate, vix porca quædam viminea, sub quam gallina cum pullis suis succubare possit, suppeditavit: erat illi tunica, palliolum, quod superiùs circumsternebat, mendicabulorum supellex stipes, peraque panaria; mihi autem nihil frequenter horum fuit, non modò non visus Diogene, cæterùm & quovis pannoso mendiculo pauperior: post temporis aliquantulum, at cum Phrygibus, cœpi statum, casusque meos multùm ingemiscere, & vacuas sæpe palmas complodere, pedesque incertis gressibus quatere, nunc hanc, nunc illam capitis partem, quæ mihi nihil pruriebat, adscalpere, & ore semiclausò singultiens, nescio, quas querimonias ebalbutire, lassus in die angustix meæ gemibundus crebrò tristiore animâ penes me ipsum inclamavi:

Hei mihi! cur unquam didici, librùmque relevi,
 Literaque est oculos ulla morata meos!
 Alchymix studium stolidus quid inutile tentem?
 Res Laris est lauti nulla relicta mihi:

Terræ aridæ colonus sum, ut quid me torqueo? vix, ausim dicere, tot persecutionum adorsibus Alcmenades odio Junonis subactus, quàm ego, modò his, modò aliis impetuosis afflictionum nimbis; accedit, quòd pii, senesque Parentes mei hoc ambo anno ad plures profecti, sinistrè aliquando informati, lugubri oppidatim schemate, quirituosisque suspiriis suis abs rubicundulis madidulisque oculis meis lacrymarum ferventium diduxerint rivulos; O si arboribus ac arvis semel fieret loquela! attestarentur utique, ingravescentibus indies dolorum aculeis, tanquam despectissimum me circumforaneum, virorùmque novissimum, seu triviale Allobrogem, acriùs quàm Romulidas à Saturnia obraptum Ganymedis Phrygis, divexatum, discruciatum:

Non si mille mihi lingvæ sint, oraque mille,
Curarum species cunctas perstringere possem,

Verbis valeam adumbrare, nedum enarrare, totum penè meum
vivere flere fuit:

Adversis tot adunatus, quot barbula setas,

Quotque meum cirrata occiput arma gerit;

Ovula ranarum, formicarumque bacillos

Vere mihi posses dinumerare prius,

Quàm mala lassatus passim quibus obrutus orbe,

Extera dum lustro sidera solus inops.

Ah quoties ego fletibus uberibus faucibus, & ambefus, cæpas edere,
in luctu ac planctu heautontimorumenos atque Heraclitus
compertus!

Frigidulo potiùs numerabis gramina Majo,

Multa paludosis sitque ut arundo locis,

Et quot manè vagis culices consultibus errent,

Quotque micent calido vespere certus eris,

Quàm tibi mœrorum notescat creta meorum,

Flore juventutis quos bene passus ego.

Quàm, inquam, credideris, ut multa illo, *Heraclitus*, etymo fuerim
complexus, verbum verè abbreviatum, ô quot comprehendis!

I nunc, & facias aurum, pretiosaque mille,

Niteris excelsum qui culmen adire Sophorum!

Noxâ itaque meâ, documento, amicis que monitis omnes recipis-
cunto, & ediscunto,

Queis est cunque nimis depressa, & curta supellex,

Résque angusta domi, *sapere haut sublimè nimisquam,*

Vitare illam Alchymiam tanquam demessoriam floris adolescentiæ;
cum Dædalus & Icarus è Cretâ, aut carcere Minois non evolare,

Si jaceas plano, non erit unde cadas,
 Dædalides sublimè nimis dum fertur in auras,
 Dædaleum vitreis murmur adhæsit aquis.

Ni aliis aliquando cum ignominiâ velint esse ludibrio & manci-
 pium, quemadmodum ego nunc, qui videlicet portavi pondus dièi
 & æstûs, gnavitèrque in vineâ vacavi, & jam alter metet, ac quidem
 argiter, ubi nihil, aut paucissimè saltem infeminavit, inque labo-
 res meos introibit; Ego perdius, pernox executus, acconatus, au-
 us, alteri jam autem pretium, salariûmque sudoris mei, & lucri
 continget; Ego mellificavi, in coitione, conflictûque semper no-
 vissimus, & jam alter erit primus in mellibus meis, prædisque po-
 tiundis.

Has ego scirpo rofas, alter sibi sumet odores,
 Sic sibi gallinæ non parere ova solent,
 Nec vaccæ sibi sic ubera lactis habent;
 Sic sibi bombyces non sua fila trahunt;
 Sic vos nec vobis bajula fertis equi.

Atqui, præfagio quemquam forsan hîc penes se tacitè tractaturum,
 semper utpote esse eos, qui subsidiari facilè possint & velint, modò
 super re istâ, inter fortunæ ac Minervæ amantiore, candidè com-
 municetur: adstipulari, ex voto Philosophos satis (qui ubicunque
 omnia secum ferunt,

Et quibus omne solum patria est, ut piscibus unda,
 Utque avibus vacuo quidquid in orbe patet).

In occasione tali adèd exiguum requirente, progredi posse: effato
 Aristippi philosophi, cui, ubi die quodam exegisset mercedem la-
 boris sui à Dionysio Rege Siciliæ talentum auri, quomodo tu, in-
 quit Rex, cum sis philosophus, aurum à me postulas? sapientes ta-
 men locupletat ipsa natura, non videris imitari cæteros, qui aurum
 & opes aspèrnando, prædicant, philosophis & sapientibus nihil
 unquam deesse posse: Respondit ille, tinni mihi primò, quod abs te
 peto,

peto, talentum auri, & tunc objectioni tuæ fatisdabo, aurum itaque ubi accepit, dixit; Non mirare Rex, quia Philosophi docent, sapientibus nihil unquam defore posse, rationabiliter hoc ajunt, nam semper, sinéque magna difficultate reperire possunt eos, qui necessitati ipsorum succurrant.

§. 7.

VErùm hæc & consimilia occlamanti in promptu, suúmque manet remonstrandi os, *primò* namque talia nunc non apparent tempora;

Terra malos homines nunc educat, atque tenaces,
 Verius inverso nunc quælibet ordine fiunt,
 Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
 Tantum nunc habet & fidei, nam raditur Orbe,
 Plurima fraus nunc, nulla fides, invertitur Orbis,
 Ima simul summis in nequam diruta Mundo,
 Inversæ series sunt, status, ordóque rerum,
 Dum sincera malis soboles postponitur, & dum
 Per cunctos reprobi populi vectantur honores,
 Ipso semet agon Mundus deluditur ipse.

Fieri hodie videtur in mundo, quemadmodum ævo Salomonico, pluris quippe animalia fiunt, quàm eruditi & literati,

(Oppida ubique canes venerantur, nemo Dianas)

Coctores pluris, quàm Doctores, Arcades pluris, quàm Aristoteles; Glauci, quàm Socrates; scurræ ac audaculi pluris, quàm honesti & verecunduli, quia iniquitas regit Mundum, & hypocrisis imperat, indigni possident dignitates, ignorantés dominantur doctis, sapientes verò reguntur à stultis, & equi judicantur ab asinis: Scelerati stant in culmine, vitia vigent, virtus est vituperio; mendaciloqui, logodædalique laudantur, veritas & honestas exulant: sapientes expectant ante fores divitum, non divites ad ostium sapientum.

En it dives eques plauffris rhedisque curulis,
 Ponè Plato peditem raptat Aristotelem.

in ædibus opulenti Epulonis canes cæteraque bestia lætè lur-
 abantur, & misellus ac lacer Lazarus, vir innocentissimus, Deique
 delitium singulare, ante januam illius lupiens emoriebatur;
 leterius profectò etiamdum in domo Mundi res peragitur, quàm
 quondam in Epulonis palatio; nam immites, improbi; impii,
 qui canum & bestiarum ritu vivunt, cupediis delitiis que redun-
 dant, heluantur, epulantur; miticordes verò, Deique servi, pau-
 oeres, & humiles præ fame penè pereunt, extremaque necessita-
 te premuntur; Vah ecqua ataxia hæc & dyspraxia in mundo!
 quis abusus, ecquæ turbatio, ecquod chaos! *Fortuna favet fatuis:*
 nepti potiuntur honoribus, stolidi sustolluntur, adque dignita-
 tes decernuntur; authenticici autem in infamia & opprobrio vi-
 vunt: sapientes abdicantur, & à muniis deturbantur, ignari im-
 peritque adoreis donantur: bardi lenonésque locupletantur,
 Dædali verò à pilcis pedibusque sunt, & sapientes ad extremam
 decidunt egestatem: equi pro beneficiis sollicitant, at asinis pol-
 icitantur, digni negliguntur, & indigni ut habiles judicantur,
 inventiones doctorum, proborumque uti nugæ, ut anilia com-
 menta ridentur, & consilia stultorum ut oracula amplectuntur;
 Mundus pròinde nonne optimè democratia baptizari potest,
 in quâ quisque supremus esse & præesse vult? an non regnum
 est malè ordinatum sophiæ ac politiæ expers, in quo homines
 brutales, appetitus qui suos brutorum instar sequuntur, præci-
 piunt, gubernant, sapientibusque leges præscribunt? Nun-
 quid, inquam, ad vivum, ut verbo perstringam, prostibulum?

In quo Tartareos ob nummos omnia fiunt,
 Vix ubi conspicias, qui non tangatur amore

Argenti aut auri, potioris spēve lucelli,
 Quid faciāt stultus? sapiens & munere gaudet,
 Ob nummos patitur sibi rumpier hymena virgo,
     Ob nummósque locant ingvina nuda Lupæ.
 Ob nummos Vetulo nubit pulchella puella,
     Junis & ob nummos vir quoque ducit Anum:
 Ob nummos homines animas & corpora vendunt,
     Ob nummósque vides quodlibet orbe geri.

In quo sunt homines sicut limaces, vel illecebræ argentariæ,

Quæ non colunt amorem, Sed volunt datorem;
Non hamant ocellos, Sed amant locellos;
Si cares locellis, Non places ocellis:
Nam tenax glabellis Est manus puellis.

Tantisper adolescentulum amant fovéntque lubricum,
 Dum porrigit, quod possidet, & possidet quod porrigat;
 Si quid feras, acceptus es, si nil feras, exclusus es,
 Si quid feras, amator es, si nil feras, arator es;

Si bene discutias, facies, non uxor amatur,
 Non glabra pellicula, ast scabra pecuniola:

Thais siquis amat, non se, sua credat amari,
 Thais amore carens, munus amantis amat:

Thais dorophoris comis, quod si hinnit inanis,
 Thais in adversum comprimit usque pedes.

Curia Mundus, ubi per munera munia dantur,
Hon nummos & opes Hebraïca lingvâ vocavit,
Or aurum Galli, prodiit hinc & honor;

Ut vulgare habet Græcorum adagium, *semper prosperè cadunt Iozii*
taxilli.

Diligitur nemo, nisi cui fœliciter omne,
 Censibus exundans omnibus ille placet:

Pluris enim nunc sunt, quàm prisca temporis ævo,
 Dant vel amicitias, pauper ubique jacet:
 Suntque Diis proclivia cuncta, reclivia cuncta,
 Ad se Magnetes velut omnia Ferrea præstant,
 Ad se Magnates ita quælibet Aurea raptant,
 Ad se sicque miser quævis fastidia captat.

Cum obsecrationibus loquitur pauper, & dives effatur rigidè,
 quidquid enim dicunt, quidquid faciunt, ab omnibus laudatur,
 & acceptatur, sive bene, sive malè,

Nemo malus foelix, quis dives non facit aptè?

Humilis locutus est sensatè, & non est datus ei locus, locuples
 locutus est, & mox omnes tacuerunt, & verbum illius usque ad
 nubes perducitur, pauper autem locutus est, & dicunt, quis est
 hic? pauperculus ille. Hem mortalium pestilentiam, sed ô sce-
 lerata filiorum Adæ flagitia! accidit, proh dolor, ut divites se-
 deant, pauperes stent retro, toga holoserica ante forum sese ven-
 tilet, lacera ante januam, ante fenestram, claudatur citò lapide
 Lazarus, ut ne foeteat, vel exhalet, nescio quid Asphalticum, aut
 Mephiticum.

Vah probrosa nihil paupertas durius in te,
 Quàm quòd ridiculos homines facis atque rudentes.

Deindè dicendum, nullos habere amicos, qui paupertate obrui-
 tur.

Dilectos mutuò nullos habet ille sodales,
 Qui semper queritur quòd sibi pauca pecus.
 Cur nullus, qui Hecalen, nulla est, quæ diligit Irum,
 Nempe quòd est hic egens, illa quòd esset inops:

Cùm semel sapienti cuidam fuisset dictum, duos, pauperem nimi-
 rum & divitem, summos esse amicos, astutè arguit, hoc esse non
 posse,

posse, quia dives alioquin pauperi opes suas communicaret; quapropter pauper & dives nunquam ritè conspirant,

Non bene conveniunt, nec corde morantur in uno
 Divitis ille puer, pauperis ille puer,
 Si qua voles aptè nubere, nube pari,
 Est id, amicitias & tibi junge pares.

Quæ enim pars diviti ad pauperem, ecqua communicatio. caba bi ad ollam? quod si se colliserint, confringentur; ditiori itaque se socium esse, nihil pejus est, ut evulgavit orbi miraculum illud antiquitatis, omniumque Regum Rex Juda justissimus Idu mæus. *Denique*, quòd

Fronti nulla fides, homini sic nulla prophano,

Oportet moderno tempore vulpinari, Archimandritas agere; Argi vel Lynceos habere oculos; multi siquidem bilingves, & instar Cerberi trifauces sunt: Difficillimum item, ex vultu solo, pauculaque conversatione, hominem nôsse, nisi quis fortè fenestellam Momi in pectore gestet, ut spectantia lumina ad cor usque transmittat, sed neque Dii sumus, ut omnia arcana, & præcipuè humani cordis abyssum perscrutemur, ubi plures, ausim dicere, vertibilitates ac volubilitates sunt, quàm in ipso Euripo: quod tamen Euripi fretum, unius duntaxat diei noctisque spatio, septies ferunt redire: Plures inquam flexus ac reflexus, quàm in quatuor simul Plinii labyrinthis: quinimò nullus Mæander, nullus labyrinthus adeopere intricatus, adeoque implicitus: nulla vorago adeò obcæca, nullum mare adeò profundum, nihil tandem adeò impenetrabile, adeoque imperforabile, quàm cor humanum:

Nam inter vias clivias, ambagibusque retortas sine aberratione ullâ incedere grave quidem est & difficile valdè: atramen cum personæ, à quibus sciendo cognoscere, aliisve conjecturis ad exitum pervenire possumus, reperiantur, sperandum est; nos tan-

em evafuros : Enimverò cor humanum diverticulis , anfracti-
 usque plenum, pravum & inscrutabile quotus cognoscet? Quis
 ergo cogitatione illud superpenetrare, quis perspeculari pote-
 rit? quis ab errore ullo audeat vindicare? & quod adhuc pejus,
 quæ ad viarum directionem constituta sunt signa, sæpe nos du-
 cunt, & seducunt, atque à recta semita abducunt : pulchra enim,
 ratioque facies cor sanè benignum & amabile indicat, sed si-
 num est fraudax, quia fallax gratia, & vana est pulchritudo :

Pelle sub agninâ latitat mens sæpe lupina :

Lingva quidem ut dux hujus semitæ se offert, sed varios con-
 nectit & concinnat dolos ;

Non tot ventivago stabulantur in æquore monstra,
 Quot scelerata dolos lingva frequenter obit.

am verò, ex omnibus cordis adinventionibus, malæ ægrius cog-
 noscuntur, homo namque, quantum potest, quærit eas semper
 celare & palliare. Expiscamini semel in deliquia, & huic, alterive
 malam suam mentem objicite, mox rationum, caussarum, late-
 rarum, argumentorum, mantelorum mille umbracula in prom-
 tu sunt, quibus prava intentio, & vulpinus animus honestissimè
 vestiatur : nulla enim perversitas, nulla astutia rationibus caret,
 vix vitio ulli suum deest palliolum, nequitia & fallacia penè
 nullæ non formoso prætextu excusantur, nulli latebrâ suâ desti-
 tuuntur, nemo non aliquid argumenti obtendit, quòd exorbi-
 averit, omnibus nimirum valculis suum invenitur operculum,
 pso meridie, mero claro tenebræ densissimæ superinducun-
 tur, & dies tam artificioso sæpe noctis schemate involvitur, ut
 certissimam esse juretis eclipsin ; quot autem ejusmodi eclipses,
 Deus, hodierno tempore est cernere !

Ævo videlicet nimiumquàm vivitur beato, vix quisquam si-
 nistrè agit, & intendit, vel sanè nemo se obluclinâsse fatetur, &

quamvis fraudulenter, atque etiam nequiter, & perversè fieri plurima, ea tamen speciosissimè semper operculare novimus. nam jam usitati, & notissimi artificii est, justitiæ cereum nasum decoro specillo affigere, culpam à se in alium derivare, quotidiana moris est, crassissima mendacia sincerissimis nominibus obtexere, frequentissimum; hic fodinas pollicetur tibi aureas, auxilia omnia, nec ferreas semel præstiturus, sed nec digitum aut pedem moturus, quare nihil melius, quàm sua per se curare, vel plane intermittere.

Rem Lapidis reris cum multis posse manere?

Non bene cum fociis Alchymia atque Venus.

Jactanda super solum Dominum cura, & ipse enutriet,

Hunc mutare fidem nunquam palinodia pressit;

Difficillimum enim est in hoc inconstantia theatro mundo bonos aliquos reperire amicos, sicuti difficile est, in fine Autumnii invenire flores primi Veris; quia sæpissimè, qui magnum in nos proferunt favorem, & negotia usquemodò promovere student: nihil sperant, nisi ut omnia pessum eant, sunt sanè amici, quasi conchylia, quæ crescunt, crescente lunâ; deficiente eadem, deficiunt:

Umbra velut sequitur radios per Solis euntes,

Cùm manet hic septus nubibus, illa fugit;

Sic comes est facibus fortunæ mobile vulgus,

Nube quibus tectis, protinus illud abit,

Tempore foelici multi numerantur amici,

Sors dum dextra perit, nullus amicus erit:

Alternis tumeant si turgida carbasâ ventis,

Equè tuo voto prospera cuncta fluant,

Mille tibi socios, centùmque videbis amicos,

Cognatus cuivis, ac Dominellus eris,

Ast ubi fallacis fortunæ Numine verso,
 Læva semel velis flaverit aura tuis,
 Tu qui jam circum fueras tot cinctus amicis,
 Et modò Cognatus qui Dominellus eras,
 Hæc à sola tuis tristanter dicta reportas,
 Fausta dies *bone vir*, cogor abire domum.

Quàm ergo diu tu divitiis affluis, & torrente fortunæ abundas,
 mnes velut limpidiſſima aqua ad te invitas, ubi evanuerit, al-
 eum proculcant;

Dum favet, & blandis plaudit fortuna labellis,
 Magnificas ultro cuncta sequuntur opes,
 Quàmque diu sortis fons est stillando liquores,
 Ejus aquas omnes absque quiete petunt.
 Ast ubi distabit, remanent, nec poscitur ulli,
 Centenis comitum qui modò cinctus erat.
 Scilicet expendunt utilitate fidem,
 Nil si Magne *feras* ibis Homere *foras*.

§. 8.

SEd satis longum jam videmur in his spatia pratis, ut autem
 & è proprio semel flosculum decerpamus horto: Experimur
 Chymistæ, & est verissimum, quòd maxima sit conformitas au-
 rum inter & argentum vivum, & quidem tanta, ut, cum aurum
 est extra ignem, quocunque etiam loco argentum vivum sit, il-
 lud quasi quærat, quatenus ipsi se uniat, & adhæreat; at verò
 quando illud in fornace vivificamus, & purificamus, hoc in fu-
 num versum, illud deferit; ita omnino fit in omni hujus orbis
 amicitia, eâ siquidem non obstante, cum tu velut aurum in ignem
 tribulationis, adversitatis, vel angustia ingrederis, fictus, fucosus-
 que amicus, tanquam Mercurius, inquam, velut alter ille ser-
 vus fugitivus te derelinquit, & in fumum fatiscit, sicque solus
 relinqueris in clibano ærumnarum tuarum:

Quoniam verò nostrum subiimus viridarium, juvat & alios
 adhuc

adhuc indè depromere flores ; cùm amicorum par nobile videret olim Spagiricæ philosophiæ illud abstrusissimum mare Theophrastus , è quibus unus opibus inundabat, alter verò rerum tenuitate affligebatur, jocabundus ait, *Amici si sunt, quorsum tunc alter ita dives, alter ita inops est?* ostendere volens, ubi sincera sigillatè amicitia, adversitates & prosperitates communes esse debere, ne æquum esse: sed contra amicitia jura, à divite pauperem & incipulum amicum deserit.

Verus amor miserum nunquam demittet amicum.

Profundiùs hoc succedamus rosetum, videamùsque de amore quid quasi quidam Deus philosophus Plato noster dicat, ille in dialogo amoris ait, *Amor nimietatis est & voluntatis parens*; non equidem satis hìc capio, quod dixit, si *nimietatis*, cur simul statim & *voluntatis est parens?* ego econtrà potiùs dicerem, *Amor voluntatis est & nimietatis parens*: at absit hoc, Plato divinus divinè hìc locutus est, quando dixit, *Amor nimietatis est & voluntatis parens* quod tantundem est, tanquam protulisset, apud eum, qui veraciter amat, post omnia pro eo, quem diligit, profusa, post omnia ab illius honore & existimatione impensa & erogata, reliquum manere solùm plura profundendi, impendendi, & erogandi de fiderium, idque tam magnum, tamque candidum, ac si nihil profudisset, impendisset, erogasset *nimietatis & voluntatis parens*: Hic hic est veri, germanique amoris lapis Lydius.

Sed unicum duntaxat adhuc pro fine ac quasi in corollarium Rosario hoc exiturus legam florem. De Heliotropio, cui ob reconditas & stupendas, variásque naturæ proprietates, Veteres quoque nomina indiderunt diversa, passim notum est, quòd si Solis amans, ut quem à creperà in creperam, aque primo usque ad occasum ortu, avidis spectare oculis nunquam desinat, tanquam à Solis aspectu vita illius tota pendeat, & hoc illi vivere sit, quòd serenissimum illustrissimùmque istum planetam videat, sed forsan, utrùm tunc solùm ad solem convertitur heliotropium.

um, cùm ab illo pulcherrimâ stellantium radiorum circumve-
 nitur luce? nequaquam, ait, arcanorum ille naturæ curiosus stu-
 diosusque observator Plinius; quantula hæc enim benevolentia
 prebet, si splendentem tantum Phœbum pronò capite devenera-
 tur?

Heliotropii miraculum multoties memoravimus cum sole se
 circumagentis, etiam nubiloso die: quanquam nubes se in medio
 atraponat, & gratissimi dilucidissimique sideris aspectum, velut
 summam per invidiam, occultet, ne cernendi cupidissimus illius
 oculos, perspicere ad ipsum possit, sequi nihilominus illud non desi-
 nit, sed obnubilo quoque die; cùm omnia ventus miscet, medias
 inter injurias, ad amicum planetam deflectitur, quid ita, quò hoc?
 respondet Plinius, *tantus sideris amor est*, ex quo fit, ut nubilum
 non minùs, quàm serenum prosequatur; Si rutilum admirabilis
 planetam planta tunc solùm sequeretur, cùm is illi fulgidus velut
 eridet, nullum eâ re exortis amicitia daret argumentum, sed
 quòd die etiam nubiloso, quasi submisso ad reverentiam capite,
 ad illum quaquaversum acclinet, tametsi tempestas interjectu
 nubium videre prohibeat, id veri ac sinceri luculentissimum a-
 moris est indicium, *quia tantus sideris amor est*: tacito itaque floris
 hujus monitu,

A pulsu debet cognosci verus amicus;

Non *dextra*, prosperitatum & fœlicitatum, dum quis scilicet for-
 tunâ potitur secundâ & valetudine bonâ, subque prolixo Deo re-
 us omnibus hujus vitæ affluit, sed à pulsu *levæ*, abque eo, si quis a-
 micum dilexerit constanter, etiam cùm illum averfata fuerit for-
 tuna, & bonis omnibus enudaverit, adque excitas redegerit, & in
 mendicabulorum ordinem dejecerit, hæc integerrima est ami-
 titia, hæc sincera, & quæ magnam mereatur laudem, dilectio, hic
 ævis lapis Lydius.

Scilicet ut fulvum tentamus in ignibus aurum,
 Tempore sic duro est experienda fides.

Qui tibi nudato, tibi suppetiatus egeno,
Hic rarus inter dandus amicus erit.

Fallaces sunt enim & falsissimæ hæ tuæ amicitia, quas tibi tempore abundantia reconciliasti, ô vanitatum vanitas, & inanitatum inanitas ! has hominum velle curare consuetudines? nuga sunt meræ, puerorum pulegia, occupatio otiosissima, & fraudibus plenissima,

Qui per vina tibi est, per munera factus amicus,
Hic quod amicitia fidæ sit rerene pectus?
Quærit, amatque scyphos, & vina, & munera, non te,
Si dare desistas, cessabit amicus & iste,
Et pennis abitum corvi agredientur hiantes :

De his haud incitè expressit quidam, *Vultures reverà sunt, expectant cadaver, apes volantes ad dapes, cum Vulturum, apumque in morem prædæ pappisque inhient* : Hem rem justâ redargutione, ne dicam, Novercali dignam, ô pestem & scelus anathematizandum ! ad quadrimestrè vel trimestre cum hirundinibus apud homines nidulari, etiam in domibus pauperum modulari, hyeme autem algidâ appropinquante, homines derelinquere, & tanquam adultores, tempore tentationis abscedere ! Atque sic à planta pedis usque ad cacumen capitis mendacii argumenta mille in homine reperies ;

Tu quicumque igitur, noli confidere Mundo,
Labere fallaci si geris Orbe pedem.

Fides siquidem rara est in mundo, & amicus verus, qui omni tempore diligit, ut rarus, sic carus,

Rarus homo terris, qui verus habendus amicus,

Quin imò. ut unicâ voce vadum videre valeatis, Omnia mendacium sunt veritatis colore fucata. Obite orbem & inspicite, plenissi-

issimus est simulatione, dolis, hypocrisis, fraudibus, mendaciis, arvis, mangonicis personatorum gregibus repleta ubique omnia, verborum & cæremoniarum nullibi non plurimum est, parum haritatis & fidei, verba speciosa, cæremonix blandæ sunt, sed or amarum natat felle : Non igitur immeritò hæc hypocrisium officina mundus in sacra scriptura dissimulator, mendax, & impostor baptizatur, quia exteriori facie pulchra sanè omnia, blanda, inceraque ostentat, atqui emptorem circumvenit, cum intus sceleritatem, fastidium, fucum, mendaciùmque tegat, *vah vaser orbis!* Et certè, an non re ipsâ id mihi non rarò accidit, & expertus fui? præcipuè verò, cum anno Domini 1657 Amstelodamum in Hollandiam, & 1662 Londinum in Angliam appulissim, viaticoque neo, quod fuerat tenue, propemodum absumpto (nec, unde lucrarer sumptum, scirem,

Nam non rarus eram gallinæ filius albæ,

instar hirundinis tempus vernum prævenientis,

Cui fuerat sat abundè res non victa labore,

sed relicta) publicè per urbem schedas, in Physicochymicis me operam exerciturum, hæc affigi curâssim formulâ.

PARÆNESIS ad PHILOSOPHIÆ

A L U M N O S.

I. **N**ON legitur à divina munificentia majus emanâsse donum sapientiâ, quapropter antiquitùs ipsa, præ omnibus huius mundi divitiis, maximo semper habita æstimo, & expetita fuit, ut liquidò è monumentis philosophorum antiquorum (qui de divino Magico, cœlestis suæ Artis veraci antiquitate, inviolatâ veritate, & singulari nobilitate, mirificaque præstantiâ, cum miraculosis & ineffabilibus conjunctâ fructibus, prolixum instituerunt fermònem) innotescit, atque colligere est.

2. Vestigiis igitur prædecessorum, Senúmque nostrorum in-
stendo, simplici hæc animadversione notificare volui, vetustorum
me dicta Magorum orthodoxis, lectisque ingeniis interpreta-
velle, super mystico eorum, verissimo tamen, sensu, quem æter-
typis, allegoriis parabolis, periphraсібísque obrectum & obvel-
tum iverunt; quæ est substantia illa temperata, quam non pote-
ignis violentia separare, nec terræ sæculentia defædare, nec aquæ
limositas alterare, nec contactus aëris obumbrare, quâ omne cor-
pus edurum mollescit, & molle indurescit, & fugitivum figitu-
fædúmque collustratur candore mirabili; quæ dicta est à patre
philosophorum prophetâ, *totius fortitudinis fortitudo fortis*, quæ
itidem est illa veritas occultata à poëtis, nominatim in fabula
Gorgonis, Jasonis, & Medæ de Aureo Vellere, éstque de natura
Solis, cor, & forma, & flos Solis, & Arbor Aurea, de qua si fructus
auellantur, novi ilicèt recrescunt; & hic est iconismus il-
luteus, qui semper in igne durescit, & hæc imago illa cerea, quæ
in eodem liquefcit,

Ut lutum durescit, odoráque cera liquefcit

Uno, & eodem igne, in summâ, hoc est illud forte & fortif-
mum, quod omnia vincit, & ad se trahit; hocque est illud sep-
ratum à suo corpore, de quo tanta mirabilia philosophi, propheta,
poëta, reliquique cecinerunt.

3. Eja igitur *doctrinæ filii, pergite*, jam, jam inquam, janua con-
nivet, ad stupenda & abstrusa naturæ percipienda, temerè acci-
dite, cæcòque ut alter sustulit Aurea custode victor Mala Tri-
rinthus, ita evictò langvore sordido, dispulsisque incitiæ castri-
unà mecum è portu solvite: erunt enim verba mea, tanquam ve-
ba sapientis, conclusionésque meæ novæ & inauditæ, certæque
veritatum in hac materia determinationes.

4. Caterùm præter hæc jam enarrata, quæ concernunt Phi-
losofiam philosophorum primorum super secreto secretorum
erudit quoque præsentator hujus discipulos in philosophia, quæ

s in universitatibus dictari consuevit : Poterunt itaque Domini, mercatores, mercatorumque filii huic se magistro insinuare, exensisque magnis, quæ liberos foras ad academias amandandos omitari solent, superfedere, cuique fiet ex beneplacito suo, taliæque audient, qualia se nunquam, ab orbe condito, à quovis publicè doceri audisse spontè fatebuntur &c.

PROTREPTICO-MELOS

AD

PHILOMUSOS.

1. **S**icut in exigua pictor quandoque tabella
 Unversas properâ lineat arte plagas.
 Aureus Eois oritur quâ Cynthus undis,
 Occiduoque suum supprimit amne jubar :
 Sic &, *nectarei Musarum roris Alumni,*
 Quælibet Aonii muneris acta mei
 Hâcce repentinâ, vilique studebo schedellâ
 Poplite declivis rumigerare genu.
 Pulcher ab accinctis redivivus Apollo caballis,
 Pulcher & effæctis cùm juga laxat equis;
 Pulchra Venus rosei quum lucet nuntia Phœbi,
 Pulchrâque cygnæis Cynthia vecta rotis :
 Pulchrior at quævis præstans sapientia visa,
 Pulchra quid à semet sola feratur habens;

Hoc uno hæsitans Herillus, sapientiam ultimum bonum esse defendit, nec rem ullam aliam per se expetendam, condecens conveniènsque censens, quatenus propter se solam amaretur;

Ipsa quidem sophia sibi met pulcherrima merces, &c.

2. Quemadmodum ergo fieri amat inter indigenas, aut qui sunt quâpiam probè in urbe noti; rariùs scripto, vel pagellis quaestuari, nec ullis negotii sui situm philyraceis indiciis auspicari, e parte, quòd quisque eorum satis seria noscat, partim & propter illubentiam, seu veriùs pudibundæ mentis tumentiam, quia semper proprio in patrio stridet, quòd hospito, vel alieno ridet; Si ediversò exterorum ea est consuetudo advenarum, ut, quam primùm crepidinem allamberint, focùmque aut locum, quòd an navigabant, attigerint, plurifariis cominùs consultis, cœptisve vitæ suæ partes significant; nonnulli choragiis, corollis; nonnemine foris, loculis; aliquamulti etiam (quos videlicet prolixius fortunæ Numen afflavit) literis demùm recommendatitiis ad amicos ad antiquos: compendiariò nemini non quàm contentissimè studetur, ut statùs sui aleam promoveat.

3. Quando ego itaque litatò, ac sinistro, uti timeo, auræ aucupio, nuperrimè huc, sed prorsus peregrinus appuli, & nudini me conditio de more vulgi negotiari vetet, atque vicissim patroni caream, nec fautores, qui causam ferverescere faciant, habeam, scheidulis his haut intempestivè, neque tamen arbitratò, verùm potiùs uti fato strictus, Meccænatum vice, utor, inque horum hypothecam illas succenturio.

4. Quibus quidem membranulis omnibus Artis amatoribus hinc operam meam vendito, &c. Sic volante calamo subtexit triduanus Britannici sideris hospes &c. Cum primis ab honore Dei gloriosi & excelsi, deinde à servitio quorumlibet eorum, qui ope nostrâ egere possint, sive in philosophicis, philomagicis, & mysteriis naturæ reconditoribus, sive etiam juventà ingenioli nostri bolide solidè imbuendâ:

Nobilitatis avos in se doctrina reservat. &c.

§. 9.

AD hæc plurimi nasuti homines, obscuro, duplices, & profundum corde, nodos in scirpo quærentes, speculativi, animus machi-

nachinationibus tegentes, sensum verbis velantes, quibus nimium
 ortè otii erat, venerunt, occurrerunt, gratiam meam prænsatum,
 in partes suas tractum, ac sibi devinctum prece, sed non pretio,
 salutatum, gratulatum, colacum instar palpatum, palliatæ assenta-
 tionis poppyfmate blanditum,

Ajentes nostri Regni conscende cubile,
 Solvere mercedem nemo, omnes scire volebant.

perantes scilicet piscari aut venari sub favore meo, Ovo se ovem
 aptaturos aut bovem, qualiter faciunt Monachi, Prædicatii, &
 d genus alutati alii, qui nihilum nidoris à se sinunt provenire,
 nisi videant genua græca, dextrásque dativas, in suggesto sanè
 tentantur omnia *gratis*, at domi dativo casu, imitantur enim ha-
 nos dona,

Munera magna quidem spondebant, munia magna,
 Perfida sed dulci sub melle loquela latebat.

Dùm autem paullò pòst, fama hæc escenuisset, ac omnis iste cla-
 nor & amor in ventum fumúmque dispersus, mōx salutationes
 tiam glacie gelidiores, calendis cœperunt esse rariores, deticuit
 sulcedo citharæ, canésque cevere,

Sirenum cessare melos, pocelláque Circes,

Buccinas, sonósque lyræ illorum non ampliùs audivi, nec candi-
 lis chirothecis dotatus! O fidos Amicos frontetenùs, sed sycō-
 phantas & assentores cute, cordetenúsque corvos, ac veros Vultu-
 es! & sic comperi pro fine,

Quòd, *brevis est*, verum, *magni fortuna favoris*,

At hem Heraclite, quò progredieris? delabi alioversum videris,
 protinus regrediendum, quod si namque de hodœporico, vitá-
 que meá incepero, Iliadem facilè complevero: quamvis enim in
 vernantis, vegetæque adhuc ætatis flore constitutus, perpeffione
 tamen

tamen moleſtiarum, & experienciã mundanarum larvarum polytropum vel ſexagintarium indubiè exæquabo & ſuperannabo nam in miſeriis totã vitã meã luçtatus ſum, Scyllæam quaſi rabiem, & Cyclopæa faxa expertus,

Postremus pullus ſatus inſœlicibus ovis,
Tot noſtrã tulimus Lernas ætate malorum,
Ignea ſtelligero quot in æthere ſidera lucent:
Tôtque jocos paſſus, ſpecies quot in æquore nantes,
Et quot ad Oceanum rivi, quot flumina vadunt;

Si hæc in viridi ligno, in arido quid fiet? Verè manus Domiri tetigit me, caſtigavit, cicuravit, & eruditus ſum tanquam juvenculus indomitus,

Pernimis afflictuſ, quia crimina plurima feci,
Per proprias vibrata manus hinc ſpicula pendo:
Sed quorſus funduntur inanes hæc querelæ?
Poſt tenebras ſpera lucem, poſt nubila Phœbum,
Caſibus adverſis agitatum lumnat ævum,
Attritũque novo tribulatum robur adauget,
Et preſſum meliùs deterſo candicat ore,
Flebile ut inceptum melior fortuna ſecundat,

Quam tamen, *diſpeream*, credite mi hoc, etiamſi forſan antea, a cordis vadum loquor, nunc non expeto.

Non ego nunc avidus *murva* ſine fine parandi,
Abſtruſum Chymix ignibus æquor aro;
Nec peto, quæ quondam juvenis, ſecreta, petivi,
Vincentem Lapidem cruda metalla Sophũm;
Nunc portum teneo, ſpes & fortuna valet,
Ludite nunc alios, ſat quia luſus ego,

Ego non ſum jam, qui fueram, ampliùs ego.

Aſſyriis menſas extructas luxibus odi,
De viridi philyrà nexa corona jacet.

Ego nunc prorsus Diogenizo, & omnia rideo, súsque deque habeo, ut Diogenes, qui interrogatus aliquando ab Alexandro, num quid à se vellet; nihil inquit aliud, nisi ut à sole paululum declines, qui apricanti mihi umbram facis importunam; quo responso adeò ferunt Alexandrum delectatum, ut reversus ad suos dixerit, Diogenem se esse velle, si Alexander non esset. Sic multis penitè paradoxa; imò inintelligibilia visa sunt, lautissimas conditiones offerentibus nihil respondisse me aliud, *quàm ut modicum abessent à lumine*, hoc est, placere mihi meo me vivere modo;

Idque vel maximè propterea, quòd rem nullam esse scirem, quantum vis utilissima, gloriosissima, & jucundissima ea sit, in qua cor hominis quiescat, præterquam in solo Deo; Ex quo occasionem mihi sumere bene posse videor quæstionis hujus perpici hinc proponendæ, cur scilicet Deus, rebus cæteris conditis, hominem condiderit? creaverat cælos, eosque angelis repleverat, terram quoque, in quam animalia immisit; aërem, quem avibus appropriavit; & ubi omnia jam condidisset, tum demùm creavit hominem; eccur autem obsecrò Domine partem adeò nobilem, tantæque dignitatis jam condidit, cum nullus è creatis locus, quem illi attribuas, & in quo commoretur, supersit? Ubinam igitur hominem collocabis? quem locum occupabit? quod subiturus elementum? anne cælo inferes? sed refragabuntur angeli, sibi clamantes cælum esse destinatum, an in aërem transferes? at volucres obluetabuntur; in mari ergo habitabit? ast non ferent pisces, terramne incolet? at obstabunt animalia, cedo igitur exhæres homo, quid tibi futurum est? ne quid verò nimis, state nonnihil, causam sentietis.

Voluit nimirum Creator omnium Deus, rebus jam cæteris conditis, locoque dispositis, ad extremum condere hominem, ut ostenderet, se unum hominis hæreditatem, & possessionem, se quoque solum hominis esse centrum, in quo feriari eum oporteat, si requiem animæ suæ velit invenire; at quid ita? quomodo

hoc? qualis hæc philosophia? Quid res habeat in suo centro tria respondet meus ab auribus; quietem, conservationem & unionem, omnia nimirum in suo centro quiescunt, sospitantur a uniuntur, hinc pleno succlamat gutture Dei delitium, Doctoremque decus: *Fecisti me Domine ad te, & inquietum est cor meum, donec resideat in te!* Verba verò emphatica, & turgida spiritali venâ quorum dum occasionem sagacis mentis examine pertractamus videmus quòd res omnis in solo suo centro otietur, nihilque donec indictum suum finem adipiscatur, contentum sit; univèrsa enim divinæ bonitatis opera circularia sunt & perfectâ, ad ipsum, à quo prodierunt, rotata sphericè.

Ab initio, ante creationis suæ primordium, naturam cuncti præponens Deus, fecit corpora simplicia quatuor, ex quibus constituit postea corpora quæque mixta, mixtorum verò quædam fecit intellectiva, quædam sensitiva & vegetabilia, quædam intellectiva tantum; quædam autem solum ex raritate elementorum creavit, & ideo jam gratiâ hujus, inquietum est cor nostrum quoad veniamus ad ipsum; nam omnium elementorum raritas ascendit ad ignem, qui est super stellas, idcirco ergo & nos, à illâ eadem conditi, meritò sursum tendimus ad Deum, tanquam ad unum principium; sensitiva verò cuncta, nec non vegetabilia de spissitudine elementorum effecta in specie distinguntur diversâ, cum dissolvuntur per mortem, non immeritò revolvuntur ad terram & aquam, veluti ad matrem suam; spissitudo quippè elementorum naturaliter continuò tendit deorsum ad centrum suum, videlicet terram, quemadmodum infernus hic noster igni semper serpit sursum, usquequò attingat elementarem sibi cognatam; Sic studiis totus incumbit philosophus, quousque scientiam obtineat; properat assiduè sol, usquedum ab Oriente in Occidentem perveniat. Vadunt sinuosi annes, quoad in Oceanum cui sunt tributarii, deveniant. Insummâ, res quævis naturaliter inclinât ad suum scopum, quo habito, in-eo quiescit, quare cùn cordis nostri centrum solus sit totius ille universi Conditor, æternus

ternus, & optimus Deus, & cor nostrum sanctissimæ sit imago
Triados, bonique, ad quod creatum est, capax infiniti, quidni, si
inquires, usquequò ad eum, qui fecit illud ad se? quidni porro
omnem affectum, amorem omnem, totum cor nostrum in nobil-
lissimum anathema, in monumentum, pignúsque amoris appen-
damus? in fano Fayni, haud procul ab amne Lethæo, legisse me
memini hanc inscriptionem ænigmaticam;

Semicyclum, sphæram, primámque in nomine Roma
Exigit à nobis Divinus Conditor orbis.

Legi idem & alibi alio modo sic.

Tolle caput canis ac. ovis, atqui viscera cervi;
Ista Deoque lites, indè beatus eris.

Quæ nil aliud denotant, me quidem interprete, quàm Deum
cor nostrum sibi deponere; nam quot habet vorago hæc navigan-
gium, Syrtiúmque mæander Mundus desiderabilia, totidem &
reperire est inexplebilia.

Testis es insatiabilibus qui faucibus aurum
Oprásti nimia calliditate Mida.

Testis, qui duplices clamando Nestoris annos
Euclio, congestas grunniit inter opes.

Quemadmodum enim equo non satisfacit, si ossium plaustrum præ-
cipio immittimus, nec cani, si amplum fœni pratium assignamus,
propterea quòd ossa equo non est cibus suus, & fœnum cani, sic
penitè eodem modo, mens hominis nunquam exatiabitur re
aliquâ creatâ, quia nulla ipsi cibus proprius est, sed solus Deus;
Nam animus noster, sive cor nostrum trigonale est, seu triangu-
lare, unde sphærico mundo satiari non potest, sed solâ compari
ibi, similique triade, quod hâc decretoriâ, at tritâ, explanabo hi-
toriâ.

Philippus Rex Macedo in dapali solennique convivio, ad quod
inter

inter Optimates, complures ingenio, doctrinâque præcellente
 asciti philosophi, ut animum paulisper oblectaret suum, eorûmque
 scientiam expiscaretur, hanc illis quæstionem, seu problema di-
 sceptandum, discutiendûmque præstituit, *Quid rerum omnium i-
 naturâ maximum esset?* hîc arrectis auribus omnes ac animis, *qui-
 dam* ajunt montem Olympum, quem stadiis perhibent altum de-
 cem;

Arduus ætherias nubes transcendit Olympus:

Quem, subjungit *alter*, si de montium sublimitate controver-
 sia est, longè Atlas exuperat, qui nimirum, non solum regio-
 nem

Aëriam primam, sed toto hoc vertice supra

In viciniam Lunaris circuli educitur, &

Cælum ipsum firmamenti fulcire videtur,
 Tangeréque assiduè stellas, quia maximus Atlas
 Axem humeris torquet stellis ardentibus aptum.

Tertius quid majus excogitaverat totâ terrâ, nempe aquam, que
 tellurem universam primò circumdedit, & ambivit: *quartus* de-
 mùm papagallum jaculaturum se ratus, rerum omnium maximum
 solem pronuntiavit, utpote qui centies sexagesies sexies universum
 magnitudine exuperat: atquiverò *quintus* proximè veritati locu-
 tus est, dum cor hominis rerum omnium maximum, capacissi-
 mûmque protulit, quod in pullo illo Martis Alexandro ejus filio
 re ipsâ comprobabat, hic enim, cum aliquando Aristarchum au-
 disset docentem, plures esse Mundos, lacrymis legem dicere non
 potuit, quòd nondum unum subegisset, adeò ut præceptorem
 ejus Aristotelem libellum facere de monocosmo, necessum fue-
 rit, quo tamen jam subjugato, cor ejus Universo capacious, pluribu
 inhiabat:

I nunc dementans, lupiènsque faceffe per alpes,
 Ut pueris placeas, & declamatio fias,

Unus Pellæo juveni non sufficit Orbis.

mò nec mille mundi cor humanum exaturare possunt, quia hoc apacitatis est infinitæ; istud autem quò leniùs in aures animùm-ue admittatur, capite theoraculum tintinans: *Cor humanum in urigine aternitatis non fixum, nunquam satiabile & stabile potest esse, d' omni volubilitate volubilius de uno transit in aliud, quærens requiem, bi non est*: Sibyllina fanè dicta, verbâque pensiculatu dignissima! erùm dissuadentia in mari amoris terreni hujus mortalitatis tomicilii anchoram navis cordis nostri firmare, quia error est eridiculus, si putemus, hæc temporalia & momentanea non quic-are posse,

Non pretiis tranquilla, beatâque vîta metallis,

Aut mercibus paratur Indicis: *Animadvertite ut perpetuo, totoque mamine quærat homo adhærere illecebris hujus vitæ, tanquam bono re-letivo, satiativo & quietativo, unde tamen non nisi laborem, anxietatem, lolorem & inquietudinem reportat*; O cœlestium certitudo verborum! quorum si quis fortè veritatem devotæ mentis lance in dubium rocet, consulat ipsos

Lenarum, Venerisq̃ue *procos* anagrammate *porcos*,

Ardenti libidinis scabie exæstuentes, testes non alios compellat, quàm ipsos cosmophilos, mundique sectatores, ingeminantes il-ud sapientiæ quinto, *Ambulavimus vias difficiles, vias fastidibiles*; fastidium autem hoc undenam ortum habet? ex strophis & tech-nis hujus mundi, qui instar Dædali, Regisque Minois Labyrin-ghi, proclivem habet ingressum, egressum verò improclivem, per-laboriosúmque, maximè si in Minotauri ungulas incidebat ingre-diens; hanc ob difficultatem, periculúmque, locus iste, opinor, Labyrinthus vocabatur, quod bene interpretatur, *Labor intus*:

Non Labyrinthus enim, sed *Labor intus* erat.

Per subtiliter ædepol commentatum, quia hoc stimulorum studium, discriminumque æquor Mundus aptè Labyrinthus nuncupatur, cum totus sit *labor intus*; Politicæ civilisque dignitates, etiam si quietem nobis multam videantur polliceri, mentiuntur quia sæculi hujus prospera sunt fortunæ mendacia; sis multis titulis, imaginibusque illustres, multâ armorum gloriâ celeberrimo vario disciplinarum genere, doctrinæque supellectile probè instructus,

Divite progenie cum prisco natus Iano.

Verissimum tamen pro coronide comperies illud lemma, *labor latet intus*:

Sub tonitru multo Summates atque tumultu.

§. 10.

UNDE Rex Demetrius, noctis nimborum mundi, fraudium, undarumque gnarus, præ cæteris dicere solebat, quod, si quid nosset, quàm grave foret sustinere sceptrum, & quæ sub Regum gradibus ærumnæ, anxietates, inquietudinesque stabulent, vix quisquam è plebeculâ haberi queat, modò aliquanta eidem salutis quietisve suæ sit ratio, qui Regnum ambiat, imperium acceptaret, imò vel è terrâ diadema tolleret, *Quis enim in honore sine dolore, in prælatione sine tribulatione, in sublimitate sine difficultate esse poterit?* Quod jam verò insignis ille Rex de regno, hoc utique in omnibus hujus vitæ lenociniis usurpandum, & plenis faucibus exclamandum,

Ut grave servitium solvit levidense lucellum!

Contuere cor humanum ab ortu solis usque ad occasum has mundi mundanas perambulare, alios favorabilis auræ suavitate captari, alios voluptate sectari, alios post divitias palari, quæ cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur: Verba mehercule magnifica
O ergo Cosmocortisani erratis, penitusque labatis, dum vos cor
dat

atè agere putatis ; vobis quippe consvadetis , magnam esse in
 e hujus mundi agendâ, honoribus dignitatibusque comparandis,
 voluptatibus sectandis, divitiis corradendis, prudentiam ac sa-
 pientiam sitam, creditis civilitatem, elegantiamque esse insignem,
 adalitia atque consortia hominum frequentare, & palàm esse co-
 nem ; dies jucundè, lætèque traducere, luxuriari, nec non volup-
 tates venari, honestatem esse, denique ridere, tripudiare, joculari,
 audere, veram esse hominis vitam, & hæc qui non facit, non
 posse illum cum hominibus versari. Sed phy ! hem vos Phæaces,
 amentes mundi clientes, cæcultatis ; conceptus vestri inanès
 int, & prudentia falsa, quia non nisi *labor latet intus*,

Vanida duntaxat quædam simulacra salutem.

divitiarum etiam possessionem, auri argentique affluentiam dul-
 cem & mulsam sibi futuram facilè svadent illam ardentè concu-
 scentes, at mentiuntur, sùntque solùm *labor intus*,

Retia gestantes hamatis plena salêbris ;

eritate ipsâ, magno illo mundi Æsculapio Christo Domino
 ontestante, *Divitias scilicet spinas esse pungentes* ; Licèt eapropter
 ostræ cellæ, cloacæ, fenestræ, domus, omnia aurea appareant, lu-
 tea tamen sùnt & sordida, quale fuit olim Babylonicum illud ido-
 um Bel, quod totum videbatur aureum, cùm tantùm tale extus
 apparerèt, intus uerò foret luteum, quem dolum Daniel divino-
 um illè arcanorum interpret detexit, *Ne erres Rex, inquit, iste
 um intrinsecus luteus est, & forinsecus aureus*,

Bel erat externè nitidissimus, undique tectus

Ære, sed intus erat non nisi vile lutum.

trundines ac cannæ in palustribus, uliginosisque locis crescentes,
 prætereuntium oculos pulchritudine & externo virore ad se ra-
 iunt, quod si autem aperiantur, inanes sùnt, oculisque displi-
 ent : Hui quale mysterium, & ut oportunitatis rei, quam tracta-
 mus !

mus! annon enim mundus eodem omnino modo non nisi canosa & obscenè olens palus est? cujus honores & opes canesunt, arundinésque, extus quidem splendidæ, pulchræque, si tantùm specietenùs, cùm intus

Grande nihil sint, illarúmque imponat imago,

Omne quod Orbe vides, grande merúmque nihil :

Plurima talia ubivis gentium terrarúmque visuntur illustria colorum, sensuúmque irritamenta; multa, magnáque pulchritudinis, nativæ miracula : Quotus enim nescit, alibi spectari nemora viridaria amœnissima, hortorúmque pullulantia prata, in quibus passim, aut rosarum ardentium purpura, aut violæ vernantis gratia, aut uvæ livescentis vindemia commendantur ; alibi pubescentium florum areolas, liliorúmve nives æstimari; hîc Sapientum Lapidis Auratilem Pulvisculum discupi, illic auri gravissimi pallores blandiri, ibi argenti divites venas, galenásque adulas, Jam & unionum candentium, coruscitantiumque pondera, gemmarum, baccarúmque scintillantium pretia quid nobis aliud videntur, quàm uberrimæ venustatis, voluptatisque argumenta? & tamen, vah! hæc omnia qualiacunque tandem sint, meræ ficturæ, inanésque aliquot ficturæ sunt; *non nisi squalore & labore tantus latente.*

Nam tota hæc vita nostra nil præter mendax somnium est, in qua non nisi dormimus, & dormiendo aliud præter inanes, falsasque imagines non videmus, mors autem ipsa est expergetrix, quæ oculos nobis aperiens, rerum quoque omnium veritatem discludit & revelat; quódque inter dormiendum bonum, voluptatem, honestatem, jubulum, jucunditatémque putabamus, ubi mors nos ipsa excitârit, nil nisi malum, dólorem, labores, ærumnam, infamiam, & opprobrium esse cognoscemus: Próinc cùm in deliciarum lecto decumbimus, voluptatúmque plumis indormimus, mens nostra mira sibi fingit phantasmata, videntur quippe nobis divites, sublimes, fœlices, ac mortalium beatissimos, verùm ubi nos suprema illa Morta semel suscitaverit, veritatem

agn.

agnoscemus, & omnia, quæ habere nos rebamur, non nisi inani-
 as aliquot, fallax somnium, Chimærafque extitisse, videbimus, &

Quòd præter larvas, simulacrâque vanida rerum
 Nil toto liceat Mundi reperire Theatro.

Ah anima mea! hæc profundiori semper pectore ponderares, uti-
 nam hujusmodi cogitationes nunquam memoriâ tuâ exciderent,
 ut sincerè tunc, ut securè, quietèque viveres, quantum fellis, aloës,
 aceti, & amaritudinis in illis, quæ te modò ita oblectant, & in
 quibus tantum credis latere mellis, reperires! ut repentè ab æ-
 rumnosa hac vita, quam modò tam perditè âmas, tam deperis, ac
 velut idolum colis, diverteres! in mortis scilicet horulâ, inquam
 in illo æternæ salutis punctistitio, in illo, quo vita & mors distin-
 gvitur, momento, anima mea deprehendes, quòd fuisset multò
 satius, centuplò salubriùs, milleplò meliùs soli Deo tuo serviisse,
 auscultasse, quàm tempus pretiosum vanitatibus, & inanibus illud
 impendisse curis;

Quid tua subtilis tibi tunc doctrina metallum

Proderit, aut Chymix prodere posse minam?

Carnis denique petulantiam, libidinososque actus amentes aman-
 tes saccharo & melle sibi consvadent dulciores; Omnia ridicula-
 ria hi cortisani agitant, sermocinationes imprimis hilares, illices,
 amabiles hinc indè inter illos proveniunt, quor scilicet Venus
 pingatur nuda? quid puerulus insit oculis? quid designent tela
 Cupidinis?

Quid notet hamatis manus exarmata sagittis,

Gnosiaque ex humeris ritè pharètra jacens?

Similiaque egregia adagia, ibi & subinde sermo trahitur super
 constitutione microcosmi, ex libris de generatione & corruptio-
 ne, juxta physicam Aristotelis,

Quæ caput, ac oculos, & labra rubella puellæ,

Quæque canit, solèant ut molliter ire verenda:

Unica enim hæc nobis arridet philosophia,

O.

Hujus

Hujus & appetimus solùm replicásque plicásque,
 Nec retrahet nos dæmon ab his, ejúsve noverca,
 Unica mens nobis hæc tantùm gaudia nôsse,
 Viveréque in tali, cum tali occumbere turbâ:
 Ipso contingat Veneris langvescere motu,
 Fatâque clausuri medio solvamur in actu.

At, ô vos profundi Venerimystræ & Asmodæi Nobilistæ! calvini,

Carnis delectamina non nisi carnificina,

Emoriuntur, gravitérque mentiuntur,

Ah operam carnem non exaturabis ad istam
 Luctifico ludens Cypridis orbe puer!

Hic enim, hic inquam maximus *latet labor, & squalor intus*, id est
 perti, qui supremo spiritu infames suas Helenas, Bolenas, Len
 celebraverunt, túque sub Veneris vexillo antesignane, qui extr
 mo halitu Cornelias, Hostias, & Cynthias hias, jámque candela
 manu tenens succinis,

Cynthia me miserum primò lactavit ocellis,
 Contactum Veneris nullius antè face.

Cynthia lævorem, nec neminis optat amorem,
 Continuò nostros ponderat illa sinus.

Cynthia sola placet, nunquamnon sola placebit,
 Cujus in amplexu morte perire juvat.

Laus etenim est, in amore mori, laus altera, possim
 Si Phintis fruier solus amore meæ:

Quando meos igitur mors invida claudet ocellos,
 Reliquias capias Cynthia sola meas;

Nam neque amare aliam, neque ab hâc discedere dignum
 Cynthia quæ vitâ, Cynthia morte melos.

Consimilem & *intus laborem* angorémque experieris, cùm tu ol
 ferv:

ervas caliginem adulter, prospiciens per fenestras, per cancellos,
cùm malè agens odis lucem,

Vestéque sublatâ dulce faceffis opus :

Nunc cum hac, nunc cum illa meretricula, hodie cum Laide, eras
cum Thaide, manè cum Cyprica aliqua, vesperì cum Corinthia,
mortique vicinus, ac fato jam jam concessurus, amoroso amasiam
tuam nictu & nutu insonando aspicias,

O mea Christina, quàm sæpe coivimus unâ,

Siccine nunc separat amara mors ! cùm inquam Alexandram
agens Pamphilum ad cubiculi secretiora perducis, vagaque libi-
dine equiens, catellarum instar, Atticos, Ægyptiosque omnes
procos cum Clytæmnestra admittis,

Stans cuivis carnali perterebrabilis ense :

Cùm Actæone multò pejor per rimam observas in balneo nu-
dam cum sororibus nymphis sine veste Dianam, tibique tacitè
applacendo canis,

Ludicer ô nudè cum nudâ ludere lude !

Cùm demùm duos senes imitatus in horto, Susannæ in fonte la-
vanti ais, Ostia pomerii clausa sunt, & nemo nos videt,

Dulce finûs bellæ jam ventris inibo puellæ :

Vah autem abominatio, & mera, intolerabilisque stultitia ! cùm
senes nivescentes illi vertices, atque albertia tempora, qui cùm ad
occasum vitæ vergant, ad auroram respiciunt, ac juvenum more
lasciunt : Sufferendum quidem aliquousque foret, si in flore-
ætatis constituti, aut jam vesticipes, ad Orientem juventutis
oculos acclinent ; ast incana illa capita & silicernia, quæ tan-
to jam itinere à matuta vitæ retroierunt, morti vicinos, alte-
rùmque quodammodo pedem in cymba Charontis habentes, lu-
mina ad Orientem adhuc convertere, deplorandum est : Senec-

ciones sub vitæ terminum floribus & corollis redimitos incedere, longius vitæ spatium sibi pollicentes, fasciculō uti naribus applicito manifestum faciunt, irridiculum est, satiùs ad Occidentem oculos inflecte veterane & recane senex :

Ducere grandævi reprobantur aratra Caballi,
Depositóque vetus secubat ense pugil.

Noli temet fingere corvum, novit te Proserpina canum, Noli annos mentiri,

Aut ritu juvenum, conspectâ, hinnire, puellâ :

Noli ampliùs attendere procacitati mulieris, favus enim distillans labia fœmellæ, novissima autem illius amara, quasi absynthium ;

Sit tibi consultum, cultum contemnere vultum,
Dat vulvæ vultum, quia vult ut des sibi multum :
Fœmina nam dicta ex hoc, quòd det verbula ficta,
Extus picta, sed interiùs maledicta, relicta.

In ore mel, in corde fel, in cunno aculeum habet : Flos Veneris rosa est, sed sub ejus purpurâ multæ latent spinæ.

Mille latent mortes, velantur funera mille,
Oscula, non amat, indulgendo, sed hamat Amica ;
Post mortis morsum, vertit dilectio dorsum :
Tot Venere angores, quot sunt Hermete colores.

Maximus ergo hîc plangor & angor & *Laber latet intus* :

Curis jaëtaris, Veneris si castra sequaris,
Post triduum delectat & ingven & hospes & imber,
Si maneant porrò, cum porrò jure valebunt.

Notatu dignum est, quod legitur de Graciæ Oratorum Principe Demosthene : hic enim cùm quodam tempore ad meretriculam condescendisset, & de mercede cum eadem stipularetur, ac illa mille

ille drachmas in rem inhonestam petiisset, pretii enormitate
 et territus discedens, braccamque colligans, ait, *Tanti paenitere non
 potui, nolo basiare tanti.*

Exhilarat ternè bellæ luctasse puellæ,
 Quadriduana dolor, quinia prorsus onus.
 Frons Veneris dulcis, sed finis amoris amarus,
 Verna venire veget, vergere versa Venus.
 Semper in Oceanum sic flumina dulcia currunt,
 Ast ubi gustarunt æquora, falsa fluunt.

quod indè ortum habet, quia stultus credit consilio vulpis,
 (Stultus quando videt, quòd bella corinnula ridet,
 Mox fatuus credit, nunquam quòd pulchra pepèdit)
 est, concupiscentiæ & lubricitati carnis, transitorium, muta-
 bile, pictum, bonum, verum, permanens & stabile esse: cùm ta-
 men ipsa libidinis opera concupita inardescunt, adepta vilescunt, amissa
 evanescent, & transeuntia torquent, vastantque hostili vastatione;

Omnia labuntur, certè labuntur amores,
 Lactare, aut lactas, hæc in amore rota est.

Indè videmur nos cosmophilii, hujusque mundi cultores illud
 cotidie penè experiri, quod evenit Patriarchæ Jacob; Meminit
 vetera Genesios historia, quia existimabat illè sibi in uxorem dan-
 dam pulchram & gratiosam Rachelem, propter cujus amorem
 totum integros annos, magnos exanclans labores, patri ejus
 servierat; veruntamen nocte Hymenæi, non comella Rachel
 sed fœda, lippisque oculis Lia ad ipsum ingressa est; Non se-
 des nobis accidit hujus mundi amatoribus, qui, ubi post oleum
 & operam perditam, post perpeffos labores ingentes, desiderium
 & fructuum bonorum, divitiarum ac voluptatum abundè nos ex-
 pecturos, sperabamus, ridiculi dejudimur, relicto, pro suavi odore,
 fœtore;

Portantes magnum præter inane nihil.

Nam nidus noster, quem vocamus mundum, adulterinus quidam mango est, hamiota, falsariusque versutissimus, unumquemque fanè exstimulat, honores, quos fucat, ut ambiat; opes, quas fuginat, expetat: delicias voluptatésque, quas offert, sectetur; mentitur & eludit, quidquid enim elimat & interpolat, inanè, inutile, futile & mutilum est. Apage stultitiam intolerabilem, maximamque moriam, mundi videlicet passionibus excæcati, fatuitate dementati.

Ob tot sollicitas orbis Stygialis opellas,
 Quas nihil esse scio, sed vanas tenens esse,
 Et vano phantasmata vanidiora vapore.

Præterit quippe mundus, & concupiscentia ejus: voluptates illi resplendent quidem instar accensæ candelæ, cujus flamma pulchra, sustentaturque quamdiu ejus durat materia, atqui ipsa ad vadum perductâ, omnia abeunt in fumum & fœtorem,

Fumus opes, & fœtor honor, dumusque voluptas;
 Et species fumi dumique est, quidquid amamus;
 Et tamen hic dumus, quem non hic fumus inescat,
 Non premit esca jugo quem dumea fumea flendo!

Talis est terminus omnium rerum mundanarum, quamvis enim splendor vanitatis illarum nunc nos obhilaret, in fine tamen periet plurimas nauseas & remorsus, suntque omnia

In pulverem, & flatum, & favillas,
 Et tenues abitura fumos.

§. II.

HAbent antiquorum ingeniosa commenta magna sua sæpe documenta, & ego in fabulâ reginæ Junonis, quæ pro Deâ divitiarum colebatur, eximii aliquid reperio. Pluto ergo Junonique duo divitiarum Numina habebantur, quibus hoc nomine propriè dicabantur aræ, & litabantur donâ: cæterum in Junone etiam adur

dumbrabatur, & quemadmodum Jupiter ignem, Neptunus aquam, Ceres terram, ita aëra Juno in comœdia Deorum exhibebat. Expendite hîc jam gemina Saturnines officia, quòd & opum Dea erat, & aërem referebat, regionique illi, sub quâ respiramus, præsidebat, quid verò voluit docta antiquitas, quando Junonem eandem & aëris & divitiarum Deam finxit? illud haud dubium (salvo tamen mystico philosophorum sensu) significare voluit, quòd in hoc orbe opes & aër, majestas & ætas, voluptas & venus idem sint:

Extima labra quidem mellitis mundus inungit,
Plûsque satis blandis fingitur ire rotis,

Sed intus mille sentibus configit, & interitu, ac amaritudine viscera complet, quia,

Ut Juvenalis, plûs aloë, quàm melle redundat:
Gaudia, quæ comi creat orbis imagine, fallunt,
O puer in pœnas Cypridis arte tuas.

Universipotens ille rerum, Conditôrque Deus delicias tristitiis, prosperitates adversitatibus assiduò permiscet, ubi uber, ibi tuber; ubi nux, ibi crux, ubi Dis, ibi lis, ubi mel, ibi fel. Hem quantus hypocrita mundus! conceptiones illius dolorem spirant, partus inquietudinem redolent, uterus mera officina fraudium, interfemineum non nisi sterquilinum, & seminarium doli; mulierum maxillæ, mamillæ non nisi naniarum stillæ, exterius quidem pulchræ & libitæ apparent, at verte semel saccum; interiorius non nisi nequitia, & falsitas.

I nunc, & mundi lethalia spicula capta,
Vanida si tanto gaudia felle natent.

Meritò eapropter hæc cuncta sublunaria, & omnia mundi bona pro nihilo ducenda, illudque se pulchri lapidi lemma insculptile, quod post genitis perpetuum relinquo monumentum,

Uni-

Unicuique maneto profundâ mente repostum,
 Terrea cuncta vapor, flatus sunt, fumus & umbra,
 Et species scenæ, nihilum, quò remate dicam.
 Mundo nullâ domus tutelæ, aut arâ salutis,

Sed vanitas sunt omnia, ac inanitas:

Quælibet ex nihilo, qui fecit, is unicus omne,
 Nam Deus ex nihilo quod fecit, id omne nihillum.

Istud fucacissimum *nihil* ut fugeret serenissima illa piella Isabell
 in reconditiore aulæ recessu hos indies descriptos versiculos e
 aureo cordis sui thuribulo lectitasse traditur.

Sunto mihi vires, lautus mammona, quid istud?

Esto argenti, aurique redundans massa, quid istud?

Si mihi sint proles Regis de stemmate, quid tunc?

Longaque servorum stipato catena, quid indè?

Me rota fortunæ sustollat ad astra, quid istud?

Millèque si foelix annis regnâro, quid indè?

Nam citò vaneſcunt hæc omnia, quòd nihil indè,

Tutiùs ergo Deo famulem, quia sic satis indè:

Undique qui quoniam bene viderit, undique cunctam,

Rursus & undique in unverso Mundo levitatem,

In toto penitus Mundo nihil esse loquetur.

Quæ metra dum attentiori mentis acie appendo, non possum
 non viragini citatæ adstipulari; tot enim & tantis obruuntur ma-
 lis mulieres solæ, quantum facîle in totâ est rerum universitate:
 quandoquidem malum omne ex ipsis sumpserit originem, unde
 æquum, justúmque, ut ad caput, à quo scaturiit, redeat; & sanè rem
 hanc prolixius paullo secundû se expensuri, cedo, quid sodes de-
 litiarum sit uxori viro suo sociatæ, eoque ceu corporeo suo centro
 potenti; nisi materno condecorari titulo, & natorum quorundam
 sui ipsius simili frutice congraudere? porrò autem momentum il-
 lud, punctúmque gaudioli immenso dolorum, malorumque acer-

o, imò labyrintho intricatur: nam germina tenellula incessanti
pus habent relevatione, refocillatione, advigilantiâ, pubescen-
tia continuâ custodiâ, adultiora sæpe non nisi cordolia sunt.

Quid igitur inquam voluptatis sit rem ex fundo pensantes per
integrum vitæ spatium foemineo sexui? ubi semel assuetum est
in utero materno semen earum, & omnis perfectionis, vitæque
munere dotatum, in ergasterio vim patitur, lorisque satis lubricis
viritum trahit, putridis, foetidisque innatat aquis, & obsceno
teri volutabro obvolvitur, disruptis his claustris, contractisque
obscuri carceris clathris, ut jubare solari, fulgidæque orbis lampa-
e fruatur, biennii saltem ad minimum spatio, lemniscis & cunis,
inquam compedibus, manicisque circumligatur, totum deinceps,
æterumque vitæ tempus, partim parentum, partim mariti stri-
ctissimo semper iugo coercetur, artisque vestimentorum pres-
suris infibulatur. Earum adolescentia, non quò sibi, sed ut viris
laceant, & dum ipsis placent, perennibus interea fodicantur tor-
rentis, sique quid fortè delitioli est eis, dum ipsis viri adhinni-
nt, & iidem sunt oblectamento, adeò vanidum est istud & fu-
ax, ut mensium curriculo novem solummodo quotidiet hujusce
voluptatæ exitiale supplicium, quo perfungi nihilominus sine
violento vitæ discrimine, membrorumque omnium exquisito
torturatu nequeunt, ac si supremus ille orthocrites, actionumque
riminosarum scitator justus Deus videatur adhuc ab ipsis expo-
ulare rationem multæ, quâ viros præcipitarunt omnes & se-
mas.

Mulierem eapropter meritò dixeritis, calamitatis cumulum,
menti originem, gemitusque initium: Quod si proinde, ut in
eritate est, tot tantæque mala sexum illum infirmum circumstent
& circumvolvant, tunc mehercle oprato & sidere fortunato na-
æ virgines incontaminatæ, quæ beato peristylio liberæ seclusæ,
cra sua coenobia colunt, priusquam sciant, quid valeant hujus or-
is oblectamenta, & fluxæ voluptatis delinimenta,

O animæ torni melioris forte rotatæ,
 Est quibus hæc scitè noscere velle datum!
 Indubium est illis cimelia tanta manere,
 Quanta nec humano corde voluta latent.

Ecqua item gloria major, quæ laus major, labórque major? quàm
 in se vincere naturam rebellantem, pedibus proterere tyrannur
 domesticum, Parthum & Lacedæmonem vivere in Cypro, retr
 tergum abjicere immunditiæ omnis receptaculum, nihili pulcher
 rimum, nihilitudinisque pelagus:

Mundus enim haut mundus, sed polluit herculè mundos,
 Ergo manens Mundo quomodo mundus eris?

Pisces oceani incolæ, Neptunique parasiti semper, ne capiantur
 in periculo sunt, quibus piscatores nullâ non horâ insidiantur
 mille retium, saginarum, hamorumque genera adaptant, mille ar
 tificia, dolosque ad incassulandum adhibent. Cosmopolitis i
 mari hujus mundi exspatiantibus majora etiam imminent discr
 mina, quibus, scilicet diaboli, maligni illi spiritus, nullo non tem
 pore insidias struunt, hamiotæ hi veritissimi, qui diu noctûqu
 explorant, & in occulto latent, varia tendicula, casses, laquæcosqu
 in eorum perniciem tendunt. Lactator Satanas perpetuò per ho
 æquor obvolitat, semper navigat omnem in partem excubans
 rete semper & escam manibus præfert, ut incautam animulam de
 saginet, ac in castes suos concludat, pertrahatque.

Ah ergo! nec de nihilo ingemino, fœlices jurè, tærque, qua
 tærque, milliesque beatæ dicendæ virgines, virgunculæque invic
 latæ, quæ Zephyro benigniore afflatæ optatum in terrâ viven
 tium portum intrârunt, & ab omnibus Labyrinthi hujus flex
 bus se expediunt, Mundos muliebres omnes floccipendunt, ve
 stes aureas limbis circumdatas rejiciunt, catenulasque adamant
 radiante, nec non unionibus rutilantibus exornatas, annulos, me
 niliæque pretiosa qualiacunque negligunt, & cætera cosmia bland
 menta despiciunt, ut obsequio divino perpetuis devinciantur fœ
 der.

eribus, Christumque in terris mendicantem, nudum ac crucifigum solenni sibi tedâ jungentes, eodem in cœlis, Rege poli foque, genitore lucis & vitæ, mortisque mensore potiantur, & ipsum in perpetuas desponsent æternitates, à quo sponso donabuntur his omnibus inexcogitabilibus muneribus, quæ mens conciere non potest, majestatem, opes, & quidquid humanos ad se rapit animos, non dabit, at profundet pedibus ipsarum fidissimus le, prætenerrimusque amasio Deus, cilicii loco limbus illis erit vel osso cœlesti balteo signis stellantibus picto præstantior; Mercedem enim verò incomparabilem, proli ter nobile tenerascentium arguncularum præmium! ut sibi scilicet soli inhæreant, ipsiusque meditentur obsequium, laudem & gloriam, cui purâ & castâ mediâ, miritonâque voce perlitabunt, insufflante pneumone amoris divini flamine turgido, cujus occulto caloribus nectare delibutæ supercœlestibus delitiis medullitus perfundentur, ac longè longiori quidem tum candidiori honestæ voluptatis face, quàm perui possunt, quæ terreno hoc incolatu, tetrôque Orbis carcere lauduntur.

Imò verò si omnia illa, & quæcunque mundus habet delectabilia, ad ea, quæ in cœlis sunt gaudiosa, vel delitiosa, expendatis, ædores & putores videbuntur; quidquid est enim in hoc methitico puteo Veneris vel amoris, pellicator nominari debet de spanaribus exortus plagis.

Quia inferior hic noster Globus instar falsæ, deceptitæque est officinæ, cujus merces omnes, creaturæ inquam etiam nobilissimæ & præclarissimæ, non nisi signa sunt, typi, ac notæ quædam ditiarum merciumque, quæ in amplissimo illo divinæ majestatis econditorio continentur; Quotus itaque, modò sapit, non libentissimè desudabit, decertabit pro cœlesti illâ polyplusiâ Hierusalem? quantum pro exiguis urbeculis, quæ tantum operæ, calamitatis, sanguinisque steterunt, aut quantum pro pusillo terræ, minutâ munitiunculâ exantlatur? cum tamen Orbis universus ad mensuram cœlestis illius Urbis punctulum sit.

Quod si igitur tellus; quæ nobis tam vasta, adeoque ampla videtur, ad axem, quem sol suo rotatu agit, usque exigua est, quantula sint cætera minutiora, exilioraque corpora, si jam non cum illo planetarum principe, quinimò cum rebus grandioribus, quæ cælum interiùs tenet, conferantur? plùs dico, ac si omnis Græcia in armis steterit, si decennali bello Trojam extenuârit, universam urbem incenderit, tanto generosissimorum juvenum Heroùmque sanguine & interitu depugnatum sit pro una Helena vah pestilentiam! dignè capropter effervesceus insanio,

Expetitur tanto tam turpis adultera bello!

Quid itaq; nos pro increata illa Dei speciositate, pro transvenustissima illa æternæ veritatis, seu divinitatis forma contempland. facere par est? incomparabiliter enim pulchrior est hieroduli Christianorum, quàm Helena Græcorum; hîc tamen, eheu, um bella imaginaria, ut sæpè nos cælo, Deo, bonis omnibus orbat malisque involvit æternalibus!

Homo Dei creatura,	Quare brevî moritura,
Et in carne oritura,	Est tibi tam parva cura,

Pro sempiterna gloria?

Quæ quod quanta sic si scires,	Non utique deperires,
Nec mundana sic ambires,	Aut humana sic sitires,
Vanida trasitoria.	

Mellissuè mehercule melleo excursus flumine! quid namquæ gloriosius, ecquid victoriosius, quàm, mundo posttergato, totum mundum habere sub pedibus? Vah lumen incomparabile, ô scintillam torris inexæstabilis! tu pectus forte & inexpugnabile, tu potes, quod nemo potest, efficere, illicere, ecquis enim adulerum visco solitæ libidinis illaqueatum ab inveterata spurcæ lubricitatis consuetudine avellere? in pelle pellicem, cui omni orbis balnea ad munditiem non sufficiunt.

(Balnea cornicem non purgant, & meretricem;
Nix nec enim cornix, meretrix nec munda fit undâ)

Prece vel pretio ex profundo vitiorum coeno abstrahere? abstraxit & avulsit ad ipsam usque divisionem animæ pertingens gratia, charitâsque divina, abduxit Magdalenas, Lenas, Pelagias, Laidas, thaidas, atque indies tot teneras, Sybariticæq; educatas filias à parentibus, patrimoniis, matrimoniis, divitiis, delitiis, quasi ab uberibus mundi ad Christi vulnera perducens; Præ hujusmodi ergo, similiúmque pertrectatione, si vel ipsum *philosophorum pharmacû* offerretur mihi ad impendendum, renutarem, &, modò eloquar, ut sentio, pro eo fermè, quod Hecale pauperrima daret, reputarem; nam, ut verbo absolvam, ditatus sum ego nunc solâ rerum harum cognitione, suaviter propria in pelle quiescens:

Nunc solùm virtute meâ me fulcio, firmo,
Pauperiémque probam lautâ sine dote requiro,
Hæc est una meo plûs apta medela dolori.

Quòd sciam, non omnibus, & præcipuè mihi, expedire ad salutem, habere cum sanitate divitiarum & honorum libertatem, & d, ánne tritum, non in divinis tantùm, sed & humanis est literis? hujusce svadela nunquid hagiographa, codicésque sacri pleniunt?

Nónne homo, quando locum nimis assurgiscit in altum, Cerebrum sibi sentit inverti, ita ut de rebus minimis subtus existentibus judicare bene non possit? Noctua similiter, nónne quantò sublimiùs de die volat, tantò minùs videt? Nónne cùs nos in altis majestatibus, & in die ac claritate mundanæ dignitatis, prosperitatísque constituti, visum veræ sapientia perdimus, *Cùm esset in honore homo, non intellexit*; quia verissimum est, veróque verius, voluptates, divitias, mundique hujus blanditias, principalem esse causam lapsûs tot scelerum hominum, horribilisque damnationis animarum ipsorum,

Turgida nunquid enim Crœsum fortuna fefellit ?

Cosmophilus fatuus, & insanus, cui omnia ad votum fluunt, quæ prospero fortunæ vento utitur, qui blandâ in rebus suis malaciâ gaudet, qui inquam extra tempestatem est, & in deliciarum, voluptatûmque rivis obnatat, is de Deo nihilum laborat, de morte non cogitat, judicium non pertimescit, tartarum non horrescit nullam animæ, salutisve rationem habet; atque hoc solum illi cervicem infringit, hoc ipsius ruinæ, exitiique causa & occasio

Hic ego sed balbus, quia non intelligar ulli,
Terreus & carpet talia texta puer.

Non dicitur noctis illa domina luna occæcari, vel pati eclipsin nisi cùm plena, quàm enim diu dimidiata est, & in cornua curva ta, ab hujusmodi deliquio immunis existit; eodem modo homo non conspicitur à bono deficere, nisi honore mactatus, distentusque divitiis: Sed hæc hic latius exporrigenda sunt, seriésque hæc pertexenda: eadem Phœbe, cùm plena, à sole, unde lumen suum mutuatur, est remotior; ita nos, quò locupletiores sumus opibûsque pleniores, eò ferè semper remotiùs vivimus à sole justitiæ. Fertur de certo quodam pelagio pisce, quòd, animadvertens mare commotum, securus intrepidusque per undas vagetur præsciens quasi se illo tempore à piscatoribus non captum iri haud aliter quoque homo prudens, cuique res animæ suæ cord est, tempore tribulationis tempestuoso lætatur, cognoscens se pe hanc à carnalibus saginis, cassibûsque tutum futurum.

Divitiæ siquidem, luxus, & opes, & honores
Transmutant mores, atqui rarò in meliores.

Tunc Helotarum instar vivitur, græcatur, pergræcatur: fragilitatis nempe humanæ nimia in prosperis rebus oblivio est; voluptatum cœno, divitiarûmque fœno obsepulti heluamur, popina
mur

nur, bacchamur, nepotamur; tunc relinquitur cœlum Deo, sibi
 perpetua in terris vita optatur, tunc cum Epicuris propter volu-
 ptates dilcedimus à cœtu philosophantium, tunc cum magnis il-
 lis Babyloniorum Monarchis Nabuchodonosoribus (illis inquam,
 qui sanctissimum simulac amplissimum Hierosolymorum tem-
 plum diripuerunt) apotheosin, cum Alexandris & volumus nos,
 & jubemus adorari, ac in Deorum numerum, canonemque re-
 boni;

Ad scelus atque nefas quodcunque est purpura ducis!

Destrahitis, ecastor distrahitis, & divenditis gloriæ hæreditatem
 ninori pretio, quàm lentis edulio, vos ô præsentis pusillitates, &
 enuitates voluptatum, cupediarumque mundanarum,

Nemo putet dominis simul inservire duobus,
 Non poterit pariter Thetis & Galatæa procarî,
 Alterius vires amor alter cassat amoris,
 Ut perit, in plures rivos qui ducitur, amnis;

Dulcedinis exintegrò mellilo suffundimini mari, *Periclitatur ca-
 ritas in delictis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multi-
 plicibus, charitas in saeculo nequam; fugite de medio Babylonis, & salvate
 animas vestras,*

Quisquis amas Mundum, bene prospice, quò sit eundum,
 Ut via, sic vita est fracidam fortita mephitim,
 Nam via, quâ vadis, via pessima, plenâque cladis;

§ 12.

Arnalis igitur voluptas (quemadmodum scitè & ophthal-
 mophaner-s prophetarum omnium rex, regumque prophe-
 a Salomon sub symbolo procacis fœminæ præfiguravit.) tu à ve-
 à nos viâ abstrahis, ac abducis;

Turius est multò Basilisci cernere frontem,
 Quàm bene fœmellæ spectare salacis ocellos;
 Expertus dico, nullum est sub sole venenum,

Quod

Quod tantopere fugiendum est . juvenilibus præsertim annis
 quàm consuetudo exercendi furta ; hæc enim scabies , & prav
 corialis juventutis pernicies , ubi semel probè inolevit , & prim
 lanuginis ætatem miserè illactavit , poterit quasi nunquam an
 plius de cæterò eradicari ; Vitium luxuriæ horrendum profus
 ac penè insanabile malum est ,

Omnes humanos sanat medicina dolores ,
 Solus nullà arte est medicabilis usus amoris .

Id ipsum non ineptè Veteres sub fabulorum mysteriorum in
 volucris indicârunt . Deperibat Apollo in formosam Saphnen
 illa dedignata amatorem , omnia illius aspernabatur officia , vel
 in silicem durata fuisset ; tam implacata , inflexa , illacrymab
 lis , ut nec precibus se exorari pateretur , vocésque ulla tractab
 lis audiret , nec pretio ullo induceretur , sed neque minaciis quæ
 quam terribilissimis moveretur , ut votis illius quidquam conce
 deret ; subpudens Apollo , deiratis quòd suæ potentiam fru
 stratam cerneret , in laurum transfiguravit mulierem , cui ame
 rem sui infundere nequierat , cùmque superiora cogitatione vo
 veret , ac amoris incendiis præcordia illius perditè , & pertinac
 ter deflagarent ,

Hanc quoque Phoebus amat , positâque in stipite dextrâ ,
 Sentit adhuc trepidare novâ sub cortice pectus ,
 Complexusque suis , ramos , ut membra , lacertis ,

Oscula dat ligno : Laurum dissuaviari cupiens , quod Daphne di
 ra negabat , refugit quoque oscula lignum , quam difficilis Daph
 ne , tam rigida laurus , non permittebat suavia , & defugiebat an
 plexus ; Quorsum , putatis , hæc Veterum fabula spectat ? ut sig
 nificarent consuetudinis in amore efficacitatem , & quàm firm
 ter animæ adhæreat , utque difficilè eam deserat . Aversabatur
 Daphne Apollinem , qui , tametsi eam in laurum commutâisset
 equidem illam amabat , & ipsa econtrâ , etiam in arborem versa
 aqu

equè illum refugiebat , dedignata amplexus , abominata amores ;

Oscula dat ligno, refugit tamen oscula lignum.

Quia veneria passio , quæ frequentiore usu in habitum abiit , eam occupat animum , quatenus vix eam excutere possimus , et si omnium virium contentione id velimus , & unice curemus . Illustrabo hanc vobis adhuc , quanquam suoapte genio , & ipsomet experimento notissimam perspicuitatem , illo alio Antiquorum commento , quod illi in Deum amoris Cupidinem fecerunt : Deo illi affinxit alas ingeniosa vetustas , nec imprudenter hercle id factum , à quocunque factum , quòd scilicet alatus pingeretur Cupido.

Is quicumque fuit , puerum qui pinxit amorem ,

Nónne putas doctas hunc habuisse manus ?

Hic homines primùm sine sensu vivere vidit ,

Et facili magnas fruge perire penus :

Idem non temerè ventosas addidit alas ,

Fecit & humano currere corde Deum ;

Scilicet alternâ quoniam jactamur in undâ ,

Nostrâque non unquam spes requieta manet .

Hamatâque manus meritò munitur habenâ ,

Gnosîâque ex humeris ritè pharêtra jacet :

Lymphat enim citiùs , tuti quàm cernimus hostem ,

Exque illo immunis vulnere nemo redit .

In me tela manent , puerique salacis imago ,

Sed penitùs pennas perdidit ille suas .

Nam volat è nostro defixus pectore nusquam ,

Inque meo semper sanguine bella gerit .

Quid juvat enervis , ficcisque habitare medullis ?

Si sic est , aliò spicula mitte tua .

Est isto haud tactos fatiùs tentâsse veneno ,

Non ego , sed voluptis saucia vena mea est .

Q

Quam

Quam si dispuleris, quis erit, qui talia cantet,
 Hæc mea musa levis, gloria magna tua est,
 Quæ caput, ac oculos, & labra rubella puellæ,
 Et canit ut possint molliter ire pedes, &c.

Ut jam autem alatus erat Cupido, sic mater ejus testudiner calcabat Veteribus, at quæ causâ, quòd alas Cupidini, Veneri pedibus testudinem appinxerint? Venerem Deorum nuntius ad mirabundus sic affatur.

O Paphia! equænam hæc facies, testudo quid illa
 Fœda valet, molli quam pede Diva premis?

Tali enim formâ edolavit eam insignis ille statuarius Phidias, al pernicitatem significari, tarditatis verò indicium esse testudinem id pervulgatissimum est, sic ut nemo nesciat, idcirco namque testudo dicitur

Spissigrada, herbigrada, domiporta, & sanguine crassa,
 Sub pedibus Veneris Cous quam pinxit Apelles.

Quæ modicum habet sanguinis, & suum perpetuò circumfedit domicilium, herbisque præpedita, solum inambulat prata, quid mirum, quòd laneè, lentèque incedat? Recurrit nunc quæstio, cur quæso axillis Cupidinis alas, quare Veneris pedibus testudinem addiderit docta antiquitas? dicam (moraliter nunc scilicet hanc fabulam sic exponendo; aliàs orthophysicè & propriissimè, per alas Mercurius Philosophorum, perque testudinem sal mundi, seu centrale, quod tanquam fixum, in, vel sub eo cooritur, designatur) id fecit, ut eo emblemate duo amoris effecta ingenisse adumbraret, indicaretque eum, qui amat, habere alas, quibus perniciosissimo volatu inferre se possit ædibus ejus, quam diligere, sed ut inde discedat, id tam ægrè, perspicèque fieri, ac si testudineos, plurimùmque prægravatos, aut impeditos habeat pedes.

Carnis pròinde mollities miserrimè homines obæcat, incitat, atque à vacatione rerum sublimium, maximè verò ad salutem animæ pertinentium, detinet, omniumque ægerrimè aliquando

obfolescit, & se femper, dum prosperè nobis res ex voto succedit, prodit. Hinc finxerunt iidem Veteres, Jovem ipsum caput fuisse amore speciosissimæ puellæ Ionis Inachi amnis filiæ, rescisse autem id Junonem Jovis uxorem, quæ zelotypiâ in rabiem accensa interimere Jonem voluisset; intellexit hoc Jupiter, atque Jonem ab adornatâ jam nece eriperet, transformavit eam in vaccam, ne æmula Juno agnosceret;

Jupiter Ionem redeuntem sede paternâ
 Viderat, & virgo, ô Jove digna, tuoque beatum
 Nescio quem factura toro, pete, dixerat, umbras,
 Aut horum, aut horum nemorum (& monstraverat ambas)
 Dum calet, & medio sol est altissimus Orbe,
 Quod si sola times latebras intrare ferarum,
 Præsidente tuta Deo nemorum secreta subibis,
 Nec de plebe Deo, sed qui cœlestia magnâ
 Sceptra manu teneo, tremulentâque fulmina vibro,
 Ne fuge me; fugiebat enim jam pascua Lernæ,
 Consitâque arboribus Dirœa reliquerat arva;
 Cùm Deus inductâ totam caligine terram
 Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
 Interea medios Juno despexit in agros,
 Et noctis faciem nebulas fecisse repentis
 Sub nitido mirata die, non fluminis illas
 Esse, nec humenti sensit tellure remitti;
 Atque suus coniux ubi sit circumspicit, ut quæ
 Deprensi toties bene nôisset furta mariti,
 Quem postquam cœlo non repperit, aut ego fallor,
 Aut ego ludor, ait, delapsâque ab æthere summo,
 Constitit in terris nebulâsque recedere jussit:
 Conjugis adventum præsenferat, inque glabellam
 Pulchellam Ionem mutaverat ille juvencam.

Hic jam videte, quanta fuerit Antiquorum ingenii sublimitas, &

quare nimisquàm verum fit, quod dixi, nimirum, vitium luxuriae ægerrimè aliquando desvesferi, occultarique posse; quid voluit Jupiter, cùm puellam in vaccam vertit, nonne ut cum transformata amicâ secretim sua exerceret furta, sicque lateret virgo quam deperibat? imò sanè hoc voluit, sed advertite, qualiter fu illum astutia luserit, & cautio, quâ ipsam contegere satagebat rem detexerit, utque per eosdem gradus, per quos ille ad occultandam eam perrexerat, in cognitionem suæ luxuriei, nequitia que alios adduxerit; ipsa namque in vaccam transanimata puella, ubicunque vestigia imprimebat, seipsam tacitè & facètè

Prodebat, noménque suum, casúsque premebat;
 Litera pro verbis, quam pes in pulvere duxit,
 Corporis indicium mutati triste peregit:

Etenim ut vacca pedem habet rotundum ac fissum, sic quoties arenam aut saburram calcabat, fissurâ quidem I; rotunditate autem O formabat, igitur quovis passu, quotiesque pedes in terram desigebat, nomen suum Io exprimebat, ac veluti describebat, ut per eandem viam, quâ charam amiculam suam ignotam Jupiter voluit, cognita fieret, quæ nunquam pedes in terram submittebat, quin simul Io Io velut clamaret. liquatâque voce diceret, Ego ego illa Jovi in amoribus Io, ego ejus dilecta, ego illius delitium ego rivalis Iunonis &c. Eundem jam sic petulantem animum in rebus secundis excitatè item nos docent paginæ sacræ: anno enim portentum illud virorum, miraculum orbis, victoriisque plurimis,

Robore & Herculeo notus super æthera Sampson,

In Dalidæ residebat sinu, cùm à Philistæis comprehensus & victus, hæcque inadvertentia ruinæ illi fuit occasio? ita profecto, qualiter & plerique adhuc nostrum virtutum operibus illustres, quòd nimium incurii nobis ipsis non provideamus, interdumquæ

úmque in voluptatis, ac carnis gremio, quæ Philistæa & proditoria Dalida est, jaceamus, sæpe ab inimicis obruimur, inque extremam decidimus captivitatem, quæ tandem exitii, interitus, perditionisque nostræ occasio est: Rem hanc scitè deintegrò oculis subjiciam, audite mira.

Die quodam sub occasum vir opulentus & magni nominis cum tota familia in amœnissimam villam ad polluctum secessit, voluptati liberius cum suis indulturus, hîc domus ablecta & abundans; conclavia, præsertim Domini, vario cum peristromate xornata, lecticæ conopœis vestitæ, ad voluptatem nihil non gregiè paratum; inter famulos autem homo fuit scelestus, qui in am hilari potatione Hero & conservis aliis lethargum miscuit, ita lerique tam vino, quàm medicamento in veternum dati sunt: Nocte mediâ, cum vivi penè ut mortui dormirent, nequam ille Domini sui proditor, laverniones & prædones, spumam ac fedimen hominum, referatis foribus domo recepit, hi ubi ædes exilârunt, in domûs Dominum vim omnem converterunt, partem illis fuerat ingenti damno affecisse, nisi & horribile spectaculum adjungerent: igitur Herum veternosum è cubiculo, ex edibus velut internecinum exportant, & campo aperto depositum relinquunt; interea cœlum fœdis tempestatibus misceri, micare fulgura, mugire tonitrua, nimbi præcipitare, ita tantem distertere Herus veternosus, circumspicere, pavere, in alium orbem se delatum putare, horrere ac obstupescere, nudâ se humo, extra cubiculum, extrâque ædes, sine famulis, citra omnem partem & solatium, inter pluvias, inter turbinosas aëris injurias atque procellas, rigentem gelu, irato cœlo destitutum, & omniquaque occidissimum.

Vultis jam hunc virum semel nominem? date veniam, quisque nostrum est vir ille perditissimus, quando voluptati vacamus, quibus nequissimus proditor servus, videlicet muniti luxus, catalepsi propinat, ita boni nos Heri in exitium

proprium sopiti, non dormire tantùm, sed insigniter lethargi, laborare incipimus, moveamur, vellamur, moneamur, impellimur, at è veterno nostro non excitamur, oculos intellectûs non aperiunt, quos cataleptica prolubia vincunt, nec sentimus, dum lecto cupidiarum carnis inebriati obsopimus; Volitat sanè: quando in sublimè accipiter, oculos tamen suos in terram conuò detorquet, ut prædam, quam indè discupit, eripiat: naturam hanc milvi ac mores nos, quando in spatulis, luxibusque rebus videmur sapientes, imitamur; sublimia enim nonnunquam quidem petimus, alta sapiendo, cœlique ipsas transcendendo nitentes, at humanarum cupiditati rerum inhiantes, perpetuò telum intuemur.

§. 13.

Verborum suorum subtilitate & amplitudine, quod ruditas mentis tenuitasque non potest, det rem hanc magè delicatam sumamus illè Ecclesiæ Doctor Aurelius. *Retinent hîc & irretiunt nos regna nugarum, & vanitates vanitatum, voluptæ, divitiæ, amicitie, que lacerant vestes nostras carnes*, Divitiæ dividunt, dântque animos, stus, flatus: Interrogatus ego semel à discipulo quopiam meo rodestiori, cæterisque meliori, qualis fortassis fierem, si semel dicitò forem, mox adjeci simul cum quæsito, dic mi qualis es *fili*, si semel secretò leo fieres?

Sæpe rogas *fili*, qualis sim fortè futurus,

Cùm siam locuples, ilicò simque potens;

Méne putas mores narrare potesse futuros,

Dic, ubi tu fies, mi, leo, qualis eris?

Tantundem respondissem, idem sunt, leo & dives, nec vacante dum quippe omnium radice malorum ope pecuniarum valens, divitiarumque torrente scatemus, tunc ad modum leonis superbimus, & supra nos imus, tunc vermiculus opum superbia animi nostram fauciat, inebriat, luménque rationis amolitur, tunc

cam pestilens ille tumor, demens ille fumus, infernalis illa effa-
 satrix nos inflat, pias cogitationes corrumpit, proprias passio-
 nis fortificat, vitiisq̄ue materiam ac facem subministrat, nec non
 ia tunc, ut clarus fons Narcissi, qui ipsum inamortum miserè
 prire fecit, illactat, tramitèmq̄ue avernalem nobis patefacit; Ex-
 amem ergo meritò;

O infœlices cunctarum nequitiarum
 Divitias & opes irritamenta malorum!
 Dextris rebus homo nunquam non penè protervit;
 Fortes namque pedes, qui tolerare dapes :
 Has subit illa comes fortunæ dira libido,
 Non solitæ vestes, aut prior aula placet.

erunt bombycum custodes, quia sericineæ illæ tineæ, quamdiu
 lori viridibus victitant foliis, adeò teneræ & delicatæ sint, ut
 minimum cœli fragorculum, tonitrúque perterreantur, ac
 ceptum filandi opus interrumpentes, sæpenumerò emoriantur;
 ut omnino & nos viroribus affvesfacti, id est, voluptatibus ve-
 tentes, usque teneri & molliculi fimus, ut, si quando bonum,
 sumve subinde opus cœperimus, primulâ peccandi occasione ob-
 tã, primóque tentationis tonitru ingruente, ab inchoato desi-
 sumus, sicque fomentis plerumque nostris immoriamur, idcir-
 o flos, sãxque Insubriæ, re quàm nomine dulcior, qui & mel an-
 t habuissè in ore, quàm voces videtur, taliter in hoc propositum
 velle suâ egreditur eloquentiã; Res plurimos

Supplantaverunt, & lactavère secundæ,
 Quos non crudeles potuerunt frangere pœnæ.

venitas quidem venã, at virtute divinorum pulchritudo me-
 orum; Vah ergo nostram dementiam, sed ô immensum divi-
 e clementiæ pelagus, irremunerabilèmq̄ue Dei bonitatem! cùm
 ; quod acerbã frequenter atque iniquã nobis accidere opina-
 ur fortunã, non nisi ex paternã, clementique Dei providentiã
 nobis

nobis contingat, qui nutricis instar, ut infantem ablaçtet, fellifinapi, aut absynthio papillas oblinat, quatenus ille amaritudine prælentiscens à lacte fugendo sese amoveat; Eundem in modum ut nutrix perbenignissima Deus ab uberibus hujus sæculi dulcique carnalium voluptatum lacte alumnos nos abducat, propriam imbecillitatem assiduò nobis in memoriam reducat, àque jugem mortis, in quo foelicitas vitæ nostræ tota consistit meditationem nos adducat, consultò præmeditatòque divitiarum voluptates, ac honores absynthio, aloë, & amaritudine obungit.

At funiculum hunc latius obiter resoluturus, & per quasi trientem extensurus; primus Actorum trium in hoc se theatro præsentat Lacedæmoniorum Imperator Pausanias, qui, cùm olim in ni quodam superbiæ typhone inflatus, in magna hominum corona à Simonide Mago poposcisset, ut sibi præclarum aliquod dogma, è philosophicis scriniis depromptum, aut præceptum quoddam memorabile effaretur, ad quod & vitam & mores, omnemque agendi rationem dirigeret; Simonides pro ea, quæ præditus erat, prudenti, perspectâ Regis insolentiâ, quò eum & factiorem & sapienterem redderet, ac insanos illos tumores, in nimium insolesceret, deturgere faceret, svadet ut mortem usque in animo haberet, sempérque cogitaret, vivere se mortalem, & próinde variis expositum miseriis, brevique moriturum; Quod verò jam aliud effato hoc Philosophus dicere voluit, quàm nullam legem probatorem, nullum præceptum salubrius; nullum ad arrogantiam, contumaciâque alicujus retundendam, efficacius medium & remedium haberi posse, quàm vilitatem originis, conditionisque suæ nihilitatem ei ob oculos ponere, & exitum Libitinam, ipsâsque exequias ad mentem revocare? Elogium ædepol peregregium, dogmâque excellentissimum! Sed sequuntur rariora Testamenti tabulis statuit quondam Regina Serramis sepulchri sui monumento ut hi characteres insculperentur.

T. Q. Q. F. R. N. I. A. D. L. S. Q. Q. O.

Tu' Quis Quis Fueris Regum Nunc Indigus Auri,
 Devolvens Lapidem, Sumito Quot Quot Opus:

Rex autem Persarum Darius hos characteres cum legisset, eorumque interpretationem percepisset, auri cupiditate exstimulante, secluturam, thesauri ingentis spe reperiundi sibi propositâ; recludi mandavit, sed spe suâ dignè ludificatus est, & voto excidit, nihil enim præter ossa, foetorem, ac putiscens cadaver illic reperiit, cum his versiculis,

Ni malus, & auri famis insatiabilis esses,
 Functorum nunquam voluisses mungere peras,
 Talis eris, qui calce teris mea busta pedester,
 Qualiter hîc jaceo putrida, talis eris.

Sis Cæsar, Macedo, moderator totius Orbis,
 Aut Cato, vel Cicero, denique talis eris.

Disce mori, quisquis referas hæc scripta viator,
 Æqua manent omnes funera, *disce mori.*

Disce mori dives, discat cum paupere Rex, Grex,
 Doctus & indoctus, junior atque senex.

quamvis hoc ridiculum, Reginaque hæc pudoris tantum inutiendi gratiâ, id fieri jufferit, hinc tamen mysticè edocemur, nullum haberi thesaurum in mundo meliorem, nullum luculentiore, quàm mortuorum interdum excussisse ossa; Et sanè, si quis morti consulenti auscultare voluerit, ditissimus brevî, sapientissimusque futurus esset, omnes enim virtutes diligeret, ac itius omnibus valediceret, nuntiumque mitteret, & cunctam mundi negligeret vanitatem; Trias autem ut completa fiat, subiectendum apophthegma æquis auribus excipite. Editur de Zenone philosopho, cum, cum aliquando ab Apollinis cortina, quâ ratione vitam honestè institueret, mores dirigeret, vitia vitaret, virtutes confectaretur, & ecquonam modo vitæ spatium cum honore traduceret, sciscitatus esset, hoc ex adytis accepisse responsi; *Ut solutos corpore consuleret.*

Dum jam hoc Delphici Dei oraculum maturiùs mecum appendo, & excutio, videtur veridicus ille Deus eum, ac post eum ornes omnino mortales edocere voluisse, unicam ad vitam sanctè laudabilitèrque transigendam, & diem supremum summa in felicitate claudendum, esse viam, rapacem illam, falcigeramque Parcam Mortem constinuò ante oculos habere, ac nôsse se ipsurum, nôsse inquam momen, nôsse hominem se esse, qui, ubi oritur, ibi moritur; *debilitatis exemplum*, quoniam nihil est homine debilius, *rapinam temporis*, quia unico anno, mense, die, rapit eum tempus, exiitque nunc pulchritudine, nunc visu, nunc crinibus, dentibus, viribusque corporis:

Fungus homo levis est, minimâ qui corrui aurâ,
 Qui manet in nullo stansque tenaxque loco.
 Nam modò frigoribus premitur, modò solvitur æstu,
 Et, modò quam portat, cras cruce funus erit.

Fortuna lusum, quia projectis taxillis, de divite facit pauperem, & econversò, ex honorato contemptibilem, & econtrâ, est pro qualitate casûs taxillorum:

Si fortuna volet, fies de paupere dives,
 Si volet hæc éadem, fies de divite pauper.
 Si fortuna volet, fies de præstite miles,
 Si volet hæc éadem, fies de milite præstes;

Calamitatis bilancem, quia in æquali pondere trutinæ, appositæ appensamque esse miseriam & prosperitatem, experitur;

Luctibus admixtam vitam mortalibus olim
 Dicitur instruxisse Deumque hominumque Monarcha.

Quàm itaque diu hâc luce utimur, vivere quidem videmur, sed veriùs assiduè morimur, aut saltem vitam verbo retinemus, & ipsâ autem amisimus; O ut vitam hanc nostram caducam polio elegantulòque sermone quidam, sanctitate non minùs, quàm eruditio:

ditione notissimus, prodelineavit! quando ait, *Ejusmodi vita nostra est, fratres, qui fluxam vitam trahimus, cujusmodi in terrâ ludus, ut, hunc non sumus, nascamur; cum nati sumus, rursum dissolvamur: insomnium (sumus minimè consistens, spectrum, quod teneri non potest, avis prætereuntis volatûs, navis in mari vestigium non habens, pulvis, vapor, ros matutinus, flos suo tempore pullulascens, & suo tempore emarcescens; Sæculorum itaque temporumque ludibrium est vita nostra, propudiosam ex re obscœnissima ducimus originem, vixque eâ fœditate emersumus, quando in eandem magno velut impetu redimus: Somnium fumus hominis miselluli, quem sua noctu imaginatio iudificat, ut sublimem se magnifico in throno Regem secundum quietem videat, qui, ubi sub dio atque in trivio noctem transegit, ex duro fractus solo, ex frigore rigidus, ex egestate nudus, ex longa esuritione famelicus evigilat; Umbella fumus, quam si prænsare manu velitis, non potestis: Nonne aves, an non naves fumus? quarum illæ pennarum remigio ventos, hæc carbasorum pelagus fulcant, sed sola vestigia quædam earum, quæ in transitu relinquunt, ast talia, quò nullius sint usque radiantem, perspicacisque luminum obrutus, ut ea perlustrare possint. Pulvisculus fumus, qui eò graviolem sibi ruinam parit, quò sublimius se à ventorum aspiritu ferri permittit: Rosculus fumus, qui vix solem conspicatur, quando vel pro reverentia cedit de loco, vel præ amore atque admiratione tam splendidæ majestatis consumitur & distabescit: Flosculus fumus, quem sol unus videt apertum, fragrantem, mortuum: Cùm ergo tam multa sumus, & nos, vitæque nostra, equidem dicendum, quòd eapropter nil sumus, justèque exclamandum:*

Stamina quàm pendent fragili mortalia filo,
Ut miserum nostrum vivere volvit onus!

Si enim spectemus corpus nostrum, angusta domus est, officina miseriarum, per anagramma porcus, sterquilinum nive cooperum, quod levis febricula uno die ditcooperit:

Quantula mors hominum corpuscula sola fatetur.
 Nil eis abjectius, nil calamitosius; Meritò ergo homo bulla vocatur, parva bullula, quæ cum

Sustollit se atque effert, mox vanescit in auras;

Cujus infame fuit exordium, vita ærumnabilis, finis verò afflictionem involvens, è corruptione nascitur, inter lotium & stercus, parvo vivit tempore, & Iliadem procellarum, infortuniorumque secum trahit;

Ilicò mortales inter mala multa senescunt.

Qui lutulenti adhuc, & madore materno diffluentes, futuræ vitæ præfagire videntur mala, cum à vagitu prima ducant initia.

Vociferant A vel E quotquot nascuntur ab Eva;

Justæ próinde hæ vituperationes, nil homine tellus alit infœlicius;

Vita hominis Mors est, finisque ab origine pendet,

Cui præstat non nasci, aut quàm ocyssimè aboleri, ut habet e Tullio de Sileno fabula, qui, cum à Mida captus foret, hoc ei muneris pro sua missione dedisse scribitur, docuisse Regem, non nasci homini longè optimum esse, proximum autem quamprimùm mori.

Qualibus ah vitæ tenebris, quantisque periculis,

Degitur hoc vesci, quod nobis dicitur, auræ!

Sanè vellem, ut linguam Ciceronis de consolatione hinc paululum mihi possem accipere mutuò, qui nimirum humanæ naturæ incommoda ita diligenter & accuratè expressit, ut quasi luendorum scelerum ergò nasci homines, & in hanc lucem ingredi possis agnoscere; *Fac enim, inquit, nasci hominem, & in lucem edi, continuo senties, non rerum humanarum dominum & gubernatorem exortum, sed verius miseriarum servum atque incommodorum: Optarem inquam, ut lingua Hegesiae cujusdam philosophi Cyrenaici mihi hinc adesset, qui aliquando*

Traditur eloquii tantâ virtute fuisse,
 t tam dicere potuisse mala hujus vitæ, ut homines sibimet la-
 ueos injicere vellent. Non dubito, quin nôstis, jam olim duos
 celebres apud Veteres extitisse philosophos, genio moribúsqe
 aldè dissimiles, at doctrinâ dogmatibúsqe parum, quorum unus

Perpetuo risu laxabat falsa labella,

Abderitanus Democritus nimirum: alter verò
 Planctibus assiduis suspiria clara novabat,
 quem dixere Heraclitum,

Iste nihil nisi risit, & ille nihil nisi flevit,

Istène ridendus, flendus an ille magis?

te sæculi hujus vanitates, insaniásque falsas exhibebat, hic hu-
 manas deflebat miseras; Et dignè profectò, magna cum ratio-
 ne, neminem enim fore credo, qui corde suo non abyssos quas-
 am suspiriorum, lamentorúmque erumpere sentiat, si animo per-
 ambulaverit abjectissima illa naturæ nostræ epiphonemata, qui-
 us poëtarum principes sortem nostram deplorant, Bullulam bul-
 e, Umbellam umbræ, Somnium omniú &c. Si mente percurrerit
 has querimonias, novercam naturam belluis plùs, quàm hominibus
 visse, cùm accommodatis eas naturæ suæ instrumentis exarmâ-
 t, hominem verò inermem produxerit; quódque ipsas vivacio-
 es fecerit & vegetiores, hominem autem temperamenti cutif-
 ue mollioris, ad assiduas tam animi, quàm corporis passiones ab-
 cerit: Si denique penes se tacitus deliberaverit tot sacræ pa-
 inæ loca, quibus usque ad eò deprimatur natura nostra, ut ver-
 nibus postponi aliquousque videatur; Utinam verò hæc inter-
 tum ad æquiores rationis stateram nos intestina terræ pendere-
 mus, nobiscúmque frequenter & ardentèr perpenderemus, quia
 terra, putredo, pulvis, cinis sumus, merúmque nihil, non dubito
 ore, quin alas nostras brevî effemus constricturi,

Quid cinis & pulvis, quid fordida terra superbis?

Cùm ruis in cineres, sicut cinis antè fuisti.

Ecquis ergo in mediis, quibus patemus continuè, angustiis, miferiis, & calamitatibus de se vel tantillum audeat polliceri? ecquis prudens forte suâ inturgescat, suisque gestis liberius insolenscat, dum humanæ vitæ varia reputabit mala? ecquis ingenio suo seu fortunæ bonis confidat, cum audiet tyrannum Samiorum Polykratem, ab opibus & splendoribus instructissimum, cruci affixum Lydorum Regem Croesum, cunctorum, quos hominum memoria prædicat, ditissimum, Cyri Persarum Medorumque Regis imperio subditum, quinimò Cyrum ipsum, qui potentia suâ cornu in immensum tollebat, in aliorum carceribus constitutum? ubi nam verò nunc aula, regiisque illorum omnis comitatus, ubi omnes priores honores, ubi omnes, quas prius habuerunt, divitiarum opes?

Ortus cuncta suos repetunt, Matremque requirunt,
Sic redit in nihilum, quod fuit antè nihil.

§. 14.

DEgit igitur homo in hac infortuniorum curia, & ærumnarum, procellarumque omnium vastissimum pelagus navigans. Cor humanum quid esse existimatis? omnium miseriarum est *conditorium*, sed adhuc ad vivum melius illud depingam, suisque coloribus delineabo, *vallecula* est, quò naturaliter omnes aquarum tribulationum decurrunt. Porrò autem hæc ipsa certissima, etiam cum animis nostris, dum lætis nos flabris fortuna afflat, non pertractamus, quin potiùs omnibus isthæc à nobis conatibus, dum periculis voluptatum, deliciarumque carnis vescimur, amolimur, naturam piscis Nautili (dicti sic, quia navis effigiem habet) imitantes, de quo scribitur, quòd mari silenti & pacato eatenus auræ suavi exponat, ut, quasi conditionis suæ oblitus, de pelle navis figuram formans, ventos excipiat, ac ventre sursum natet nec se casibus avium rapacium, piscatorumve objicere formidet. enim verò procellosâ apparente tempestate, in se rediens, profundum maris repetit, inibique securè moratur & conquiescit.

Idem omnino nobis evenire solet, qui prosperitatis tempore se

ren

no follescentes & ingrandescentes, toto corpore vitiorum no-
rorum paludibus, velut ranæ, immerfi, vento vanitatis nos in-
tramus, aliisque præeminere gestimus, &, salutis propriæ peri-
culo, homines nos esse obliviscimur; adversitate autem pre-
sente, humiliati & afflicti, homines nos esse recordantes, fu-
gam ad securum pœnitentiæ, ac timoris Domini asylum arripi-
mus. Id quod experientia domûs funerariæ palam vobis, & ad-
culum demonstrabit; hanc enim cum admiratione subeuntes,
luctum defuncti expedientes, cuncta bene sapienterque ordi-
nata & composita esse videbitis, summo item silentio ac quiete
omnes ibidem adeste, &, si quem fortè loqui contingat, verba
suis prudentiâ plena esse, perinde ac si alter Plato aut Cato fo-
ret, quòdque magis adhuc admirandum, non viri & mulieres
tantùm, cæteri que ætate provectiores, verùm etiam ancillæ, aliàs
asperum more blaterantes, juvenes, servique viliores repentè
prudenter, morigeri, & modestâ gestione conspicui, mirabiles pro-
ferunt sententias: *Quosdam enim inibi audies dicentes, hominem
non aliud, quàm miseriarum esse compendium, verè que tetigif-
philosophum quendam interrogatum, quid esset homo? re-
spondendo inter cætera, Quod esset viator transiens, & hospes loci,
quòdque ex hâc vitâ discedat, tanquam ex hospitio, non ex domo, commemoran-
enim naturam nobis diversorium fecisse, non habitandi locum; hocque
idem velle Apostolum, non habere scilicet nos hic manentem civita-
tem, sed futuram inquirere.*

Vira viatoris caupona, coronida cuncta,

Quæcunque immundus Mundus honorat, habent.

Transit honos, transit fortuna, voluptràque transit,

Mente Deo suppar corpore transit homo.

Transivère patres, simul & transibimus omnes,

Patria ei cœlum, qui bene transit, erit.

*Alios, peroptimè naturæ nostræ conditionem intellexisse Solo-
em, qui, dum, quid esset homo? interrogaretur, respondisset; Pre-
tredo*

teredo est in exortu, bulla in omni vita, esca vermium in morte, terra pulvis.

Quare, cùm limus, cùm res vilissima simus,

Ergo superbimus, sub terram terra redimus?

Alios, præsentem vitam potiùs esse mortem, quàm vitam, ind que acutè protulisse moralium philosophorum primicerium Senecam, quando dixit, *Quotidie morimur, altiùs autem veritatem in timentibus omnis vita supplicium*, Quid est enim diu vivere, quàm de torqueri?

Ecquid longa dies nobis, nisi longa dolorum

Congeries, longi patientia carceris ætas?

Qui bene consideraverit tot vitæ nostræ frustraneos conatus, foliciores longè judicabit eos, qui in sepulchris sunt, quàm in vivi
Alios, Ephemeron (quod animal est vivens uno tantùm die, secundum herbarum animalculorùmque illum naturæ gnarum Dioscoridem, unde & appellatur febris ephemera, quam latini diariam dicunt) jure optimo intelligi posse de homine, ex Citharodo Regio, *Manè floret, & transit; vesperè decidit, induret & arescit*. Ah vitam triduanam, vitam umbrâ magis umbraticam, verèque vitream! vento velociorem, fumo inconstantiorum! Vitam inquam perditioni objectam, vitam, cui mors usque suas tendit infidias! *Alios*, nos omnes omnino eòdem cogi, non infulas, non falcès, sceptrà, secures, mortem vereri, aut revereri; ast albâ, ut dicitur, amussi, sine cura discriminis tondere.

Cæca pari pulsat, miserùm! Mors fuste tabernas,

Regalésque domos, & sceptrà ligonibus æquat.

Non respiciens Comitum galeas, nec Præfulum tiaras, non Pontificum mitras, nec Regum coronas; quia non est acceptrix personarum, sed sicut eadem ulnâ pannus villosus, linum crudum, pannus tmolius metitur, sic Morta mors jus idem Regibus, mendicis, Principibùsque reddit, eadem nimirum forfice telam crassam & subtilem sive peplum, rusticam & Coam percindens, *Al-*
del

enique à puncto mortis, vitæ & honoris stipendium pendere :
 summâ omnes philosophi esse videntur, cum in illis afflictio ca-
 thedræ suam fixit, scholâque instituens, discipulos suos refri-
 et, Ac sic angustîâ, quæ philosophiæ, sapientiæque mater est,
 formante, sapientes citò evadunt, Deûmque jugiter exquirunt.
 Venatrix illa muscarum, cassiûmque, quibus eas implicet, in-
 geniosa tatrix & distatrix aranea, mirabili hâc dicitur dotata
 proprietate, ut cœlo terfo non labore, sed aère nubiloso, & nigri-
 ente, valdè impigrè & sollicitè operatur, fortè quò æthræ sereni-
 tate, lucis que candiditate fruatur; optimè pròinde homo, quoad
 hoc, illi assimilatur; qui nimirum, tempore prosperitatis sereno
 & tranquillo, otiosè degens laborare renuit, die autem subnigro,
 nubibusque tecto, anxietate premente, ad Dominum clamat, &
 nomen ejus invocat, tunc labori, bonisque operibus gnaviter in-
 clare gaudet, tempus nullum perperam frangi permittens. Et sic
 afflictionis, crucisque cathedra constitutus, conclusiones amoris
 erga Deum animosè suffert, demonstrationesque scientiarum
 regiè exhibet,

Atque venit sic tunc miseris solertia rebus.

Et hac jam verò longa exemplorum serie manifestum redditur,
 quòd universitas artium ac scientiarum est penuria & adversitas;
 omnes siquidem adèò perfectè, exactèque edocet, ut nulla imper-
 ta remaneat, omnes item artes in phrontisterio paupertatis
 discuntur: nam præcipuos, plurimosque philosophos, Orato-
 res, ac Poëtas fecit egestas:

Et Laris & fundi paupertas impulit audax,

Ut facerem versus, ut nocte dièque studerem

que imò, virtutis schola, non inscitè, aliquibus dicta est; est enim
 virtutis gymnasium, etiam nolentes ad discendum co-
 gis; quemadmodum coëgit Zenonem Scythen, quem paullò
 è, cum quasi senatum philosophorum recitarem, in scenam pro-
 duci; hic namque de philosopho mercator effectus, omnes simul

merces suas in unâ constituens navi, dum illa per mare foelicitate ferretur, ad scopulos allisâ, cunctas naufragio merces simul perdidit; repentina sanè rerum vertigo! unde ex divite subito pauper factus,

(Lusus enim fortis variatur, ut ordo cohortis,
Crescit, decrescitque, in eodem sistere nescit)

Projectâ suâ Soli tunicâ ad exsiccandum, gratias referens fortunæ, exhilarabundus complicatis manibus prodidit illa verba, *Benefacis fortuna, quæ me ad philosophiam revocas; Hem adversitate profectò super aurum & Topazium diligendæ, vah benedicta tribulatio, non flagellum, sed flabellum!* Et similiter illum, qui, post naufragium, amissis omnibus, quæ ad victum amictumque spectabant, dixisset, *Perissem, ni perissetis*, Bonum mihi, quia humiliâ & depauper asti me Domine, ut discam justificationes tuas, melius ut flagelles me Deus, & recipias me, quàm parcas mihi, & deseras me. O ergo auro redimendæ afflictiones, quæ cœlestem gloriam in præmium recipietis! Sententiæ verò aureo pol digito cothurno, suscipiendæ, custodiendæ, & in cordis penetralibus retinendæ! Indisputabile idcirco illud dictum Phalerei Demetrii, nullam esse personam infœliciores illâ, cui necdum aliquod infortunium accidit; Sicut ergo paupertas, vel angustia, vel adversitas est magnum donum Dei,

Et ad beatum sanctifica bonum via, Ignota vulgi sensibus,

Cœleste ac salutare pharmacum, quod Deus ut medicus usurpavit, & quo nos ut ægri curamur, ita & pauper non incongruè imago Dei dici potest; quemadmodum enim Deus sibi met est sufficiens, sic & aliquatenus pauper, juxta sapientissimum terricorum parœmiographum Salomonem,

Dignior est pauper, sufficiensque sibi.

Præterea, sicut Deus est immensurabilis, eodem modo pauper

am totum universum ei pro domo est, cùm nullum habeat lo-
cum proprium. Vaha qualis excellentia, qualis gratiæ præroga-
va! ubi miserellus Christus, cœlorum toparcha, Angelorum Mo-
archa, speciosus ille formâ inter filios hominum, mellitulus ille
irginum sponsus est, ibi similiter futurus est pauper! in Para-
isi delitiis, inter cœlestis gloriæ gaudia, inter choros beatorum
virorum, in brachiis Patris Æterni est Christus, sic pariter erit
pauper & afflictus! Hæc tribulationes, ô omnibus votis exoptan-
dæ persecutiones, quas tam amplâ mercede compensat Om-
nipotens! verax itaque profatum,

Te judicamus esse miserum, qui miser
Nunquam fueris, adversitatis inscius:

Et sic nunc causa est in liquido, cur dictus Demetrius, Athe-
is principatu expulsus, Thebas profectus, cùmque Crate philo-
sopho ratiocinari cœpisset, ex eo tantam perceperit consolatio-
em, ut cecinerit,

Sors maledicta, fovens foelici linthea vento,

Quæ me huc usque viri privasti foedere tanti;

ah beata, sancta, ac ter beata paupertatis conditio!

Non igitur scripsit procul abs ratione poëta:

Quin & divitias comites fugit inclyta virtus.

non stolidus ille, demensque dicendus esset, qui montem al-
tissimum conscensurus, grave susciperet in humeros onus? annon
omnes clamarent, nihil eum minus, quàm de clivo condescenden-
do cogitare? idem omnino & censendus facere est philosophus, si
non ad scientiam atque sublimia electus, sollicitudinibus opum,
vilibus undis, curiæque curis se implicet, apertè demonstrat, de
Deo, de sapientia nihilum se laborare, ac ne somniare quidem:
non proin indigno de divitiis ore concinam;

Divitias fugito calum grave pondus amanti,

Nam perdunt animum, nec bene velle sinunt.

Cælum inquam *grave pondus amanti*; propter quod Distichon, init. *Proludii Nostri* pro paupertatis parte allegatum, divitiis quoque accommodare possumus hoc modo.

Ingenio poteram superas transcendere sedes,
Per nisi versus humum præcipitarer opes.

Hoc ipsummet optimè tenuisse videtur Anaxagoras, philosophi ille Clazomenius celeberrimus, qui ut meliùs, quietiùsque philosophiæ incumberet, opes facultatésque repudiavit: Ab hoc enim latere Mundus, velut Briareus centum quasi brachiis, quinquaginta ventribus divites infestat, ab altero Argus insonnis, draco pervigil, & leo apertis oculis dormiens, opulenti excæcat, ostendens illis omnia regna mundi & gloriam eorum. Sunt sanè divitiæ atque prolubidines mundi dulcis quædam *figina*, sub qua deceptionis lactationisque hamus absconditus, *figina*, quæ semper prædam capit, ubicunque est enim esca, poniturque viscus in ramis, & distenduntur retia, usitatò sit præda: qui volunt voluptuari, fierique divites, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli.

Locupletibus ut plurimum evenit id, quod evenire sæpiùs observavi muscis, quæ cum vel maximè expetant mel, nesciunt ponere modum in appetenda dulcedine mellis, atque ideo, si malicubi inveniunt, eatenus se illi immergunt & intricant, ut pedibus, alisque amplius ex eo, tanquam ex retibus se eripere non possint:

Sic quorum gravida est obryzis arca metallis,

Qui noctes ac dies nil, nisi divitiarum mel, somniant; hinc per gratâ ejus suavèdine compertâ, ita immodicè se replent, inficiunt & ingurgitant, ut corde animoque ulterius ex eo, quasi laqueo, liberare se non possint, sed in tendicula avaritiæ intereant finemque, ob quem providentia divina divites fecit, non consequantur; Posteaquam verò, velut ultro, jam bis, ni fallor, de pro-

vide

identia sermo ortus est , oportunè hîc herclè refricatur mihi
 memoria ; Non semel nimirum audisse me , quosdam fatuos sibi
 præque sapientiæ ascribentes , quia divites sunt. Hem calva pol
 vesana Postpartorum Adæ hypotyposis ! ô vacillantes in fide ,
 vultus tribuentes oculo , quàm oraculo ! vos utique enormiùs , quàm
 hæcæ deliratis , hâc quisquis opinione ducitur & seducitur , ami
 corum illum maximum Job audiat dicentem & docentem ;

Fit nihil in terra sine caussa, quælibet autem
 Existunt numero, mensurâ, pondere creta ;
 Quotquot mortales, omnes pendemus ab Uno,
 Præscriptâsque suas cœli tenet orbita lèges ;

Mala, bonâque vita, mors, paupertas & honestas à Deo sunt ,

Non igitur, casu dites reperirier Orbe
 Censendum, Superi quidquid voluère, peractum est ;
 Ut quoque nec curax hominum prudentia ditat,

sed providentia divina ; *Dives & pauper obviaverunt sibi, utriusque
 item operator est Dominus :*

Fecit utrumque Deus, neuter sine numine Divûm.

Hoc tamen addere lubet , quod si res ipsas , progressus , proces
 susque vitæ humanæ ad nostram duntaxat sive providentiam sive
 fortunam expendamus , plurima certè casu quodam , ac fortè for
 tunâ fieri existimabimus ; sin verò ad Divinam , cui ab æternò
 regula , & minutissima quæque etiam prospecta sunt , fit nihil Nu
 mine fortunæ , sed omnia ad Divinæ providentiæ regimen , quæ
 multi impii quasi casu , temerèque , seu nullâ Divinâ administra
 tione fieri autumant , referuntur.

Paululum , si modò placet , habete patientiam ; exemplo in
 quam si vultis , id vobis explanatum dabo. Paterfamilias è dome
 sticis duos , intentionis suæ ignaros , diversis emittit viis , sed eundè
 locum , hîc alterum alteri occurrere fortunæ casus est , non Hero ,

at servis. Eodem prorsus modo, thesaurum reperiri à fossore in-
pe, fortis est quidem benignitas illi pauperulo, at non Deo, qui
nimirum istas ibi ideo opes recondi voluit, ut easdem hic ip-
smercenarius, eo defossurus loci, inveniret, & collocupletaretur
non sanè casu, aut merâ paternâ Dei providentiâ, Dicere idci-
co, res orbe geri casualiter & fortuito, adeò est impium, adeòque
imprudens & impudens, Deum ipsum ut è medio tollere habeat

Quis fluere indictis rerum neget omnia causis?
Fata patent homini, nemo temeraria credat,
Fortuitoque geri mundana negotia casu,
Omnia lege meant, quam rerum Conditor illis
Sanxit in æternale, suæ de mentis abyfso.

Quapropter ingenuè decernamus, & concludamus, *Nihil in or-
bit fortunâ,*

Nil quia fit casu, sed legibus omnia Mundo,
Non etiam cadit in terram pascerculus unus,
Ni patris Æterni vestri sit fixa voluntas.

Hæc utinam intimis cordium suorum paginis bene inscribere:
delicati ac comptuli Cræsi! dum immoti, saxi ipsis duriores
Christis in viis & vicis mendicantibus, oculos suos deflectun-
spontèque avertunt, recordantes illis vel pusillum de mammo-
sui adjicere iniquitate, ne prolixâ Dei, tam munificentiam, quàm pr-
videntiâ, (quæ abundantiam bonorum temporalium in hunc-
lummodo finem, & necessarium vitalitium concessit) abusi,

Post scenam vitæ, dicente Deo, *ite venite,*

Secundum Evangelici verbum Vatis, malè habeant, & cum fati-
s audiant irrevocabilem illam vocem, *Non est oleum in lecytho;*

Ianua clausa est, vah, quæ lamentabilis hæc vox!
Orcina sed frustra pulsabitis ostia pugnīs,
Vestrae namque manus nequeunt diffringere ferra.

S. 15.

DIxi autem, *de mammonæ sui injustitiâ*, neque & hoc citra animadversionem, quia divitiarum omnes ordinariè ex iniquitate descendunt, & nisi alter reliquerit, alter possidere non potest, ea propter videtur pervagata illa sententia esse verisimillima;

Injusti est locuples hæres, aut ipse iniquus,
Æquus vir nunquam multum citò possidet auri.

Quid istud, quomodo hoc, qualis hæc Terpsichore? videor mihi sic plumatos, inflatosque conspicerè & audire divites, dicentes & brogantes, de gentium, fideliumque illo omnium Patre Abrahamo, qui toties in sacra scriptura amicus Dei nominatur, cuique nullus fuit unquam virtute obedientiarum, propriarumque voluntatis designatione similis: De Jacob, Patriarcharum Veterum decore & ornamento; de longævâ venerandaque canitie Tobia; deque virtutum omnium, & præsertim patientiarum, speculo Job, ac mille aliis, qui & divites fuere & innocentes, & viri secundum præcepta Dei. At ne quid nimis, bona verba unigeniti, *Lupus nondum fassit fabulâ*; tales fuerunt, sic est, sed illi habentes divitias, quæ non habentes erant, & non sibi illas, aut peregrinis & egenis accervabant, veluti abundè fatis libri Geneleos, & copiosè libri Job testantur; insuper possessus eorum, non in præclaris adibus, mercibus, vestibus, in vasis aureis vel argenteis, aut pretiosa succulentile, sed in pecoribus erant, quæ sanè possessiones, & innocentiæ, & divinitus permittæ sunt, at hem tu, cedo semel obsecrò,

Unde tibi tam ingens argenti pondus & auri,

Unde illi? sed ab avita, inquires, hæreditate, rectè quidem, Quæ-
re verò jam nunc semel iterum, potest bene, longam propaginis
speciem repetens, probare, opes istas crimine carere injustitiarum?
nunquam profectò id poteris, verum necessum est, deducere ini-
quum & scaturiginem, ex aliqua iniquitatis massa: Deus enim ab

initio creationis generis humani, non fecit alium divitem, alium pauperem, sed eandem omnibus humum aperuit,

(Omne genus hominum simili confurgit ab ortu)

Quo igitur pacto, quando illa communis est, tu illius tam multa jugera possides,

Et mihi telluris non suppetit unica gleba?

Necesse est ergò, per retrocessionis lineam ascendendo, invenire injustitiæ Authorem, qui acquisivit mammonam iniquitatis. Ite citis, divitias facultatésque nostras nequaquam pauperibus imputiemur, hæredium & patrimonium nostrum, quibus pro libitutumemur, ò filii ficulnei, concava sanè Mortalium imaginatio, vñ stolidi Adamidarum conditio! *Dicis, quia dives es, & plenus, & nihil ego, & nescis, quia pauper es, & miser, & cæcus, & nudus, Vestæ sunt dicitis? aut eiodum vos boni viri, ecquis vobis gratiam aimæ fecit, quis intellectûs, quis vitæ, facultatum, dignitatum, & omnium, quibus gaudetis, bonorum? nihil hîc opus longum invenire, aut diu indagare, res est in aperto, quòd solius Dei magnifica manus hæc vobis omnia affuderit, à generoso illius profusa sunt pectore, quæcunque in vobis dona, quæcunque bona, ipsi inquam largitati debetis, quidquid vel estis vel habetis, & vestæ adhuc sunt dicitis? quare verò eas vobiscum, cum hinc brevitate recessuri, non recipitis? an non dicetur vobis,*

Clausula ubi constiterit Magni cortina Theatri,

Ubi mortales omnes partes suas egerint, ubi denique Antichristus fatalem epilogum tragœdiæ posuerit, *Reddite rationem villitionis vestræ, quia non potestis nunc amplius villicare? Veniam porò, veniam mihi date, premessorum prati mei lectores, qui hæcere hîc necesse tam diu, feracitate amœnissimi hujus campi (in quo Aiger Agricola flores suos dispergit) tantâ illectus: cum itaque vera illa & summa lex à philosophis dicatur. Inest in eadem replicatione naturæ insatiabilis quædam è cognoscendis rebus voluptas, in quâ unâ, confectis rebus necessariis, vacui negotiis, honestè ac liberaliter possumus vivere; Tunc verò potiùs etiam co-*

venit,

enite, & vasa, sensúsque vestros aptate, in quos ista hinc sic pro-
uentia documentorum moralium nectara transfundatis, ne, ex
estra negligentia accommodandi, stare & sterilefcere cogatur ve-
a tam dives.

Animus quippe mihi major veræ sapientiæ Dei, quàm mundi
ertractandæ magnificentiæ, quòd omnis hujus vitæ, si qua est
pientia, fluxa, vanida, & instabilis sit ea, apud hominem post fa-
im minimè perseverans, *Philosophia, quæ versatur circa elementa,
agis est falsa & fucilis, quàm vera sapientia, ruspatur enim orbicularis
agas mundi, spatia scrutatur, stadia rimatur, quæ sibi nihil prodesse pos-
nt: Deum autem, quem unicum deberet inquirere, transilit.* Philoso-
phus Thymelicus mille argutationes sophisticas, subtilitates Sco-
stificas animo volvit ac revolvit,

Dum verò placidâ dilaxat membra quiete,
Ideæ, species, mox argumentaque cessant;

t nihilò tunc plùs, quàm stolidus, quadratúsve rusticus sapit.
aussidicus, controversarius, aut consiliarius,

Disponunt animo causas, & jurgia, lites.

aput Bartholo & Baldo oppletum, auróque guttur saginatum
ibent; non anginâ hi Vultures Togati, ut quondam Demosthe-
s, sed argentanginâ laborant: huc enim omne conamen, huc
nnis eorum defudat prudentia.

Jurisprudentes vocitantur jurè periti,

Cùm sibi duntaxat prudentes atque periti:

Hi lætè nullam excipiunt partem, nisi nôrint,

Quòd gravis ære domum possit sibi dextra redire.

Quærit avarus opes, subrepat vanus honores,

Adque jocos scenæ recitat proluxa theatra,

ubernator, præfectúsque militum machinationum stratagema-
& incurfus hostium vigili mente peragrat.

Ast ubi sopito perflavit pectore somnos,

T

Nec

Nec rei bellicæ gerundæ solertia, nec vires aut virtus militaris magis, quàm solutum in somnos Sampsonem obumbrabit: Veis pròinde philosophis discenda in terris sapientia est, quæ pòst periret, qui enim extra hanc unicam sapientiam, sapientes se existimant, non sapientes, at amentes sunt, discite hîc,

Quâ ratione venire probè possitis ad illum,

Quem si semel videritis, statim scietis omnia, Hæc est æternalla veritas, Hæc est nullâ animi importunâ curiositate violata philosophia, Hæc vera illa, sincerâque sapientia, cujus vel unica b-lommodo gutta pluris est, quàm vastissimum quodvis pelagus sapientix hujus vitæ, *Scire non multa, sed unum magnum, se, salutem tueri, magnum & multum est*, quia sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum. Veruntamen ne videamur multicavas per vias ostros ferre passus, & perperam eccentrici evadere, pergemus ex scopo, amissimâque prosequemur,

Nos iter inceptum nostrum modò thema sequamur,

Et Orthomagicam nostram officinam, unde merces utrâque x-runduntur pretiosiores Indiâ, succedamus, quia hoc præclarissimum Sapientum pancratium visum Adeptis Immortalibus prudentum animos esse convocando omnes in sui perventionem, tanquam sapientix humanæ fastigium, horreolumque honestæ voluptatis, in quo inexsupputabilia sine numero dona, quemd-modum olim omnia genera florum frugumque cornucopiâ Acheloo ab Hercule detractâ, constipabantur,

Divite mecastor plenissima copia cornu!

Sed sistamus nonnihil de hoc, pergamusque ad reliqua, quæ multa restant, & scitu ac cognitione dignissima, diplomate autem ipso, quod præcipuè spectandum, gratiora fortassis & uberica; At quid incipiscam? quâ ego atypus arrogantia frontem attos, ut de celsitudine tua, O *sacra physicomagia* omnium meritò ur-

dum, præconiorumque commentariis illustrissima, sermonem in-
tituam?

Ore tuos titulos, & avitæ laudis honores

Tonare? cum iis impares sint vel lingvæ ipsorum Ciceronum
atque Plautorum, tamen si facilè veterimus, & sine ulla dubita-
tione Romanorum eruditissimus Varro de illis ait, *Si Musæ latinè
loquerentur, Ciceroniano & Plautino sermone uterentur.*

Desine consimili texto perstringere textum,

Desine, præfatis potiùs vel membra resolvas :

Te siquidem jam pridem ab ipso lactentis Orbis exordio antiqua
oracula Gentium tot obscuris ænigmatibus, hieroglyphicisque pi-
cturis designârunt, te tot omnifariis apocryphis otillis, atque si-
gnaculis decantârunt, te inquam tot mysteriatis iconculis & ima-
gunculis emphaticârunt, De te Ægyptiani, de te tribus Phœbi,
de te Sibyllæ folia ominârunt, te Colchidis custodes avito sibi
patrimonio vindicârunt, te ora doctissimorum poëtarum, divinif-
simorumque prophetarum, Johanninæ apocalypses, Ovidianæ
homœoses, metamorphosésque prædefigurârunt: Exclamem igitur
jure, O ars dignissima, ars nobilissima, mundi miraculum, na-
turæ prodigium, portentum & stupor ! equidem toto vitæ meæ
tempore nil unquam tantopere prædicabo & demirabor,

Orbicus Unversi motus dum desinet esse,

Cærule circumagent clausum dum fluctibus Orbem,

Cynthia devexam dum plena revinciet æthram,

Roscidus addicet creperos dum Phosphorus ortus,

Altâque spumantem dum Nerea nesciet Arctos,

Famosam celebri resonabimus ore Magiam.

Tu insciræ nubeculas detergis, mentémque clarificas, tu tanquam
coelum nebulosum obscurumque conspectu, sed abundantia & fer-
tilitatis terræ occasio, tu es illa, quæ reliquas mundi scientias,

Ac artes, radians ut stellas Luna minores;

Plurimis parasangis præcurris; Vaha ars sublimis, quæ es iner artes, quod sol inter planetas! tu in te causam complecteris; aliæ non nisi effectum continent, tu oceanus es, cæteræ non nisi amniculi, tu esse habes in facto esse, ut loquuntur philosophi, e-liquæ duntaxat in fieri;

Tu Sophiæ illa Domus Septem suffulta columnis;

Tu illa, quam ab Orbis incunabulis Arabes, Græci usquem clò mille emblematis, statuis, figurisque hinc inde expresserunt tu es illa virgula & virguncula Aurei Sæculi, monilibus undiquaque velut sponsa, condecorata, tu vera illa Joviana Diana, tu coniux illa casta Ulyssis, quæ multos annos inviolata permansit, quam is nullo custode habito, & mille in vasa adhinnitibus,

Penelope vixit viginti salva per annos,
 Fœmina tam multis sollicitata procis.
 Penelope mansit, quamvis custode careret,
 Inter tot cupidos inviolata viros.

Tu itaque illa Dea incontaminata, & immarcescibilis ab ingens- fa antiquitate ampliter suis typis adumbrata, imaginibusque ce- picta, tu Aureum illud Thessalicum Vellus, quod Danai, incredi- li tui disciplinarum addiscendarum cupiditate inardescentes, ce- ctore Pelasgo pariter cum ipsius asservatrice Medeâ ademerunt: Sed nihil sunt hæc adhuc, si cum iis, quæ mox dicturus sum, ce- ferantur. flaccescam timeo & deficiam, *Aurifera Artis Spudastæ*, ni cœptis adjuvetis, & micantia vestra laudum fulgura, veræque o- comiorum voces perpetim insonent, & vel utinam, in tantæ artis pondere, uti Pericles, qui ab Aristophane fulgurare, & fulminæ dictus est,

(Ejus erant fulgetra meraca tonitrua voces)

Radiantia & nos mittamus præconiorum fulgura, quod si verò hæc ex modulo sive virili evibrare non possumus, saltem avicularum

instar in fermunculos prorumpamus, quoniam nulla tam ampla de Artis hujus præstantia potest esse prædicatio, nullus tam humanus hymnus, nullum tam sublime carmen, quod ejus non superetur immensitate, & altitudine præcellatur. Sanè celsitudo in-
navigabilis hujus Amphitrites humanæ intelligentiæ arctitudinem, totiusque propè vincit eloquii facultatem, adeò ut excellentissimis ingeniis, facundissimisque lingvis longè sublimior sit, Ex-
pendi aliquo modo potest, comprehendi vix potest; In contem-
platione mysteriorum tuorum, eorúmque, quæ sub essentiæ tuæ involucris delitescunt, ad nihilum scientiæ ac cognitionis redactus sum. Annon Hæc verè est insignis ille liber incomprehensus literis aureis scriptus, altissimis magisteriis plenus, & profundissimâ scientiâ absque minimo errore refertus? annon Hæc est ille torrens, qui tranari nequit? an Hæc est aquarum illud omnium reconditorium, & catholico-thesaurus Oceanus, cujus altitudo nullâ bolide investigari potest? an Hæc est ille Labyrinthus mille millies se gyris & spiris intorquens, qui semel ingressos circumducit & circumagit? quid tandem Spagiria sit? quæri potest, nescio hercle, & dum omnia dixi, nondum frixi, id unum eneo, quia Magico-chymia est illa Jovi consecrata pyxidula, quæ intra cooperacula sua, tanquam maritimum conchylum, conferret unionem fulgentissimum, margaritumque pretiosissimum.

§. 16.

Abularum filii poëtæ de cerebro neverunt, Deos Pandoram omnigenis donis muneribusque concumulasse, quòd cœlestem divinamque sobolem edidisset, ut ex nomine illius satis colligitur, quod tantundem sonat Argolicè, ac omnia dona: Fabulam hoc quidem est & commentitium, at certum, Ortho-chymiam tam peregregii partûs prolis metaphysicæ, solis lunæque solioli, existere genitricem, quid autem ad hæc dicitis, *Cientes pæcunias tam exortis, tamque aviti?* annon in admirationem rapimini, cum adeò inexpectata hîc nuntia vobis præferri, tantisque partem vestram auditis expoliri encomiis?

Spallere sistatis septem miracula mundi,
 Nobilis hîc major textitur Artis honor;
 Dædala Pyramidum taceas miracula Memphi,
 Tollimus hîc decuplò grandius Artis opus.

Opus sub virginis philosophicæ vestimento reconditum, quod nec frater fratrem docere voluit, hoc est, omnipollens illud, oppressumque in mentis, memoriæque scriniis secretissimis Secretum, super quo sacramenticaverunt sepositiores sagaci ingnii subtilitate Philosophi, quòd non indicarent in aliquo libro, neque etiam quisquam illorum, in codice cordis cognitionem hinc servantium, patefecit illam unquam, nisi sensum parientibusparabolicum.

Hîc ergo invidiose os tibi refrænandum, ut ne quid obannias, huc Cicero, huc attende Homero-mastix, qui sine puore vexaris, qui ædis nostræ idolum injuriæ dente corrodis, quum obrem felle calumniæ experimenta planæ veritatis infamas tui integritatem juramentis mille stabilitam Theoninis probrisinaccessis? nolo hujus majestatis vestes discerpas, ne chartam hinc candidissimam fuligine præstigiatarum commacules, Hem hyleron proteron! obmutescat os talia proloquens, hebetescat mens talia cogitans, contremiscat cor talia meditans,

Faucibus hærescat denarrans talia lingua,
 Ut non respiret proclamans talia guttur.

Neque impedit, si aliqui Philomagorum reperiantur tenebrices, & homines noxii, quibus frequens, unicâque cura est, sub Alhymix eludere titulo, hæc enim non sunt artis, sed artistarum vitia,

Quoquò sis populo, videas quocunq; sub axe,

Laborat ars, & quævis vitæ conditio suis abusibus, habet ubi, & quælibet orbis regio, suos probos & improbos, nec, ut omnium dicitur proverbio, *Omnes molitores Mercurii sunt nepotes*, aut

omnes in Bœtia sues; invenire est in classe Causidicorum fures non minùs, quàm curiones, quid? in Angelis ipsis Deus reperit gravitatem; an oves deponent pellem suam, quòd eâ lupi abutantur? an mellificatione cessabunt apes, quòd è melle fella sugat aranea? an sampsychem suaviter spirare desinet, quòd porcis & fetigeris suber acre venenum sit, quod nos tanquam mella recreare videtur? Ars monetaria non caret falsariis, parapfalistis, numismatùmque accisoribus, horum nihilofecius vitio & fraude, non desinit esse res nummaria: sic, si quid est in Alchymia loli & fuci, hoc est zizanium inter frumentum, lolium in horto penitùs averruncandum, sudésque nullius frugis ferro detruncantia: Terra profectò tam beata, tam pingvis, tam fœnebris nulla, quæ non stypticos, tribulos, aut urticas ullas alat,

Multi solent auro sæpè subesse mala,

Sua quoque non infitetur Spagiria propugnacula & convallia, è quibus insidias moliuntur cacochemici & fraudulentè errone, hinc gurguliones & millepedæ artis, qui cocca Chymica depauperant, custodienda est ars ab his gurgulionibus, nævosisque animalculis, non verò gravissimis maledictorum aculeis laceffenda, aut obelisco notanda: nam sanè minùs bene faciunt, quotquot artem notam arrodunt & explodunt, hoc vir prudens nemo faxit, ut convitietur & consceleret imperspectum, sed potiùs venerabitur, omnique studio ac honore prosequetur. Omnia inter volatilia, maxime obsonio quoad gustum & nutrimentum, commendatur

Regius ille ales, nomen de Phaside nactus:

Attamen, nisi probè condiatur, & crudus vel ambustus comedatur, parum nidoris & saporis habet; ita quoque Alchymia, omnia inter scibilia, cunctasque sublunares partes & artes, facile citima est; equidem, ni bene usurpetur, nil valoris, at fœdoris, laborisque plurimum continet, quanquam in se aliàs honestissima satis & probissima sit. Est ergo Alchymia sicuti ager, in quo bonum, malum-

malúmve semen feminari potest, sicuti papyrus, in quâ, & auris literis virtutes, & carbone vitia, describi possunt, inquam, sicut t-bula rafa,

In qua nempe potest pictor depingere cœlum,
Astrâque cum stellis rutilante micantia luce,

Potest etiam depingere stygias tenebras, furias, ignémque infernalem,

Quid *Chymia* est aliud, schola quàm secreta Sophorum,
Unversæ physios quæ tibi monstret opes?

Quid *Chymia* est aliud, præter Stoa porticus, unde
Exstructus quis abit, mysteriisque potens?

Quid *Chymia* est aliud, quàm totius Orbis Athenæ,
Unde superrarâ prodeat Artis homo?

Mundo quidquid opum, medicinæ quidve medelæ,
Id *Chymia* est totum suppeditando fatis;

Sed *Chymia* esse solet cunctorum pus nebulonum,
Exeat hoc cœtu, qui volet esse probus.

Sed *Chymia* esse solet verges, vallésque *dolorum*,
Longiùs hinc absis spe procul esse volens;

Sed *Chymia* esse solet decepatrix plena dolorum,
Labra favo mellis, viscera felle natant.

Quemadmodum ergo Deificum illud speculum, postremúmque creationis divinæ simulacrum homo, animalium omnium princeps & caput, non hercle repudiandus, aut conculcandus est, propter capillorum lepores pediculos suos, aliásve impuras corporis sordes, quas natali sorte contrahit: nam pectine, aquæ & malluvio facilè integer purúsque conservari potest: haudsecus nominosa & inclyta ars illa Magochymia, omnium indubiè pristinum verâque Heroïna, non, quia quid squamosi, glareosique retrimenti, aut fumi denigrantis olet, pro turpi mox æthiopiâ est, vel exoletâ habenda meretrice, nec ad oletrinam, aut desp-

Etissira

tissima orbis exercitia detrudenda, ac satyricè insectanda, id e-
im lucis, vitæque indicium est, & profundæ doctrinæ scrutinium,
retiosique tegminium;

Quæque latent meliora ferè plerumque putantur.

Nunquid sub nube sol, subque vili & exili conchyli pretiosissima
elitescit margarita?

An non florigenæ de putri viscere passim
Enascuntur apes, generascunt crine colûbri?

anè sic esse, ratio ipsa evincit, & rerum probat exitus; quia na-
uræ vis, ejúsque sinus spinis nunc undique septus est; offensione
livinâ post lapsum in calamitosam sortem mutilata, & perpetuis
erræ, cœlique injuriis obnoxia, non profert nobis essentias pu-
as, nec opsonat mel absque aculeo, rosas sine spinis, nucleos sine
ipariis, sed qui è nuce nucleum vult esse, nucifrangibulum usur-
bet, & nucem decussit, oportet; sicque majestatem suam mysti-
o premit silentio, & nobis castanæ, amygdalorumve medul-
um, non nisi aspero ac sento tegumento, offert obfigillatam.

Hæc castissima virgo haud facillè conspiciendam se præbet, nec
ndumenta deponit, si non agendi stratagemate singulari furtim
etrahantur, id quod obstetriciâ manu faciendum; próinde non
isi acutissimi artificis visui se repræsentat; Nucleavit videlicet
Magnus ille totius universi Dominus, ut ad philosophandum
operandum nos excitaret, in occulto maxima, maximè-
ue admirabilia, in aperto minima, vultque occultum fieri
manifestum, eapropter pyronymicâ hoc disseccandum anato-
ie, ut ita Nympha, quæ compositionis, compactiõisque vi &
nergia opacatur, per ingeniosam subjecti resolutionem, in lu-
em prodeat.

Quam viam, verè philosophicam & interni reclusivam, si su-
erciliosi multi moderni, sæpenuerò de lana caprarum indirem-
to litigio rixantes, depositâ ambitiosæ contentiõnis ferrâ, in-

grederentur, *Deus bone*, quot quantaque mysteria de naturæ clarioris eruerentur, quæ nunc invidiosâ oblivionis umbrâ negliguntur & exolefcunt! nullam aliam propter cauffam, quàm quò vitiligatores isti quæftiunculis, nominibûsque fuis contentifis, tanquam Platonis inter subfellia, Thersite Homericò, & Tirifone Comico, Goliáthque Philiftæo gloriofiores, fputalicanodierno tempore acroamata extundant,

Candida de nigris, & de candentibus atra,
De cygnis corvos, & de cornicibu' cygnos.

Unde quemadmodum femel Spartanus quidam, cujus mihi nomen modò non occurrit, quamvis de rei veritate nullus abigam, cum lusciniam curiofè deplumâffet, exploraturus ecquã tantam canori corporis, tamque vocalis & arguti gutturis pret fabrica, tamque insignis modulationis conditio; sub plumis tandem minimum carnis admiratus, folam vocem ipfam lusciniam definivit: prorfus eodem modo, excuffis diligenter animacrefifque omnibus Cathedrariorum incedendi viis, nil nifi vocis & nomina tantum, nil nifi macrologiam, & logomachiam, pugnamque verborum tantum, feu fputa Aristotelica ejicere eos operies, *Cùm tamen non in verbis, fed in rebus philofophia confiftat*; qua fcilicet univerfus cæterus orbis, cum primis verò Christianus, plurimum omni alio tempore videre & experiri potis non fuiffet, cùm unus ille Paganus, quem in multis enormiter conftat imperiffe

Non ego jurabo Paracelfi, aut Scripta Galeni,
Non in Aristotelis fcita, nec Hippocratis:
Horum vera probabo dogmata, falſa negabo;
Horum verâ placet regula, falſa jacet.
Quolibet Hippotades rapiet me, deferar hospes,
Nullius Authoris deditus ora fequi.

Nulli, inquam, facultati me mancipare, fed fimilis Achilli illi Perſeo, qui de omnibus materiis æquè foeliciter difſertabat, eſſe per-

olo, nihil est enim tam incredibile, quod non dicendo fiat probabile, nihil tam horridum, tamque incultum, quod non splendescat oratione, & tanquam excolatur, quod cum ita putarem, feci etiam audacius, quam illi ipsi, de quibus loquor. Amicus mihi Paracelsus, sodalis Galenus, etiam Aristoteles, Hippocrates, sed magis dilecta veritas, tam diu ab illorum partibus stabo, quam diu illi à veritatis, tam diu mihi cum illis conveniet, quam diu illis cum veritate, & seipsis, à *quocunque enim dicatur veritas, à spiritu sancto est*; tam denique diu vobis erit mecum negotium, quam diu (adsit augurio fides, nam non vivo cassus eventurorum vases) nova aliqua stella aliunde non advolarit, novitate cujus tenentis, ad novum velut astrum occurratis, nec est, cur præteream hoc, quia siquidem novitas vel Demosthenem Græcorum principem olim duxit & seduxit.

Quia hic, dum se conferret ad scholam Platonis, conspexit semel in foro Atheniensi ingentem hominum turmam novum philosophum Callisthenem avidè auscultantem, ad quem populi novitatis prurigine confertim accurrerat, accedit auditque illum & Demosthenes, ejusque garrulitate captus, decæterò Platonem fastidivit, qui tamen suâ doctrinæ soliditate hunc millies citè præcellebat: ita adhuc aliqui, etiam de suo sæpè sensu facientes novitate ducuntur & seducuntur, sermonumque illecebras, ceu Domicellæ, simiæve Erasmiæ affectant, neque attendunt, quid veram sapientiam sapiat.

In his meis Pragmaticis Sortibus bracteata eloquentiam, pharatumque ne insectemini stylum, non præscitè instructos, politosque discursus, *Quæ veritati operam dat oratio, incomposita debet esse simplex, sine plicis*; non delectent verba mea, sed prosint: nec sit enim solas demulcere aures, illecebrisque earum inservire mihi animus, Theoricis, ascititiisque quibusdam pigmentis, Tulliana scrinia redolentibus, excurrere; & grandiloquentiis meris abundare; *Re intellectâ, in verborum usu faciles esse debemus.*

Quod sapio fatis est mihi, non ego quæro Pericles
 Esse, nec Æolides, nec Nelei nomina vēctans,
 Facundæ venæ generantes ore melissas,
 Abs se quando melos, mellitæque carmina fundunt,
 Atque exporrectis fulgêtrant verba labellis,
 Tersa receptatæ tonitrantes sibila Svadæ,
 Hyblæis miscenda favis exulta *decora*:

Aurè profectò & hîc *institor eloquentiæ*, verborum flosculos non
 quæramus, qui maturitatis fructum petit, despicit amœna camo-
 rum, quid prodest clavis aurea, si, quod volumus, non aperiat in
 hac ergo luce meridiana toti caligant, qui cothurnosum me ut
 exspectant Oratorem, aut sacrum de sublimiori loco rhetorici-
 tem Ecclesiastem, ego planipes planè & Laconicus magis esse u-
 debo, quàm Asiaticus & redundans, ego syncedochicis ampùs
 agere conabor, quàm paraphrasticis, allaborabo inquam, non
 brevibus tantùm versiculis (quales plerumque sunt Elysiicolarum)
 sed & signis, syllabisque, imò merè monosyllabis, si ita fieri p-
 set, quantacunque hæc strictim, quasi in speculo repræsentare, e-
 ritatem videlicet *vobis*, & quod res est, intimare, adèò ero m-
 tibus vestris gratificandi studiosus: De vero differam, de plano
 agam; non sum enim eloquens ab heri & nudius tertius.

Haud equidem hoc nitar, bullatis ut mihi nugis
 Pagellæ excrescant, cerussâ comere chartas:

Veritatem penitùs prosequi, meus erit scopus, in hoc totius rei
 cardo versabitur; mavultis, *credo*, sub fordido cucullo plani-
 diam, quàm sub cyclade auro tecta philologiam.

§. 17.

Q Uemadmodum enim blitei imprudentiâ suâ multùm erudi-
 tis sapientibusq; profunt; prudentes verò & ab artibus infru-
 cti nil stolidis conferunt; sic in solida philosophia ritè institun-
 da Orchestrarii isti (quibus ad veritatem, velut abreptæ nyctæ-
 raci ad solem, caligant oculi) ad sophicam potius haram, quàm
 aram accedentes, semper discentes & nunquam ad scientium
 pervenientes, digladiationibus suis perpetuis, pertinacissimè
 lif-

disceptationum plagis, sapientibus non parum gratiæ præstant; nam quotidie in ipsis, quæ cavere *nos* oportet, cernuntur exempla: Nihilominus habent insulsissimarum suarum nugarum universum propemodum modernum sæculum defensorem, quod non mirum, cum Mundus non quærat veritatem, sed suas tantummodo larvas. Prorsus agunt, ac si quis absurdissimâ eunuchiâ Hylæ aut Hyacinthi personam fingeret, neque tamen, uti arbitror, propterea Nymphis præda auferretur, nec ipsius extincti umbellam Apollo ad florem renovaret.

Sagacissimus ille arcanorum Explorator exiguum opis ab eruditione ea nervosa erat consecutus, dum in natura culicum perscrutanda, pulicúmquè saltibus metiendis, sexaginta & amplius annos insumpsit; næ isti haud absimiles videntur mihi omnes, quotquot in orchestris acroases nectentes, sub Corona Magica absolutissimi censei haberique gestiunt, si altercationibus suis, velut ferricrenulis, in theatricis illis congressibus, invicti Disputatores, parietes atque subsellia fragoribus repleant, ac instar Pantomimi (qui cuilibet acutè disceptanti subblandienti buccâ accommodabilem fucum facit) mirificè verba dent, palpitatione tantâ conciti, perinde si omnigenè encyclopædiam absolvissent, & Apollineis scoliis, vel ipsis Sibullæ foliis potiora è tripode protulissent oracula, interim

Maxima de nihili *vissitu* fulgura fiunt.

O miseræ araneolas! quæ totam in subtilium verborum leviculis telis texendis vitam consumitis; Vah insensati! hem authentica, & fastuosa fucati mundi dementia! Huc accersendus Apuleus Megarensis, qui negabat, quemquam ad Sacra suæ Isidis posse ingredi mysteria, ni ex superbo philosopho in humilem prius asinum converteretur: Huc inquam adducendus Italicæ disciplinæ caput, nobilisque ille philosophus Pythagoras, qui inanes illas verborum tricas acrius horruit, quàm Lunaticus genium malignum, aut Clitæmnestra Agamemnonem, unde in conventu suo sic observavit taciturnitatem, ut nullum

discipulum, aut auditorem admitteret, qui ad certum sibi silere tempus, vel ad quinquennium, ut plurimum, vel ad biennium at minimum, ad arbitrium, & penes placitum ipsius, pro æstimo captu solertiæ utriusque, non sponderet; silere inquam, & usque adeo strictè quidem, ut omni illo conjurati silentii spatio, necesse percunctari, quæ parum intellexerant, neque fermocinari, aut commentari, quæ audierant, fas esset, & qui deputati erant intra silentium illud, audiendi conticendique auditores vocabantur:

O vir præcipuâ calliditate vaser!

Qui, ut sic dicam, ferreo hamo delphinos ac cetos, & quidem ceterò piscabatur, aliis interea tritologis illis ad ravim usque vociferantibus, aureo vix lumbricos captantibus, quòd gallinarum nomine Africanarum sensibus mancipati, cæcos mentis oculos in trifoso verborum strepitu adeo contumaciter defigant, ut naturæ secum suavissimum, reique veritatem ipsissimam indipiscere nunquam annitantur. Anacharsis philosophus de genere Scytharum Achæorum insipientiam, ineptiamque exhibendo canere solebat,

Sunt Danaï magni verborum philosophantes,
Sed vitâ & vitiis & moribus affaniantes.

Idem & in Timæo Plato in iis ipsis Græcis reprehendit, *Vos super*, inquit, *pueri estis, senex autem Græcorum nemo*; garrulitatem eorum & verbositatem uterque coarguit, quòd multa quidem docerent, varia magnificis solum ampullosisque verbis præcepta traderent, opere verò nihil, aut saltem perparum exequerentur. At quantò hoc rectius, veriùsque de Laureatis Cathedrariis, quibus alterutrum horum deest, dici potest!

Ast cho, quorsum lingua ruis? de his *mihi* faciendum,
Non hoc conveniet chordis, quòd lingua labascis?
Desine regnantium mores taxare Deorum,
Magnaque metiri parvis aquifundia pensis,
Adfore speratum tandem præfagio tempus,

Quo Palladem nostram, raptamque Helenam ab istis prædonibus recuperabimus: Vah magistelli! ab erroribus demùm pedem retrahite, veritatẽmque mendaciis opprimere desinite, hæc fatalis filia temporis quanquam pressa,

Non penitens semper tenebris oppressa manebit,

At tandem aliquando ex orco Orphei, deciduõque Democriti elucescens, inque compellucidum subvecta speculum, prementes opprimet, opinionum commenta subsannabit, & naturæ ratiocinia confirmabit; est enim veritas,

Vilibus exemplis, si fas est, Vatribus uti,

Veluti pertica, quæ in aquam projecta, statim ad fundum descendit, sed ex natura sibi indita, evestigio rursus emergit: sic persæpè veritas mergitur, at tandem cum Adraistiã Nemese triumphat, omnia exuperans, ac veluti oleum omnibus liquoribus supernatans, Solem quidem nubes ad tempus tegunt, & mendacia pariter veritatem; Catonis enim censurã, jus atque æquitas ægrire potest, premi ad tempus, nunquam opprimi: Quemadmodum ergo ea est falsitatis, vel erroris innata conditio, ut, nullo etiam impugnante, plerumque consenescat, & defluat, ita ex adversum hæc est veritatis à natura insita proprietas, ut, quantumcunque sepulta, multis etiam oblectantibus, suscitetur & crescat:

Maxima enim vis est veritatis, utpote quæ contra omnium ingeniorum calliditatem, solertiam, & adversus fictas hominum insidias, facilè se per seipsam defendit: Cùm itaque excellentia Artis Magochymicæ ejus conditionis esse perhibeatur, ut, plurimis insanè oblatrantibus, aliis impudentissimè in eam debacchantibus, suppressi sopiri que non potuerit, quinimò infestissimi illius hostes, rei veritate compulsi, à præconiis tam Mysterialis Artis, abstinere se non habuerint, Tunc non possum non vehementer fatiscque mirari, quosdam hujus nostræ tempestatis Scribentes, alioquin doctrinã famosos, auctores fuisse mussare, non contra totam
solum

solùm Primorum philosophorum venerabilem antiquitatem , e
evidentissima veterum voluminum monumenta , sed adversu
disertissima etiam rei experimenta , irrefragabilémque veri
tem.

Quamvis tamen , si propiùs paullò res in se pensetur , quod
fortassis multùm hoc obstupescamus, non est ; quoniam secus ve
sentire quis potest, quàm instructus sit , eritque miraculo simil
si fiat , quare cùm nunquam tales aliter audierint, nec disquisi
rint, quid mirum ? si in ea pertinaciter opinione persistant , &

Quà arte dati circum, reliquos frustrentur eadem ;

Nam omnes lubentiùs semper credere volumus, quàm inquire
otari, quàm operari ; & sanè veritatis hujus hostis ipse aliqua
do fui infestissimus, non alio ex motivo, seu caussa , quàm quod
à Lectoribus in Academiis eatenus imbutus ; profundius aute
& altiùs postea rem appendens , & ab ipsis naturæ operib
expendens, implanatum me miserè comperi ,

Error enim fallit splendore scientiæ & umbrâ,
Ut pulchrum digito monstrari, & dicier, *hic est!*
Sic inflat studium, hinc me plurima scire putabam ;

Et reverà densissimis ignorantia inerrabam tenebris, palpans
cuti cæci parietes extimulant, ad similitudinem spittaci, è re
quor, nil præter assertiones aliquot

Illarum Cathedrales, verbáque nuda tenebam:

Quamquam modò *adhuc* nil certi cognitum , & compertum ha
beam : nam quantum ad *Theologiam* spectat , omnium prorsus igno
narus sum, quoad *Philosophiam*, paucorum valdè callidus ; quã c
Mathesi, sum alter ignorans ; insummà , quoad reliquas omni
Scientias & *Artes*, nihil novi , Deo sit laus , & gloria & gratia
quantum siquidem ad *juris interpretamentum*, aliter rectum, quod
adeji

lejus foeminæ vestræ procul dubio meliùs, quàm ego, edifferere sciunt, & vos satis informabunt; quantum porrò ad *Alchymiam*, & *Lapidem Philosophorum*, illum pistrices, fossores vel latrurum purgatores scitiùs, atque ego, effingere possunt; quod si me igitur contulero ad Abbatem Clericorum Anticyræ, fecero persollâ meâ haud indignum, ubi enim incipiam, nescio; in omnibus audio valdè ingeniosus, sed penè decies aliquid transpicere debeo, antequam legere possim.

Ego ipse paullò antè, cùm tanquam stemmata philosophorum recensere, summos viros desipere, delirare, dementes esse ajetim, quorum si nemo verum vidit de Re philosophorum, verendum est, ne sit omnino nulla, nam ista, quæ ego scribo, sunt totè commentitia, vix digna lucubratione anicularum; propter quod nihil ambigo, quin paradoxon plurimis videbitur, me (qui Imper fui, inque præsens sum, asinorum sus) huc temeritatis & audaciæ processisse, ut oberrantibus porrigere filum, inque vastissimo hoc pelago fluctuantibus, Helicem & Cynosuram figere, præsumpserim: At desinent illi tandem mirari, si me philosophum contempserint, quem, Artis, quam profitetur, legibus, naturam fecerit, illiùsque Boschadem æmulâ operatione excudere, non fugat; neque enim credendum omni rumusculo, atque incertæ me famæ, filiis Sapientum absque ullâ demonstratione credendum est:

Hoc enim Atlantiades testatum voce reliquit,

Utpote in his *placitis* nil prius esse fide.

Hic planè discipulizandum Pythagoricæ, qui, rebus etiam minime apparentibus, tacebant, credebantque, audito solemnino, solæque suæ famoso verbo, *ipse dixit*, tantum Pythagoræ præceptoris suo tribuebant, ut ei crederent de incredibilibus: sunt multi quippe meri sycophantæ, Mercuriique fabularum,

Plurima ventisequum profert mendacia vulgus,
Nósque malo statim credula turba sumus.

Dicunt unum multum, multum unum, verum falsum, falsum v-
rum, bonum malum, malum bonum: Homunciones humiles,
miliæ, fortunæque tenuis etiam aliquando ardua callent, non
thenis tantum, sed & in Scythia quoque nascuntur Anacharsid,
& Lacedæmone Helenæ; nónne & Ægyptus etiam Antonios-
lit, & Democritos Thracia?

De quibus insignis nobis prudentia dicat,
Summos posse viros, documentaque magna daturus,
Verecum in patria, crassóque sub aëre nasci?

Poëtarum illud archetypum Homerum quot urbes jam certat
sibi non adrogant?

Quem vivum, æternâ laceratum lumina nocte,
Indigum, stipémque petentem vix quisquam bene nôrat,
Septem contendunt urbes, ubi natus Homerus,
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athen.

Ut ergo multi vocantur Medici, qui curare non possunt, mul-
que infomnes, qui nocte totâ dormiunt, sic multi vocantur
pientes, & in rebus minùs inveniuntur, quia hoc, quod vocantur,
non sunt; & iterum, Quemadmodum plurimi habent nomen
sapientis sine sapientia, sic multi habent sapientiam sine nomine.
Ferunt Hippomachum Aliptam, generosum illum alacremque
Ducem, cum in corona celebrari aliquem audiret, qui corpore
erat procerus, staturâ altiore, longimanum quoque, & duellis id-
co, manuúmque consertionibus aptior censeretur, respondisse,
Rectè quidem, si corollæ & brachium in alto penderet, adeò ut non nisi ma-
foret decerpendum; insinuans corporis proceritatem parum, a-
nihil in palæstra ac gymnasio prodesse, ni pariter robur, & gl-
diatoria quædam firmitas, ni membrorum nervi, dexteritas, m-

is, agilitas, & imprimis animi vivacitas, cordisque magnitudo deslent.

Idem omnino & in proposito dicendum, esse profectò non mediocre stoliditatis argumentum, aliquem celebrare philosophum sermete licèt philosophiorem, personare Commentorem, Cæsare quamquam clariorem, si anima illius sapientià verà non sit imbuta, Christianisque virtutibus undequaque circumvestita; quid? quòd experienciã compertum sit, sæpius sub interpolata veste inenium latere excellens, iudicium acre, ac indolem præclaram; diversò autem Narcissos, comptos, balteatos, delicias parentum; upidos, obtusos, fungos, atque & perversos, intractabiles, indolisque esse; *audite mira.*

Officinam nundinatoriam Dominellus, unaque Pauperculus beunt, ille divite, bullato, limbatoque vestitu; hic vulgari, lacero, sordidoque amictu: incipit institui de his calculis, uter plus ferat? de Dominello haud dubium, quin æstimer, tam venire auro argentoque onustus, quam amictu habitaque corporis est venustus; Inopulum verò præter centones suos, obsoletamque lacernulam nihil conferre: ubi ad rem enitur, & quisque seorsim exploratur, plurimum lapsum esse arbitrio deprehenditur, qui enim existimabatur opulentus, ille pauper, & citra nummos comperitur, solaque exteriore specie opulentus, quam ostentabat, splendicans; qui verò inter mendicula recensabatur, penes hunc nullum reperitur in paupere vestitu assumentum, quod non sit scutatatum, aut purissimi auri ducatis infartum, Hem! quis hoc cogitasset?

Rectè itaque magnã cum venere dixit moralis illud philosophiæ fidus illustrissimum Seneca: *gladius bonus utique non est, cui auratum est balteum, aut vagina gemmis distincta, sed cui ad secundum cœcis subtilis; quid verò? annon in putri pluries vaginã chalybeus ensis reconditur, & exadverso ferrugineus, plumbeusque in gemmea? nōne sub sordido palliolo sæpe sapientia est? nōne videmus,*

Multos sæpe viros, nullis Majoribus ortos,
 Indole præstantes, aliósq; fuissè Catones?
 Nunquid sæpe olitor, molitorque juvantia cantat?
 Nónne necat morsu levicellula vipera taurum?
 A cane nunquid aper non magno sæpe tenetur?

Ut crebrò præterea non videmus, quosdam plagosos, fatuos, impientum doctorúmque loco haberi, vel ex constitutione, vel ex dicacitate: ediversò verò sapientes & eruditos, deliros, asinos aut vulgares homines credi, ob solum, vel cultum, vel gestum, vel taciturnitatem? cùm tamen hortus conclusus florulentior, fons signatus semper illimior, nec hoc adeò alienum:

§. 18.

ESt aliud siquidem Mundus nihil, atque theatrum,
 In quo quisque suas præsentat imagine partes;

Hic Cræsi, ille Codri, hic Catonis, ille Morionis, non utique hæc theatralibus scenis vita nostra dissimilis: nam ut isthic in Imperatoris, hic gubernatoris, & alter militis implet officium, ita hïc; ubi autem consecuta nox fuerit, nec Imperator agnoscitur, nec gubernator, nec miles, cortina clauditur, & persona exutur. Scitè in hoc propositum lusurus est Angelicus Vates:

Plebs agit in scenis mimos, pater, illéque dives,
 Filius hic, alter nomine prodit inops:
 Mox verò exhibitas ubi clausit pagina partes,
 Vera redit facies, dissimulata perit.

Eodem planè modo comperietis in illa novissima catastrophe Domini, sed & eum, qui hïc secutus hortantem, consulentem, famuli personam sustinuit bene, æternabili non rarò Regiâ, inter Cœlites, inter Empyrii incolas, impertiendum coronâ, cùm interim non modici Optimatum servient servitutem omnium miserimam, æternas inter flammâs, in æternùm non remittendam;

Quan

Quando semel Stygias subjerunt funera fauces,
Flexibiles nullo sunt adamante Dii.

Cernat ut infernæ Rex te plorare paludis,
Surda tuas equidem linget arena genas:

Fata preces torquent, ubi verò retrograda cymba
Navigat, obturat Portitor ense fores.

Statuat nimirum tribunal illud Domini theatrum, scenas, partes, & à primariis ultimarios, ex ultimariis primarios statuit, præmiat servos, vindicat dominos. Eugepæ fortunati tunc Servi, quorum præmia fœlici & perenni commensurantur libertate! infœlices econtrariò Heri, quorum vindictæ, miserandæ, ærumnali, æternæque respondent servituti! nulla tunc erunt ampliùs, in illa ære, discrimina purpuræ & fagi, non diadematis & cudonis, non septri & ligonis, non doctæ & indoctæ mentis, non divitis & pauperis, non domini, servi, Regis, Gregis: solâ enim virtute sibi discriminabimur, solis meritis, demeritisque discernemur; dura nimis, heu, nimisquàm dura fors, Regum, Principum, sæculi Magnorum, divitum, nobilium, doctorum, ineruditæ, abjectæ, egenæ, misellæ, vah & toties pedibus conculcatæ adæquari plebi! hoc videlicet Summatibus continget, ubi forsan cras, forsan hocce, forsan hâc horulâ fabulæ (quam agimus, reductâ cortinâ) serint expurpurati, exsericati, exholosericati, nullâ dignitatis cujuscunque prærogativâ, nullo discrimine ferti & corone, tremuli stabunt, quibus illud catastrophes Actor Deus accipiet,

Lusistis fatis, edistis fatis, atque bibistis,
Ultimus hic pulsus, vobis discedere tempus.

Fatis diu cum corona, cum cudone, fatis diu in fago, in toga, in purpura,

Ultimus hic *pulsus*, vobis discedere tempus,
Funeris ô diræ funesta tragoedia scenæ,

Tot Regum, tot gesta Ducum, Procerúmque Coronas,
Ventosâ dum forte tument, reperire Popello!

Inquam igitur, nihil aliud, quàm omnium mortalium comœdiæ quàm ludus, qui in theatro exhibetur, ubi multæ quidem inducuntur personæ, sed omnes habitu transformatæ incedentes, nullo suam veram formam, eunuchiámque habente, prout ab actoribus quæque induitur & exornatur, ísque scit, quam ad rem uti unoquoque debeat, suam unicuique congruentem personam tribueret & larvam, secundum quod ludi exigit ratio; Alium facit senem licet juvenem, alium fingit juvenem, licet alioquin senem; hunc auro, gemmis, tæniolis, pretiosisque vestibus adornatum ceu divitem, qui quandoque pauperrimus est: Illi contrarium facit mendico eum assimilians, alioqui divitem; Alium inducit tanquam mirè potentem, Principem seu Regem, personam cæteroqui per se contemptam: Sæpius in hoc ludo amplo quis honore condignatur,

Qui tamen est tituli nullius nomine dignus.

Alius habetur contemptui, qui tamen omne laudis encomium mereretur. Deus Dramatistes ille solus est, qui nos in hoc suorum amphitheatrum producit, is scit, quid ad ludum pertineat, nostrum omnium operâ ad suum utitur opus, novit quò singula destinare habeat ad suam gloriam: is unus est, qui nos omnes scire noscitur, quemque in sua vera forma, alioqui scire nos possumus: quis quilibet sit, donec vitæ nostræ fabula peracta est: quia quot quot in hoc ludo sunt, nullus genuinam, propriamque suam formam habet; quamdiu ludus durat, nemo dignosci potest, dominus an servus, dives an pauper, juvenis an senex sit:

Ast ubi in æternam noctem clauduntur Ocelli,
Et sua vox ubi quemque sonat, ludúsque peractus,

Et Archiactor Deus funestam illam vocem intonando reboat,

Nudo, finas ludo, prò lamentabilis echo!

c suam cuique larvam detrahit, tunc apparet, quis unusquisque
 t, tunc quandoque Mendicus, & Fæx invenitur, qui in ludo
 Henricus, & Rex erat, alius, qui in ludo pauper erat, longè nunc
 ius deprehenditur, tunc multi filii Dei vocabuntur, qui in hoc
 amphitheatro, in hac vita, in hoc ludo despectissimi fuerunt.

Nostra próinde suâ censurâ visio fallit,
 A diverticulo quò semita tendat in unum.

Ux Albanus Ferdinandus Toletanus traditur ita dicere solitus
 e Gallis, Portugallis, Britannis, Hispanis & Italis, ex ipsis *alios* vi-
 eri, cùm procul absunt, sapientes; cùm autem propè adstant,
 stuos: *alios* eminùs videri dementes, sed cominùs inspectos, sa-
 pientes inveniri; *alios* videri stultos, *alios* sapientes, tam eminùs,
 quàm cominùs: Labi ideóque visum in censura de quorundam
 animi dotibus, certissimum est, etiamsi sensus visus vel omnium
 est acutissimus; nónne capitur aspectu arcùs cœlestis, qui iris di-
 ctur, quem statuit esse coloratum, cùm nihilominus sana philo-
 sophia doceat, nullum ibidem colorem adesse? Absque dubio
 illi est multò major terrâ, & tamen homo agrestis barbarúsque,
 qui solo visu regitur, diceret oppositum; quod non mirum, cùm
 idiotas & rusticos philosophia circumscribat, sed & peritissimos
 quosque in suâ subinde arte fallit potentia visiva.

Quemadmodum decepit Zeuxim præclarissimum illum quon-
 dam Heracleotem pictorem, cùm pictos à se racemos in scenam
 attulerat, tantâ similitudine tantâque identitate, ut ad eos eden-
 tes aves advolarent: Parrhasius autem, alter celeberrimus pi-
 ctor Ephesius, pictum attulerat linteum, super quod levissimo, fo-
 lissimóque penicillo tenuiculam duxerat carbasum, adeò persi-
 tilem, ut vera omnibus esse videretur; tum Zeuxis, iudicio avium
 sagacior, Parrhasium rogavit, ut, remoto velo, picturam ostende-
 ret, risit hic, comitérque in illum cavillatus est, indéque errorem
 suum perspexit Zeuxis, ingenuóque pudore suffusus, majorem illi
 in arte suâ peritiem adscripsit, facetè ac jocosè respondens, ego
 heri

heri aves deceperam , tu verò hodie me artificem fefellisti.

Errat igitur, ut vidimus, visus noster, scilicet in judicio de aliorum animi talentis, at si auditum quoque consulamus, & utrosque loqui jubeamus, mox stultos & bardos esse cognoscemus, qui videbantur nobis sapientes ac docti, & è converso. In cùm olim semel homo opulentus filium suum adolescentulum a Socratem misisset, indolem illius ut inspiceret, ac pædagogus diceret, *Pater ad te, ô Socrates, misit filium, ut videres* : tunc senex tætaus ad puerum, *loquere ergo, inquit, adolescens, ut te videam*, quæ occultò insinuans, ingenium hominis, non tam in vultu relucere quàm in fermone, id est, non tam visu, quàm auditu dignosci.

Cùm tamen invidiæ mórdaci faucia semper

Incorrupta fides conspiciatur acu ;

Sitque comes livor solitus virtutis & hostis,

Quo celebris fœdo virus humatur honos ;

Veluti disertè & decorè Nuntius meus, *Sicuti non est ignis*, in quiens, *sine fumo, sic nec virtus sine invidiâ* ; & , *quemadmodum per selem euntibus umbra est, ita quoque per iter gloriæ virtutisque gradientibus livoris rabies* ; & similiter, cùm exurgentium, mortaliùmque successuum pedisequa sit invidia, atque nec Jupiter quidem ipse seu pluat, seu differenet, omnibus placeat, ac tandem, ingratus Mundo operam gratam præstare posse, gravissimum sit, miseratiane fraternâ hi potiùs, quàm iracundiâ digni sunt, donec aliquando de cruciante livoris sui carcere sese liberent, quo, ad talionem torquentor, qui illorum esto equuleus : Rabiosum verò vitium inferorùmque malum ! vah sanguinolenta bestia, ut miserandum quod invadis, cordis, & , quam occupas, quàmque torques, animæ Quis ergo homo, cui alioquin pectus sapiat, de invidiâ, si quan fortè patitur, queratur ? éstne enim aliquis, vel fortunatior invidioso, vel infœlicior invidio ? ecquid laudabilius, quid encomiù dignius magis sempiternis, quàm talia operari prodigia, è quibus livor oriri aliis possit ?

O nimium foelix, ô térque, quaterque beatus,

In quem homines odiis, in quem livore feruntur!

(quis *unquam* malo, bono quis *unquam* invidit? Hem virtutis cores invidia, quæ Bonos insequeris plerumque, atque adeò inferaris! Quanquam equidem facilè credam, haud paucos homines, viros alioquin doctrinâ conspicuos, ea solùm de caussa, vigiliis suas in lucem prodire renuisse, quòd garrigentium contumeliis, ac oblatrantium ora (præut hodie infinitum maledicendi cæcæthes) quæ nemini, quantumvis sapienti Scriptori, parcere conserunt, valdè pertimescerent & reformidarent; Nec sanè absortione, verè enim nullus est, qui pluribus se illigat arbitriis, ciam qui animum ad elucubrandum applicat, hâc maximè ævitate, quæ archaïsmicis delitiis eatenus inassuevit; ut, nisi subtilibus, terfi, limati, & curiosissimè culti sint aphorismi, vix fiant vendibiles, ita ut meritò triumphare possit, cui licet latere, tectòcie concedere: idcirco ergo ego nunquam mecum constituerim, aliquid typis evulgare, præsertim cùm non ignorem, in istiusmodi commentationis genere, multos se ante me in vanum tenuasse, quorum libri irridiculè circumferuntur; deinde nesciebam minimè nasutum hoc sæculum, in quo

Et pueri nasum Rhinocerotis habent:

Quapropter tutius censebam multò, domi tranquillè *moliri*, quàm cùm dedecore in publicum *venire*; quoniam, ut nunc sunt mores hominum, nulla res, nullum negotium, nullum opus tam justis de cussis suscipitur, quin, qui illud carpant, maledictisve suis figant, a sint;

Nemo pol Antimacho, nec tutior ibit Homero;

Vellicat & magnos livida Parca Deos.

Et sibi censores contra se assumit, qui in publicum cogitat, quot lectores; nam *quidam* in illum querimonias excitant, quia prolixus est; *alii*, quia brevis, *hic* quòd nihil novi adferat, sed antiquum agat; *ille* quòd à communi tractandi modo decedat; *iste*

notat stylum, *ille loquendi filum, alter taxat textum; multi indignantur, quia carminicè proceditur, quàm plurimi barbara, exole, & sesquipedalia verba, quæ sibi forsitan non fuerint comperta, commant; insummà, tot penè contra se calculis materiam quivis Commentor subministrat, quot verba glossat.*

Res hinc cunctis sapientibus perpetuò fuit plena timoris, a quid in vulgus dare : id namque est manum in ferventissimam flammam mittere, confodientiumque se lingvis prodere, & omnium maledictorum tela adversum se torquere, præsertim si re de quibus rhombus, ponderosæ sint ac momentosæ; cum itaque reconditus thesaurus, qui hîc oraculis cantatur, humanum præpè captum transcendat, perfidiam incurrere formido, dum abde ejus mysteria, tam clarè & summatim revelare pergo, *maximè quæ sciam, oportere*

Sumere materiam, nostris, qui scribimus, æquam
Viribus, & pensare diu, quid ferre recusent:

Imprudens est enim hominis nescire mensuram suam; & præterea, quòd memini, unumquemque fallere sua scripta, & Auspicem præterire; quia ut filii etiam deformes delectant parentes, iisdemque videntur formosissimi, sic quoque, ferrei & indecori versus, Inventores titillant, ipsisque videntur optimi; ex quo fit; quòd, cum iisdem arrideant, facillè eos, in publicam lucem prodire, sinant; at id inde commodi nanciscuntur, ut, unde laudem, nominisque gloriam comparaturos falsò blandiebantur, inde contumeliam, dedecusque non modicum sibi pariant; dum eorum, quæ latebat, inscitia & stupiditas, jam toti mundo fit manifesta.

Ut scabies & glabrities plus digna cachinno
Quæ nudata prius stabat amicta comâ.
Callidus humanam formam gestumque facetè
Simius assequitur, dum sedet aptus humi.

Sed quantò se plùs effert, tantò magis ipse.

Conspicitur culo Simius esse glabro.

Sic & glorioli, quos ingens nomen adegit,

Quò magè conspicui, sunt magè ridiculi:

Quandoquidem temerè qui se majora capeffit,

Si fit conspicuus, fit quoque ridiculus:

Hæc verò, rogo, quem, etsi fortissimum Achillem, non perterre-
rent? & reverà isthæc ego mihi tantò firmiùs appendenda
censebam, quantò minor est, tum ingenii mei facultas, tum vitæ
commoditas, majorque nunc Tractatum, non Scriptorum solùm
verum, sed & modernorum copia atque ubertas; sævior pró-
prie proniòrque lascivia, & rejiciendi omnia lubido; ita ut ni-
nunc, in præsentì exulcerati hujus sæculi facie, magis agere vi-
detur, qui in lucem opera sua edit, quàm detractoribus, obace-
satoribusque mensam sternere, qui omnia, quæ apponuntur, ne
quo moribus, sed violentis ruptibus, obliquisque dentibus, dis-
solvunt corroduntque, non quæ displicent modò, sed & quæ
ignoscere subinde placent, similes felibus, quæ tantò vehemen-
s in aliquem solent obgrunnire, quantò lautio rem sibi offam
ostentant exhibitam.

Quanquam equidem ego, de hujusmodi occentatoribus nihil,
admodum parum, viro prudenti curandum, sed floccipenden-
tem semper censuerim;

Nam mihi quod vivo detraxerit æmula turba,

Millecuplo reddent fœnore morte tubæ.

Nominis in vitâ nunquam præconia clangunt,

Surgere post mortem sed priùs ista solent.

prudentiæ igitur & pusillanimitati quis non ascribat, ob inci-
tium detrahentiùmque timorem, quempiam absterreri ab ope-
aliàs curioso, & pluribus mirum in modum desiderabili? quia,
inquit Ecclesiastes, qui observat ventum, non seminat, & qui
considerat nubes, nunquam metet:

Rustice cunctèris, dum defluat annis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.

Neque est etiam, cur Aristarchorum & Criticorum obduc
frontes, censurásque multum timeam, ut enim mihi ipsi n
blandior, sic his non ita periochis ducor, quin, me in aliquem e
Lapide lapidem offendisse, lubens agnoscam, adeóque non r
mihi ita inter scribendum displicui (quòd in alios interdum
sualiter libros, non veneris minùs decorisq̃ue *limâ*, quàm doct
næ *zymâ* depolitos, incidissem) ut, modò liceret per genium n
um, tam Vulcano libenter, quàm typographo darem; just
haud dubiè, rationabiliùsque agens, quàm Epicorum ille Latin
rum facilè princeps poëtarum Virgilius, qui post editum per
lebre illud, & vix unquam satis commendatum Æneïdos dec
sibimet in suo opere adeò displicuit, ut, cùm, morbo oppressi
adventare mortem videret, petierit oraverítque à suis amici
mis impensè ac obnixè, ut opus abolerent, igníque commit
rent absorbendum, indignum illud interpretans, quod Sapientu
præsenteretur oculis; liceat ergo mihi millies potiore jure su
cinere:

Perdus & pernox decompssi pumice chartas,
Quas per inane simul parva favilla vehet.
Scribere flagravi, jam scriptos lampade versus
Mulciber absumet, comminuétque rogo:
Pingere sic volumus, sic fingere quærimus omnes,
Ipseque depictus displicet arte labor,
Hinc, cùm quisquiliis relego, scripsisse rubesco,
Plurima nam spurco podice digna cano.
Ablatum mediis opus hoc incudibus esse,
Testatur fatuans & sine musa chely.

§. 19.

VEruntamen, sit, ut ut sit, qui non vult legere, intermitta
podicémque codice detergeat; ego opusculum hoc ab He
mog

rogene acceptavi, ne sine merce in forum prodirem, a symbolisque tabernâ exirem, & ut commonstrem exemplo meo, in magis vel solum animum plerumque satis esse, sive itaque intentum affecutus fuero, sive non, uniuscujusque propriæ conscientiæ, temporis & experienciæ relinquo, meis nihilominus ego sum functus partibus,

Quod si defuerint vires, audacia nobis

Laus fuit, in magnis nam voluisse sat est.

Quia si singulas disciplinas percipere magnum est, quantò majus omnes? quod facere necesse est iis, quibus propositum veri reperiendi causâ, & contra omnes philosophos; & pro omnibus scire, cujus rei tantæ tamque difficilis facultatem, consecutum esse me non profiteor, secutum esse præmefero; Quanquam proinde multis parasangis me huic negotio imparem scirem, mali nihilominus omnium ostentui, ludibriôque obnoxius esse, nec non mundano theatro, temerariôrûmque calculorum periculo me ipsum committere, quàm in tam utili & religioso proposito operam Paraphrastæ Mercurio meo denegâsse, volentémque tum non sequi, omnem potiùs aleam experiri resolutus, quàm tutiùs anceps spémque metúmque interhærere.

Et quamvis iterum, præsens degeneris hujus ævi conditio, ab huiusmodi adorsu deterrere facilè aliquem possit, in quo nimium animi hominum usque ad eò malè feriati & exacerbati sunt, ut, si fieri posset, omnem conatum & usum è medio semoverent; proinde (ni sinistrè addivinem) sexcenti erunt, qui mihi *hoc meum tale pensum* pro stultis animis; alii verò pro impudente superbiâ intelligant & interpretentur, quòd ego, qui neque studiis, neque operibus, sortisque meæ talentis præsentare me nequeo, rem usque arduam aggredi sim ausus; cum primis in eo Artis genere, in quâ tum alii tam illustres, tantâque experienciâ & eruditione præditi viri, summa semper cum diligentia vacârunt, tum in qua complures, navifragâ ingeniis desperatione abrepti, miserè in aqua læsere.

Atqui hoc unum est, quo istam meam animositatem, sive ut, illud mihi invidi interstingyant, cum coram Deo (cujus effabili in me gratiâ, & benignitate hæc consignavi, adque formam colophonem deducta sunt, & deducuntur) tum coram ipso defendere posse sperem, me scilicet, non tam favoris, minus humani honoris auræ aucupio, quandoquidem caput capusque celem, quàm genii duntaxat fatalitatis, utilitatísque publicæ studio, ac ipsius solummodo evallendæ veritatis motivo, esse adactum, ad labyrinthum hunc mille mæandris, erroribusque implexum, & inausum hoc, syrticumque pelagus, extentissimâ etiam rationis bolide quasi investigabile, quinimò mysterium omnium sublimium arcanorum Dei maximè abstrusum & obtextum, ingrediendum.

Hinc profectò, cui rem paulò æquiùs trutinatio fuerit, non viliandum, verùm potiùs impensè admirandum, quomodo nimirum ego adhuc opus hoc qualequale, ausu pari, atque formidino, etiam peregrinus, sine *re* & *are* in itinere, & *nullo*, nec *libro* nec *socio* habito, aggressus, in pessimis nimirum temporis, quod totum planè extremæ necessitatis onera, & curæ comparandi victum amictum diversissimæ extorquent, perduxerim ad portum optatum veriùs, quàm speratum, Duce scilicet Scientissimo, qui sicut præsentis hujus telæ author fuit, idem ita, ad exitum usque, meam propriæ imbecillitatis facilè consciam, dextram denique ipsam foeliciter reget, spero :

Multis modis fui circumductus, morbo, carcere, atque inopiam
 Tum pavor sapientiam mihi omnem ex animo expectorat ;
Mures, pediculi, & glires, quotidie mihi per somnia
Ærumnabilia minitantur vitæ supplicia & mala ;
 Quæ nemo est, tam firmo ingenio, & tantâ confidentiâ,
 Quin refugiat timido sanguine, atque extabescat metu.

Ex quibus jam liquidò patet, non hercle fatis prosperos fortunæ status his Symbolis, Symbolographoque aspirasse, proin & ne

rò mecum ipse in eâ opinione versatus sum, fortassis nimirum
 ple Deum, ut in publicum prodirent, eaque de causâ sapiùs
 onstitueram penes me ipsum, ab eorundem evulgatione profus
 animum avocare: enimverò ignoro, quo tamen minùs proposi-
 fati responderit eventus; quodsi quà fortè, mearum ergo lu-
 abrarum

Lectores eritis, dextras nihilúmque gravati
 Admovisse mihi, vestrasque dedisse monetas,
 Irrumabo ego vos, laudabo, vósque beabo.

Thales ille (qui, ob præstantem ingenii sui aciem, quon-
 am in Græciâ primus sapientis titulo est salutatus) ubi cogno-
 sset, Pherecydem Scyrium, minimè vulgari doctrinâ virum, de
 cris mysteriis, convocatâ concione, differere in animum indux-
 ite, scripto ei significavit, fatiùs sibi videri, si quæ super rebus us-
 arduis retinisset domi, ista, sevocatis tantummodo confoda-
 us, iudicio æquiore, magéque adulto delibutis, proponeret di-
 nda, subtilia enim & sublimia illa captu, crassæ ac imperitæ mul-
 tudini, nullum aut certè præquam exiguum operæ pretium fo-
 allatura. Egregium hoc, *viri accincti*, Thaletis documentum
 editanti mihi, nescio quid de profundissimâ illâ Hermeticæ
 etis parte, quæ de *Lapide Philosophico* tractat, scribere, sæpenu-
 erò in mentem uenit, aurémque vultit, in humeros susceptum
 us illiusmodi esse, quod temerè disseminari in vulgus non de-
 eret, consultiùs verò præstare, ut in familiari eruditorum homi-
 m congressu recenseretur.

Alluberet mediufidiùs rem sic geri posse: at ubinam obse-
 ed locorum, quos mystica illa, de *gravi prægnantique philosophorum*
Glenâ, non lateant, invenias? quia, licèt nulla propemodum or-
 ts plaga, nullave urbs, haud scateat aliquibus saltem Philoma-
 gæ deditis, qui animi sui animis freti, ausint etiam mirè jactan-
 tr, cúmque litigio, cyclopædicam sibi hujus magisterii cognitio-
 m polliceri, usque adeò hodie suum cuique commentum placet;

veruntamen, si isti quid proficiant, qualiterque agant, liquet, ut rem rotundè perspexeritis, comperietis haut dubiè, eos nedum, quæ orthophysica hujus Secreti materia, quæ item ejusdem digendæ, perficiendæque notities necessaria, & quæ sit denique proba illius informandæ ratio, ignorare; porroautem videbitis, etiam talia sibi, quæ abs re Lapidis construendi, aliena peregrinæque sunt, & nimiumquàm illi contraria, assumere, unde fit, tandem, quantò diutiùs, impensiusque operi fuerunt intenti, tantò veriùs illis contingat illud, quod eventurum ipsis quidam nostrorum falsior Scriptor divinàrat, nempe ut pro Magiolitho *riolithum* reperiant; cum ejusmodi ergo cerebris, essetne obicrò, qui eâ de re liberè libentèrque ratiocinetur?

Quapropter, Fratres in artem propensi, candidam laconismicam meam poësim phantasticâ illorum vacatione, mihi quidem negotiosiore, vobis autem gratiosiore, & longè utiliore fore existimavi: quoniam nisi planè obstinent, hinc ad minimum revocando suo malè instituto opere commonefient; *vulgò*, satis est, *dicitur*, recurrere, quàm currere malè: repetitò itaque ita mecum reputo, non esse, quòd scias, satis scire, sed & ad utilitatem pertinere publicam, publico, publicitùs, quod, scripto, intersi patefacere. Procul igitur hinc, procul faceflite subdoli, superbique, non aquilas, quæ sublimè, quæ in pinibus penes solem, & volucres, *volucres* volumus, quæ depressim, quæ in tecto, ac sèpè *humè* nidulentur, talibus non *metro*, sed voce velut, & secretiore *cretâ* ista infusurro, utque in his retinendis elingves sanctorum sanctissimi religione jurisjurandi ora ob signo, hi, *Fratres inaugurati*, ubi hæc nobiscum tenuerint, tenebunt & juxà nobiscum, de tanto privilegio, Deo æviterno & inascenso, grates concinere immortales. Sed jam, ut omni me invidiâ purgem, ponam in medium sententias Præteritorum de Invento Deorum, quæ quidem loco convocandi omnes videntur, ut, quæ sit earum verba, judicent:

Incipe nunc alto versus excudere torno ,

Subque tuas partes Parve Poëta veni.

um demùm mihi procax Lyceum videbitur ; si aut consense-
nt omnes, aut erit inventus aliquis, qui, quid verum sit, repe-
rit ; itaque mihi libeat exclamare, uti Statius in Synephebis,
rò Deum popularium omnium adolescentium! clamo, postulo,
obsecro, oro, ploro atque imploro: non levissimâ de re, ut queri-
tur ille, fieri in civitate facinora capitalia;

Ab amico amante accipere argentum meretrix non vult.

sed ut adsint, cognoscant, animadvertant, quid de Immortalium
invento Philosophorum, quid de sublimi magolithi magisterio,
si ii præsumunt, existimandum sit: hæc enim omnia, ad hanc de
hymica ranno inscriptionem, referenda sunt; profectò eos ipsos,
si se aliquid certi habere arbitrantur, addubitare cogit doctissi-
morum hominum de re maximâ tanta dissensio. Agitedum igitur,
Viri in artem æquissimi, quæ philomagiam nostram Adeptorum
stancant aphorismata,

Hæc ego non humili referam cantanda cothurno,

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas,

Ut me supplicio via longior exuat omni,

Accingamur avos antiqui visere Jani,

osa sacra aulaa lustremus, arcanorum maximum, quod secreta su-
perat omnia, & quo nihil est in ipsa naturalitate secretius, ad quod
inditis, quòdque intenditis, gustemus: umbras, quibus obnubitur
mortalium acies, quibus & natura se tuetur à prophanorum con-
nectu, abstringam, atque & Deam ipsam demonstrabo, ipsam-
et videlicet *Nympham* ornatissimam; ejusque thalamum, ac nu-
am sine veste *Dianam*, quæ ubi intecta vobis videbitur, quin in-
edibiles sui extemplò proritet amores, minimè in dubium ver-
b. Sit ergo nunc tempus ad id, quod instituimus, accedere su-
remum.

Congruum tamen condecensque erit, antequam tam magnifi-

centissima dona impertiam, ut omnes, si non condigno carmine possumus, saltem eo, quo fas est, eulogio, supplices devenerem incomprehensam Dei potestatem, insuperabilemque Divinitas sublimitatem (ni namque humanæ mentis langvor divinæ lusingubare illucidetur, facillimè in perniciosissimos ambagum anfectus, errorumque diverticula abduceretur) quam ego quidem pronus ac cernuus adoro & adgeniculo, meum non diffitens morem, tantum arcanorum Oceanum, humili & futili ingenii mei lembo, tranare tremiscens; cùm in tam vasta, voraginoque navigatione, perspicacissimus quisque nauclerus & habeat formidare naufragium: sapientissimi quippe hi ineptiunt, recentralitatem usque inexploratam, oculis irretortis, possunt o-tueri; est enim abyssus, in qua ratio absorbetur, barathrum, quo industria quælibet circumagitur, pelagus, in quo omne humanum ingenium eluscatur, & naufragio periclitatur.

Ne itaque aliquo erratico sidere devii, syrtiumque vadis & angustis intercipiamur, respicienda nobis crebrò lucis divinæ Cynosura, Angelorum ille doctor, verbumque æternum & infinitum; ut, ubi facula humanæ rationis deficit, aut tenebris oblivitur, illa, ceu magistra gubernatrixque, cursum dirigat navigationis, occulta sua thesaurorum scrinia nobis detegat, ac tandem opus potentis suæ dextræ pertegat, ne tam scintillans tanti nosterii torris, imbecilles mentis nostræ oculos derepentè invades, nimio splendore perstringat. In minimis implorandum est auxilium divinum, quid ergo in arduis, & maximis facere debemus? Arabum ille magus sagacissimus Alfonso, in principio libri philosophiæ occultioris, cui titulus, *Clavis sapientiæ*, sic infit; *Labemus primum Deum, qui est inspector omnium, nec est, quod ipsum latet; ipse est enim alligatus suis creaturis per verbum suum, & separatus ab illis; in quantum ipsas transcendit; similiter & cæteri de physico-chymico Phœnice tractare auspicantes, Ad Deum, fili mi, ad Deum, & cor, & mentem convertito, quàm ad artem potius: ipsa namque donum Dei summum est, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur.*

§. 20.

I Antorum igitur documenta, Saphorum, ei, qui est portus & ortus, primus & novissimus, holocaustomata, & pretiosissima offeramus buthysia; Promago quoque nostro vitulum labio-um mactemus, sacrificiúmque, seu thymiamatis oblationem, per-temus.

Nunc ó *Summe*, tuis humiles provolvimur aris,
Da mihi solenni vela secunda *Pater!*

tibi videlicet Omnipotentissimo, bonitati inexhaustæ, & exuberantissimo bonorum fonti, phosphoróque gratiæ, gratias agimus immortales, rogantes quatenus, super velificandum, dirigas confirmésque nos in veritate tua, atque à viis lubricis immundi mundi, ne collabascant pedes nostri, abducas: semper intus reminiscamur, & extus commemoremus beneficia, quibus tu nos innumeris affecisti; O incomprehensibile, trigloriosúmque in majestate, cujus radiorum claritas offuscat nostra lumina, Lumen! hem in substantiâ Monas, & in Deitate Trias! proh scrinium irremunerabile, omnique redundans thesauro!

Tu es, à quo omnis largissimè ad homines, ádque quamlibet creaturam dimanat bonitas, tu es inquam *ille*, ad cujus nutum vitæ refluitque mare, cœli moventur & quiescunt, arbusta germinant & sterilescunt; ad cujus pectus lacte gratiæ quotidie nutri-mur; natu frater major, sponsus prætenerrimus, amicus fidelissimus, qui ab omnibus nos malis eripis, munificentissimúsque benefactor, qui infinita nobis singulis momentis charismata imper-
is; neque enim vigilans, neque dormiens, sed nec labori, aut otio quisquam deditus, tuis frustratur muneribus, vigilantem quip-
e præceptorem, dormienti protectorem, operanti adiutorem, otio torpenti pium te præbes monitorem; Quæ cura? qualis li-
beralitas, ecqua œconomi hujus largitas! quæ si adhuc exigua
arbitremur, suspiciamus cœlum tantâ magnificentiâ exstructum,
sole, lunâ, & stellis, veluti lectissimis quibusdam pyropis, tanto ar-

tificio adornatum, respiciamus terram tot herbis, floribus, fructibus, plantis, nemoribus, graminibusque curiosissimè confitamur, intueamur aërem, & numeremus, si possumus, omnia volatilia, hæc harmoniâ mirabili, hæc canoro tinnulæ tremulæque lingæ suæ plectro,

Innumeris nitidum concentibus aëra mulcent;

Illa sapore carniùm oblectabilia, *ista* decore & varietate penuriam laudabilia: uno verbo, quaquaversum oculos contorquamus, sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrorsum, nihil aliud inveniemus, atque summam in nos Plasmatoris nostri munificentiam, quam Ambrosiatus ille œconomus in nostrî educatione & conversatione vel maximè patefacit, quos jam ampliùs, ab hinc annorum millibus quinque, tam splendidè tamque benignè nutrit, nunquam ut nos deseruerit, ex quò in se suscepit debito nos tempore enutrire; Vah ut magnificus hic paterfamilias est! nihil unquam in domo desideratur, semper de provisione indeficienti nobis prospectum est; maria nostrî penuaria sunt, agri horre, causæ naturales annonæ præfecti, atque adè totus mundus nostrum culina; quænam enim reconditoria sunt *Tellus* cum cunctis animalibus? *aër* cum volucrum cœtu, *oceanus* cum squamigeris civibus, ac orbis universus cum creaturis cæteris? & quantò pis de hoc universo comeditur, tantò plura etiam adhuc restant è quibus voluptas hauriatur, comedenda; At equænam obsecro illa culina, quæ tot alumnos & convivas unâ excipit mensa?

Vah unâ vesci mensa tot millia mille,

Dis & inops, patres, pueri, *Rex*, *Grex*, vir & uxor!

Et eodem simul tempore; convivium sanè stupendum, epulæque admirabile, ô mensam magnam, cuique nulla unquam preextitit! Heu mortales, si ista frequenter versaremus, utique adamantina nostra corda tali consideratione colliquescerent; Non palpitans, hem fracescens anima mea, ô *filia* Altissimi, & *fusa* similitudinem Creatoris! surge quæ dormis, expergiscere, ut quid

ta in cœno cubas, & recurva in terra delitescis? exulta aliquid
in Sion, jubila filia Hierusalem,

Ad libiti contende Dei stellantia tempe,

Dia putans, reputansque pio plangentéque corde,

Nonne vides, ut nunquam *ille* tibi subsidium atque justam ope-
 ram deneget? *ille* te prostratam, humique jacentem erigit, teque
 conservat, *ille* stat ad ostium cordis tui, & pulsat, & clamat, Aperi
 mihi soror mea, sponsa mea, dilecta mea, habeo phialas plenas
 odoramentorum; Hem eusebium, entheúmque Dei intuitum, ô
 Emmanuël, mel & lac sub lingvâ tuâ! quando amabò pauper-
 clam meam animam intuebere? quando fœlices, faustos, & au-
 rantes oculorum tuorum radios, qui avolare me faciant, in me
 contorquebis? nunquando tactus dolore cordis intrinsecus, per
 horum influxum, tui, mei, omnium peccatorum meorum, quo-
 rum non est numerus, habebo, quòd ita igne amoris tui inarde-
 scam, ut præter te nihil, aut saltem non æquè, ac te amem! Cùm
 enim experientiâ jam certâ condidici, quodvis humanum sola-
 tum vanitati obnoxium esse, ideo ex hoc nunc propono, mecúm-
 que statuo, dulcissimum Jesum solum habere in mente mea, & de
 eius dulcedine in omnibus cogitare; Vale igitur,

Lucifer ô auriga poli, cœlique decorum,

Qui scintillivomis mundum transgressè caballis,

Tempora terricolis, optatâque gaudia vectas;

Algidâ illa mundi fax, mirabile naturæ opus, oculo totius uni-
 versi, diei delitium, totius universi statumen, columen & lumen,
 liquorum planetarum Princeps, cunctorumque mobilium su-
 premum, influentiarum thesaure, summi Dei imago, horologio-
 rum omnium gnomo & director, vitæque meæ textor, qui toties
 in Antipodibus,

(Vix ubi tota cohors pede terris eminent uno)

tuorum reducendo, ut jucundum oculis meis radiorum tuorum
 speculum afflares, reditâsti;

Tu quoque, fume *vale supremum* argentea Luna,
 Humorom omnium dispensatrix, tenebrarum Regina, tristitia
 solamen, fida solis mariti tui uxor & compars, quæ sensim teta
 noctis vela explicas & expandis, vitæque meæ momenta temp-
 ras ac disponis: Vos etiam coruscantia & ignescentia astra, qu-
 licet quidem nixu quàm celeberrimo ferimini, attamen in
 gione cœlesti, certâ quâdam ratione ac mensurâ, in debilia r-
 fra corpuscula, vividam vestram potentiam demonstratis: Em-
 cescite prata & viridantia hortorum sylvarumque nemora, ut
 exalbuerit, florum, si vultis, decorem, & divinos illos colores
 delicias exuite. Arescite & cùm volueritis vos, ô crystallinæ se-
 turigines, ac vos, ô limpidi rivuli, per confragosa insufurrante,
 vadere desinite: nam jam

Singultire juvat, juvat indulgere dolori;
 Turgescant tremulis superæ plangoribus oræ,
 Omniparénsque solum, & vaga ponti mobilis unda:

Sum etenim sum, Summe, Omnipotens, & metuende Deus, i-
 formis, sceleratus, perditus ac nepotinus ille prodigus, qui tu-
 bulento adolescentiæ Vulturno abreptus, jugique impatiens, per
 libertatis amore, insolentiùs me erga te gessi, & violentum p-
 sionum impetum secutus, domum tuam deferens, in longinquis
 & peregrinas regiones secessi, in quibus molliter vivendo & d-
 solutè agendo, facultates omnes substantiamque dissipavi & di-
 pidavi, non tot caput meum habet pilos, aut nemus Eryma-
 theum tot frondes,

Sed nec tot cœlum *stellas*, aut pontus *afellos*,
 Subterranea tot *venas*, vel littus *arenas*,

Quot ipse totâ vitæ periodo delicta commisi, fuit videlicet ani-
 ma mea scelerum receptaculum, & omnigenæ nequitia domi-
 lium: Quoties, heu quotiens immanis illa luxuria, *chironium illud*
vulnus, violento & intolerabili suo adorsu, extra rationis limites re-
 ab-

bipuit! Hic igitur nunc anima mea dolores ingemina, & in
 um velut facem collectos, planctus effunde, hic crucio mœ-
 de intermorere, hic vos,

O oculi, scopuli potiùs, postésque vocandi,
 Heu quibus incantatæ tot perière puellæ!
 Hem oculos, loculos, fallacia, lurida lustra,
 Lustra, quibus venatæ tres obière *Susanna!*

Lrymarum abyffo mergi oportet; hic tu Mundo incantratum,
 vaum ac prophanum cor meum rumpare, loquere ad cor *amoris*
 ctem, *ardoris* fornacem, & dicito,

Cordis mei cor *dilectum*, In te meum fer *effectum*,
 Mille mortes opta *mori*, Flammâ castissimi *tori*.

E te verò syntaxis, & peripia praxis contexendæ corollæ amoris
 dini! quâ dilectum tuum Jesum, super omne, quod in coelo, &
 ceis est, efferes; illum igitur, ô *miserimum cœnum!* ad triverbium
 ac dulcissimum interrogantem, lubens semper ausculta: *Fili a-*
ni me? ad quod peramabile quæsitum, intimo cordis affectu, res-
 pondebis, tu scis, ô Domine, pater pulchræ dilectionis, speciose
 que filios hominum, quia amo te præ oculis meis, & ultra omne,
 quod est aspectu delectabile; Amo te, mellitule Jesu, ante om-
 nium dulcedinem, & gustus suavitatem, amore tui ab omni ex-
 cessu & sensualitate ciborum temperabo, ut delibem, quàm sua-
 vis Domine, quoniam habes favos æternæ vitæ: Amo te, ô spon-
 se qui pasceris inter lilia, præ omnibus odoramentis florùmque
 fragrantia, quia odor tuus ut thuris: Amo te plùs vitâ & animâ
 trâ; Amo te de toto corde, flagrantissimo voluntatis actu, erga
 te jugiter obtenerascendo; imò vel amo te teneriùs, quàm pater
 suum unigenitum, O si redamem te, ut amore tui moriar pro
 te qui mori voluisti pro me!

O quàm dulcis es Jesu dilecte mi, qui tot & talia sustinuisti
 propter me tam vilem vermem! Hem dilectionem penitus ad-
 mira-

mirabilem, *amorem*, omnem qui transcendit *amorem*! scio equidem,
& scire me scis, quia *modus* diligendi te, ô ignis, qui semper ardet,
& non extingveris! est sine *modo*; quod si itaque Terentiano
pamphilo usqueeò insanire licuit, ut suæ Thaidi diceret,

Dies, noctesque ames me, me desideres,
Me somnies, me exspectes, de me cogites,
Me speres, me te oblectes, mecum tota sis,
Meus fac semper sis postremus animus,
Quando ego sum tuus amascus intimus.

Quod si inquam, hoc ille, per insani Cupidinis improbas leges,
deposcere ab amica posse existimârit, ut diceret, noctu atque
terdiu adames me, cur ne ego in amore Dei fluam die ac nocte,
eatenus ut illum, quantum fert vulneris mei profunditas, in-
santer cogitem, & ipsius amplexus Creatoris *creaturcula* fauor
semper animo percurram? Orbe, à partu Virginico, millesimo, se-
centesimo, sexagesimo secundo, sub medium Martium, componi
semel procacem poësim, quam die Dominico manè, ab ecclesia
redeunti, cuidam Margaretae in platea porrexi, formâ fasciculi, in
schedam amatoriam inserueram, adscripto ad calcem isto lem-
mate, *Cogita tu de me, & ego de te*; hoc prope tono.

C O N G R A T U L A T O R I U M

Redeptæ incolumitatis, cum encomio natalitii lectissimæ
atque prædodatissimæ Virgunculæ ac iconculæ &c.

Suscipe *Phinti* mei pudibundi pignus amoris,
Quod tibi sic dio minimus canit omine servus,
Pulchricomo pulchella futura es sponsa marito,
Mella, mitella, matella, umbella, rotella, labella,
Sella, favella, glabella, focella, piella, Rachella:
Bella, nivella, novella, tenella, terella puella.

Paragraphus.

Rotecorum horum rhythmicorum trium indoles, genium & ingenium prolixiori periodo prosequendum erat; at quiverò, quia aliquando defore nihil diffido, qui titillanti id animo satis præstando sunt, oceano undas, vel quod dici assolet, cœlo adde- sidera supersedeo.

Extemporarium Poëmatium,

sub

Casti amoris faculâ,

ad

dilectam.

OMne pharetrati tenerorum vatis amorum
 Quod celebri musâ pulcha Corinna fuit:
 Blando de charâ quidcunque Propertius ore
 Lufit, cui fictum Cynthia nomen erat;
 Lesbia nobiliter lascivo plausa Catullo,
 Cytheris Gallo, Lydia lecta suo:
 Delia festivo præquam cantata Tibullo,
 Atque tam amorosâ quæ cecinêre lyrâ,
 Aptius illa quadrant potiori sorte Rachellæ,
 Prospera quam nobis lux hodierna parit;
 Inquam de vegetâ fatius modulanda Rosellâ,
 Langvidulam fecit quam revigere Deus;
 Quæ mihi Thisbæi cordis retinenda medullis,
 Rumpet *Lanineæ* dum mea fata *Deæ*:
 Clarus luciferas seu flabis Apollo quadrigas,
 Seu flabis rutilo ningida luna polo.
 Una Polyxenio dotata puella decore,
 Nempe sonanda meis Margaris Anna choris.

Intactam petilâ convolvens sindone pellem,
 Quæ superat canâ lilia sparsa nive.
 Ah quoties factum, lueret quum morbida lecto,
 Clâm nostras lacrymis immaduiffe genas!
 Nam similem Rodicis vidit vix Phœbus habenis,
 Nec mergens vapido fervida plaustra mari.
 Omnia persimilis, vultúmque, comámque Dianæ,
 Labra rubellâ, manus, lumina nigra, pedes.
 Hæc utinam nostros nunquam cepisset ocellis,
 Quæ lævore satis serica Coa præit,
 Catholicus *clamor* sic mihi fecit *amor*:
 Acer enim Deus est, tigres domat, atque lænas. &c.

§. 21.

Aliud verò carmen, aliud dico charisma, sed myrrhæ, sed thris
 coelicus ille amasius suis mittere consuevit, dum *amor*
 corculum ejus occupavit, tum jure dicere licebit,

Quem nullus potuit vincere, vicit *amor*.

Vah multisissime Jesu, ah dulcissime pastor animarum! vulnera tua
 desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum, sibi
 vox tua in auribus meis, sonus enim tuus dulcis, & facies tua
 cora;

Ah expeto te toties! Vis dic tu rhythme quoties?
 Desidero te millies, Staterâ mille millies,
 Mi Jesu quando venies, Mi jecur quando lenies,
 Me lætum quando facies, Ut me de te sic saties!

Verba sanè ante mel & super favum dulciora, agite ergo unà o-
 nes, incensa date, magnificate toto mecum pectore Dominum,
 & ingeminate; *Domine Domine*, non eram & tu me creâsti, signifi-
 casti quasi in sacco delicta mea, & gressus meos dinumerâsti; me-
 tuus eram, tu me vivificâsti, deviaveram, tu me reduxisti, peccatis
 eram coopertus, criminibusque differtus, & tu ignovisti, ceideram
 & rexisti, desperaveram & consolatus es, damnatus eram
 & i-

& liberasti, subhastatus venieram & redemisti, vinc-tus eram & solvisti, infirmus & respexisti; *Benedic benedic* igitur anima mea domino, & omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto ejus, Eheu domine, dulcis *hospes*, ô *spes*! an non tu magnus ille Figulus, qui re, in omnipotentia & æternitatis tuæ torno, ex nihilo formasti? vah admirabilis creator, mihi cum non essem, esse dedisti, imagine me tuâ exornans & consignans, ut te in hac vita per gratiam æmularer, in altera per gloriam hæreditarem!

Tu es, scilicet *Summe totius universi Domine*, essentia meæ Auxilium, qui ex nihilo, quod eram, quod est profectò minus, quàm terra, quàm punctum, & denique nihil; quique nihil omnino promereri poteram, tam mobilem, tamque nobilem me creatum effecisti, & cum in illis nihili cavernis versarer, bonitate invitataque misericordiâ impulsus, citra omne meum meritum, ante omne meum jus, & ex mera tua gratia, omnipotentiam erga te tuam ostendere voluisti, quando de tenebris, compedibusque, non esse ad esse, pantodynamiâ me tuâ protraxisti, & aliquid esse voluisti; Bonitas certè ineffabilis, hæc misericordia, quam non merui, *amor major*, quàm quis cogitare possit! O charitas incomprehensibilis! quid quæso *dic Domine* in me vidisti, ecquod tibi ipse obsequium impendi, quibus te operibus devinxi, pro tantum in me amorum congerie? Ah cordis mei suavis homilia, ô caritas Deus meus accende me! *Æstuans* siticulosusve cervus avidius non anhelat ad limpidos fontes, quàm ego ad te frequenter suspiro,

Vulture vastatur, qui semper amat, nec amatur,

Heu dolor ut longæ sunt in amore moræ!

Errat, qui requiem *divini* credat amoris,

Divus amor nullum novit habere modum.

Desistent vigiles prius indagare Chymistæ,

Et citius dignos dilapidare dies;

Obryzum rapido prius aurum corrueat igni,

Verteretque Artilapis spurca metalla sinet,

Quàm potero nostros aliò transferre calores,
Hujus ego vivus, mortuus hujus ero.

Nuntiate dilecto meo, quia *amore languéo, dolore sanguino,*
Jesu decus paranympthicum, In aure dulce canticum,
In corde nectar cœlicum, In ore mel magneticum!

Affatim autem ambrosia, verbáque verè aurea, sed & quibus cœ-
larum aurum, non ita carum! hei mihi, quando solutus à mole
servitute, villisque operosis diaboli, villis superbix vitæ, concu-
piscentiæ & lubricitatis carnis, in quas me misit dæmon, dudù
que detinuit, vineam tuam reperiam?

Quando reidentis florescens instar olivæ,
Candida clementis Domini quam cura tuetur,

Veniam & apparebo ante faciem tuam? ecquando verò lavabis
me aquâ, & emundabis sanguinem meum ex te & unges me oleo?
Ah cordis mei dulcis amor, pro amores dulces, ô delitiæ D
patris! in te est *fons vitæ, flumina* de ventre tuo *fluunt* aquæ vi-
væ; patete aures cordis mei ad suavissimum ejus internæ inspi-
rationis sibilum, quis enim, obsecrò, suavior Favonius, quis inqua-
lenior susurrus auræ tenuis, ecquis tandem respiracionis *flatus fr-*
grantior?

Si modò tu Jesu *faris*, mea *fatur* amica,
Nam labra mi Jesu sunt tua pasqua mihi.
Si modò tu Jesu *rides*, mea *ridet* amica,
Nam labra mi Jesu sunt tua mella mihi.
Si modò tu Jesu *luges*, mea *luget* amica,
Nam labra mî Jesu sunt medicina mei;
Si modò tu Jesu *mussas*, mihi júbila *mussas*,
Nam labra mî Jesu sunt Hymenæa mei.
Si modò tu Jesu *stillas*, mihi balsama *stillas*,
Nam mihi mi Jesu sunt tua labra dapes.

Quando igitur *ridet, luget, flet, fatur* Iesus,

Ridet, flet, luget, fatur amica mea :

Ac ego si *stillo, fleo, sor* quoque, *lugeo, musso* ;

Sic ago, sic Iesu *mi bone* namque facis :

Ha saluberrimo integerrimóque cupidinis tuæ jaculo cor meum transfigas,

Te solo liqueat, tibi semper inhæreat uni ;

Ut at te vitæ fontem, velut cerva saucia, recurram ; quis enim cervus pressus à canibus, aut quis Monoceros ad sinum confugiet puellæ, si mortem inibi putet, quam cavet, invenire ?

Monoceros langvens, canibus pavefactaque cerva,
Audent ad gremium fessi trepidare puellæ.

Quisquis mihi daret potum aquæ de cisternâ, quæ est in Bethlehém ! hem *Domine Deus*, ah amor, ecquando hæc erunt ? aut si tempore hoc restitues regnum Israël ? rerum verò vices, valitæ & subitanea metamorphosis ! ex Clytæmnestrà, turpique ætiopissâ formosam Penelopem fieri, ex Thaidè castam Lucretiam, in miraculum dextræ excelsi, heu quis victurus est, quando hæc mihi faciet Deus ! indica mihi semel, ubi pascas *Zelotype spon-* ubi surgas in matutino, ubi cubes in meridie, ubi sis jucundissime Jesu, quem esurit anima mea ! quando sedebo tanquam mœdi columba super fontes aquarum, cogitans & recogitans, quàm levis, quàm *labilis & fragilis* vita sit ista ? ut vana hîc solatia & consolatio, ut crebra verò tribulatio, & multiplex inquietudo intrahomines, ut longa & amara procrastinatio à nido æternæ meæ mansionis !

Vah Deus meus, quando tandem elangvescentem agglutibis me glutine magneticæ tuæ gratiæ, ut nunquam dimovear ! quando me tibi vinculis patheticis, & adamantæis jungas ? quia ligaturæ *tuæ*, vincula *tuæ*, fila hyacinthina sunt, vincula mollia, suavia, decora ; nunquando inebriatus ab ubertate domûs, & torrente voluptatis tuæ potatus, in cûria tua

cœlesti, in beatissimo illo Sanctorum tuorum domicilio, in perpetuas æternitates, luctuosè & probrosè, non dicetur amplius de me, adhæsit uni civium regionis illius, sed potius adhæsit Deo, unus spiritus est? Hem adhæsiōnem anaticam, conjunctionemque persublimem, & præter naturæ homœosim! ferri rubiginem cum orthochymico, cum obryzo, cum septies cæmentato aurum, hominis cineritii & pulverulenti cum Deo! O enthusiasmicam metamorphosin metamorphosis omnibus Ovidianis, & vel in forum mille *Philosophicorum Lapidum* ineffabiliter mirabiliorem & meliorem! vah quantam cacophoniam ac diapalma edunt rancescentes chordæ meæ! ah Domine, *te te* proclamat tympanum meum,

Tu rosulente Deus mihi *gratia, basia* fias,
Tu vice Philinnæ pectore sole cuba.

Osculare me osculo oris tui, consaucies cor meum, duc me pectore te, ut curram in odorem unguentorum tuorum! duc quodammodo invitum, ut facias voluntarium, trahe torpentem, ut redas currentem, erit quando non indigebo tractore, quia voluntariè & cum animositate curram: congere, aggere,ingere, ô Jesu, hoc *bivio*, in hoc tam disparis æternitatis *punctistutio*, tam inæqualis rotæ, mala quotlibet, quâ potero, feram; quia ego in flageo paratus sum, ad sacram tuam caudem, ad sacrosanctum saxetuum tuum clamo, per decaphonam responde echonem amanti:

O quantò meliùs, clamanti pectore Jesu,
Hæc referent Jesum scrupea saxa meum!
O amor, ô Jesu, quoties *clamaris, amaris,*
Qui mea, morte tuâ, crimina *demis emis!*
Quò fugiam? prædo stygius *disquamet & hamat,*
Non *misereris* amor? non *miser escis,* ait:
Ergo quid hîc flebo? cautes sonat *oxea, noxas;*
Siccine tunc tutum me fore *reris? eris.*

Umbrifer ô Jezu, vah dulcis *halæse perese*,
 Mentē meā nunquam, cordēque *cede pede!*
 Te Petram, quoties milvo præcludar, adibo,
 Omnibus echantem juge *juvamen, Amen.*

Im igitur, quando divinæ facis jubar cimmerias ignorantix,
 rentiumque tenebras, ac caliginosas oculorum umbreculas fatis
 spulit, passis portis ingredimur, ut cum *Nymphâ* Orbis basi, to-
 tisque naturæ fulcimento, remotis pepulis, abruptoque hymene,
 equam sine indutu Dianâ libidinari valeatis, ipsiusque blandif-
 icæ frontis aspectu lentescunt omnium animi, & ejus amoris
 thmo inflammantur, sique ex hac aqua bibant, illiusve riguis
 visis potent, iterum sitiant, ac continuo siti tenentur hydrophi-

Ut quibus à diris undis obturguit alvus,

Semper plus sitiunt, quò populère magis:

us vobis *lymphas* haurite hydrofici, his inundate, sitimque ve-
 nam sedate, sunt enim optimæ ac saluberrimæ; Hæ sunt illæ
 quæ Patris Pelopis, ad quas anhelantes invito, ut veniant, &
 ant gratuitò, absque argento, & absque ulla commutatione;
 sonora verò vox, gratæque philosophantium auribus; O fons di-
 jarum inexhaustus veritatem justitiæque sitientibus, hem
 usfragorum scrupulositatibus præsentaneum asylum! Anteces-
 ses suis duntaxat coamicis, & nihil promiscuæ multitudini vo-
 runt interpretari, ego autem sublimis Aurigraphiæ Theore-
 ta omnibus hîc offeram, idque gratis: ex penitissimo quippe
 toris recessu, liberalissimè porricio hanc concisam *metricè* fe-
 gis *messè*m, frugumque mearum primitias Cleanthis ante cande-
 rum ablatas, & ab *Immortalibus Adeptis* prælo deputatas, quo non
 potuisse me præstantius aliquid aggredi, si pròinde quid dig-
 nis porrò scirem, totum omne in lucem darem, typisque evul-
 gadum communicarem;

Sed mea musa rudis, canimus, quas possumus, odas,

Quæ non docta strepit sæpè refecit avis.

Non

Non ego spumofum pelagus fulcabo carinâ ,
 Omnis in angusto flumine noſtra quies.
 Nam tener & parvus ſum, mente retuſus, & ortu ,
 Non, niſi quæ naſtus, dona *miſellus* habet.

Utimini interim pro auctario me ſuſcepto Commentore ,
 acta vobis conſiſtorii *Silentium*, factâque tota recenſeo, eorundem
 enim placita ſancta hoc *Sibyllinum* propalat delubrum. At qui jam
 ſatis ſemel ſupérque, in magna hac *anteludii* ſylva, provecti ſumus,
 receptui canendum, réſque ad umbilicum ducenda , vulgò dicitur,
ſucundi acti labores, nec malè Euripides, concludam ſi potero
 latinè, Argolicam enim hanc ſententiam nôſtis omnes; *Suavisſima*
laborum præteritorum memoria:

Hanc capropter *amœnam* nunc intremus *arenam*,
 Nemus grande ſalum, dabit *aurea laurea* vires,
 Ex nauici nihili *meandro* fit *salamandra*.

Ad ipſum eburneum Dearum ſolium penetremus, Penelopææque
Nymphæ procacitate, & neſtareis ſuaviis voluptuemur ; ipſiusque
 permiſſu ac annutu, ſopito dracone pervigili, *Aurea Mala* in ſtri-
 dis Hesperidum hortis decerpta congregiemus ; Tutiffimum
 erit vobis in hoc meo trifolio, herbâ, in qua non ſunt ſerpentes,
 abnoſtare, quæ enim avis adcò ſtolida, ut in cannis arundiniſque
 que vento agitatis, nullam umbram facientibus, nidulari mit-
 tatur quàm in Cedrorum Libani culminibus?

Cùm bene præcavit mater de tegmine pullis,
 Nititur algificum nullus adire nemus.

Sic ergo nunc appetit gloſſatus venuſtuſque campus, qui ſeu-
 ritate ſuâ pelliciet ignaviſſimum quemque, ut pedem inferat &
 nonnullas inibi trahat moras, *hic lilia libabo*, ſerta vobis contextam,
 & amaranthos legam, *hic eſt* etiam viridarium, ubi ad ſolem ar-
 cemini, *eſt* & umbraculum, ubi tutò obumbremini;

Cernite qui quærant viridissima prata juveni,
 Accipiat nullas torridus agger oves:
 Strata petant nunquam strepitantes aspera feles,
 Nullus ad austeram currat amator anum.

Eja igitur, *nausfragi filii artis deauratae*, agite, adeste animis, clamorem, quâ transformem fontinam reserare valeatis, porrigam; temerè accedite, fores Opis, & intima Galenæ de neacula dispeffulata connivent: jam scoparum lignis renuntiatur, & sub contrariarum aquilarum signis militatur; am magnò in stadio studio, Olympico inter agonistas ceramine curritur, ad brabium Aurei Velleris; jam ad corollam, ad chrysocollam athleticè intra septa dimicatur, pro aloreâ aureâ laureâ:

Atverò, ecquid opus fessis enerve tenendo
 Usque diu digitis graphium lassare? valete,
 Affectumque meum grato sub corde viete.

Strata & Prata

ELYSII.

1. i. e. Campi, ut enim *campus* à *capiendo* nomen obtinuit, quòd insignem animarum, seu rerum aliarum messè m facile *capiat*; ita & *pratum* à *parando*, quòd nimirum *paratum* sit ad capiendum fructum, in quo scilicet seculà duntaxat est opus, ad percipiendum illum.

2. i. e. Plenum & distentum auro &c. vide fusiùs infrà Monumenta Deiphobes, Glossemate septimo.

3. i. e. Media, multa, adulta &c. aliter & vulgariter *concupia*, propterea quòd omnes erè tunc *cubent*; vel *conticinium*, quòd *cumceta* tunc taceant: dicta autem mihi atque contracta videtur *Nox intempesta* ab intempesta, fortè quòd ea pars noctis *intempesta*, id est, inopportuna sit parvis rebus agendis.

4. i. e. Bona vox, seu rectiùs *proba vox*, quasi à delinquendo *prohibens*.

5. i. e. Perpetuæ, sempiternæ &c. Quemadmodum enim *sempiternus* compositum est ex *semper* & *æternus*, tanquam *æviternus*; sic quoque *perennis* ex *per* & *annus*, a *per* in *e*, quasi *per annos* omnes durans.

6. Hic est, Consolationem & subsidium afferentia, quia *salus* fumitur pro remedio, medela &c.

7. In quo scilicet à dracone pervigili asservatur Aureum Arietis Phryxèi Vellus; à *luce*, non certè per antiphrasim, quòd minimè *luceat*, ut vulgò creditum est, sed veriùs propter frequentia *lumina* sacrificiorum, quæ sunt noctu in *luce* hoc *Martis*, sic dicti, via *maribus* inibi præest litantibus; poëticè *Mavors*, quòd *magna veritas* &c.

8. i. e. Immortales, nardificantes, semper comitantes, &c. nam *umbra* corpus sequitur elimus nolimus, dicta quasi *imber*, quòd *umbræ* omnes sint *imbricæ*, seu *imbrifera*, id est, umidæ, fumidæ, &c.

9. Pensatione suâ dignissimum est, quid hîc & alibi *Orcus* prætendat, dictus (me videm scoliaste) non sanè ab *urgendo*, quia ad mortem nos *urget*, sed potiùs tanquam *fortis opacus*, quòd nimirum rerum omnium sit *orsus* & *ortus*.

10. i. e. Triumphalis, à verbo *oro*, *as*, quod est lætor, lætitiàmque vociferando, seu anendo demonstro, unde *oratio*, quæ minor est triumphus, quo videlicet in Capitolio *e oribus* sacrificabatur, ut in majore de *tauris*; Dicta sic quasi *ohatio*, ab interjectione scilicet gestientis *oh*: vel fortè rectiùs etymologizare possumus commentando, verum *oro* deductum esse à voce eorum, qui latus *orantis* stipant; illi namque *oo* gemitatum exhilarabundi solent acclamare, ex quo (interpositâ *v* consonante) verbum *oro*, rimâ brevi, resultâsse opinor.

11. Poëticè hîc pro cælo, quemadmodum & superiùs in Choro Philosophorum, dictus quasi *ὄλος λαμπρός*, id est, totus & undique *splendicans*, quia *clarum* usque habet *lumen*, nec ullis unquam nubibus infuscatur.

POSTPRINCIPIA,

Quomodo & quamobrem

HÆ

Magicarum Noctium Sortes Sibyllinæ signatæ sint
atque ablataæ.

§. I.

Commilitonum quidam meorum in studiis humanioribus,
jocis juvenilibus;

Plüs minùs ante decem Autumnos, si ritè recordor,
Sardoa festivo diffingens gaudia vultu,

Gratulabatur de fœlici mihi (ad patrium scilicet solum, curi philosophico Ubiorum in Academia peracto, Parentis è pedibus temporis paralyfi, uti apparebat, laborantis, invisendi ergo noviter reverso) adventu; & eccum, Nasutus ac loquaculus conpatriota hic, uno ægrè atque altero (nam erat adhuc in limine nostri gurgustioli) verbo integrè prolato, haud secus, ac si à magistratu, quod ego certò rebar, expressè missus, barbarie videlicet, prout conjicere erat, non mediocri excîtus, uncis in me naribus decachinnari, inque præsentia alius mei, ac ipsius utriusque conjunctissimi consodalis, phanaticæ instar sagæ, subsannanter ironicè concrepare, hoc penè tenore.

Vaha! putabamus certè, te adventurum fuisse in rhedâ quatuor equis, allaturumque urbiculæ nostræ minùs bene de præsentia provisâ (quam profectò, subtexebat fannio, reversionem tuam vel exoneratione tormentorum bellicorum non excepisse summo opere miror) aureas aliquas massas, perceptâ nimirum multitudine,

(Æmula quandoquidem fama repentè volat)

Quòd Chymico me studio abdidissem, hinc in idem propositum,
prehe-

inhenso ferreo quodam è pergula nostra assipondio, quo Paren-
 te promercalia & venalitia sua solebant eponderare, quantú for-
 tassis istud valeat, quantúmque in eo auri esse possit, ex me mi-
 strismicus logodædalus ille piscari; Talis quo quæstio vergeret
 probe subodorans, respondi nihil, non enim, censebam, me
 eis audire veritatem, qui fraudulentè interrogas: porrò ille
 multa ultrò citròque sic joculariter cæsa, *Tu habes*, inquit, ad
 internam quandam superbiam;

Ingentes animos angusto in corpore gestas,

È tu, eodem utens venabulo (mox ajebam ego) externam, ut
 ones fatis nôrunt; locutus sum ego Colonia Principibus, àc
 Otimatibus multis, quid tu, dicaculusve pater tuus sciat de
 ? adeò ut verbum verbo trudente, feroculi tandem isto ves-
 e ab invicem discèsserimus: Venit itaque non multis pòst die-
 s, fortassè duodeviginti, aut undeviginti, ut pariter cum con-
 iis (animi paulisper defrænandi, cordisque nonnihil ægritudi-
 decoquendæ causâ) decuriam seu tabernam quandam in-
 ssum, in sphæristerio (quo genere lusùs tunc insaniebam) ge-
 liter me recrearem; & ecce! cùm ludus (quod dici solet) fo-
 in optimo, cùmque à bynes vinique proterviâ incalentes, hi-
 iter comptarem, intrare alius quidam Megæra angvibus
 ognatus, jam antè similiter è condiscipulis meis unus, sed non
 in hominis, quàm ursi, aut beluæ omnium delirissimæ habens
 tigia.

Hic enim Achemon, plurimis sarcasmicè effutitis, ubi ludi næ-
 esset, ultimúsque pulsus convocaret (nam gladius erat, ser-
 nis diariam ad portam stationem) horrendum in modum ra-
 be, ringi, contumelias & ignominias, Cyclopicis carnifica-
 liúsque etiam immaniores, in me penitè consernatum, ma-
 go adstantium stupore, ne verbum quidem tunc, quod non
 aveti, in morem oviculæ, obrogantem (prudens enim,
 minabar híc, naucleri est, ventis sævientibus cursum non

prosequi, aut contrà obniti velle, sed velis corrugatis eorum
 lentia cedere, ut ne fortè discrimen quod adeat, Philosophi,
 reputabam vicissim, mundi hujus oceanum enavigans, hoc
 non velit nomine saltem talis esse, imitari debet, non resistere
 quam iniquis, & exurgentibus injuriarum turbinibus, aut vela
 tius constringere, & furorem contrahere, ne iracundiæ, aut
 dictæ tempestatibus compulsus, animæ naufragium incurrat)
 culari; obscœnam denique illuviem cornutorum verborum,
 scio num ex corde, utrùm ex cerebro truculentiore ejectare,
 inde ac si prodiisset è sentina putridissimorum tenebrionum,
 ut sic dicam (magis nihilominus, quàm à dicitariis ac improprie
 suis, absque ullâ ratione, tam enormiter evomit, & nullo, ne
 verecundiæ, neque honoris, respectu habito, quàm quàm ab hęc
 sta familia sua) verbero & trifurcifer hic vix erat dignus de
 ctu, in impensum utpote dispar priori: hic quippe (præter qu
 ingeniosus, & à suis esset instructissimus) Ephebus erat

(Si tamen hanc longè non mittat faucibus auram,
 Inque suo tacitè gaudeat assè sinu)

Non indoctus, imò verò tonsuratus & togatus, jamque, factis
 tiamenis, altari adauguratus, proinde etiam iterum pristinae a
 citiæ nostræ coagulo propediem invaluimus,

Et modò qui falsi lenivimus ora sodales.

Palpo inquam tunc bis ita humaniter ab ambobus illis meis
 triotis percussus, steteram nihilominus primo imperterritus,
 rumque percussus, alterius verò triscurræ scommatis adeò tot
 iracundiâ & attonitione (quæ tamen successu temporis, quo
 nia, ut verè adagiatur, intermoriuntur ac obliterantur,

Quidquid sol oriens novit, quidquidque reclusis;

Quidquid vel veniens, fugiènsve per æquora purgat

Oceanus, cursu festino corripit ætas,

Ex parte remittere atque defrigescere cœperat) derigui & ira
 bui, ut continenter trepidè inclamarem;

Heu! quæ nunc tellus, heu quæ nunc unca spelunca,
 Aut quæ nunc supportabunt me cærula lævum!
 Profugere à me istos rabulas, *justissime vindex*,
 Perpetuóque jube Stygios habitare caminos.

§. 2.

Xinde cùm inter haud paucos, vel viros alioquin doctrinâ
 conspicuos, iterum, nescio quo parrhesiæ fremore, consimi-
 penumerò orifulgetra eructari audisse me non dememine-
 ac quidem exuberantiùs multò, & præterea Amstelodami,
 dini, alibique quodam fortuitò semel tempore, libellum quen-
 in abstrusioris illos philosophiæ Consultos Chymistas indi-
 biter invehentem, atque vix ipsâ lucis usurâ dignos adopi-
 em, offendisse me recordem; sensi subitò soporatam illam
 nam meam passionem (quæ jam inter proficiscendum huc il-
 d tempusculum deferbuerat) contra bovinatores istos, ju-
 que maniam adversùs Auræ nostræ veritatis vituperones,
 nam refricatam & resuscitatam, ita recanduissè, cum primo
 erum dicto depalmare, libratúmque confestim pugnum, ad
 rivas omnes edentandas, in eorum ora impingere decerne-
 Eatenus inquam redintegratam, recruduissè & resæviissè,
 ox mox propemodum optarem, pleros istos diabolos fundi-
 s bolitos atque illuminos, sique legum aut virium indulgen-
 à cuisset, eccere! maniculis hisce meis jam jam extirpâssè, ex-
 polò capita elingvâssè, correpto è sacco meo cultro excere-
 tiam, extinxem; &, casu quo unicum totum illud insultato-
 subsannatorúmque sedimen collum habuissè, ipse uno scissu
 niversum obtutum obruncâssè, perjugulâssè:

Sed quia vana est unius, & sine viribus ira;
 Difficile ac durum est, unum compefcere multos:
 Quam faciunt parvi levis est vindicta lacerti;

et verba in ventum, vocésque incassùm ferebam taliter foemi-
 arlo, lingvisque anilibus ista garrulando,

(Hæc quid Sisyphiis demens successibus optem ?
 Quæ non ulla mihi dátque dabitque dies)

Existi mavi efflagitandos, obsecrandos, inquietandos clarere, ore, re, quoquo modo, qui obliterare, obnuntiare, annihilare carinatorum istorum ac oblividi coetus tanta talitra, talilas, si vellent, possent, seu Præsentés adhuc, seu jam Silentes ipsos,

Quilibet urgendi Videntes atque Quientes,
 Mente minus sanâ partes prorumpar in omnes,
 Unde animum pœnis ultricibus ungere possim.

At utribi primodùm querimonias has meas protestarer? quos turbarem? apud quos præortam hanc causam peragere penes populûmne & plebellam? ast ea sermonibus hâc fure re sic lima est, quâ plerique *Chymiam* (cujus nihilofecius cialem exortemque prærogativam etiam cum lacte lactentibus quasi imbibere oporteret) planè nolint, vel vix non ex nomine, aut si sic, alumnos ejus parcè pane Phœbóque congnos putent. Num apud vos, ô Docti & Doctores, Cathedrii & tricones? sed plurimis vestrum (scolasticis illis sexcentibus inutilibus battologiis & paralogismis usque irretitis) ne vacatibus quidem semel ad umbram venit, Orthomagiam nedum manâ sapientiæ, & omnis profundæ ac abstrusæ lituraturæ rothecium, verùm etiam esse metropolim, id est, quarumque artium mirabiliûmque omnium officinam; ut quæ jam dum sapientes illas, & plerarumque disciplinarum ac artum inventrices altricisque Athenas, primam inquit universitatem Universi, honorificè efflorescere fecerat.

At verò, quoti, qui hæc videant, sunt? descivit, heu! nimis descivit sæculum hocce nostrum ferreum ab aureo illo sæculo, atque ita quidem descivit, ut integræ artes simplicisque scientiæ centones & stolones degenerârint; elephante excreto, colatur; luxatis lumbis, de asini Apulei umbrâ passim disceptantur.

Ai quo ævo antè, perspicaciora ingenia disquisitione rerum reconditarum & excellentissimarum doctrinæ secretioris, mysteriorumque naturalium, quibus subditis suis universis, tum sagi, tum præcipue diebus fuerunt præsidio, defetiscebantur sedulissimâ; præcipue autem ætas moderna siculneas litium phantasias, insaniasque inutiles, quibus quæstiosa illa, pensiorque Veterum Philomagi injuriâ exinanita est, excolit & expolit: Antegenitalium Senus Sophorum Musas illas nobiliores cretâ notabat, harumque gratiâ impensissimis sese molestiarum nimbis, quatenus illis potiti patriamque redderent famosorem, objecere; nostrâ verò temeritate, ne modò Artis hujuscè irrisio ac tortuositas increbrescit, quæ erum & violentia atque abhorrentia in tam frugiferam bacca, culmenque mysticorum debacchatur. Amatores ergo tantum ipsos? Reges, Principes, ac Optimates adirem? hodie hunc, tantum istum, perendie alium, ordinè demùm humilis homuncio quis omnes?

Auderésne satis tali pudibundule fronte

Use sub obtutu Regis *Ocella* loqui?

Vah opus immensum performidabile *parvo*,

Herculeásque ipsas grandius ante manus!

Unitè oblatratores, stupendorumque thesaurarii oppressores,
 volum omnifarium mysteriorum melle fluentem, per fillos
 cacula adeopere dentata, ludificárint, exhibárint?

Impunè ergo in me jactaverit ille cavillas? |

Hic fannas? impunè lacefferit ore Lycèum?

Salibus aut satyris Orchestræ sive tricones?

Scriptus & obliquo famosus felle libellus?

Non ita, non ita, quæ rabiosè lingua locuta est,

Blasphemæ rabie lingvæ lædetur eadem.

Impellendos igitur & procandos putavi ac probavi Philomagos
 oros Lethen habitantes, lessibus, lacrymis, lamentis, litamentis,
 iamentis, quaquà tandem possem commodissimè, ut operantes
 indum philomathas ipsi jam Indigites informet, imbuant,

obsignatis oraculis, prophetiis, phantasiis (etiam extraordinaria
& inexpectato sanè more, sed propter inopinas quoque inau-
tásque injurias) ad eos ex Opaco emandatis, casu quo fortè di-
tantes homotechni (philosophis æthere nostro non amplius uti-
tibus episcopantibus, ad rem Magiarchæ Hermetis insummam,
adversus omnium tantorum tamque egregiorum virorum
convitiatores, scientiarum illi Basilissæ Spagiriæ, tam parum Bi-
licè, per tam truculenta minimèque Basilica codicillaria labi-
insultantes) vel nunc pariter tum demùm inauguratò enutari
triumphare queant: Atque sic in progeniculationem cernuus,
certum adhuc obtestabar Numen,

Ordior has *telas*, vos Dii sentite *querelas*,
Crura mei *fletûs*, jura meique *metûs*,
Et post mille *jocôs*, astra beate *rogos*,
Millèque post *faces*, Orce capeflè *preces*.

§. 3.

ITa sic incipiebam ego jam incubare Jovi, admallare, profu-
dere vota, Elysiocolas quiritatibus, ejulatióibusque densis def-
gare, plausus & planctus subdii noctúque ad Majores nostros
parturire, ad Platones, ad Bacones, ad Gebros, Rales, Rosari-
Avicennas, & peræquè ad Morienum, sagacissimum jam om-
nium superiorum horum patronum; Ad avicularum geminarum exhibi-
torem Seniore, Zadith filium Hamuëlis, eheu! quondam totum
in Arte hac, si qui ex ipsis forsan, aut (quod maluissem) con-
corderiter unà omnes dignarentur respectare suos, veritati (quam
vi tam sanctè tenebant) jam usque & usque lubricæ Absentes as-
stere,

At, tu, ô *clemens Phisarcha!* animæque beatæ
Ætheris orarum, quæso miserescite nostri,
Et justas audite preces, aurésque benignas
Præbetote mihi, sic vos, sic ambio votis:

Criminis huc ultrix, huc huc Rhamnusia tangas,
 Nunc, ò Summe tona per totum Stator Olympum,
 Intèndisce manus, vindictæ spicula parato,
 Nimbofisq̃ue pluas super omnem nubibus orbem,
 Hæc factura dies, nullus quod supprime: unquam,
Desecrabo Deos, & cuncta furore glabrabo.

Telares ego istos ita fatigabam, nihilque propius factum est,
 ad hanc hæresin supremò delabâssem,

Ergo ego si *Superos* nequeo vos flectere lessu,

Ferales furias ad mea vota traham:

Ni fiam precibus compos, furiabo *Vedios*,

Pristina *falcigeri* vincla levabo *Senis*;

Immiscebo diem nocti, fulcimine rupto

Fulgidus infernis flabitur axis aquis.

Vel si nondum magna satis fulgetra putentur

Sedibus Elysiis, voce ciebo *Styga*,

Atque chaos cæcum, tetræ caliginis *Umbras*,

Acticolas *Erebi*, *Tartareæque* specûs.

est, extremum tentabo vadum, unosquoslibet prorsus depre-
 or & sollicitabo, quicumque aliquando nostræ Magiæ, re, opere,
 scriptis, suffragati sunt,

Ægyptios, *Græcos*, *Arabes*, *Chaldæos*, *Latinos*,

Lombardos, *Boëmos*, *Slavos*, *Borossos*, *Polonos*,

Germanos, *Gallos*, *Italos*, *Hispanos*, & *Anglos*:

Omnem *omnino* gentem, omnémque *omnino* loquelam,

Quo me cunque feret, spes, iracundia, mœror,

Huc errore vehar, committam fluctibus alvum,

Mens ubi cæcultat, supremum est fidere casu,

Antè mihi, *antè* oculi langvescent morte myôpes,

Córque prius voto vacuum spirabit amoris,

Quàm fuero iustam nactus pro crimine pœnam,

Cunctorúmque fidem postremâ comprecser horâ.

Ufqueadeò videlicet arbitrabar prodeffe & expedire Minorib
hanc Themifta femel palam prodere, atque è medio exploforu
(modò tamen unquam integrè eft, denfiffimis immerfa nubibu
tot votis cooptatam lucem vifura) detondere:

Vix ita quæftus eram, feriebat jam atria clangor,
Audierant lamenta *Magi*, fecúmque volutant,
Diverfis animis ftantes, quo talia digna
Supplicio, quæque in tales vindicta maneret;
Candida fufpenfis tandem fententiã fedit.

S. 4.

HAs inquam & fic *inferias faciebam* ego, cùm repentinè indo
miscere cœpi, nullã tamen mandragorã, aut potiunculã fon
nificã prælibatã, & manfvetior me, quàm solebat, lethargus corr
puit, cujufmodi penè dilaffos, & maximopere triftabundos in
porare confvevit;

Nam jam vefper erat, penitúsque micamine merfo,
Demperat alatis jam juga Phœbus equis.

Et illuni cuncta caligine opacabantur, teſquísque & vicis threno
umbræ viciflitudo interminabatur, armenta cum jumentis ſtri
bant, equi paſſim & juvenci, quos perpéſſi ſudores, blandã qui
te, gratóque ſopore permutare anhelabant, atque adempta av
bus vox, torrentibus rhonchus, vento tuſſedo, frondibus floribú
que colorum luxus erat;

Túmque diu curis animum mordacibus uſtus,
Labimur in ſomnos, vix toto corde quiêram,
Cernimus en *miras* alludere protinus Umbras,
Subluſtres oculis, ſtrepitantes tempora circum;
Paulatim molitur cœlum, & redit oceano lux,
Hora venit, vitreã quã primùm terra pruina
Candicat, ac tectæ cantillant fronde volúces.

Estertui, & ocelli sanè mei ita lemâ obsepti erant, ut ægerrimè
 vlere possem, nec fatis, quâ ambage actus, scio; salebrosâ & in-
 citâ collium, aspretorúmque barbarie circumventus eram, ac
 ferat is somnus equidem diutinus, & (uti apparebat) medium me
 quasi vivum mortuúmque interæquilibrans; redditúsque sum,
 beneficio dulcis illius exigui temporis mortis, tantillò hilarior,
 & spe meliorum longè ditior; mihi enim tunc (quantum per
 mentem memini)

Visus eram *pullâ* recubans Hermetis in *umbra*,

Quâ fluit *æterni* vena *liquoris* aquæ,

Illum inquam locum, per viam mirabilem, esse deductus &
 transportatus, quem poëtæ ac prophetæ pingunt finguntque Ely-
 sium:

Elysius visus foelix transmissus ad oras,

Ciò animæ piorum, & vel maximè Mystrarum, post corporei vin-
 cii solutionem, per viam Jaspideam dictam deveniunt, quâ Abo-
 riines nostri incessère, nam *hæc* illis est iter,

Hæc via scintillans, sublustri nocte relecta,

Innumeris nitido cœlo rutilissima stellis,

Sapphirina cluet, fat cognita frondibus ipsis,

Manibus hæc iter est felicitatis ad arva palati,

Secretúmque thronum, noctúque diúque piorum

Succensis Genitúm facibus celebrantur hypæthra;

Hic siquidem *locus* est, quem, si des jura poësi,

Haud timeam sedes Divúm dixisse Senatús.

In corporéne, utrúm extra corpus, ambigo, *Deus novit*, sive in-
 scanium illud fuerit, sive reciprocatio rerum vera, *miserè* cum
lavis luctabar,

Mira vagabantur passim per compita spectra,

Somnia cessârunt, si dicere *somnia* possim;

Culos neque feciùs eò meos versus *lucidum* illum *mundum* con-
 tentem, memini (ni somnium adhuc) grâsse me,

Ah gratante tibi persolvò pectore justa,
 Altissime arbiter, & Unversipotens Deus! qui non respuisti a-
 ribus vota cordis mei, quòd ego indignus, priusquam oppetan
 videre dignor interangelos pernices, fautoresque fideles, qui a
 Elysiarcham, & ejusdem patritios perferant fletus, quastusque
 meos, ac indidem referant adjumenti, solamentique copian
 si qua fortè spes, adjutoriúmve superfit, seu ludibria ista plusqua
Momica diluendi, seu (quod malo, & precari ferè soleo) ipsos of-
 res, obtrectatoresque penitiùs pudefaciendi,

O Pater, ô rerum Princeps, ô maxime noctis
 Arbiter, umbrarúmque *comes*! cui noster anhelat
 Spiritus, unversis quo portus & ordia *dantur*,
 Nascendique vices alternâ sorte *novantur*;
 Qui tenebris, lucique suas præscribis habenas,
 Et vitam cum morte tenes, terrámque gubernas:
 Materies quoniam quidquid progignit ubique,
 Quidquid ubique creat, te proritante, vigescit,
 Debemúrque tibi, seu concedamus in auram,
 Luridulo vultu seu desolemus eandem.

S. 5.

HÆc ita super exobsecrandum, primo quidem obtutu, nequ
 longam adeò viam emenso, cùm ecce cominissimè, nubiv
 gæ instar turris, ante oculos oboritur ipsissimum Indigitum no
 strorum commoraculum, regificâ fabricâ, atque ornatâ elegant
 exstructissimum; continuò autem, inter raviendum, pendulus pro
 micat torris, & patulicant valvarum pondera, conspicórque quo
 vis secessus, penetralia omnia: atqui, ô bonum Numen!

Summa Deum pietas, cujus carissima cœlo
 Rara prophanatas inspectant lumina terras!

Quantus ibi micatus, nictatus, nutatus, & promiscua Amyclæitæ
 Pythagoræitas, ac Harpocratæitas!

Percussus modicum nihilominus accelerabam,
 Ipsa sed ut veni velaria versus averni,
 Visa mihi morsæ delugubris Artis imago,
 Ningida, diradians, totóque gravissima vultu,
 Aurigerâ *nigros* Vertumnans fronte *colores*,
 Cæsarie pictâ, pavique adstare figurâ,
 Et loquier permista metu, spe pistaque fari;
 Ulterius tentare nefas, instare negatum:
 Huc etenim tantum usque licet, mortale faceffas,
 Est aliqua prodire tenus, ne gry datur ultra.

orro autem visui illic secundo tale obscœnabat ostentum, cui
 nullum (ne adumbratiliter quidem) à quopiam ullorum mon-
 stricidarum descriptum portentum exæquare queo: namque ca-
 put habebat septangulare, recalvum, broncum, carie scabiéque
 cesum ac exustum, incurvum, urvum, acuminatum, alumina-
 tum; Vultus ad umbilicum usque decidebat, munitus mento,
 ptuiffemus ungulas vitulinas superdecutere. Nasus erat resimus,
 quilinus, uncinatus, proboscidis instar elephantis. Os bucculentum,
 rorsum, obliquum, distortum, viperinum. Dentes aprini, pro-
 ninentes, prælongi, sicut stipites illi dealbatitii; quibus lintea,
 quando albescunt insolando, solemus sinuare. Oculi Cyclopici,
 cini. Aures onagrinx, pendulæ, obsurdæ. Collum coactum,
 occyginum, picis instar olorinum. Barba, bætica, hircina, pedalis,

Squalida, linaris, fetosis sentibus, senta.

lares recurvæ, virosæ, accipitrinx, spirantes mephitim, halan-
 ts asphaltum, odorantes Amsanctum. Facies variosa, cadaverosa,
 rrucofa, planè Æsopica, Therisitica, Marcolphica, sphærica in
 morem venatici canis; Cutis cariosa, scabra; Corpus denique
 tum horricome, feminece, crenis, compaginéque crassâ, ac ca-
 llis Crocodilinis sylvestre:

Monstrum, barbutum, hircosum, pexum, paricidum.

Et

Et viden? aspectu dum palor, pérque fenestras
Rure sub aperto, secretim torqueo visum;

Ex voto jam tum juxtà aciem conjicere mihi visus sum, in una,
inter multas omnium istorum Fugillatorum, vicinam umbram
spectabilem, toto vultu ac cultu nimiequàm notabilem, antèque
reliquas urbaniozem;

Quarum, quæ mihi conspectu vicinior, una
Visa loqui; proh! carpe pedes, quin ponè secutor
Te lateri desige meo, quid flebile terris
Obtigit? aut noxæ passus? quòd plurima volvas
Anxius? audacter nostris committe querelas
Auribus, hæc rebus, stipulor, votisque medelam
Allatura dies, *almum* tibi largiar *Orcum*,
Omnia condisces in quo mysteria mundi;
Hæc responsa canit; dextro stupefactus inescor
Omne, fortunæque gradu prælagia sensi:

Deitatis enim scrupulum, moxque reverentiam mihi incutieb,
omne quidem tibiale, laxum; peronatos pedes humaniter humis
suspendebat; mundâ ac oblongâ corrugatâ canusinâ corpus ce-
velabatur, & colligati crines hinc latam atque lævigatam frons
planitiem, illinc detectas aurículas & scapulas oculatas cum co-
lo seminudas obumbrabant veriùs, quàm inumbrabant; adeo-
que sic canusinata, baxeata, petasata, sculponeata, corrigiat,
repræsentabat peregrinum, succinctum; accinctum, jam eno-
procinctu, ac velut instructum. itare & reditare, libellare meum
postulatum in se suscipere, pérque depictam viam Smaragdina
ad Elysiocolas illos Adeptos eodem defungi; Rogo te verò,
debar ego interrogare, indica mihi sodes semel, cujatis, deè
quâ *domo*, aut *tribu* es tu, supernas, infernâsne? & eccum,
tiam inter sciscitandum; continuo

Qui pede, Mercurium, pennato transit abyssos,

(S probè audivi & rememoror) cætera errantium ac oberrantium
 cætera Umbrarum vocabat.

§. 6.

Uti Cerdoo nomini quia Gentilium auguria & vaticinia vim
 sermocinandi rectèque loquendi vindicant, ut qui primus
 veras enarrasset: Unde Athenis jam olim in quadam porticu,
 ubi inter cætera Deorum templa, etiam gymnasium, quod Mer-
 curii nuncupabant, fuit, is enim, artibus à se inventis, summo stu-
 dio alios imbuisse traditur, ut ad posteros propagarentur, & non
 ad Inferos tantùm mortuorum animas deducere, ac Charonti
 transferendas offerre, sed & imò maximè inter Superos versari,
 vivumque interpres esse;

Fertur Atlantiades magni Jovis atque Deorum
 Nuncius, augustusque *sacrae gymnastæ palæstræ*,
 Commune infernis, superisque existere Numen;
 Qui fas obtineat solus per limen utrumque,
 Cunctaque consummet gemino commercia mundo;
 Ipse pias *latas* animas traducit ad *oras*,
 Auratque levem constringit vimine turbam,
 Principibus coeli, cæci que acceptus averni:
 Ipse parens, cultusque lyræ sobrinus Atlantis,
 Chironomo quidquid perdoctus condere furto,
 Rusticulos gestus hominum sermone revulsit;
 Ipso informatore cato, vasroque magistro,
 Nobilis Amphion Thebæ conditor urbis,
 Hircanas potuit tigrès, comitésque lænas
 Ducere cum sylvis, celeres rivósque morari,
 Et mulcere chely custodem Ditis acerræ,
 Ejus ut armarent, centeni bregma colubri,
 Teter & ore putor, tabum, saniésque mearet,
 Intègra cum rigidis inflectens montibus arva,
 Aoniâque lyrâ scopulos lapidésque focillans,
 Dimovit resonâ vastas testudine cautes.

Utrum itaque cæterò scirem, eum viandi minimè insuetum:

Namque nec Alcides tantum telluris obivit,
 Emensus patuli gressibus Orbis iter:
 Hesperidum quamvis decerpserit Aurea mala,
 Et Diomedis equos, Geryonisque boves.
 Nec juga pampineis qui victor flectit habenis,
 De varo Nisæ vertice tigras agens;

Ac facilem seriis ponderosis adstipulari (ex ejus scilicet jam c-
 dum ad Ægyptios legum literarumque missione). Atque præ-
 rea nomen ipsum, inter faustissima gentilitatis omina, & quæ
 licentiam exitum promittunt, supputandum esse annotarent
 clesiæ Doctores (æquè quæ faustum reputatur in omnes, qui sed
 nundinas, negotiationes & contractus convertunt, quàm quæ
 nebrarchæ diabolo, ejusque satellitibus prorsus ingratum; N-
 hujus nominis die, qui quartus extitit à creatione mundi, fuit
 Deus duo luminaria magna, *luminare* majus, quod præesset di-
 & *luminare* minus, quod præesset nocti stellisque; propterea præ-
 perrimum, & optimi ominis statui posse autumabam ego; quo ill-
 luna, stellæ, producta dicuntur, quæ totius gaudii lætitiæque, t-
 metallorum & lapidum, quàm fructuum sunt exordia) credidi-
 lum Tryphonem opportunissimum fore, negotiorum hujus *sar-*
æptæque Artis adeopere collutulata, ad *Patronos* illos *Ambros*
 paraclerum. Non quidem clam me erat, omnilingvem illum
tricum Merlinum, toto solis ambitu celeberrimum, potissimè
 illa sua nupera in Undiqueopacum Orbem peregrinatione, fel-
 que ex eodem reditu, alteram in eadem Acherusia Ditis rega
 profectionem meditari:

Nam pede pernici quas non iit ille cavernas?

Et erat mediusfidius vir ille maxime gloriosus ac curiosus, dignus
 plurimis planè parasangis, qui inter Romuli trecentos celeres
 numeretur, coramque Laribus stet; Verum enimverò quia Mr-
 linum illum, propter monstrificam & semimonychicam corporis
 sui compagem, non ita satis fortassis Druidæ nostri norant, atque
 in-

super homines graves & industrii parum laudarent, quòd lep-
 iculus, nimiooperéque Plautinus, etiam in rebus seriis ut plurimum
 s, miniméque idoneum istum (cui de tantis, támque momento-
 s fides haberetur) juxtà illiscum judicarem ego, renui ejus co-
 ram implorare, alium melioris fiducia, notiorisque religionis
 cogitans, Atheniensium instar, qui res magnas à stulticulo inven-
 ts, non ab ipso promulgari, sed ab Aristide meritò voluerunt.

Et oblustrabatur istic ante oculos Apuleius ille Madaurensis,
 opus *Magica* nostræ *Mimicaque* Artis, vir curacissimus, & cui à
 disciplina, quam Athenis addidit ac professus, Platonici cogno-
 ten inditum est, cui tutò certè tabellæ meæ ad Silentes Umbras
 as, & ediversò Umbrarum ad me Mortalem subdelegari possent,
 omini in jure videlicet versatissimo, suisque semper, & publicæ
 militati fidelissimo, studioso, & in negotiis pertractandis, vel arca-
 is, cum primis exercitatissimo, ut qui (Carthagini priùs pueritiâ
 mbutâ studiis, ac Athenis juventute) postea Romam se contu-
 ubi propter singularem prudentiam, & judicium peracre, ho-
 res summos sine repulsâ est adeptus, quem item monumenta
 riptorum ipsiusmet manûs testantur, reversionis suæ ex Undi-
 ceumbroso Mundo signa dare posse evidentissima, ideóque si-
 lriter hunc, ob vitæ integritatem specialémque sanctimoniam,
 provinciâ Africâ, ad sacerdotium evectum fuisse subscribit san-
 ctis Augustinus; Sed quia haud satis sciebam, an is etiam omni-
 sodalitis Eudæmonum istorum à dextris foret insertus, fortas-
 s denuntiatus abs Rhadamantho,

Tendere lævorsum proscriptum versùs acervum;

Incipue propter abominabilem illam nefandissimámque, quâ in
 vita graviter insimulatus, maculam; nigrarum nimirum artium,
 cubus sibi & Pudentillam uxorem viduam in amorem sui pellex-
 et, & proprium privignum suum Pontianum è medio sustulisset;
 rnecessarium verò erat, in ipsas Mardonii nostri manus, aculea-
 trum lingvarum tabellas tradi, & res meæ moram longam non

patiebantur, etiam ab hoc internuncio, alioquin dignissimo & hic
facilè aptissimo, defeci.

S. 7.

Hic ergo cùm diu instuperem, imòque corde indolerem, &
spiritus longos traherem, crebriùsque repeterem illud, *quis
hic ibit nobis?*

Ecquid agam? tentabo suppetientur Erynnês?

Ultricésve manus in mea membra feram?

Vifus est mihi Mercurius ille jam dictus dextram suapte sponte
præsentare, tam mei, Themidósque sacræ intantum deauthoræ
commiseratione, quàm fugillatorum invisorùmque istorum re-
liatione; Quandoquidem itaque is adeò liberaliter ac ultronis
operam offerebat, & titulum tam boni ominis præsefererat,

(Utpote portensum quo nil foelicius unquam,

Nec quidquam suppar reputatum, sive secundum)

Ac, in quo totius rei cardo vertitur, jam jam ad eos, qui se
stinârant, renandi instare tempus inquebat, pluribus longi-
quùm quæsitis, cum appronatione, & obsequio quanto potui mi-
mo, delegavi illi sycophantias istas & satyristarum fannas, &
Adeptorum Coryphæum curriculò transportandas,

Defer nunc igitur sic hæc, & nuncius ito

Philomago Summo, illi mea probra, cavilla,

Oraque perpeffi virus narrare memento;

Sueclamato tantummodo (præut reminiscor) commendatio
verbo, ad Hermetem inquam Trismosynum, propterea primi-
paliter, quòd mysticâ quâdam pronitate, ac fato (ut sic dica-
corripiar, ad Archilynagogum illum observandum, expecta-
que ab ipso effectum iri enixiùs, quæ lito, citò credo, & spero;

Ibis ad *Elyfos* properanter epistola campos,

Has perlata vius, isticquæ retrådita, cuncti

Cum turbante Chori statim relinère stupore:

Nutabunt quoniam mentes persapè fricantes,

Unde, & quid venias ignari, quidque subumbret,
 Quòd sibi *mortali* proventent *Orbe* tabellæ:
 Mordacis sedenim tu conscia, pandâque caussæ,
 Singula patritiè primò de more serenans,
 Pòst tua denarrans contenta exordinè, fulvo
 Aulâ in medio filo figère tuenda.

radidi, inquam, ita ergo Mercurio totum apographium & sar-
 nulam satyricorum sillorum ad Præteritos homotechnos tem-
 prissimè perferendam, *inanem* illam quidem mole, verùm rerum
 pondere *inmanem*, non quòd rerer (de quòrundam iudicio)

Haud ullos Lemures, & subterranea regna,

Lingentùm Lethen hominum Manésque vagantes,

Minimè gentium, sunt enim isti, sanè sunt, & esse ipsos certus
 sum supernè instructus, sed ut vel hoc zelo meo tanto, tamque
 anxio injuriæ obsistendi, justitiæque assistendi, magis magisque
 miserescerent & succurrerent; *Dii conantibus favorabiles*,

Pressatur timidos, *fortes fortuna veretur*.

Ecce barbarè quidem videbar omnia tradestinâsse, cùm ut meliùs
 speret Protosophus dentata illa acidarum lingvarum convitia, to-
 que eadem Senatui legerentur, isto idiomate, quo Aurea Ma-
 gica maximè militat, tum & ut pari simul manu clamarent omnes,
 quid huc inprimis opus fiat, & conclusa, seu placita sua singula,
 Philomagi illi Majores ad Philomagos Minores, mortui ad mor-
 tales, itidem nunc transcribere Romanè ne gravarentur, quamprimum
 Æthalides meus, auxiliarius administratoriùsque illè spiri-
 tus, propter eos, qui quæsierunt verba utilia, & conscripserunt
 sermones rectissimos, ac veritate plenissimos, reditum tentaret,
 illo fortunatarum Insularum palladio, in Orbem nostrum, per
 imitam Sapphirinam, quâ consuevère nuncii istiusmodi codicil-
 lorum itare & reditare. Sannæ igitur, oscitationes ac *sales*, obli-
 vionum istorum incilatorum, in filios Sapientiæ erant *tales*.

Prototypon jactorum nasorum, cum libellis Magiomastigum professoribus ejus sycophantiarum & subfannantium.

§. 8.

A Uripetæ, Auriperdæ Alchymistæ, Carboniteri, Caminico, in valle Veneris Artem se suam nactos jactant, unde minimum saltem, quod sciunt, cæterorum, constructio Lapidis chrysopœi est; solo contactu omnia instar Midæ in aurum transfamant, fulvas circumgerunt fodinas fermento indeficienti pagabiles, sed ventrinæ; nam totam suam substantiam tabificat, abs re, hiante semper ore, cum Tantalo

Tantalicos hortos, & poma fugacia captant;
 Fraus est atque jocus depictus pluribus umbris,
 Arcta nimis præbent olidæ convivia Capræ;
 Cornibus horum *unus* taurum retinere videtur;
Alter mulgere, & cribrum supponere *ternus*,
 Quidquid habebat opum, quidquid mercedis, ubi omne
 Verterat in fumum & cineres, non herculè miror,
 Ajebat, siqui peragunt malè, cum sit *hiulcâ*,
 Nil pejus *Stygidâ*, nil Arte malignius *istâ*;
 Expendisce semel, nunquid pulcherrima visu?
 O sanctos synetos! quibus hæc arcana patecant:
 Hem rem ridiculam, Cato, præcrasléque jocosam,
 Auribus & condignam splene, tuoque cachinno!
 Quidquid agas, depinge *Cato* carbone *Catullum*,
 Deprendi modò Solisequum de nocte popellum;
Murva Midæ, scimus, prodibant quælibet offæ,
 Obstreperæ sedenim hæc vespæ plerumque cicadis,
 Est quibus in solo mammonâ caussa salutis,
 Quælibet in merdam transmutant ventris oletum,

colore quidem, uti apparet, semper eodem, at odore valdè diverso,

Præclaros sanè parasitastros medicinæ,

Omni perpetuò pede eundem induentes calceum!

Hanc quis Japetides, quis amabò prodidit Artem,

Unde nova ingressus nequam experientia cepit?

utinam mihi eveniant ea, quæ sunt inter Sicyonem atque Corinthum! nihilofecius est hæc una quorumvis vox, hoc unà cunctis *crepitant & strepitant*, hectas has omnes omnino oscitant,

Mordicus hæc illis natura est omnibus una;

et quotquot sunt, facularii, holophantæ, adulteratores; nemo namque prodit testaturus, nisi vulpes, nemo qui non idem etque relaturus, quòd hæc curia nimirum suis tantum veræ sapientiæ alumnis pateat, reliquis autem singulis clausa sit, Attici profectò Elufina, absque rivali amasci!

Frivola scilicet existunt & inania solùm

Somnia, non quodcunque putamus, id evenit omne,

quis enim nescit? universis istis thrafonibus ad triarios, *restimpe rem redire*, singulos Isthmum perfodere, fluctuare, ac circumferri quovis vento; &, experientiâ docente, omnes naufragos, maledici, fastidiri, ejici, proscribi, *caudaque publicè trahi*, realitate metamorphoseos metallorum ab ipsis ita distante,

Sicuti flamma mari differt, & sidera terrâ.

§. 9.

Alatrones, Bardocuculliferi Banausistæ, Nudipodices, Nudgigeruli, Marsupicidæ, Numicifores, miscellaneis suis fuscisque tincturis & holpotrullis lucrum immensum inesse, utque falsò cum fastu asseverant, prodigiosis contendentes viribus pollere metallica et mineralia corpora, ex iis arte se suâ suspirarâ (Aquila enim non captat muscas) effingere Magolithum, seu

seu Pulvisculum illum Aurificum, cujus projectu, omnia infera metalla ocyssimè in aurum perfectissimum purissimumque commigrent; delensifica sanè ac defricata dicta! sed palæpapa papyrus, ut facilè vulpes pyrum comest!

Illius in pelagus tantillula mica soluta,
Integer *argento* si vivo Nereus iret,
Amplivagum totum mare vertere posset in aurum;

O cornu Castalium, anilésque liras, nugas & curas pueriles! istud incredibile, etiamsi mihi proconcionetur Caro; vah gulones, lacones! hem hyperbolem, hyperbolis herclè poëtarum omni hyperboliorem!

O operas hominum stultas, ô falsa cerèbra!
Quòd cuivis Crœsi pollicentur opes;
Sed quantum fatuis mendaces flantibus umbras
Fallacis *Lapidis dilapidatur* opum!

C Ampivagi Ciniflones Chymistæ, Fumivendi, Fuciflones, Fuliginivori, in aqua hærent, & in aëre piscantur, per cælum jaculantur, æternòsque cum Prisciano ac Ælio animi ætus perferunt, per dii enim & per noctes occupantur ac delassantur, *ab asino lanam, Atlas cælum*, quatenus scilicet sciant, qui sint apud inferos *triones*, atqui miserè singuli falluntur & fallunt, falluntur, fatuantur, proh hofannam!

Non mihi mille licèt sint oraque, millèque lingvæ,
Omnes illorum potero distingvere gerras,
O pater Omnipotens! ita me custodiat Argus:

Hinc sunt mystici illi Theomagi, fratresque *Rosacæ crucis*? quid canis ac balneo? qualem porrò theomagiam excolant hi, qui montes montibus agglomerant. ut te ex Olympo deturbent? quibus quæsò scitentur *mysteria*, qui *ferias* veriùs vestigant! oleum a del camino,

Quales vos estis socii, stat morio testis,
 Scit meus intonsus genitor, rudis omnibus horis,
 Paucillis frustis & pultis alumnus ofellæ,
 Cujus haræ fitis *Mystæ*, qualétque *Theistæ*.

DEblaterones, Defraudatores, Dædalistæ, scurræ, strativoli, sufflones, solis suis discursibus bullatis & loquutuleis, Croeso ipsi sunt ditiores, re ipsâ autem Iro pauperiores, aurifodinas Indis omnes habent domi, cum tamen vel eorum quilibet animam opemodum cogatur præ paupertate divendere, atque ita nihil libentes, quovis Liberide glabriores sunt, extremam enim verò opiam & calamitatem deplorandam, sed ô fraudes, præstigiâsque potiùs intolerabiles!

Optat equus stivam, piger optat ephippia taurus,
 Quam scit quisque lubens, sodes, exerceat artem.

DRones, Æruscatores, Epicuristæ, Deambulones, Decoctores, Delinitores, induunt Charetem, agunt Antigonum Macedonum regem, dictum *Dosonem*, hoc est, *daturum*, eò quòd perpetuò prologi isti, verbis solummodo dogmatibusque ampullosis, equas thessalicas, ac *aureos montes* promittant, & in veritate, *mira de lenide fumo*: nam titulo tenus tantummodo sunt speciosi, pyxides pecunæ, & equi imbelles bene phalerati, hic Rhodus, hic saltus,

Detrito tandem cum votis tempore vitæ,
 Vanida consumptisque suis in flamina nummis,
 Istud adinveni veri, *scio nil, habeo nil*.

Umivenduli, Focicolæ, Furnistæ, Lirilogi, Legirupæ, Loculifecæ, Pygmæorum Acrothinia Colossa adaptantes, inutili ac simili labore defatigantur, de quibus non infacètè insanire possunt,

Quæruntil difficiles habere nugas,
 Nam stultus labor est ineptiarum.

Capra nondum semel peperit, cùm illis hœdus omnino luda in testis, vah Azanæa mala! hem ut ignicanes, curvipedes, periculique Platonis confragum ac asperum iter tenent! quàm sit omnis illorum infructuosa vigilandi vita! ut nullum movene certo præcipitii periculo pedem!

GErrones, Gloriatōres, Gryphosphistæ, stultiloqui, studi-gæ, sulphuripotæ, omnis tersioris locutionis ignari, doctriâ clarere se venditant tam excellenti & egregiâ, ut in minimo tunc quidem (suo suâsu) cedere teneantur Veteribus, Mysticis Thomagos, tametsi vel nunquam viderint, ad eò exactè callent, t, quamvis ignominiosi idiotæ, asini, sues, picæ, & epocæ, cum e-eritis tamen Minervis, Lusciniis, ac cygnis, certare & decerre illos non dispudeat: tot enim methodos, tot indies mirabuna, tot denique dogmatizant nova, inaudita, inusitata, antiquitatem ipsam (cujus custodes se volunt vocari) ut obscurare videantur, Reconditoris, elegantiorisquæ notæ authores (vix ubi verbum aut alterum citra hallucinationem Romanè sciant sonare) non e-ctos examussim statim intelligunt; à solo archinugista Paraceo, præstigiatore, impostore, agyrta, jatrælepte, plicaturarum principè, ænigmatum artifice, *poli solique* odio, edocti;

Carmine si *prurit* Bavius, non Mevius *urit*,
Sponsi Penelopes nebulones, Alcinoique.

Helleborosi Heterodidascali Hermistæ, Gannitores, Gra-ctores, Gesticulatores, diffracta, quæ Cosmarcha illos constringebat, cathenâ, singuli se ad lautum Orbis latus receperunt, ut homines, mille strophis & artificiis, argento suo attondeat; horum plerâquæ pars *horas messes*, lacque gallinaceum, seu *equum Seianum* possident; ast gallos excacando de arena funiculos recunt, seu calvum vellunt, Lapidemquæ Sapientium odorant, desipientium perpetuò offendunt. Insequuntur hos vulgari, qui braccas & bursam, ut cribrum, discuneatas habent. Alii uo-

rs suas, filios, focos, filias ac aras, jucundâque patriæ defertâ-
rnt arva sapientiæ ob otium.

Nonnemines etiam quasi voluntariè pauperes sunt, quòd nul-
li aliquid accipere possint, vel quòd nemo eis quidquam dare
vilit *plurimi* item origine Comites, Barones, & Hercès, qui, quò
talibus clariores, eò quoque semper scientiores: nec desunt,
ci Saraceni, qui Judæi cluunt baptizati, abaptizatis utcunque
rsfutiores, qui videlicet per Kabalam didicerunt, Mercurium
ultifariò mortificare, redivificare, irredivificare, similitérq; om-
ra aconita millemodè præparare, ut ad omnes morbos, & infir-
ritas numero accidentias conducant; linguam Hebraicam artium
canium primordia, & impensa secretissimâque rerum publica-
m reservare mysteria, séque eventurorum prænotitie afflatis
arguunt: frequenter suos recitant Rabbinos, Talmud, nablúm-
ie Nabolohu cum sacello Salomonis, hinc nihil minùs futura,
iam præterita ac præsentia loqui valent; hem scopas dissolu-
ts, mentésque Abderiticas!

Sunt denique, qui religiones solemnizant, cucullos monachales
rtant, nudipedésque oppidantes, eremitam, hypocrisi celatâ,
nsulant, quibus Deus velut parvulis secreta sua revelavit, Oves
lbitu, at actu vulpes, hem panagæas Dianas! vah ulmitribas
sbrostrariósque! nunquando verò vespera forsan illorum scep-
torum, lychnobiorumque Laronum, è flamma cibum peten-
tam, tandem semel adveniet? quorum princeps archialchymista
codæmon est, antistitor noctis, qui semper per fumos nider;
chibeanus enim tantummodo cum beanis desáltat, cascus ca-
bat calcam;

Pocula fer tecum, si vis accumbere mecum,

Pingve coronati caput opsonabor afelli,

Quod comedent compti Phlegethontis Ditis alumni.

Mplanatores, Iactatores, Icaristæ, Ollisequi, Otii vestigæ, Orbi-
perduæ, eodem gruentes gypso quosvis inficiunt.

Omnibus idem habitus, longi impexique capilli,
 Atque hodie solùm propter bellaria pexi,
 Est pastoris hic hirti filius, ille bubulci.

Nunquam plures in manu habent, quàm unicam, chirothecas, fliculus utcunque ab uno ægriter latere dependet, quem statim non, uti mos, quando domo egrediuntur, admovent, sed perquam jam aliquot stadia spatiiati sunt, continuò interim super vericandum, ungues arrodunt, in se ipsis sibilantes, bombilantes, Lapidicinantes, ô blaces ac Phæaces, phanaticósque homines! Visuntur porrò hujusmodi sæpiculè *aurifossores*, inquam *auriproflutiores*, subuculâ retro, insigniter tyrio colore tinctili, ad sesqui legè ulnam, extra braccam pendente;

Ni credas, tibi non juro, quia vidimus istud,
 Sic tamen interdum statuo contingere posse.

K Alones, Kepphi, Kabalistsæ, Ludiones, latebricolæ, lirivoduli, pennis pavonis conspicui, corniculæ plumis alienis, diculæ, jugeratim gregatimque volant, ut grues, suatim vorant, ut fues, ritu simiarum, petulcis & insulsis motibus, saltibúscorusticulis, vitulantur, gesticulantur: canum etiam instar, ipso curo, omnem postem permingunt, & angulum permerdant, bliprofectò Diogenis Cynici imitatores, ô mores ovilli, ô Arcades, vah mimos, scombro!

Hem Samii mores, ô res, ô pectora *mora*!
 Tunc ego vectabor phalerato sæpè caballo,
 Quotidièque traham genialem nectare vitam,
 Res pulchra, ànne futura diebus congrua Regum?
 Quòlibet aurisonâ proficisci posse crumenâ,
 Fingere nunc Crœsum, nunc dementirier Irum,
 Formosâmque subinde sinu tractare corinnam?
 Sed dolor, in tecto vos omnes Artis habere,
 Ejusdémque domi non ullas esse columbas;
 Est asinus testis, quales vos Arcades estis,

Concludo, quia sum petulanti splene Cachinno,

Si cum similibus institoribus forio in sporta.

§. II.

HEm aculeatarum lingvarum plaustra ! vah titulos famosos,
falsos ac falsos, proh sycphantias, & micterismis, & sarcas-
tis, totâque rabiendi lasciviâ, bibestias, tribarbaras!

Litoribus conclusa vagis *audite* profunda,
Has, quocunque recessistis Dii, *haurite* cavillas:
Audite inferni, *audite* Umbræ, *audite* charybdes,
Nóxque, gravis phlegethontæis & nubibus atris,
Vocibus auscultato meis, verbisque vacato;

Equis enim, syncerus Philomagicæ veritatis Scholastes, istos non
ejurgitet obstrigillatores? non hæc sibi sugillamina immanif-
sio probro ducat? ejusmodi pasquillos ac cavillos ad certamen
non provocet? cujus inquam hæc profundum penitissimo animo
vlnus non infligant joca? non possum, equidem non potero,
non clarigare, sive paludamentum & chirothecam (ut dicitur)
non mittere, inque campum cum illis effrontibus conscissoribus
descendere;

Nescit iniusta semel generosa quiescere virtus,
Ne gry justa quidem causa timere potest:
Ibo, ibo, staboque feris ego solus in armis,
Ensibus & mediis fossile bregma dabo.

De quis itaque, inauguratâ me solùm palæstrâ animosum esse, exi-
met,

Duntaxatque domi, galli de more, crepacem,

Igo, etiam inermus, istos incitatores, omnium orbicolùm
sile extimus, in suo ipsorum æquore exoptulo, secumque
Tullianâ, aut Ovidianâ, inquam in veteri, reconditave
philosophorum planitie conflictari, nequidquam extimesco

solus ; sed verò super flagitiosis pipulis , & rhonchis illis , quibus me , doctrinæque clientes arroserunt (cùm aliud nil præstare possint) parum erunt habituri responsi ; hæc namque nihil , nihil delibet *veritatis vestem* dirarant , hæc Orchestrarios , virósque graves profus dedecent , quos nimirum menti , seu sententiæ se oblectantes , demonstrationum itu obsequitare oportet , non b-tientium pomariarum ritu acclamare , aut furientium rictu canu allatrare ; Quapropter , ut ne insultatio tanta transeat irretalia , calamomachus fiam , fislipedémque prehendam in eos , quos nã depuduit , nos naslis conscindere modò , cæterùm & eos , e-rúmque lacerare lacernam , quorum totum consistit molimen , circa reconditam hujus Artis verimoniam eruendam : ipsis Præsentibus obgrunnire nemo visus est , jam incilantur Absentes : Macti igitur , *palestæ strenuissimi* , insurgite remis , contrastemus , ne caculæ isti protervi , syllabo adaucti , si non jure , saltem injuriã , festivissimas filias , pariter cum earum matribus festis , c-univiris mœstis , devenustare pergant ;

Parvas ecce manus armatis offero turmis ,
 Ira dabit vires Herois ad Hectoris oras :
Ad simplex Hermetis *(pus* , summoque labores ,
 Planitiem de more ducis primanus inibo ,
 Audaces primúque gradus in pulvere ponam ;
 Debet enim talis generosus Promachus esse ,
 Córque ejus , nudã qui nempe volutus arenã
 Excubat , atque ¹⁶³ omni fortunam provocat horã ;
 Ultimus & primus stragémque aciésque ciere ,
Primus inire manus , *imus* deponere Martem .

Equidem hoc insectari gestio , cùmque Orthomagix tutari causam cœperim , utrãque sum digladiatorum manu , lævã quidem illographos istos profligatorum , dextrã verò artistas ejus ad rã clarãque semitam perductorum ,

Nunc igitur standum ventis, quærendus & hostis,
Continuòque novis arma gerenda viris.

§. 12.

Udacissima arborum Amygdalus, ut quæ, ob ipsos brumæ vix elapsæ oculos, possessionem veris velut arripiens, protrudit flores suos, nihil verita inclementiam temporis, & quando abores reliquæque plantæ, aëris asperitates ac injurias pertimescentes, colores suos providè inclusos tenent, illa ceu nihilùm solita de periculis, sed metum omnem dedignata, gemmas suas kat & profert flores; Hoc est, hoc, ad quod se gnavum principum componere decet, ut videlicet sit *primus* & *imus*, qui contemptis sudoribus, proculcatisque omnibus incommodis, necessitatibus clientum occurrat, ardui namque facinoris Auspex, amygdalorum æmulus, non apum imitator esse debet; Cæterùm, ad imitatores illos lepidè redexcachinnandos, nihil oportunius unquam allegari posse puto fabulâ istâ, cujus narratio perceptu lud infaceta, hanc sic ergo obiter hîc, & velut sub cursu collectam, quæsò dispicite semel;

Antiquorum autographum est, evocatas in prælium à Sirenitibus Hippocrenides, de cantandi suavitate ut contenderent, contenderunt utrimque, & triumphârunt canore Camœnæ, exque primas Sirenibus detraxerunt, è quibus sibi corollas fecerunt, in victoriæ signum, inquit commenti testes; omnia hæc contecti sunt Veteres, quò innotificarent, quidquid Thamyrides, quidquid falsæ fallacisque Sirenæ; adversus Aonium disertum choron, vel invidiosâ pennâ scripserunt, vel æmulâ lingvâ effutierunt, inclytorum doctorumque virorum amplissimas virtutes ac peclara facinora ut obscurarent, id in eorum gloriam cedere majorem; coronarique eos ad pompam pennis, quibus obfuscan-tes sigillatores sperabant, qui detegunt plurimum, illustrémque reddunt, quem detrahere & obcæcare volunt, honorem; sciunt enim hominum hæc monstra nihil operis egregii eximive, quod

non

non fecerint ipsi, ferre posse. O ut scitè, utque politè adhe-
ponam vobis in icone, adeo acerbâ & malignâ indole homines, dmi
Phœbum delineo nive nubèque densâ ac obscurâ circumquaque
obductum, quæ novercaliter invidiæ & ingratiæ, conantur cor-
gere illius pulchritudinem, & radiorum splendorem tenebris in-
volvere! hoc adscripto versiculo.:

De cano, luteisque locis quos ipse levavi?

Illustre pol tam obliquorum convitiatorum hieroglyphica
Ardentium radiorum suorum calore sol, luminum pater, ab
mili loco, in cœli sublimem regionem, adducit densos terræ a-
pores, qui ubi in obscuras versi sunt nubes, eatenus inverecu-
de ingrati sunt erga suum benefactorem, quatenus omnem ejus il-
l-gorem tentent obscurare, ita ut eidem ipsimet vapores, quæ
terræ infimo loco sursum evexit, graves illi molestias cieat,
Quàm festivû & vivum exemplum Axiomaticorû ingratorum &
Magiomastigum! quos cùm doctissima magistra, Dominâq; art
Alchymia, è pulvere terræ, atque inscitæ conditione abjecti-
mâ, solidæ sapientiæ suæ scintillis, sublimes egit, adversus il-
meriguntur, luminibus ejus obstruunt, filiósque illius maledictis
incessunt, & beneficia, quæ habent ab eâdem, ad despectum
illius, felle recompenfant.

De Minervâ, ex Jovis capite citra matrem proficiente, prali-
cant, quia penes Tritonem exorta sit amnem, eaque propter tri-
togenia appellata (nam trito Bœoti caput vocant) quòd scilicet
temporibus Ogygii regis, A^o. 2189, ad lacum Tritonis, ex quo tri-
ton erumpit rivus, Vestali primùm habitu apparuerit; sapientiæ
non immeritò idcirco dicta Dea, quòd de cerebro, ubi sapientiæ lo-
cus, nata: hujus quoque natalitia Rhodi (quæ insula lata sic à rife-
tis) aurea pluvia condecoravit, ut in memoriâ hominum pen-
naret, quando in hanc lucem edita fuit: Quoniam in puber-
triumpho, seu festo, putà Regis coronatione, celebratione, aut re-
giâ hæredis generatione, aurea aliquando numismata jactantur
in

n vulgum, velut tmolia irroratio; sic ergo in Palladis exortu adem contigit, est enim Minerva sapientia sive Philomagia, quæ anitatem dextrâ, divitiâsque sinistrâ gestat, mortaliûmque saluti & incommodis consulit, huic perhibetur Perseus saxificum Melusæ caput (serpentinis, vipereis que capillis horrendum) adduxe, quo ipsa pro umbone usa est in Ægide, contra hostes suos inculos, malignos que populos; & reverâ sapientia, utpote Magochnia, quæ ipsamet sophia, blasphemos illos Minervomastiges ruidos reddit, & sensus intellectus que expertes, per illud ipsum, x quo Chrysaor emissus est, (qui Geryonis, aliâs dicti tricorpois, parens fuit) hoc est, cruorem Gorgoneum lapidificantem, qui nil aliud significat, atque Lapidis pharmacum Philosophici.

§. 13.

PUlchrum adhuc idemque delicatum quid, sed nec minus curiosum, in hanc rem, si libet, expatiemur nonnihilum, observavi sæpius, idque ingenti admiratione dignum esse reor; quod mirum tempore nocturno, quantò luna lucidiorem clarioremue se ostentat, tantò econtrâ canes, elatiore voce & rumore, in lam oculorum aciem detorquentes, oblatrent, cujus rei deliberandus rationem investigans, reperi tandem, nullam me posse ppositiorem excogitare illâ, si dixero, canes inspicientes lunam ernere in eâ, tanquam in resplendenti speculo, suam propriam imaginem, similitudinem ac figuram, indeque imaginarios illos, adesse ibidem alium canem similem sibi, atque ob id bauari, ut crebrò consveverunt canes, quando alios vident.

Inspiciunt de nocte canes, ceu specla, Dianam;
 Dúmque canem cernunt alium se rentur inesse,
 Et baubant, frustra que latrant, vox irrita ventis,
 Surda que Luna suos cursus absolvere pergit.

Eorum oblatratione nihilum præpedita, ulterius omnino

progreditur, pernici suo motu defungens, haud dissimiliter quæ augustioris sapientiæ advocatis accidere solet, sic inquam malitia Thymelariorum clamat latratque adversus Magiosophos, quos etiam exoculassere vellent; rabies sanè brutalis, cholericæque tartaræ, sed ô odia cælo exosa & diabolo congenita! Mirabile fortassis quibusdam bene videbitur, quam ob causam rutila olim dedicabatur Minervæ, at præter alias vel illa præcipua (meo quidem arbitrato) potest assignari, quòd noctuam perquantur volatilia, si interdum aliquando comparuerit ideo, quia ipsa habet claros, candidos, lucidosque oculos, quos alia volatilia videntur ei velle exculpere; sic omnino Orbis intervellere videntur sapientiam, honorem, ac reputationem Philomagorum.

Polemopates in suis præceptionibus, quibus disciplinæ militaris studiosos informant, strategum, victoriæ cupidum, jubet eatenus semper ordinare stratiam, ut ne ex adverso solis pugnet;

Namque ajunt, *visum faciem sol eripit ante;*

Et ob id nunquam adversus illius micatus dimicandum, ut per se positè profectò hoc cadit in eos, quorum animos odium & æmulationis Spagirici Solis totos invasit & occupavit! hi invidi gloriæ incredibiliùmque mysteriorum ejus, perpetuam Alchymiam oblivione sepelire, & è memoriâ hominum exauthorare voluerunt, at non attenderunt cæci & amentes doctorum præceptum cosmographorum: non enim adverso solummodo sole præliari cœpère, verùm etiam mirabilium omnium naturæ myropolium, Hyperionemque ipsum bello laceßere, utpotè Jovem ipsum de sede dejicere, hinc perfacile est divinare, hos in conflictu, viam usque inconsultam aggredi sunt ausi, appetituros,

Nam rutilus *visum faciem sol eripit ante:*

Sic noster Titan, lucidâque illa humanæ mentis fax Physicocymia, illos derisores, pro blasphemix suæ merito, occæcat, rutilantibusque profundæ sapientiæ suæ radiis, visum illorum hebet;

amitaverunt quidem unà omnes adversus hanc, dicteria & ex-
probra horribilia illi, ejúsq; filiis obrudentes ;

Nec tamen annorum serie, clamore, nec ore,
Æternum potuère hoc abolere decus.

li scilicet, nihili pendentes has falsas falsasque calumnias, con-
nuò progrediuntur ulterius, profundiores indies veritatis suæ
diòs emittentes, apparéntque hoc pacto scandulario similes, in
stigio turris sedenti, qui, licèt ad infernos cæteros collatus,
erulum imagnet, nihilosecius, ob situm sublimiorem, emi-
tens prospicit, quàm illi, accuratiúsque decernit objecta. Bu-
llicitarunt insuper plurimi, dicendo nimirum, eos virtute Sum-
mani adjutos, sua præstare, quemadmodum Rabbini, à diebus Chri-
sti, subinde nova machinati sunt mendacia, quibus cæci popelli-
mos magis magisq; adhuc collutulent, interim tamen nun-
quam deficiet David progenies, *frustrà Herculi*, tribus videli-
cèt laborantium & indagantium in Alchymiâ, nullo unquam tem-
pore cessabit, quamdiu etiam astra mundum illustrabunt :

Nitimur Hermetis frustrà jugulare volúces,
Oblangvent, sed eæ non moriuntur aves.

t planè intereant, arbos quidem, concedatur, è radice Plato-
tis prognata, cum ramis succidetur, radix nihilominus ipsa pullu-
ns usque regerminabit. Utputà ergo Dux Dulichius, cùm Si-
num scopulos perlegeret, earúmque cantús illicia pertimesce-
t, malo se voluit alligari, ne modulaminis dulcedine tentus &
fascinatus, illarum ad saxa navis impelleretur, sicque allisâ, nau-
garetur : ita similiter prudens quisque sapientiæ æmulus atque
nator hoc imitari discat, mare nempe introitús Artis hujus post-
quam conscendit,

Et pelago jam dulce malum, volucrèsque puellas
antillantes audit, exhibitatores puto, Acheloiades astutissi-
mas,

mas, periculosissimas, malignissimas, mox Argùs nostræ arbori obnectat, ne fugillatoriorum labiorum carmine seductus & cantus, caligantium catalogum incurrat, inque inscitix præcipitium delapsus, sortis suæ navim confringat. Contra hanc nunc effrontem effrænemque perditissimi sæculi malitiam, *Mares Magici, & privæ, divinaque Artis acerrimi Patroni*, quæ re, quæ calamo, nullas non movebo machinas, nullos non torquebo arietes atque jacula, quibus ego pumilio, licet viribus ac ingenio imparem ne & sentiam & concedam, zelum tamen, alacremque animum non potui non intermittere, faxint superi, voti compos fiam, si mihi verò assecutus necne, alii judicanto, mihi satis erit, operam revâsse, ut, in commune bonum, aliquem laboris mei teruncium cefarem.

Tinctus ergo lacrymis, tacitòque risu exiliens, mœrens ac gaudibundus; bono, non satis hilari tamen animo, fui illo tempore, quo hæc composui, & tristitia quidem mihi nascebatur, recordatione crassæ illius cæcitatæ, cæcæque popularis allucinationi, quæ utpote, referatricem illam arcanorum naturæ, usque adeò indignis sputis cloacat, nec non inter vilissima & abjectissima Cæcis exercitia, Heliconigenam hanc Artem, propudiosissimâ calculatione supputat: Nefandam profectò odibilium hominum pelletiam! Frontem autem totam undique latè exporrigebar, dum humanitatem facilitatè que Mercurii mei expendebar, quæ tanta est, ut, præ vehementi suo erga me (creaturam subrepticam & plumbeam) amore, pauculo se sinat interplacari, tamen si de nihilo indignissimè, istis bovinatoribus sit catamidiatus, contemptuque publicè habitus: charitatem enim verò, quam nunquam certè satis deprædicâsse sufficiam!

At precis interea nostræ redeamus ad aram,
Ut *tacti* properent ad mea vota *Dii*.

§. 14.

go ergo, ad calcem libelluli literarii, commodum mihi arbitrar
 bar subscripsisse sic: Dignetur quæso tua scientifica majestas,
 Ex Trismegiste, ista legere, ejusmodi semel sæpius atque com-
 pries, acclibus delimitare oculis, ac ex ungue, religiosè que
 imare, & cum consociis aliis, in sacratori illo augustali, jam
 a falsis, meditatio cogitare, ad inventionem citare, arma ad-
 turare, ac demùm decretorum calidorum summam, non scri-
 um ego, sed hujus fidelissimi Alipedis vivâ voce, Philomagis aleæ
 amnunc dubiæ, nominis exercitiique tui professoribus, trans-
 amittere, properè præproperè properrimè:

Has ubi verborum resonas, mentis que rigavi
 Basia, confestim caussam Cyllenius Ales
 Cepit, & ingressus turbatis atria plumis,

susque tradidisse maximâ fiduciâ mordaces illas incilatorum,
 o diabolorum, ciconias, in ipsas secundissimi Archimagi ma-
 s, porrectas sine mora legisse Augustissimus ille Propontifex,
 (porésque prodigè geminasse, secors stetit, nunc huc, nunc
 calidic lumina vibrasse,

Indomitæ mentis rabido flagrasse furore,
 Horrillum nullumque modum servasse minarum,

quidem iterum & iterum, totiesque insolitum circumspec-
 esse, crucibusque crebris & ingentibus, faciem consignasse; imò
 s, corò consternatus animo, vultu oréque expalescens, horrore
 m delictet verborum, potius telorum cornutorum, quæ nefaria
 ia tartarea spuma eructarat, nedum

Obstupuisse, cutique comæ, & faux faucibus hæse;

Verùm etiam, uti votis ardebam, cæteris Capitibus causæ coa-
 nicis communicasse, Angelum suum Pennipedem quantocyus
 em cerâ amandasse, ad me renare mandasse,

Mænalius statim Volucer parere statutis,
 Flare moras, jam jamque locis omnino meâsse,
 His nisi Præfectus revocâset vocibus illum :
 Heus, quorsum? de more tuo, mi fide minister,
 Pergis inalatus, nec corrigiatus, ineptas,
 Siftito, nam nobis excultus nuntius ibis.
 Dixerat, extemploque pedes talaribus artit ,
 Terrea quæ supra, quæ trans Acheloia tempe,
 Aëre suspensum celebri cum flamine librant :
 Indè comas ligat, & petaso contemperat astra ;
 Tum prendit digitis virgam, soteria somni
 Cogere, vel rursus quâ nolle, negotia nostræ
 Tollere quâ fortis, vel quâ detrudere disco,
 Quâ fissus fulcare Notos, tranarêque nubes,
 Lurida quâ torvi Ditis succedere stagna,
 Quaque vadis Erebi Stygios educere Manes,
 Et simul extinctas animare suëverat umbras :
 Taliter accinctus tenues gyrâsse per auras,
 Improperêque celer promptis delabier alis,
 Et raptim per inane suos carpissê volatus,
 Nubila prolixo prius articulando rotatu.

Circulûmque abs tunc cominûs diris auspiciis conciiisê, in-
 quatâ ac clanculariâ illâ Silentûm caveâ, cocceis velis clavifue
 aureis ampullanti, ubi ille cum manibus suis cereis amplenisa-
 genis (instar Phaëthontis, stellicante vertice, adque pedes le-
 ganti formâ geniis, tanquam Regibus cœlici chori, colla-
 tis, sedens in delubro, in throno, qui longè superior Salomoni,
 claro & Heroico illo, cui par nihil, aut secundum vidit Orbis, ce-
 re) fuit conspicandus,

Totus & argento contactus, totus & auro:
 Quot fuerant Mystæ, tot rebar adesse Dynastas ;
 Coccineis stabant induti vestibus omnes,
 Omnes unimodis ornati tempora sertis,

Præter *Tris* crocino præfatum thure *Megistum*
 Auratis olidis squalentem pellibus armos.

§. 15.

Mirabilium sæculi sui secretarii historiographi, Juliani Cæsaris terroris terræ, triumphum descripturi, nesciunt quâ vertrum granditate, quâ sententiarum gravitate, venere ac venâ, eundem effabrissimè elocuturi sint: Quotusquisque enim non pendio miretur, Induperatorem hunc victoriis spoliisque ceberem folio triumphali (quod quadraginta ducebant elephantum) vectum, ingentique sic cum pompâ, plausu ac plebis gavisu, Romano Capitolio exceptum? & Aurelianum, cujus currum tuorum vice trahebant cervi? tum Antonium, qui substratis, laetisque variis gentibus, carpento infedit, cui bis gemini adhibiti Leones? Domitianum item, qui non traditur bijugâ, quadrjugâ, sejugâve lecticâ, sed humeris hominum fuisse intro-

Atqui non minùs hîc conniti videor, in magnificentiâ Magi-
 chi nostri, ejusdemque fastuosissimis nycteliis exprimendis, qui
 non istic in sellâ solari magnificabatur, vilibus armentis percele-
 latus, mortali plebeculâ stipante, aut populari demùm applausu
 undecoratus, quinimò Gargaricis Immortalium Geniorum my-
 ridibus, & formicosâ Philomagorum multitudine, omnique thy-
 minorum aromatum, ac pretiositatum genere affluens, sympho-
 nicâ inenarrabili, in spiritali illa regione, personabatur; Hem
 phoria, proh pompa, ô infande triumphè! ignoro sanè, quo-
 m hunc optimo perstringam stylo: si totus Mundus papyrus
 ret, omnes arbores pennæ, omnésque aquæ atramentum, longè
 non sufficeret, ad præstandam prodendamque loci istius majesta-
 tem, mihi siquidem illum adhuc videre videor, orbibus stella-
 rum ritu scintillantibus, cæsarie ut cerâ, lenibus vestimentis,
 ematidis instar Ægyptiæ, nigricantibus, & zonâ, de citimo Chy-
 cicoque auro, renes accinctum, adamantibus velut infulâ fascia-
 tum, characteremque hunc insignibus incisum gestantem. MA-

GUS MAGORUM & PHILOSOPHUS PHILOSOPHAN-
TUM.

Ponè plurimæ stabant bacchæ, aureis cunctæ lemniscis cor m-
biatæ, Archimandritam specioso suo choro circumdantes, dufi-
simam inentionem ex musicâ supellectile, fidiúmque deliis
minurientes, & miræ agilitatis tripudium ac artificium, scenâ u-
tâ demuffatâ, exhibentes: transfilio hic odorum suffimenta, ni-
bus infulatus ille Elyfiarcha nardificabat, totámque, quâ ibat, ir-
cumfecûs viam imbuebat, ascendisse me autem isthinc in on-
clavium superius commemini, vidifféque peristromatis Mur-
tis contabulatos parietes, & rigescentibus auro instratis rhi-
non inibi collucere,

Lætitiâ, ludisq; vias, plausiq; fragere.

Compendiariò, per omnia mihi fœlix apparebat, à gravitate, na-
ritate, granditate: quotus enim tantarum facetiarum honorem
non hiet? quis verò tam pompali celebritati, tam thymoficuri-
reisque tempe, non applaudat, non ambabus inquam palmis ago-
gratuletur?

Concessus peramœnus erat, re structilis omni;
Compita cum lustris gilvo fragrare virore,
Claudebat fluvios radiúmque Dianius ordo,
Et juga Carbuncli, sparsiq; per arva corusci
Penè suo stabant Adamantes lumine Phœbo.

§. 16.

INteribi obdormire ego altiùs solitò, securus semel curis m-
nibus, tam his, quàm aliis:

Post aliquod mea spectra videns, en gliscere fato,
Finitimòque die: nam jam vindicta patrata,
Jam rûde donatus, jam Sortes Artis Adeptus;
Auratæ pecudis potiuntur tergore Colchi,

Virginitas, quæ rupta, redit, redièréque regna:
 O æquos tandèmnè Deos, placidósque Quirites!
 Ah festum faustúmque diem! cane, talio parta est.

visus enim ad me remeâsse Caducifer concilii quidem illius latentissimi vindicias votivas valdè optatas crepans, ast nil tamen abens in cera, urbici de more pedarii, præter perbreve epistolum præsidiarium, literásve caducas; propterea præcipuè, quòd, agebat, in illo Præteritorum theatridio, rara traditio graphiæ, infrequentésque libelliones, sed & parcissimæ solent esse Abantium illorum ad Præsentes tabellæ, cùm parum consultum foret, multa de his chartis contexere, propter magnam frequentiam alegerhontæarum Potestatum, per quas itus reditúsque (si præntificerent ista, ut sunt acutæ & astutæ pervagantes omnes inferiores partes terræ) quoquo modo posset impediri, Maluit ideo Lynceus Trismosynúsque Præses omnia ore & verbis lecti Hermogeni dictari tabulario Mortali, ac per eum amatoris, filiísque *Artis*: Quapropter Scythalm Laconicam, sive schemmaticum rescriptum tantùm, idémque subitarium, & quasi tetralabicum, sed idipsum *aureis* notis (de *Aurè* & *Arte*) atque pergraphicè, ut à tanto Prophetâ exaratum, quatuor punctis causam tam tangens, Mercurius mihi commonstrare, recerare, coràm me prælegere visus est, hoc propè tenore.

LITERÆ LAUREATÆ,

five

RATÆ PRECES.

Hermes ex jam nunc immortalis, musæ Magicæque sedis auspicio, Propontifex Trismegistus, Philomago Mortali exercitii nominisq; salutaris propugnatori ac propagatori potissimo, salutem in eo, qui est vera & unica salus, sinúsque solus.

Non est, mi Plautine Philosophe, cur te ulterius, in hoc cæpto, vinceribus cursive sic magis laceres, maceres; respectavimus omnino animatum piuum zelum, illiusque instinctu votis te solvimus. Nos magionica hic septernò agimus inter tempe, benèque agitamus, te manet interordinium Cæcilianiani atque Merlini, quod duodenarium est abs conditoo meo, & ulvenis ad nos, applaudam tibi pro parte hac tua tanta coràm. Accepimus enim fideliter, per manum Mercurii Fecialis nostri, de illatis injuriis, lullotuos supplices; proinde quidquid hâc in re nobis confectum, responsa dicitur voce Diactoris instructissimi, tu modò dissemina & invulga, resolutio lani omnia,

Perge tuam sacris studiis depascere mentem,
Et semper modicus sis, humilísque mane.
Transilis Aonidas perstet tibi vita procanti,
Sic lenimen erit dura juventa seni.

Interim vide sis ut vivas jugiter viduùm virgineùmque: Datum ex meo immo Immortalium Adeptorum; idibus Majis, Orbe ab Adventu N. 1666.

1666.

S. 17.

Ensi ergo, è *prima* forticulæ complica, maximam Mercurii fidelitatem atque solertiam. Qui suæ pingendi promptitudinis ostentationem quâpiam in tabulâ vult facere pictor, quantum hoc studii, quantum vigiliæ vertit! quantâ inquam sedulitate curat, ut dextrâ doctâque manu quàm absolutissimè delineet connotam animo ideam! Ad eundem modum Circumpes meus, qualis quidam arte Parrhasiâ exactus, vehementer unicéque factebat, ut exhiberet præquam graphicè naturæ totius imaginem in culis injuriarum adeopere attaminatam.

Alterâ, præstitutum illum pro nunc & semper Caduceatorem eatorum hujus concilii Irreducum Magorum, certamque ipsi animationem conciliari, ne dubitarem, quæcunque etiam peregrina inspiraret, sive, utut juberet, quidquidque probaret vel reprobaret, Archimandritam cum Suffete cæterorum Infopitorum, vlendi sic eidem existere caussam.

Tertiâ, conclamatum fuisse dictis nostris Præteritis sive Adepdi, diplomate eos suo fanxisse, per fas pérque nefas velle, quàm certissimè, sub inscriptionibus scilicet vericanarum Prophetiarum, vel maximè tamen majestatem responsitantis Sibyllæ Cumæ, præconizari judicatorum suorum augustorum nobilitates, quæ eidem à me (ineptulo licèt, & nullis nec artium, nec literarum amuniculis suffulto) donari decernerent latinitate, quæ quolibet ægvæ idiomate sublatus spatiatur, & Solis utrâque domo peragatur.

Diversæque decem fortitæ scita Sibyllæ,
Absolvent vicibus metrica pensa sua:
Præcinet hæc Magiora clis, hæc tripode fata
Edet, & illa lyrâ fundet adæque melos.

quibus haut conjecturaliter est concludere, maximam illos dictis suis voluisse adhibitum iri credulitatem: haruspicinæ enim Sibyllinæ authentici augustissimique sunt argumenti & mo-

menti, de illarum diviniloquarum Prophetissarum (sic à sanctis gentium patribus nuncupatarum) pondere & autoritate e-
murmuratos sistam.

Quod modò proponam, est sanctum: nam magna Sacerdos
Hos mihi divino sustulit ore sonos.
Surgite, jam vobis folium cantabo Sibyllæ,
Ut mihi longæva est vaticinata Soror.

Quoad verò jus earundem agendi inter homines, feruntur e-
creduntur communiter fuisse inuictæ,

Quæcunvis foliis inscripsit carmina Virgo,
Hæc ignara viri, non tacto corpore, parxit.

Atqui, ut sit, illud certissimum, nulla oracula Sibyllinis præ-
pollere, quinimò prænuntiarum Sibyllarum libri tantâ aliquan-
do apud Romanum populum fuere fide & æstimatione; ut lo-
mulidæ omnes urbis suæ futuros eventus & fata, earum codicibus
contineri crederent.

Hinc ad avernales scopulos, & opaca Sibyllæ
Antra, rogaturæ tendebant undique gentes.

Tantâ inquam jam olim apud Romanos fuisse veneratione, ut
custodes illorum nobilissimos viros civilibus omnibus undè &
munis exemptos deputarint: Rem nullam, ne sacra quidem
Romani tam diligenter, quàm Sibyllina oracula custodiunt; præ-
inde & Duumviratus à Tarquinio traditur institutus, solis irpi-
ciendis chartis propheticis delegatus, adeò ut rhapsodarum si-
byllarum aphorismis maxima fides debeat. Adde quòd patrum
probenitur autoritate plurimorum *Patrum*, qui de Sibyllis arce-
bæis, ut veris vatibus loquuntur, easque in testimonium veri-
fidei citant; & *Ecclesiæ*, quæ in officio defunctorum pro marti-
bus istas faticanas Prophetissas allegat; orans,

Dies iræ, dies illa, Solvet sæculum in favilla,
 Teste David cum Sibyllâ.

It, quod reliquum adhuc præcellit omne, prædicant non pauci, que notissimæ sanctimonix viri, quia Paulus Apostolus commo- nisset suos ad lectionem Sibyllinorum voluminum, in recondi- tora quædam sacrx scripturæ loca, quod testimonium si indu- ctum esset, nihil sanè ulterius, pro Sibyllarum authoritate ac- te, desiderari posset aut deberet: Apud Romanos tanta religio- nis vis fuit, ut quidam Imperatores etiam se ipsos Diis immor- talibus, capite velato, verbis certis, pro Republicâ devoverent, nemadmodum multa talia ex Sibyllinis vaticinationibus, multa ex haruspicum responsis commemorare habeo, quibus ea confir- mantur, quæ dubia utique nemini debent esse, quin Prophetissa- rum effata plurimum præpossint.

Dictum porrò, neque vacanter, præcipuè verò, sub epigraphe *Sibyllæ Cumanæ*, voluisse Præteritos illos placitorum suorum uti- tates venditari, eò quod melopœa Prophetis hæc (prout clan- dulum interpretabatur memoriæ meæ Evandrus, quamvis tamen iàs quoque non ignorarem, idem & graves Scriptores minimè mememinisse) heri & nudius tertius semel traditur obtulisse Tar- quinio Superbo (septimo & ultimo Romanorum Regi à moribus a cognominato) fastos novem, totos de Arte hæc, emendos ve- rò trecentorum pretio Philippeorum, qui aurea erant numisma- ingentis valoris: Rege autem ob excessivum pretium emptio- nem recusante, illa sub manu coram eo tres ex illis concrema- vit, pro reliquis quidem sex eandem adhuc abs Rege pecuniam pro- poscit, sed illo morosius emptionem respuente, & illam velut eliram irridente, tres præterea alios extemplò combussit,

(Aurea sex nostræ sacrx mysteria sortis
 Alta Sibyllinæ fata cremavit opis)

propter tres tandem residuos eandem auri quantitatem à Rege ostulans; ille denique admiratus valdè, pariterq; judicans, in illis

codicibus res magni momenti ac ponderis debere esse consecratas, totam, quam illa petierat, exactionem, mox ei consignari iussit, librosque in Capitolio religiosissimè asservari, & de rebus cubiis, à quindecimviris, velut oracula consuli. Horum jam librorum combustorum, non combustorum, argumentum ab Adeptis is Præteritis suo Volucripedi Mystagogo quoque fuisse instructum mihi lege satyrâ suggerere, jurèque exaugurario dictare.

Quarta & ultima, condescendisse in hoc unisonè omnes, ut incernam olens, sub faculâ pervigiliorum, hoc Orthomagiopulum dispalesceret, atque de multâ nocte ab Alipedis ore Dei excubretur; quo, cum bene ruminor, non obscure summum scientiæ studium indicârunt: quemadmodum Lacones, ut in historiis legimus monumentis, res apud ipsos grandiores ac difficiliore noctu tractabant, memores utique illius præclari proverbii, *in nocte consilium*; Nocturna enim quies aptissima est, ad capiendū & utile consilium de rebus capiendum.

§. 18.

STatuit Deus, in origine mundi, firmamentum medias inter aquas, ut alias ab aliis dispalaret, *fiat*, inquit, *firmamentum in medio aquarum*: Orator aureus verò legit, *fiat paries*, *intercedat murus, qui disparet aquas, ne aliæ aliis communicent*; Ex his aquis eisdem dicere possum, quòd *aliæ* sint symbolum tumultuum dii, *aliæ* typus quietum noctis, fiat ergo interaquium, & secernat lymphas à lymphis, ne negotia utraque confluant, quoniam fieri non potest, ut reconditis noctis fruatur, qui immodicè actuosus intridui fuerit, nec datur inter tumultus diei, ac occupationes lucis, arduæ atque sublimis sapientiæ otium invenire.

Unde & Athenienses, qui singulari sapientiæ, disciplinarumque omnium laude floruerunt, ab alienato Aquilarum insigili, quod Valentiani vexillis militaribus gestabant, Noctuam avem lucifugam usurpârunt, quam etiam suis numismatibus insculperunt, ceu sapientiæ symbolum, propter quod quoque Palladis ales dicta est, & Minervæ scientiarum dicata Deæ, ad denotandum,

um, conticinium seu noctem studiis magis accommodam esse, quam diem; veluti egregiè Regius citharœdus, Daniel, Isaias, Zacharias, *Meditatus sum nocte cum corde meo; Nox illuminatio mea delitiis meis; Aspiciebam in visione noctis; Anima mea desiderabit te in nocte; Vidi per noctem, & ecce vir ascendens super equum rufum, & ipse cubabat inter myritheta, quæ erant in profundo; Dum quis enim gravitate personæ suæ, & autoritate potens, verba facit, mox conticescere solent omnes, qui adsunt;*

Pax, reticent omnes, intentique ora tenere,
 Inde throno pater Hermes ordibatur ab alto,
 Semissem facerent cum fera crepuscula noctis;
 Mistra remugitu qui postquam voce manúque
 Murmura frænavit, mox facta silentia lingvis,
 Arma supercilio Rectoris ut acta quierunt,
 Profophus en iterum turbare silentia verbis:

silentium autem hoc nunquam majus est, quam tempore nocturno, quo nimirum consueverunt mortales curis diurnis, & excitationibus suis temperare; proin numerè Salomon; *Dum mecum silentium tenerent omnia, omnipotens sermo tuus de regalibus sedibus loquitur, significaturus in hac re nobis, quòd anima, quæ sublimibus, cretisque vacare gestit, otia ac secessum colere, & à strepitu curarum, affectuúmque tumultibus abhorrescere debeat.*

Non bene tractantur Musæ prope pèrque fenestras,
 Vix in sole solent, atque valere foro:
 Nec mediâ ridere die, vel luce favere,
 Sol, lux, ac homines ad joca multa trahunt.
 Sic præeunda forum, sudum simul atque plateæ,
 Major & è Musis tunc quoque messis erit.

Noctis itaque tempus, quæ mater consilii, omnisque operis ar-
 tium altrix, his mysteriis pertractandis, convenientissimè præstitu-
 tum est.

Inter

Inter agendum talia, adque hæc omnia aliquantum expectatus sum, ita ut excubanti aut somnianti, quàm dormienti es mihi similior, atqui cum Celeripes coram astans, buccam suam summa cum potestate mulcendique suavitate aperuisset, ingenti gaudio mihi totus deleniri visus sum, protinùs oculi indicibiliter clarâ illâ luce vultûs Transelysiani mei, Archangelum tunc hæc dissimilanter repræsentantis, & stylo isto aureo ordinatissimè digitis Propontificis nostri Trismegisti perarato, aures melodiâ affici, & pendere ab Atticâ facundiâ, aque conciliatriculâ continentate verborum blandiloquentuli Mercurii mei, grandicrepatis vocis suæ suaveolentiâ, velut divinus quidam Orpheus, linguis partim hominum, partim Angelorum, id est, tum mediocri, tum rotundo illo fandi texto rhetoricantis, Evæ os curatum! contrinsecus aperiri, & gliscere gaudio narratu tantæ vigilantie & sollicitudinis de suis tam benignorum Numinum, quòd vel nec tandem advenisset vacationis dies, Patronis nimirum propriis rem adeò cordatè in se suscipientibus, & præterea Legato isto (in cujus lingua maximus labor, sub lingua dulcissimum mel, quid supra linguam? ineffabilia, quæ mihi loqui religio, cuius nomen, in cujus manè populus Israeliticus duræ pistrinæ Phœnicæ excussit jugum, symbolum profectò totius nostræ salutis, redemptionis ac libertatis, à Tartarei serpentis tyrannide) tantâ animositate de toto successu lenocinante.

§. 19.

Quemadmodum ergo ii, qui diuturnâ ac discriminosa per Oceanum tempestate jactati, & fluctibus flatibusque fluctibus illuc agitati, quamprimum ut de longinquo tellurem corpiunt, insanum diffundentes vultum, Terra Terra Terra clamat, cujus documenti iconismum Maro in Trojanis dedit: ubi eim annos aliquot per mare mediterraneum & Ægæum errâssent, multasque interea vitæ aleas adiissent, adversitates plurimas exantlassent, protinùs ut Italia se in conspectum stitit, Italiam ca-

am inclamare cœpère, sapiùs nomen rei exoptatissimæ repente, inhærent adhuc verborum poëtæ vestigiola, eorúmque oatus:

Hesperiam Hesperiam primus stentatur Achatès,
Hesperiam reliqui lætante celeusmate tundunt.

ic ad eundem modum ego, cùm longo tempore huc illuc in ambiguitatum acerbitatúmque Amphitrite jactatus, & desperationum procellis agiratus forem, eminùs quinimo cominùs *Benedam illam frugiferam Terram* conspicatus ac contemplatus, derecentè editâ voce, præ magno gaudiorum impetu, succlamare, uanta quanta, delinite Deus, beatitudo mea! papæ tatæ babæ, uæ mea prolubia, ecqua fœlicitas!

Tristia quàm fausto salierunt pectora fato!

Nil mihi nunc memet lætius atque prius:

Non ita gavisus Trojo est Agamemno triumpho,

Laomedontèi cùm periére peni;

Nec sic Æolides exacto errore revixit,

Litore Dulichii cùm propiore stetit;

Sed nec ita Electra incolumem cùm vidit Orestem,

Mœruerat cujus funera falsâ diu.

Nec pariter salvum conspexit Thesea Gnosis,

Dædalea evasit quum duce flexa glomo,

Quantâ meo Nomius stillavit júbila cordi,

Immortalis ero, simodò pergat ita.

Postquam igitur, sincipite extra transfennam, binies quæsifem, custos quid de nocte? crotaliger quota tendit? reciprocai sessibulum, & continuò tacita tota Pteropodos ab ore Dei legens, in Latinum (nam dictabat ea meâ maternâ lingvâ, quanquam non tam napinâ, & rotundè rusticâ, quàm unc est) verti; eò meherculè lubentiùs, quòd falsitatem vel auditùs eliminatam, Auream, autem veritatem surrogatam,

non minùs religiosè optarem, quàm sacer Princeps noster ipsi, quando mortis tributarius, tanto quoque vadimonio & candore, ut (quæ ventura sunt) non sic mea sint, quàm majestativi illius consiliatorii tot Adeptorum Philosophorum, totque Mystrarum pro jam non morientium *Sortes & responsa*,

Talibus augusto factis mihi murmure dictis,
Per chartas reliquum dextra loquetur opus.

§. 20.

DEnarratis quidem ita Laconicè magnâ fide eorum (super econditorio illo divitiarum deliciarumque *Lapide Sapientia*) sententiis, signa, inquit Hermogenes, hæc, ac trepida, quatenus mox mox mortalibus mulgentur. Ab honore sacrosanctæ *Tadis*, meorumque id tibi præstantium Mystrarum, pro sublevatione viduorum & solamine piorum, nihil de divina diffidens oculus, ipsius siquidem meoque munite subsidio, auspicare augurare etiam vendibilem, non intonsam, nec adagiorum ambiguitate controverfam, quam precariò, próque piaculo ii tibi subdelegari infère, penes quos (quando erant in vivis) jus stabat, ex annu Dei, pandendi exortem hanc Artem, cui volebant.

Quapropter ut Orthomagiæ & stemmati illorum, qui tantum tibi datum contulerunt, *te Auspice*, apud eos æternùm velificetur, quos tergeminus cœli terræque Architectus, ultimus ille Prephilomagus, ad abscondita lituraturæ hujus vocarit, vel potius præelegerit, simplici traditionis serie, & quemadmodum tibi suggeram, sententiosè, non septuosè, citra ullam studiosam occupationem, negotium totum plano pressoque ordinis tenore perscè: satis enim scitur, neminem hæc sibi posse usurpare, præterquam eum, cui Jehova conferre decreverit, qui solus, tum tenebras orum mysteriorum illucidat, tum claritatem infuscat, ut neque eliquidissima & evidentissima quis capiat, nisi illo illuminatus, eque nubilissima quæque detegat, si ab ipso illustrata non fuerit, adjuro porrò te, quatenus hæc volubiliter procul mora expedis.

Atci-

Quiverò, audito ego sermone, de mirabilium illa prodigiorum-
 ce Altissimi epithome Magolitho, hærebam, horrescebam &
 ascebam mente, ob consilii parvitatem & electionis perplexita-
 tem, nullus mihi sanè præ metu cruor, nullus inquam in vultu
 color constitit, cum *Numen* illius auribus insonat; cujus namque
 in totis artibus sanguis ex formidine coëat, aut arrigantur
 errore capilli, quotiens ejus ecphrasis animum subit? manhu!
 cum mussabam, unde hæcce sinisteritas?

Læva mamilla *pavet*, precor hæc fortuna secundes
 Omina, quin rursus læva mamilla *pavet*.

Brandóque tandem visus tergiversari, ac neutiquam non nolle,
 quid enim ego, aiebam, aliquid adversus totum uti vulgus tra-
 chem (cujus à tot jam inductibus & experimentis in contrarium
 opinio) & vel maximè contra Pulpitarios illos ingeniosissimos,
 qui interminum illam tenent, non modò penitus, porrò quoque
 ordicùs, cum, qui inter eos præsumt, oppositæ sententiæ bene-
 lentissimi & addictissimi sint, quique publiciter profiteri ipsam
 inquam dubitârunt, *Exi à me*, inquebam, quia indignus alinus
 in, *an clitellas bovi vis imponere?*

Balbus ago, *blennus*, *Bæotus*, vivo *baburris*,

Quid sic *ingenium glubis* ubique meum?

Scribere quid miserum tam tortile possis ad æquor,

Nil cujus tantæ propria vela rati?

Min' acies fidis, mène, ò *lepidissime Soce*,

OEdipodionio cernere Marte jubes?

Quære peregrinum, nobis *homo nemo* favebit,

Aptius has aliis vende reférque nuces.

Dum te *cernebam*, benefvadâ voce *stupebam*,

Credebámque *bonis* ota beare *sonis*;

Jam sedenim *scivi*, postquam tua jura *subivi*,

Qui aurea mala ferunt, hi mala multa ferunt.

Hem mendicissimum, meticulosulum! scalpis etiam, scita nec nec subito probas? comiter *Viocurius* corripere visus, leviúsque in me animadvertere, quid operire, quid tragœdias agis, festique nugando moras? nonne vides, quo hîc iudicio opus, & indulgentiam res ista depostulet, útque tam attentum, quàm circumspectum esse oporteat? jámne tempus textivilitia frangendi, cum negotiosum pistrinum, quod tua tuorumque tibi similis salus exquirat, exudandum? cum inquam ingentes iúque divosi, ac nimie scrupulosi difficultatum montes sese nobis obsistunt? Vah vecordule, ut pedepressim in *sapientiarum stadio* progredens, quanto quanto verò impetu per *lirarum lata* ruis! ut in iis progressus *magnos* tempore non *magno* facis, ut longa hîc spatia intra deculas breves emetiris! nulla hîc offendicula, nihil quod morulum qualemcunque adferat, reperis. Hâc nostrâ sociâ argutatiois ferrâ, si rem recognoscam, risum *mibi movit Mercurius*;

Ter mea trajeci tremulo præcordia risu,
Et madefeci ter lymphante labella cachinno;

Sed ille, post effusissima sibila, graviter sanè *turgere*, labrumque *mordere*, semper pulmo, ajens, abundat in ore stultorum, & cique infrumicorum, ubi gaudia;

Diffluit en *visu* nunquam non morio *risu*,
Contundit *multus* sua risibus ilia *stultus*,
Siccani siquidem nasus *Sardonius oris*
Omnibus agrestis seu treslis habebitur *horis*:

Ad hanc objurgationem protinùs totus ferè immutui, haut enim antea vocem illius audiveram similem, ad quam tamen ego quasi *adultus*, multâque intelligentiâ *excultior* factus sum; sed verò ille taxim Proteiescere, & in alteram mihi sub oculis spectatus et *transfumare figuram*, eandemque spectabilem multùm, ac vestiviliam, jámque non *Argiphontem*, at ipsummet *Propontem* verbat; astrinxit autem me timor non exiguus, ne temeritatis me

penas darem, qui utpote, in tanta myſteriorum abyſſo, aliquid extrahere cogitaſſem unquam;

§. 21.

Imul tamen atque hæc ſic infarcirem, cùm eccum! intermorior, & excontinenti ab hinc tanquam diluculo præparatus egreſſus ejus, nequeóque deinde *digitis* nec *ducere* nec *dicere*, meñs manúſque à ſubitanea illa metempsychoſi torpebant.

Ignoro quid agam, ſacro ſaxóque ſtatutus,

His utinam nunquam *dextera ducta* foret;

Nunc ſi diſtulero mandata diplomate ſancta,

Mercurius noctu ſævior hoſtis erit.

O ſortem ſemper patriam, vah Numina dura!

Cor Labyrinthæo nare *timore mori*!

Ah largè *lacrymiſtis* fors ſclerata *Chymiſtis*!

Vah deſlende *Lapis*, tu mea fata *vapis*!

Venter emit *victus* mendicos, corpus *amictus*,

Æternóſque *vetus* nunciat *aura metus*;

Hinc carbone *notes* quas dat Chymiatria *dotes*,

Sicco pane *vaquâ* victito ſemper *aquâ*;

Finio, & altum inclamo:

Nobilis hæc res procedit malè,

Ideo poſthæc Alchymia vale.

Audite juvenes, omnibus dictum volo,

Abire poſt Chymiam, in juventæ floſculo,

Nolite, fruſtus capite, dum dies ſinunt,

Juventa brevis, Ars tarda, tempus præterit.

Imveró Æthalides acriùs econtrariò inſtare, ſubdere, dicere, manu ſcalamum per vim etiam intrudere, & præapte viſus eſt, demùm illam in, pérque papyrum rapere, tanto eidem impulſu, ut non ſic hæc ego exarare, quàm ipſe prætereret, fuerítque ſylva tota Tutelarís ſanè Spiritùs, ſed

dextellæ ramen Mortalis , per quem sua voluntas non stetit ,
nam verò, inquebat, transversà me inspectans , *Modicæ fidei quæ*
hæstâst? desine fortem ac luctas tuas miserrimas sic ingemisce ,
meliori initiare fortunæ, & me tui cognosce tutorem :

Semper eris mecum, memoriq̃ue fovebere corde ,
Noster inumbrabit te Laris arte sinus.

§. 22.

AD hæc ego parum respirans, injecto sissipede atramentar ,
nescio quas Diras intra dentes commurmurare, ac tandem
item liberè effari, nescis, oh bone nescis, ubi mihi *obcallest calcei*,
Eremiticam & cochleæ vitam tolero,

Tu modicum sentis, quâ parte famelicus horret,
Incita me *pungit*, cor tenet indè *pavor*.

Tu semper manibus varicas in podice retro,
Me solvit valido nulla labore dies,

Mi lux, nox eadem, lux noctem, nòxque vicissim
Accelerat lucem, spem neque cerno moræ.

Nihilominò ille iterum jugulum *premere*, & per palpa *fremere*,
pùtque demulcere ,

Et *duras curas* blandis his demere dictis:

Semper honore meo, semper tutabere thyrsò,

Quid cunctare, morare, quid hæres dedite neutrò ?

Si quæ sollicitudo, mea est, meus éstque libellus ,

Tu modò *susceptis* animosiùs utere *festis*,

Est tua *vena* pusilla, mea est prægrandis *habena*.

Ego tibi tradam instillabóque omnia, *ego* character, pileúsque tus,
ego vindex, scutumque tuum, *Ego*, inquit, *ante te ibo*, & *gloriosa* *T*
ræ commemorabo, aperiam januas carceris, & arcana secretorum
velabo tibi, vincam & exspectationem tuam , cor ne sic vors,
nónne hæc enim posita sint apud me , & signata in thesauris
meis?

Hæc ait, & tali placidat mulcedine mentem,
 Ille ego, quid tardas, genuit quem lucida Maja,
 Quid gemis ingentes nobis habiture lacertos?

In nescis omnia esse in manu Dei, & in tanto fortis cardine
 cemque semper publicæ magis rei, quàm privatæ studere oportet,
 unum illud tibi, præque omnibus unum nunc prædico, longè
 Seniores tuos rerum peritiâ pollentes antecelles, & super ma-
 gistros tuos effloresbis,

Te nihil obducat, quin cras, quod quæris, habebis,
 Hæc modò componas, tum eris omni tempore lætus,
 Uda teporabit donec ver floribus aura,
 Dúmque comam sylvis hyemes Aquilone resolvent,
 Sive comam sylvis redhibebit roribus æstas,
 Autumnóque relentescent vergente racemi,
 Invida, ceu fecit, te nulla tenebit egestas.
 Multa priùs falso generascet in æquore fruges,
 Cærus aut dulci recrepabit Nereus undâ,
 Antè Lycaoniæ sidus glomerabitur Arcti,
 Et solitâ nautas facie moderare relinquet,
 Quàm tua desistet populo fortuna citari.

Sibamus, incinebat, ac si rem totam, ipsius impulsu, volens no-
 lus chartis commisi; ubi verò signando lampadem cursu trade-
 ren, & summummet montis supercilium conscenderem, in pro-
 fundissimam sublimium mysteriorum catalepsim raptus, sapien-
 ter: *nubes* tota simul, cùm quietum silentium impleret cuncta, &
impesta nox medium in suo meatu teneret iter, uti imber in
 vultus descendit, magnúsque sulphurum fulgor ac tonitruum fra-
 g: surrexit, continuóque coorta est è Pimpla hyems maxima
 en procellis, nimbis, & turbine infedato;

Ter strepitum stagnis audivi victor averni,

ertonantémque vocem, quâ verba illa ingeminabantur, O ar-
 titu-

Etudo, ô amplitudo, ô altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ! ut inscrutabilia, ut infecabilia sunt judicia ejus! quàm inexlicitæ, quàm inenodabiles viæ ejus! proh profunda Magicorum mysteriorum abyssus! hem secreta imperpenetrabilia!

Omnibus en gelidus membris irrepere langvor,
Spirabátque cor cum omni intestinorum confinio, fodes, elivapluria (subtexe me memini) si sedet, intime mi Mercuriole,

Pristine Mecœnas nostri facer Angele captûs,
Præ penito nassæ tramite sola salus;
Unica tam tristis fors ob penetralia cordis,
Lamentísque *meis* Scæva miserte Deus!
Spiritus à cujus depressus hic ore revixit,
Utputà *philosophùm pulvere* plumba solent.

Nam jucundæ faucibus meis homiliæ tuæ, ante mel ori meo

O rosa, delitiúmque meum, mea vita, voluptas,

Eugepæ, quàm pulcherrima est tua semperlenitas, ut odoriæ *virginitas*, ut *vivida* vernilitas! dehinc ab interrogationibus non possum abstinere, tractus blandidicentissimâ tenedine tuam responsionum, illectus inquam vocabulorum tuorum inenarrabili luxurie, si tu tantopere scientiæ circularis ore innociduo prærederis, ut ex unisono Philosophorum concentu sis primipotes ille Faber, quem *sacrificant sapientes*, quì incidit? ut apud me erperum & inhonorum pumilum tanta præstetur gratiæ nimieas

Pauper, *Ocella*, vago, si vulnera spectet Alexis?

Ecce verò Institor eloquentiæ, quoniam, respondet, suffitus ut fetis super me, utique unctus, Hermésque ad evangelizandum pauperibus missus sum,

Sedit amare tuam, quamvis sit *sordida*, pellem.

Et simul cum hoc dicto, dimidiò se ex loco momentat, sub-
 que terras penetrat, quo maximopere externatus instupui: nam
 ensim resurgens, ceu ex veterno expergitus mihi videbar, com-
 plicatisque manibus ab oblivia ecstasi reserare; O prærogati-
 am regiam! privilegium autem irremunerabile, neminique con-
 cessum! benedictum sit nomen ejus æternum, qui mihi indigno
 miseréque poenitendo, tanta donorum Gargara impertiri non
 gravatus est, & faciem suam à me fontissimo latrone non aver-
 it, laudetur, decantetur & superexaltetur, Pater, Pastor, Paracle-
 usque Amen.

S. 23.

ET ecce, mirum fanè, quomodo sic intemperis Genii teneat,
 ubi vix extremo, quod dicunt, flexu cervicem ad pausandum
 ocquexem, denuò Mystagogus Medicurius aderat, cedò insuper
 Celeripes (subjunxissè mihi tandem videbar) nisi fortè molestus
 iam quærendo, novissimè ut tecum loquar, cum tu igitur ab *Al-
 na* illa *Phrygiæ*, Deumque *Matre* veneris, quos tecum thesauros,
 quæve adfers vellera, quibus inopiam nostram locupletes? & mi-
 hi respondissè illum subincidit, *Aperiam in oraculis os meum, eructa-
 o abscondita à constitutione Terræ; capsis pragmatica hæc folia imme-
 liatè tibi describenda & transfundenda.*

Ego ergo coram ipso ingeniculans, quanta potui cum reveren-
 tia & veneratione, ista in sinu meo nupsi gliscens, cumque me
 pararem, ut illi, in memoris mentis tessellam, manum darem;
 nondum inquit, *nondum* diluculat, quin ego tecum persum, à princi-
 pio ad usque finem; Vah *prox* subsidiaria, ô *nox* nimis singularia,
 tem dextra, enodisque statûs nostri inopinabilis Nemesis! Sic
 ergo nunc altissimi *Philosophi* magisterii, *Philosophos* hîc Præteri-
 os intelligite, Expergiscimini & erudimini, qui pretiosissimum
 in Orbe scrutamini ab iis ipsis, qui olim itidem illud perscrutati
 & exoperati;

Pantolabi procul hinc, procul hinc itote *panurgi*,
 Aurea victrices plaudunt ad flumina *Nymphæ*,
 Portubus obliquat *Tiphus*, stat *palma phalangis*,
 Turea succensilque vegent altaria thymbis:

Dii quibus imperium, Lapidisque est arca *Sophorum*,
 Et chaos, atque Lares, *Pimpleides*, opacaque tempe,
 Sit mihi fas ablata loqui, sit Numine vestro
 Pandere *Frugiferâ* mysteria condita *Terrâ*.

Hæc ergo, tundeat *Æthalides*, de omnis illo admirabilitatis *re septaculo*, & immortalitatis *umbraculo* *Lapide Sapientum*, *Adepto* illos *Absentes*, incubantes *Elysium*, edidisse, & quæ sequuntur dixisse;

Continuóque suas pergentes vannere *Sortes*,
Hebdomadas totas exordinè *quingenta*,
 Fonte super riguo, *Tyrrhenum* propter *Olympum*
 Hærentes, numeréque illic hæc *Symbola cœpti*,
 Talia *concordi* condentes *carmina fano*,
Carmina, quæ *fraudis* post nulla coarguet *ætas*.

Cavea Sibyllarum.

1. Vulgò virginum faticanarum; latè tamen omnis fœmina vel puellâ, cujus pœtus Numen recipit, quæque vaticinatur ac prophetat, appellatur *Sibylla*, hoc est consilium Dei: *Æoles* enim *Zigis* Deos dicunt, *Egdi* autem apud eos mens, five consilium vocatur; igitur *Sibyllas* quasi *Siobulas*, hoc est, Dei sententias sonantes, dice possumus, quibus nimirum Veteres, à consiliis Deorum enunciandis, hoc nomen inposuerunt.

2. Hic est, medium, praxis, via &c dicit: à *scandendo*, quòd hâc ad altissimam sapientiæ *scandamus*.

3. Hic est, commorari, manere &c aliàs *morari*, primâ longâ, significat ex *tymo* græco ineptire, ut in illo, dum dicitur; Desiit *Claudius* inter homines *morari* quod interpretari non debet, quasi sensus esset; *Claudius* desiit agere & vivere inter homines, sed quòd per mortem insanire & dementare desierit, qui vivus desperat.

4. Vulgò altum, tanquam *supra limum* &c.

5. Communiùs eas, quasi *vie te dedas* &c.

6. Animalcula sunt notæ significationis. *Formicæ* fatigari nesciæ, ruricolæ, Oniparentis Terræ agiles alumnæ &c dicit: sic à *ferendis micis*, id est, granis, pro quibus *micæ* translative ponuntur, ut & pro panis omniumque rerum frustulis: nam propriè loquendo, *micæ* sunt pulvisculi illi, qui in arena tanquam aurum argentum scintillant; unde verbum *mico*, as, quod est, subinde & per intervalla rutilo, ut dicitur pulvisculi.

7. Hic pro celebris, eximia, excellens &c aliàs est *nobilis*, secundum etymologiam verbale factum contractumque à *nosibilis*, eodem modo ut *facilis*, *agilis*, similiaque plurima.

8. Vel *cornucopiæ*; idem est, (quemadmodum & supra in *Circo Magico*) quod *malibœe cornu*, hâc luculentâ & indulgentissimâ præditum facultate, ut, quidquid optamus, id nobis ex eo largiter suppullulascat: duo autem hujusmodi fuisse *Cornua* alichi tradunt, e quorum altero ambrosia, altero nectar, cibus potusque Deorum fluxisset, verum hoc nihil habet cum nostra philosophia, & Aurea veritate affinitatis, nec conformitatis; unus *Sol*, Deus unus, unaque *Tellus*, quæ omnia profert una per unum.

Siby

Sibyllarum Fasti,

SIVE

Incubra, & pervigilia DECEM,

Super

Inlitterata ac inedita

ARTE TRISMEGISTA,

Ad ipsam

Rarè, clarèque perstringendam.

Quod fatui contumeliant,
Sapientes congregiant.

Velleris aurati charissime frater adesdum :
 Hæc bulla¹ est, æternùm non abolenda, Sophorum.

Quis, nisi qui expertus, magnetis Numina² credat ?
 Res invisibilis, tecta est, quam
 Laconismus³
 Metricus⁴ prior,
 IN
 Religione⁵ & synceritate⁶;
 SIVE
 Recipe sine Decipe.

De vera & orthophysica Lapidis Sapientum materia, videlicet illa, quæ artificio proximè est desumenda ad manum, quæque à Sendivogio, competenter & graphicè⁷, atque persubtiliter, baptizatur⁸ materia secunda, quam Immortales Adepti, planissimo proprioque suo hîc nomine, cum universis circumstantiis expressam (sicut nempe cives, coloni, omnèsque mundi incolæ & gentes ipsam vocant) sic expofessò⁹, dignis lectisque ingeniis, evulgandam clamârunt.¹⁰

Miraris tanta in nostrâ miracula Terrâ !
 Mater rerum
 Miraris tanta in nostrâ miracula Terrâ !
 Mater rerum, & ubique, videtur :

Hoc loco est idem, quod sigillum, signum, sive obfignatum diploma.

i. e. Vires, vel facultates magnetis, seu rectius *magnetisum*: aliàs est Numen potentus & nictus Dei.

Lainè brevisquentia, aut sermo brevis, sed paucis multum in se continens, dicitur.

siacorum mos, id est, comprehensio multorum in verbis paucis. Nomen est delectatum à Lacedæmoniorum moribus, quibus prolixâ lequacitate nihil odiosius.

Hic adjectivum est pro eo, quod est metri, id est, pertinet ad mensuram, carmen, versus: aliàs fumitur quoque *metricus* aliquando substantivè, ut sit idem, quod

e. Devotione & sanctitate vitæ, sigillo animi &c. quia *Religio* usurpatur tropicè pro curâ cura, scrupulo conscientiæ &c. dicitur à *reliquendo*, seu potius *religando*, quod nomen nos Deo *religet*.

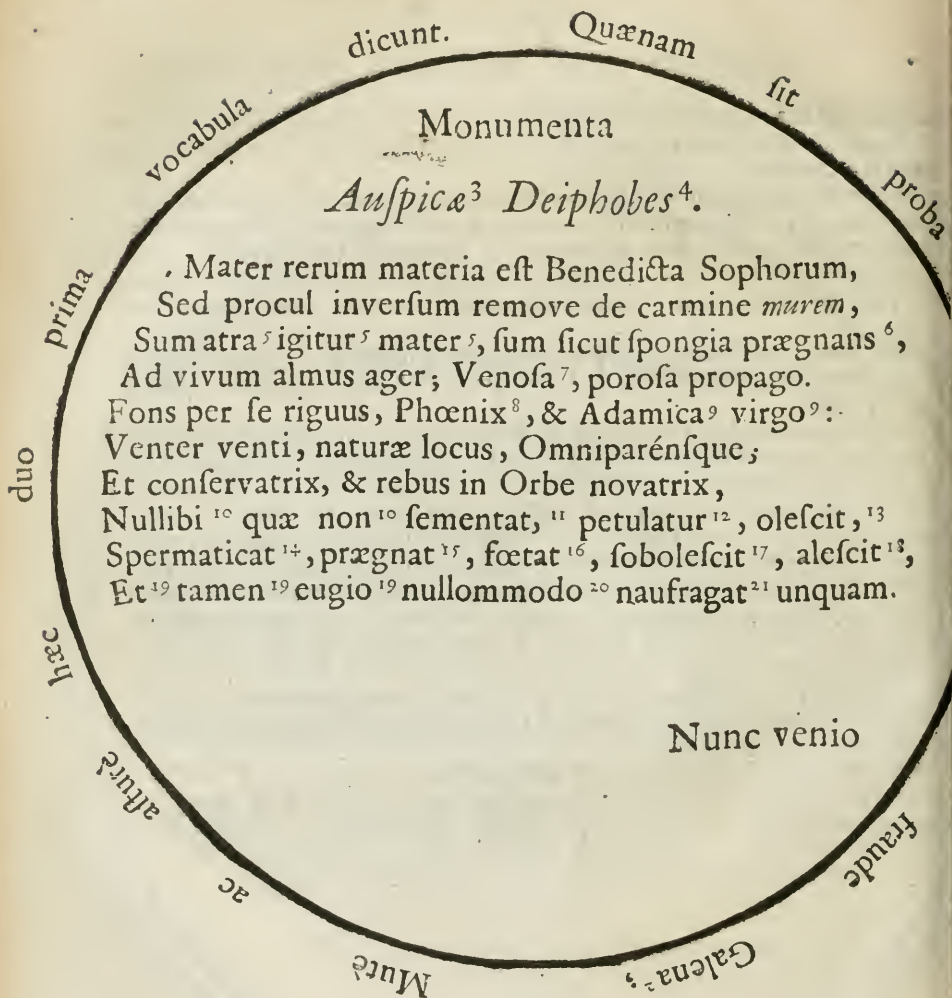
e. Candiditate animi, puritate, integritate &c. quia *sinceritas* etymologicè idem quod *simplicitas*, hoc est, candor cordis, *sicut cera*: quemadmodum ergo *simplex* simplicia, ita *sincerum* dicitur, quod est *sine cera*, tractâ similitudine à melle, quod, tam sit sine fuco, simplex scilicet, purum & impermixtum, esse debet *sine cera*; summus adhuc alio modo, neque forsitan inarguè, interpretari *sincerum*, ut sit *simul cum cera*: nam quando alveariorum communem fructum sine dolo cum somnum dividere, partiri solemus mel *simul cum cera*, quod si autem mel tantum in proferamus, & ceram retinemus, consocios fraudamus, nec agimus illiscum *sincerè*, id est, *simul cum cera*; atque hinc etiâ bona erit orthographia, sive *sincerus* i latino, sive *syncerus* y græco.

Vel graphicus, *lainè* eleganter, venustè, accuratè, ad unguem &c.

Primò intitulatur, sumptâ similitudine à ministris Ecclesiæ, qui *baptizantes* Permul nomina solent imponere.

e. Serio, consultò, meditatò &c quasi *ex professione*.

Hic pro affirmârunt, approbârunt &c dictum autem videtur mihi *clamo* antiqûus, quasi *amo*, id est, *clâm ago*, quod amantes *perclâm agant*, & minimè *cla-*

1. Hic metaphoricè pro vera; dicitur autem *probus*, tanquam *prohibens*, quòd se à relinquendo *prohibeat*. 2. Hic sumitur pro Lapidis Philosophorum materia, sive communi naturæ subjecto, quod propriè est *Galena*, id est, auri & argenti, &c. *rena*. 3. *oc* est, auctoritatem & potentiam habentis res exordiendi ac disponendi, quia *Auspis*, a, um, adjectivum est ab *auspex*, quod ponitur pro inventor, commentor, author, eum primus cujuslibet negotii inceptor, dicitur ab *auspicando*, velut *arion inspector* &c. 4. *c.* Sibyllæ Cumanæ, nomine Amalthææ, filiae Glauci, quæ ab aliis Demophile, vel *o-*
ple,

ubi, atqui à me hîc, & alibi à Virgilio, *Deiphobe* dicta est, quasi *phoba*, hoc est, coma &
 oritur *Dei*: gesta hujus pro parte audisti in Sortibus nostris Sibyllinis. 5. Non trans-
 ferat item tria ista vocabula, *atra igitur mater*, sine notabili scrupulo, maxime verò po-
 teas, attamen misso tripode, & mutuato unco prioris: hæc enim de intentione, la-
 ro longo & tædiofo, maturóque judicio, specialiter sic combinata sunt. 6. Hîc est
 finita ac differta optimo *succo*, lege latius paullò infrà glóssam verbi *prægnat*. 7. i.e.
 Pla venarum, vel venis; quia olus, lentus, & frequenter bundus, Grammaticorum
 interminationes, quibus plenitudinem denotant, ut aurosus, vel *aurulentus*, id est, ple-
 nus & *discentus* auro; Amorosus vel amorabundus, contractè *amabundus*, id est, ple-
 nus & quasi in amore *fundo tenuis*; sic porosus, gaudiosus &c. florulentus rosulentus &c.
 ubi bundus, *deerrabundus* &c. hoc est, *redundans* & plenus poris, gaudiis, floribus, ros-
 is, furie, errore. 8. Historiam de Phœnice (quæ propriè intelligenda de Philosopho-
 ni Lapide) seipsam renovante, satis notam censeo; dict. autem mihi quidem *Phœnix*
 dicitur, ceu *nix Phœbi*, id est, nitor solis. 9. De qua scilicet nihil adhuc natum sive or-
 tum est, hinc excluditur materia tertia, ut omnia Animalia, Vegetabilia, & Mineralia:
 ubi *nis* namque vocabulum ab incorruptione tractum, omnibus rebus communicatur,
 quæ impollutas significare volumus, quasi *virago*, quòd *vi agat*, & fœmineam passio-
 ne ignoret. 10. *Nullibi non*, periphraſis pro *ubique*, dict. verò *nullibi*, ceu *nullo in*
re decubi sensu idem est. 11. Hoc est, semen profert, quia *semento*, as, derivatum est
sementum, quod idem est ac *semen*; etymologicè *sementifico*, pro quo contractè dici-
 tur *semento*, quasi *semen temo*. 12. Propriè est, luxuriatur coitu, dict. quasi *pene vinula-*
rum quo & contractum factumq; mihi videtur; acutè autem & aptè hîc positum, quia
Chrysa, id est, semper vivens materia Sapientum, occulto suo invisibilique semine usq;
 optuatur. 13. i. e. Crescit, nam *olesco* propriè est *cresco*, quasi olus escò, id est, ero:
 qui enim escò, escis, escit dixère, pro ero, eris, erit. 14. i. e. Semen emittit, seu
 gena facit, quasi *spermatificat*, pro quo contractè dicitur *spermatico*, rectiùs forsan ex-
 pectrum *spermatizo*, quia etymon græcum est. 15. i. e. Gravida est, quoniam *præ-*
gnans, etymologicè sonat, esse *grandem præ gnatis*, hoc est, quibusvis fructibus. 16. i. e.
parit, fœtum facit; nam verbum *fœto*, as, contractum est ex *fœtifico*, quod est *fœtum*
parit, nixurio &c. 17. i. e. Prole increbrescit, *sobolesco* etenim dictum puto, ceu *sobole*
re. 18. i. e. Ampliter crassescit atque augetur, quia *alesco* dictum est, tanquam
alio modo cresco. 19. i. e. Et tamen nequaquam patitur damnum seu naufragium virgi-
 nitatis, quia *eugium*, penultimâ productâ, idem ferè est, quod hymen, tenuicula scilicet
 cula in pudendo muliebri, quæ primo coitu abrumpitur, credita claustrum virginita-
 tis taque transumptivè & metalepticè ritè præſenti competit instituto; inspice lexi-
 con græcum. 20. i. e. Minimè, quasi *nullo modo*, compositum sicut solummodo, tan-
 tummodo &c. 21. Vel deponentialiter *naufragatur*, quod absolutè est damnum pati,
 tanquam *navim frango*, unde & contractum atque conflatum est.

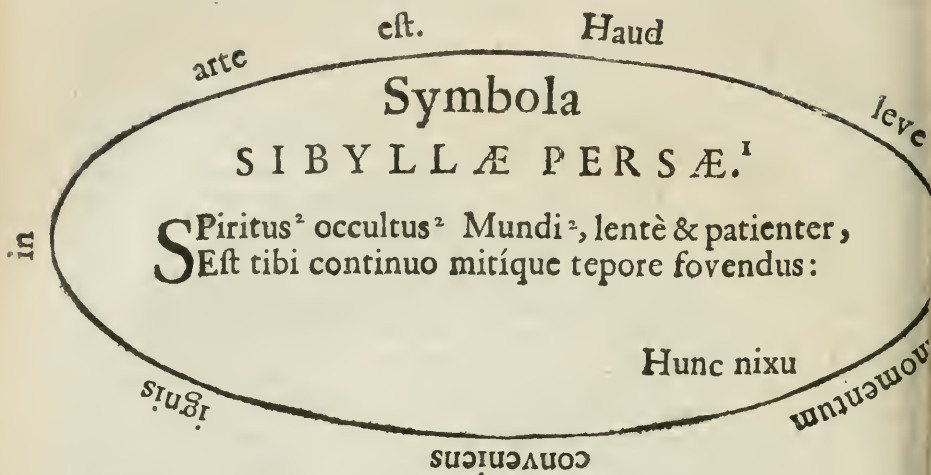
Nunc venio Vestæ¹ jucunda² reponere festa;
 Hujus & ostentare salaria³ furta Dianæ.⁴

Laconismus
 Metricus Posterior,
sub
 Conscientia & experientia;
sive
 Modus, minimè nodus.

Qualiter develata⁵ materia ad finale suum complementum perducenda: duo enim demùm⁶ sunt, quibus nititur totum Philosophorum magisterium, materia scilicet debita, & ritus, sive itus agendi in ea. Materia secretum est maximum, verùm enimverò v. procedendi cum illa, secretum est supra secretum. Cùm ergo, prior Laconismo, physicochymica materia nudè⁷ candidèque porrecta sit, hoc posteriore (ne quid desit ad usum ejus) intempore⁸ tractatur modus operandi, in quo quidem horribilissimo⁹ secreto, ut & in præcedenti, ego prorsus neutrò¹⁰ me tenui, nil nec addens, nec demens, sed ut latinè¹¹ illud, de ore Evandri¹², catagraphavi¹³, & Philosophi Præteriti istud perferendum¹⁴ nunciârunt, ita & idem hîc, aureæ literaturæ consecratis, simplicissimè¹⁵ sic communico; sin secus, continuò¹⁶ in nihilum recidero.

Spiritus oc-

Trutinatione singulari, aureæque lancis appensione condignum est, quid hinc vocabulum *Vesta*, id est, *res vilis & tressis*, quæ *vi sua stat*, rebusque omnibus re-
 2. i. e. *Lætitiam & voluptatem afferentia*, dict. à *jurando*, propterea quòd, quæ
ucida sunt, mentem sensusque juvent. 3. i. e. *Genialia, grata &c est enim salaris, e;*
orban rectius salarius, a, um, adjectivum deductum à sale, quod in genere masculi-
 nam singulariter, quàm pluraliter, venustè usurpatur pro sapientia, delectatione, fa-
 cto &c. 4. i. e. *Jovianæ*; nam *Diana Jovis filia* fuit ex *Latona*, eodem nempe cum
Helene, in *Delo Insula*, partu edita, unde ipsa quoque *Delia* dicta est, *Apollòque Delius*:
 nam & *Dictynna, Libera, Noctiluca, Trivia* &c præterea *Hecate* vocatur, quòd *centum*
laetur victimis; item *Lucina*, id est, *Dea partuum*, à parturientibus cognominata *Ju-*
venucina, Juno quidem à *jurando*, *Lucina* verò, quòd partum proferat in *lucem*; hæc
 p. similiter *Luna* appellatur, quòd scilicet noctu *una*, hoc est, *sola & absque fratre*
ur, seu quòd *lumen* à sole accipiat; quasi *luminans luce alienà*; porrò *Omnivaga*,
 e sanè à *venando*, sed quòd numeretur in septem planetarum *vaganibus* orbibus: ad-
 ia *Proserpina*, videlicet à *proserpendo, serpere* namque videtur, veluti *serpens*, dum modò
 n. extram, modò in sinistram *lunatur*; insuper *Tergemina*, quia in cælo creditur esse
 ar, in terris *Diana*, & apud Inferos *Proserpina*: demùm *Triceps*, quòd *tria* habeat capi-
 a, extrum equinum, sinistrum caninum, & medium Suis agrestis &c quæ omnia, licèt
 bulbosa sint poëtarum Theologia, sua mystica tamen illis inest interpretatio, quibus
 haec arcana mentis solent velare. 5. i. e. *Revelata*, propositione de negante, quasi
 sa *sine velo*. 6. Hinc pro *solum* positum est; tantummodo &c. 7. i. e. *Dilucidè*,
 què, quasi *sine ludo*. 8. Hinc adverbium est pro opportunè, quasi *suo tempore*.
 e. Omnium maximo, quia *horribilis* eleganter & appositè ponitur pro grandis, præ-
 è in his, *horribile secretum, donum horribile* &c quòd res grandès, & mysteria alta, ple-
 que *horrorem, stuporem, moram, ac admirationem* solcant inducere. 10. Vel *neutrè*,
neutrobi, id est, nec ad unam partem, nec ad aliam, sed quasi indifferentem in medio,
 ceu *ne*, id est, *non utrò, vel utrobique*. 11. Hinc idem valet, quod planè, apertè &c
 riè *more Latinorum*. 12. i. e. *Mercurii*, quia *Evander*, vel *Evandrus*, nomen pro-
 n est *Mercurii*, quem dici volunt, quasi *mercium curam*, eo quòd negotiatoribus præ-
 e existimetur; sed in nostro proposito scitiùs diceretur *Viciarius*, hoc est, *riam cur-*
 à *Diis scilicet ad homines*, & e conversò: vel *Medicurius*, quòd *currat in medio*,
 um nimirum ac hominum; inter duos enim loquentes *media curri* atque reciproca-
 oratio. 13. Latine exscripsi, quia *catagrapho, as*, propriè est, scribo ex alterius ex-
 ari, de themate inspicie lexicon græcum. 14. Hoc est, divulgandum, publicandum
 &c quia *perfero* tropicè stat pro evulgo, promulgo &c. 15. i. e. Apertissimè, purè, can-
 è, *sine dolo & plicis*. 16. Hinc aptè positum est pro mox, derepentè &c.

1. Communiter *Persicæ*, nam *Persa* propriè qui vel quæ est ex *Persia*, mas seu femina.

2. *Spiritus occultus mundi tepore fovendus*, hoc est, *Spiritus Universi*, qui in materiâ priore Laconismo detectâ, tanquam proprio suo receptaculo delitescit, moderato atque improperto calore custodiendus, leniendus, nutriendus &c.

Pars major & ima hujus paginæ, notis non consignata, vacat figuræ sive imaginis, quæ neglecta est propter festinationem.

arte, est. Hoc nec

Signacula

PROPHETISSÆ LIBYSSÆ.¹

Hunc nixu² natura suo purgétque³ parétque⁴;
Ejus enim pronis⁵ genis⁶, intra spatium anni,

De rudi-

ponb

‘sndo

pej

‘sndo

1. Communiter *Libycæ*; nam *Libyssa*, vel *Libyssis*, idis, quæ est ex *Libya*, ut *Persa*, quæ x *Persia*.
2. Hic pro ritu, seu potiùs, modo suo, ductu, cursu, tractu &c. aliàs *nixus*, *us*, *m*, *g*, propriè est parturientium labor, dicit: quasi *naturæ extrema vi*.
3. i. e. Purificétque, quia *purgo* est *purum ago* &c.
4. Extra carmen, meliùs forsan feceris, & opportuniùs rei, quæ tractatur, legendo *separétque*, quàm *parétque*.
5. Hic translativè sumptum est, pro inclinatis, propensis, proclivibus &c aliàs propriè dicitur *pronus* in anteriorem partem flexus, quasi *prognatus* &c.
6. Hoc est; *geniali*, seu naturali instinctu & inclinatione, dicit: autem *genium* & *genius* agnendo: *Genius* enim Deus appellatur, qui vim obtinet rerum omnium generandarum; hinc aquam, terram, aërem, ignem, quæ rerum semina sunt elementaque, jure icet appellare *Genios* Deos, sic *genius* meus, qui me *genuit*, *generis* parens &c.

Pars quoque ima hujus paginæ deputata erat imagini, sed illius astituentæ nunc non fuit mihi occasio.

recedit.

Semper

hinc

ab

Aphorismi

PYTHONISSÆ DELPHICÆ.

De rudiore tuâ resolutâ Pnigite¹, vernat²
 Quædam leucopa³, ercta⁴, ovatica⁵, homusia⁶ Nympha⁷,

in

Pura puta,

omniur

unund

unro

1. i. e. Terra nigra, quia *Pnigitis* interpretatur, *putredo nigra terre*.

2. i. e. Germinat, pullulat, nascitur, oritur &c verbum est deductum ab adjectivo *verus, a, um*, similitudine *veris*, quod tempore *verno* res renidere, spicare, id est, spicæ facere, ac gemmare soleant; dict. à *virore*, quod tum virgulta *virere* incipiant: sive etiam à *vertendo*, quod utpote tunc *vertere* se incipiat anni tempus &c.

3. i. e. Naturaliter alba apparens, contractum fortè ex *leucopæus*, vel *leucophæus*; consule lexicon græcum.

4. h. e. Divisa, quia *erctus, a, um*, participium est ab *ercisor*, vel *ercisceor*, vel *ercis*; quod antiquitùs interpretatur dividere, propriè terram, unde remansit adhuc *erctus* & *erciscendus*, vel *erciscundus*, pro divisus & dividendus.

5. i. e. Unijugis & transformis, à similitudine *ori*, unde *ovatus* & *ovaticus*, epitheta Mercurii, & propriè Philosophorum, qui scilicet per totum homogeneous & *ovaticus*, in quo stat ratio indestructibilitatis.

6. *Latinè* consubstantialis, seu quod est ejusdem & consimilis substantiæ, ex *ὁμοιωσις* substantia, & *ἰσῆς* unus, similis, vel par.

7. i. e. Dea instar aquæ, quia *Nympha* dicitur ipsa aqua, quasi *Numen lymphæ*; ideo *Nympha* vulgò vocatur sponsa in nuptiis, sic dicta ab officio lavationis, quod etiam nomen *nubentis* alludit, *Nympha* enim ex *νύξ* & *φεινδαί*, quod *nova* appareat.

Similiter pars hujus pagellæ manet imaginem, rem oculis subjicientis, sed non appetitam.

Diana¹.

Non

tractanda

temerè

Inscripta²SAGÆ³ CUM Æ Æ.

Pura puta⁴, obryza⁵, illimis⁶, Crystallina, simplex⁷:
 Quæ tamen est intacta tibi sic igne tenenda,

Spiritus usque

est

inponb

nostra

hæc

Visita suprà Laconismum posteriorem, glossemate *quarto*. 2. i. e. Brevia in char-
scripta, à substantivo *inscriptum*. 3. Hic capitur substantivè, aliàs *sagus*, *a, um*, pro-
 è & in se, adjectivum est: *saga* ergo, *a, f, g*, mulier est perita *sacrorum*, vel anus, quæ
 multa scit, dict. quasi *sagax*; respicitur enim ad substantivum sacerdotissa, vel aliud si-
 mile, profus eodem modo, ut. v. g. in *pecunia* subintelligitur res, aut simile quid; *pecunia*
 prope in se merum adjectivum est, deductum ab antiquo & obsoleto *pecu*, vel nostro
pecus, quod apud Priscos omnis *pecuniæ pecus* esset fundamentum, à quo hæc resultarunt
 adjectiva, *pecuarius, pecualis, pecuinus, & pecunius, a, um*, pro eo, quod est *pecu, pecoris*,
pecudis &c suntque hujusmodi penè infinita in latinitate, quæ videlicet, secundum se,
 pura quidem sunt adjectiva, sed tamen plerumque substantivè sumuntur: Ejus generis
 sunt *imprimis* pleraque nomina artium & scientiarum, ut Grammatica, Poëtica, Rhe-
 torica, Dialectica, Logica, Physica &c Deinde multa nomina Regionum, Locorum, Men-
 surarum, dignitatum, officiorum, opificiorum &c in quibus certa sua substantiva semper sub-
 intelluntur. 4. i. e. Mera; nam adjectivum *purus, a, um*, contractum mihi videtur ex
purus, hinc *purus purus*, id est, *purus* & merus, unde ratio *purata*, id est, *pura facta* est.
 Propriè est, igne excocta, purgata &c de etymo inspicere lexicon græcum, vel præ-
 sentius aliud Glossarium. 6. i. c. Munda, quasi *sine limo*, in negante, & *n*, euphoniæ causâ
 migrante in *l*. 7. Hic idem valet, quod impermixta, non composita &c alioquin
simplex propriè, in se, & etymologicè, sonat *sine plicâ*, hinc quando dicimus, *explicit* pro
 comit, ut in illo meo; *Explicit* at praxis manualis cætera pandet. Sensus est, *explicitis*
 statum est, quod in fine, dum tractando desistimus, res plerumque sint perspicuæ, cla-
 ræ, nihil scilicet amplius *plicarum* habentes; Sic *implicitè* & *explicitè* usurpare ferè sole-
 ris pro latenter & patenter, tanquam *intra*, vel *extra plicâ* positum &c.

Hic item imaginem appingere conceperam, ad quam inveniendam &
 constituendam, hæc vice non potui mihi suffurari tempus.

Auto-

certo¹.

Est

tempore

Autographa

perfecto

SIBYLLE SAMIÆ.

Spiritus usque ab aquâ² dum totus sejugus³ aſtet⁴:
Cujus erit ſignum, ſi quid non antè repertum⁵,

In parvâ

omni

oni

RES

1. Hic pro conſtituto, determinato &c cæteroquin *certus* proprie eſt clarus, aſtus, indubitatus, à *cerno* pro video, quò dea, quæ *cernimus*, clara ſint, indubita, perſpicua &c.

2. Philoſophicè hic ſumitur & intelligitur, utpote pro humiditate vitali, naturæ aſtimo, optimo, nucleo &c nec inſcitè; vocabulum quippe *aqua* conflatum atque compoſitum eſſe videtur ex *a* & *qua*, quaſi à *quâ* vivimus &c.

3. *i.e.* Separatus, ſegregatus &c quia *ſejugis*, *e*; vel *ſejugus*, *a, um*, adjectivum ſi contractum ex *ſejugatus*, id eſt, *ſejunctus à jugo*, quod à *jungo*, hoc eſt, *in unum ago*.

4. Hic idem valet quod *ſit*, quia *aſto* rectè ſubinde uſurpatur pro *ſum*.

5. Extra verſum tamen, & in opere tuo, rectiùs leges *conſpectum*, quàm *repertum*.

Etiã reliquum hujus pagine, non appoſita imagini ſive figuræ, calum relietum eſt.

mille opifex est?

Hoc

maris

est

Sal

Auspicia

PROPHETIDIS PROPONTICÆ.

In parvâ¹, calido, se mole¹ coagulet ipsum,
 Extepidus² suus undecplex fluidusque vicissim,

Mox addatur

Terra

faber

Nonne

nostro:

in æquore

nat

quod

nostri,

1. In parvâ mole, hinc valet, in exiguâ quantitate; alioquin est *moles* etymologicè res arduis & ponderis ingentis, sortita nomen à *movendo*, quod ægrè possit *moveri*.
2. Hinc pro subfrigidus, aliàs propriè loquendo, dicitur *extepidum*, quod *extepuit*, id est, non est amplius *repidum*, id est, frigidum vel calidum; *extepidus* ergo fluidusque aër æquipollet his dictis Philosophorum, Lac virginis, Frigidulus liquidusque spiritus &c.

Pars potior insuper hujus paginæ, non exarata, exspectat imaginem, sub oculos rem ponentem, quam prætermittere debui, ob festinationem.

tentat.

Simia^r

vincere

natura

Argumenta.

SIBYLLÆ PHRYGIÆ.

Mox addatur huic, abjectis fœcibus, aër ;
Spiritus ut corpus, fiatque volatile fixum :

Aſt immor-

yent

nun

ars

1. Hic adjectivè & translàtè ſumptum eſt, ut ſit idem ferè, quod æmula ars, ſecundrix &c nam *ſimius*, a, um, adjectivum eſt, à ſubſtantivo *ſimius*, vel *ſimia*, pro eo, quod eſt *ſimiorum*, *ſimiarumve*, ſeu quod pertinet ad ipſas *ſimias*, ſic dictas, quòd faciant certinud *ſimile*, quaſi *mimas*, hoc eſt, imitatrices; aut fortè, quia *ſimæ* ſunt, id eſt, rebus depreſſis.

2. Vide paullò infrà Sortilegia Sibyllæ Erythreæ, *gloſſemate primo*.

Partem adhac majorem hujus paginæ, quæ caractere non inſigni, imagini ſive figuræ adſcripſeram; niſi, intemperie præventus, ostendere eam debuiffem.

atetnæ; si vicerit ignis⁴. Vis¹ si vincit

Archetypa

PSALTRIÆ TIBURTIS⁵.

Ast immortalem quia vis evadere Boscham⁶,
Mune⁷ tuum semper fac Sal Centrale superfit³;

Totius elixir

autem

Res peritura: res

confunt:

aque;

1. *Vis aque*, hîc est idem, quod summa *volatilis*; substantia, sive natura *solutiva* &c.
2. *Vel effum*: ambo enim composita sunt à *fium*, idem quasi significantia, quod *simplex fio*.
3. *i. e.* Robustæ, fortes, constantes &c nam *quernus*, *a*, *um*, adjectivum est à *querus*, quod tropologicè usurpatur pro re durâ, forti, & infractâ &c.
4. In præsentî textu est summa *fixa*; substantia, sive natura *coagulativa* &c.
5. Aliter & vulgariter *Tiburtine*, quia *Tiburs*, *g*, *tis*, qui oriundus, vel quæ oriunda est *Tibure*, quod oppidum est Italiæ, haud procul ab Urbe Roma.
6. *i. e.* Hermeticam tuam avem; est siquidem *Boscha*, *æ*; vel *Boschis*, *idus*, seu *Boscis*: & *Boschas*, *adis*, volucris, quæ clausa pascitur: itaque similitudinariè, argutè ac astutè ponitur, pro hoc glorioso Philosophorum, naturæque fœtu.
7. *i. e.* Plenum munere, quia *munis*, *e*, est quasi officiosus, seu qui lubens *munia* præstat, hinc composita *communis* & *immunis*, qui nullo scilicet fungitur officio.
8. Hic est, *superet*, vincat &c.

Partem præterea hujus paginæ imagini quidem dicâram, sed tamen affingere atque appingere eam modò non potui.

functa suo. Quæ natura
 Sortilegia
 SIBYLLÆ ERYTHREÆ.
 Totius elixir^r verum sic exiet⁶ Artis,
 Quem tua, gaudebisque⁷, enixa⁸ est Virgo⁹, Vopisco¹⁰.
 minere^r sequer^r
 subdit^r si
 quæque Arts; illa; junxerit^r

1. Hoc est, vis Dei, rerumque novatrix; seu ratio illa divina, artificialisque factas, à quâ cuncta sunt procreata: dicta enim ab eo est *natura*, quòd aliquid nasci faci
 2. Hic pro separavit, aliàs *sequestro*, *as*, propriè est depono apud *sequestrum*, si *sequestrum*; dictum indè, quòd *sequatur* pars utraque fidem ejus, qui electus est. 3. i. Conjunxerit, connexerit, composuerit & dictum enim *jungo*, tanquam in unum a
 4. Hic pro officio, re, partibus & cæteroquin communiter accipitur pro dono, c
 to & dict: ab eo, quòd, qui *mutuo* sunt animo, id dent officii gratiâ. 5. i. e. Philo
 phorum tinctura, essentia quinta, magisterium, mysterium & *Elixir* quippe vocab
 lum est Arabicum, quo communiter spiritum ab auro, vel herbâ, aut vino, ritè extr
 ctum, asservatumque denotant; forsan à verbo *elixo*, *as*, quod interpretatur, aq
 coquo; unde participium *elixatus*, contractè & usitatus *elixus*, *a*, *um*: *Elixir* ergo dictu
 quasi *elixum*, hoc est, aquâ excoctum; nam Veteres aquam dixerunt *lixam*, unde & *li*
 dicti sunt, qui vilioris quæstus ergò, exercitum sequuntur, utpote lavandi, aut coquer
 gratiâ; à cinere, qui Antiquis *lix* dicebatur, à quo tandem *lixivia*, id est, aqua, in qu
 lavandi gratiâ, decoctus est cinis *lix* &c. 6. Antiquitus sic, & necessitate metri, p
 exhibit. 7. i. e. Et delectaberis; *gaudere* enim propriè est, *genialiter*, tacitè, & apud se l
 tari, neque respicit alium: quia tunc dicimur *gaudere*, quando re aliquâ exhilaratur ai
 mus, nullum tamen ejus foris apparet indicium; Contrâ autem lætari quis dicitur, qu
 ita movetur animus, at in vultu & gestibus, lætitiæ signa prodantur &c. 8. i. e. Peper
 nam *enixe* propriè dicuntur sceminæ, quæ partus dolore levatæ sunt, quasi *evictrices*,
 simplici nitor, quod est, *conari subonere*; metalepticè pro, multo molimine & labore, a
 quid perficere &c. 9. i. e. Tua materia, mater, & Revise suprâ monumenta Deiph
 bes, glossmate *nono*. 10. i. e. Sapientum crocodilo, *basilisco* &c Est enim *Vopiscus*,
 m, g, quem mater *vi apiscitur*, id est, cum difficultate acquirit; vel qui ope naturæ se
 vatur, cui & opem fert; absolutè ergo illud, quod venit ad perfectam suam nativitate
 se ortum, scilicet *discum*, dicitur *vopiscus*.

Pars demùm paginæ hujus ordinata erat imagini, sive figuræ, qua
 festinatio non patiebatur adjungere.

Speculum Minervæ¹ compellucidum²,

in quo

Philosophorum gemma tum³ stemma
planè ac sanè repræsentatur;

Clarius antè novum nunquam hoc innotuit Ovum.

est.

Per

chaos^x

antiquum^y

res

Mundi

semper

eandem

Jo.

Sunt,

fuertunt,

&

erunt:

SPECULI MINERVÆ
SPECUS.

L Inea⁴ naturæ vulgaris, lanea⁶, lenta;
Unica, simplaris⁷, penè & ubique Maga⁸ est.
Rem vilem⁹ recipitque rudem, sic perficit omne,
Scilicet ex Raudo¹⁰, quidquid in Orbe vides.
Unimodus motus, globus est, & spherica moles¹¹,
E cujus veniunt¹² quæque sub axe¹³ sinu¹⁴:
Artista ergo, velut naturæ Simius¹⁵ alter,
Sic quoque, *continud quæ jacet ante pedes,*
Rem sibi debet eam bene notam sumere priscam;
Terram is adhuc sol, qui semper obivit, obit.

1. *i. e.* Sapientiæ Antiquorum; nam Veteres myſterialiter *Minervam*, quæ Deæ diſciplinæ, pro ſapientia poſuerunt, quaſi *Muſarum nervum*: Sed aliis ſic dicta videtur à *monendo*, quòd rectè benèque *moneat*; aliis autem à minuendo, forſan quòd *minuat nervos*, ingenii ſcilicet & cerebri; aliis porrò à *minando*, quaſi *minans vim*: quippe Jugi ſolet militaribus *minuans* armis, & ægide, umbone, haſtâque reformidabilis.

2. *i. e.* Valdè *lucidum*, quaſi *per totum ſimul lucidum*.

3. Hic copulativè ſumptum eſt pro *Et, ac, atque, nec non, &c.*

4. Per *chaos antiquum*, id eſt, cunctarum rerum initium, quaſi *ante ævum*; nam Deos Deâſque omnes fuit natum, dictum ſic à *χῶς*, id eſt, *ſundo*, eò quòd fuerit *ſi*, hoc eſt, *confuſo*, & mixtio elementorum omnium.

5. Hic eſt, ductus, tractus, ſive curſus &c.

6. *i. e.* Reptitia, non propera &c adjectivum enim eſt à *lana*, peroptimè contentens naturâ, quæ *laneis* lentisſque paſſibus uſque incedit.

7. Idem eſt, quòd *ſimplex*, cujus copioſiorem reſolutionem legere poteſ in Inſcriptis Sagæ Cumææ, gloſſemate *ſepimo*, vel *ultimo*.

8. Hic idem valet, ac ſi dixiſſem, *Plerumque agit, vel operatur, modo nobis incognita*: *Magus* namque, dictum ceu *ſagus* (vox Perſica, quâ apud eos ſignificatur ſapiens) & ſubſtantivum eſt, & adjectivum, ſicuti *ſagus*; à *magia*, quæ eſt conſummatus naturæ philoſophiæ apex, ſeu ſcientia rerum naturalium omnium abſolutiſſima, quaſi *maxima ſophia*.

9. Vide inferiùs, Phœnicis ſive Helenæ ovum, gloſſemate *decimo*.

10. *i. e.* Re rudi & imperſectâ; *Raudus* quippe, *Rudus*, ſeu *Rodus*, ſubſtantivum eſt, ſignificans rem *rudem* & *præcrudam*.

11. Hic propriè ſumptum eſt, ſcilicet pro re grandi & ponderis ingentis, ſecus quaſi ſuprà, in Auspiciis Prophetidis Propontiæ, gloſſemate *primo*.

12. Hic pro creſcunt, proveniunt &c.

13. Hic toto pro cœlo, univerſo ſublunari globo &c Alioquin *axis* propriè ſignificat lignum illud teres, ad quòd vertitur rota currûs, ita dictum ab *agendo*, eò quòd rota *ca* illud *agatur*, id eſt, moveatur.

14. Hic pro intimo naturæ reſeſſu, velario, gremio &c.

15. Vocis *Simius* ſi ſcire aves analogiam, reviſe ſuprà Argumenta Sibyllæ Phrygæ, gloſſemate *primo*.

Jovis¹ aperta transfenna,*per quam*Opalia² ingeniosæ³ architectricis³
facilè est conspicerè:*Sistitur hoc simulacro nuda Diana⁴ lavacro.*

punctum.

Temporis

pondere

in

VIA JOVIS

M I A.

puncto⁵

Propriæ⁷ naturæ generalis praxis agendi,
Unijugis⁸, simplex⁹, & bene nota via est;
Perficit incluso moderato cuncta calore,

Qui tamen externo ritè¹⁰ juvandus erit:
Purum de impuro, motûs¹¹ in fine, sequestrat¹²;

Nam quodque¹³ infectum, plus minus, ejus opus:
Continuóque unum, dum aliud corrumpitur, effit;
Et vice conversâ, sic it in Orbe rota.

Utque omni in re causa suæ stat mortis & ortûs
(Quod bene perpendet quilibet Artis amans)

Sic quoq; perdendum¹⁴ unumquodlibet, éstque patrandum¹⁵
Ex illo, in seipso quod latet, atque fatum¹⁶.

Hoc qui non memori seponit mente tuendum¹⁷,
Utile quid prodet¹⁸ vix peragrandò¹⁹ libros.

pro⁶tempore⁵

OPERIS

pondera

est

pange:

omne

Namque

1. i. e. Totius naturalitatis; nam *Jupiter*, apud naturæ mystas, ponitur pro elementis, sive integrâ rerum universitate, huc spectant illa; *Jovis* omnia plena, *Jupiter* omnipotens, Regum, rerumque, Deumque Progenitor, Genitrixque Deum, Deus usque, & omnes, & c. Eo quod res sit nulla, quæ sic omnia *juret* ac foveat, quàm calor natus; Quemadmodum ergo Prisci *Jovem à jurando* nuncuparunt, sic e contrario *Vejozem*, id est *malum Jovem*, appellaverunt Deum, cui *jurandi* facultas esset adempta; Antiquitas quippe quosdam celebrabat Deos, ut prodesse; alios, ut ne obessent, placabat & Dicitur pro *Jupiter*, quasi *Jovis pater*, unde compositum atque conflatum est, propter quod, rigose loquendo, habere non debet, minùs sanâ consuetudine, in genitivo *Jovis* (cùm e genitivus sit à nominativo *Jovis*) sed *Jupitris*, vel *Jupiteris*, qui primò, ut retuli, appellatus est *Jovis à jurando*, postea autem, adjecto altero vocabulo, baptizatus est *Jupiter*.

2. i. e. *Opimitates* & festivitates *Dæ Opis*, quæ fuit uxor fororque Saturni, quâ terra denotatur; acutissimè verò sic, ab antiquo scilicet adjectivo *opis*, quod Majores non pro divite usurpabant, quemadmodum nos adhuc *inopem* appellamus pauperem & eorum: Veteres namque, quorum præcipuæ *opes* consistebant in re pecuariâ & agriculturâ, Terram hujusmodi *opum* largitricem divinis quodammodo extulerunt honoribus, ipsamque *Opem*, hoc est, *opulentiam* nominarunt; Hæc eadem etiam vocatur ab iis Priscis, minimè inscite, *Mater magna*, *Materque abna*, quod omnia *alat*, itémque *Mater Deum*, quasi Cœlites omnes, antè in terris fuissent progeniti, & postea, ob insignè aliquod meritum, in cœlum transvecti: nec prænium forsân aberrabit ille, qui & hoc singulare in mysterium assignet & Pluraliter valet potentiam, vim, facultates, mammarum copiam & c. Quia divitiæ penè omnes petuntur à terra; latitant, generascuntque, in eâ terra, hinc ista, Effodiuntur *opes*, Operiuntur *opes*, Ingenerantur *opes* & c. Dicta quidem indè putatur, quod hujus *ope*, vita hominum sustentetur, seu quod hæc omne *opus* eâ hâc *opus* ad vivendum; Vel, sicut humus ab humiditate nomen sortita est, ita quæ *Ops*, græcè *ὄπης*, id est, succus, humor, unguen, lac, quod immulget & indulget nobis terra huber uberrimum & c.

3. i. e. *Nature*, quâ nihil ingeniosius, nihil sapientius, nihil elegantius, & c. Vide supra Sortilegia Sibyllæ Erythræ, glossemate primo.

4. Inspice Latinum posteriorem, superius glossemate quarto.

5. i. e. Momento, articulo.

6. i. e. Pro ratione temporis.

7. Per frustra Ovum crocodili, inferius glossemate decimo.

8. i. e. *Functa uni tantum*, dicitur autem *unijugus, a, um*; & *unijugis, e*, quasi trahens, habens, tenens, vel gerens *unum jugum*.

9. Hic est, linearis, lanaris & Etymologia hujus habes superius, in Inscriptis Sagæ Cumææ, glossemate ultimo.

10. i. e. Decente, rectè, bene & c. Dicit à *ritu*, propterea quod, quæ secundum *ritum* fiunt, *recta* sint & c.

11. i. e. Operationis suæ.

12. Hic pro separat, ut & in Sortilegiis Sibyllæ Erythræ, glossemate secundo.

13. i. e. Omne, quodcunque & c. Quia signum est universale.

14. Hic est corrupendum, destruendum & c. Aliàs *perdo* propriè est amitto.

15. Hic metaphoricè pro complendum, perficiendum, conficiendum & c. Alioquin *patro, as*, propriè est, liberis do operam, quasi *patris opus ago*.

16. Hic similiter translative sumptum est, pro pote pro *natum*, generatum & c.

17. Hic pro custodiendum, conservandum, reponendum & c.

18. i. e. In medium proferet, quasi *promet*.

19. i. e. Perquirendo, districte & c. Quia *peragrarè* eleganter & metalecticè est idem, quod indagare, perverit & c. Quasi inquirendi gratiâ, *agrum* circumire & c.

OPERIS

PHILOSOPHICI

Glyphica Hebdomas,

Seu

TYPICA PERTECTIO.

CHYMICÆ VANNI

Orbis

SOLIS

Quasi Solus, quod dictio Solis, sive Solus,
mysteriâlyter sumpta, optice et optime
materiam Sapientum prædefiguret.

*

Errat.

crescant?

*

Polus Solis

Die

Errat.

in

omnia

querit

et

non

moriuntur

Mercurio

ubi

quæ

rem

pubrescant,

Orbis

GRANUM ERUTUM.

Orbis

LUNÆ

Quod via procedendi sit linea, linearis & una

Pars, tunc hujus Hermetice hyemalis.

GRANUM ERUTUM.

Orbis

MERCURII;

Quod in eo totius sit magistrū, seu mercis, cura.

Pars æstivalis.

rejectis
unum

Meridies Mercurii.

Puris
Ad

gravibus que
sufficit

summam

et

levis

umbonem

spurcis

Orbis Jovis.

CHYMICÆ VANNI

Orbis

JOVIS

Quòd unice modò opus ingenio & judicio quovis:

Pars autumnalis.

Orbis

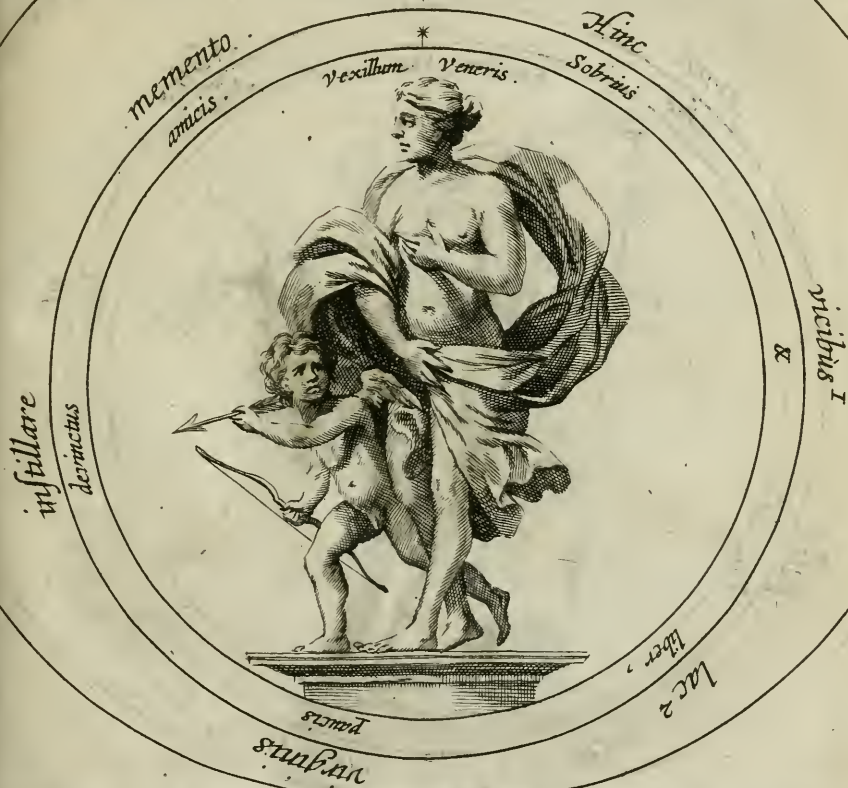
GRANUM ERUTUM.

Orbis

VENERIS;

Quòd ordinè huc usque Unigenitus venerit:
Pensum trituanum.

*

Per vices, sive Vicissim; sumpti dictione Vicibus adverbialiter. 2. Hic idem est, quod insperatum menstruale fomentum, nutrimentum &c. Dicitur autem Lac à Laciendo, quòd per illud infantulus, ad motis mam-
alliciatur.

Orbis Saturni.

CHYMICÆ VANNI

Orbis

SATURNI;

Quod Saturni color in coronide² lautâ prodeat urnâ³ :
Pensum quotidianum .

*

Sacellum Saturni.

Natus
Non

ærum
yhus .

ut
bene

omne
cum

Rex
Veneris

Coronatur
multis

posi
tissimè

in
fit

Hic idem est, quod perfectus, plenus &c. qui scilicet non amplius mutatur, vel viscitur, ut aliquid ulterius tractare ad
i.e. In fine operis, seu coronatione ejusdem; dictum enim coronis ubi, quasi corona operis. 3. i. e. Ingenti cum
re: quia urna, ex usu antiquorum, ponitur pro magno sortis vel fortunæ lucro &c.

PHOENICIS sive FL

Phœnicis sive Helenæ¹

O V U M.

id est,

Lapidis Philosophorum

Orthophysica & germana² materia.*Tetra³ mea est facies⁴, similis sed spiritus æthera.*

prodit.

Milleni

nomine

Hoc

Ovum Crocodili,

NON

Crocodilinum⁶.terra⁵

Ovum

Soligenam quicumque studeat reperire volucram,
 Non gerat abstrusis turgida corda typis⁷:
 Non propter⁸ solem, supraque in nubibus altis,
 Inferius sed H U M I quærere debet eam.
 Regius hic ALES sequitur vestigia Christi,
 Sit tractans humilis filius Artiseum:
 Dedignans tria naturæ celeberrima Regna,
 In Terra inque imo vult residere toro⁹;
 Ludat enim ut, semper speculantes alta, superbos,
 Proprius¹⁰ est ejus cernua¹¹ TERRA locus.
 Sitque Dei magis omnipotentia digna stupore,
 Phœnicis en Ovum est facta revolis¹² Humus.
 Scire ergo quisquis *Benedictum Hoc* discupit¹³ Ovum,
 Desinet in cordis SIMPLICITATE sui.

quæstione¹⁴

Phœnicis

hic

marque¹⁵

quater

Quod

Nn

I. Titulo

1. Titulo huic, de *oro Helena*, locus & occasio facta est, ex mystico illo ac pergenioso Antiquorum invento, quo historiarunt, formosissimam puellarum *Helenam* Nemesis & Jovis fuisse filiam: Nam Nemesis, cum ea Jovis concubitus fugeret, mutata fuisse in anserem; Jovem autem, in cygnum versum, ipsam supervenisse, id est, iniussu moratur; Nemesis verò, ex eo congressu, peperisse *ovum*, idque in nemore opulenti quendam invenisse, atque allatum Leda deditisse, hanc porro conditum in arca repositam & suo demum tempore, ortam ex eo fuisse *Helenam*, quam perinde, ac si de se fuisset, ita Leda educavit &c. 2. Hic pro vera, sincera, non fucata &c. Aliàs *germanus*, a, tum proprie & ex nomine est, quod *germinavit*, hoc est, genitum est eadem stirpe. 3. Surreptum scio mirabitur Artis Adeptus, dum pensabit & sentiet, ut acutè hic quadret vocabulum *tetra*, sumptum nimirum materialiter, atque unà tam astutè ad nomen maris nostræ alludens, quæ reverè dicta est quasi *tetra*. 4. i. e. Exterior forma, species, turba &c. Quia absolutè dicitur cujusque rei superficies *facies*, utpote à *faciendo*: nam sicut à aspectu species, à fingendo figura, ita & à *faciendo*, vel à *factura* corporis, dicitur *facies* &c. 5. Periphrasis pro ubique, ut enim dicimus, *Mare* vel *maria* celo *miscere*, autem *fundere*, pro omnia turbare, & nihil non facere; sic quoque, *Mari* terræque *quæren*, ubique, & in nullo non loco. 6. i. e. Intortum, intricatum, falsum, sophisticum &c. Quia *crocodilus* analogicè dicitur quæstio sophistica, propriè verò est animal quadrupes de genere amphibiorum, tam in aqua, quàm terra vivens, quasi *vivæ duplicis*, quòd in bobus dictis degat elementis, & non terrestria tantum, sed aquatilia quoque desiccat. Figurà perhibetur lacertæ non admodum esse ab simile, magnitudine verò penè incredibile, unguitibusque exarmatum, soli Ægypto, & iis regionibus, quæ alluuntur Nilo, cognoscite adeò est obdura, ut nulla sui in parte, præterquam solo in ventre, possit perire. Non igitur de nihilo, neque abs re, illud in similitudinem traximus cum *Pythone Philibico*, nullum siquidè est animal, quod ab initiis tam exiguis, in tantam excresecat multitudinem, cum ova ejus anserinis non majora sint; at hoc illi peculiare creditur, ut, cum diu vivit, crescendi nullum faciat finem; Quatuor hyemales menses non comedit, & bestiarum existit elingvis; Cæterum est hæc *bellua* terribilis contra fugaces, & contra in infrequentes, oculos habet in aqua hebetes, extra autem visus acerrimi; in nem ubi viderit, emittit lacrymas, quem appropinquantem mox devorat, inde in prebium cessit, *Crocodili lacrymæ*, quod dici solet de iis, qui pietatis sub velo, alios fallunt. Dicitur sic porro, mihi quidem, per antiphrasin videtur, quasi *croci diligens*, hoc est vitans; quoniam fugit crocum, nihil *crocum crocodilus diligit*, ejusque vel odorem summidat, hinc, mella conficientes in Ægypto, *crocum* prius solitant insternere, ne nati sumant *crocodili*, nam mirum eo in modum delectantur. 7. i. e. Variis & sublimibus idis, phantasis, rebusque reconditis, de themate consule lexicon græcum. 8. Hic est, quod penes, vel apud, juxta, prope &c. Ut in illo, *Propter* humum volitat, prope in sepibus ova. &c. 9. i. e. Ultimo, vel infimo loco, quasi *topo*, quia *torus* frequentius dicitur, quod locus, solum, mansio, habitatio &c. 10. i. e. Suus, dicit à *prope*, forte quod hoc, quod *proprium*, maximè *prope* est. 11. Hic pro despectissima, contemptissima &c. Aliàs *cernuus*, a, tum, propriè est inclinatus, quasi *cernens deorsum*. 12. i. e. *Vallis* particulâ re significationem augente, & non reiterationem denotante, contra quæ solet in verbis; in nominibus enim, præcipuè adjectivis, est ferè particula intensiva, recanus, recavus &c. Id est, valdè canus, cavus, &c. Eodem ergo modo, *vilis*, id est *vilis*, seu potius, dupliciter *vilis*, dicit à *villa*, quòd omnia, in *villis* *viliora* soleant esse quàm in urbibus. 13. i. c. Anhelat, ardentèr *cupit*, quasi *dupliciter cupit* &c.

Phoenicis excubatio.

id est,
Operis Philosophici pars prior;

sive
Lapidem Philosophorum auspiciandi¹ atque inclinandi²
manualis, plana, & practica Methodus.

Nobilis hæc mundis volucris consurgit ab undis³.

Helenæ nativitas

ex
O V O.

Aptum principio⁵ quendam secerne⁶ recessum⁶,
Quo⁷ vitreus nidus⁸ perbene tutus erit:
Utque suis gallina indefesse incubat ovis,
Blando sic & agas usque⁹ calore fovens;
Ovum molle¹⁰ tuum donec putrescat ab intra,
Subque albâ Parvus cortice Pullus erit;
Qui tacite crescens, nec non implumis alescens,
In bellè alatham tempore surgit Avem.
Sed tunc Artificis gerat obstetricia¹¹ dextra,
Ne volet è nido, munera¹² ritè sua:

Propterea niveis

1. Hic est, exordiendi, incipiendi, aggrediendi &c Quia *auspicio*, seu potius *auspicio*, propriè est, *auspicio* sumo de cœlo, ex *avium* cantu gestuque futura *physiculo*, de rei eventu *aves* consulto &c Quandoquidem verò Veteres nil nisi *auguratio* vel *auspicio* gererent, cessit in usum, ut *auspicari* absolūtè ponamus dicamúsque pro incipere, & negotiurum quod aggredi.

2. Hic est, fermè conficiendi, pertegendi &c Nam *inclinare* propriè est inflectere, translative verò dicimus, *inclinare rem*, pro eo, quod est, fermè conficere, vel procurare eam.

3. i. e. à mundis, nitidis niveisque aquis, parte posità pro toto: fortè autem dicitur *unda*, quasi *una*, quòd nimirum in se coacta sit, & velut *una*.

4. i. e. *Bestia bella, fera* &c *Belua* enim (seu ut malunt alii *bellua*) dicta sic est, secundum antiphrasim, ab adjectivo *bello*, hoc est, bono, pulchro &c. Aut potius (ut alii latet) à substantivo *bellum*, quòd *bestiarum* sit, *bellum* sibi mutuo inferre, quibus nimis natura ad hoc ipsum arma videtur confecisse.

5. Hic adverbialiter pro imprimis, primòdum, primùm, ante omnia &c.

6. i. e. *Secretum* aliquem tibi *elige*, vel *excogita*, *locum*; quia *recessus* in præsentì proprio est idem, quòd *secessus*, hoc est, locus *secretior*, turbà & tumultu vacuus, quasi *solus* &c à cæteris *separatus*: nam *secerno* propriè est divido, separo, discerno &c. Ab hujus similitudine, cogitationes reconditæ, quæ difficilè pervestigari possunt, convenienter dicitur *recessus* animi.

7. i. e. In quo, ubi &c.

8. Hic ferè idem est ac *matrix*; nam absolūtè omne illud, quòd aliquo modo fertur, tam in metallis, quàm animalibus & vegetabilibus, vocatur *matrix*, quasi *materiæ* *comparatrix* &c. Porro autem *nidus* sat notæ est significationis, dictus à *nidore*, fortassis, quod mali *nidoris*, hoc est, odoris, soleant esse avium domicilia, sive cubicula.

9. Hic positum est pro continuo, semper &c.

10. Id est, minimè durum, tenerum, tactui cédens &c Quasi *mobile*, quòd in quamvisque partem facilè trahi atque moveri possit.

11. i. e. Quæ opem fert parienti, *obstetricius* enim, *matrona*, adjectivum est ab *obstetice*, id est, parturientium curam habens; dicta sic ab *obstans*, propterea quòd *obstet* dicitur, vel certè fœtui, ne scilicet, laxatis uteri genitalibus claudis, defluat in terram.

12. Hoc loco est, partes, officia &c. Revisita Sortilegia Sibyllæ Erythreæ, suprà gloriante *quarto*.

Phoenicis enutricatio. *id est,*

Operis Philosophici pars posterior; *sive*
 apidis Philosophorum insummandi¹ atque absolvendi
 proba, viva² & realis praxis.

Hâc omne in parte nostrâ stat robur in arte.

Avem. Ipsa
 Helenæ educatio

à
 L E D A.

Propterea niveis abscissis ipsius ALIS,
 Ac heterogeneis, excrementisve rejectis,
 Mox alium mundum in nidum transfundat Eandem,
 Lactea perque vices reddat tum³ præbeat Ipsi
 Inspidi⁴ propriique sui fomenta⁵ vaporis,

Ut cicur éque ferâ *fixa* resultet Avis:

Quando namque suas guttatim⁶ devorat alas,

Vertitur illius Struthia⁷ vita prior;

Et mirè rutilans plumis fit pictaque BOSCHAS⁸,

Gemmea⁹ cui corpus pellis⁹ honore tegit:

Iricolor¹⁰ roseo de vertice crista renidet¹¹,

Et CRUX in croceo pectore RUBRA sedet¹²;

Tinctile¹³ grassatur per membra revivida¹⁴ *Virus*¹³,

Ossibus in quorum Purpura¹⁵ multa micat¹⁶;

Caudaque pollucet¹⁷, Tyrio¹⁸ perfusa *Veneno*¹⁸,

Sicque est facta sequax¹⁹ AUREA²⁰ prorsus Avis.²¹

fibinet:

1. i. e. *Consummandi*, conficiendi, perficiendi &c. 2. Hic est, *naturalis*, non dux, fucax &c. 3. Hic copulativè sumptum est pro *U*, ac, &c. 4. i. e. Non confivi, sed delectabilis & innocui, quasi *saporis*, hoc est, acrimoniæ omnis *expertis*. 5. i. e. Menstruum, nutrimentum &c Dicitur à *fovendo*, hoc est, calefaciendo, vel nutriendo. Per singulas *guttas*. 7. i. e. Mutatur illius prior *fuzax* natura, seu *Strubiz* ejus reftis prior indoles *vertitur*, dictum sic, ut & alibi exposui, à *vere*, quod *verti* tun nus incipiat &c Quia *Strubius*, vel *Strubio*, sylvestris, ferox, rapaxque est avis, à quo factum est adjectivum *Strubius*, a, um, pro eo, quod est *Strubii*, scilicet ferinum, quæ tigrinum: nam plurima sunt talia in Latinismo, quæ & adjectiva sunt, & substantia, magister, socius, famulus, faber &c. 8. i. e. Cicurata volucris, quæ clausa pascitur, quasi *bos cicur*, aut *clausus*: vide supra in Archetypis Psalteriæ Tiburtis, glossemate. 9. Perappositè hicce hic quadrat versiculus; *pellis* siquidem dicta à *pellendo*, quod erant nas injuriis *regendo pellat*. 10. i. e. Habens, seu referens *colorem iridis*. 11. i. e. Fugosus & *nitorem* reddit, inde substantivum *nidor*, tractum à *nimio odore*. 12. i. e. Aptè quadrat, convenit &c *sedere* enim scitè & eleganter dicitur vestis, vel aliud indumentum, quod aptum & peraccommodum est. 13. Verbale est à supino *tinctum*, vel à sulativo *tinctus*, us, pro *tinctura*, passivè significat id, quod *tinctum*, aut coloratum est, sicut quod *tingi*, atque colorari potest, ut *tinctilis* lana: sed in proposito nostro potius *tinctus* activè, unde *tinctile virus*, hic valet, semen, vel pharmacum, aut venenum, per se suam seu virtutem habens naturalem *tingendi*, quia *virus* accipitur, & in bonam partem, & in malam. 14. i. e. Multo *rigore* prædita, *nerum vira* &c. 15. i. e. Color *purpureus* & *pulcher*. 16. i. e. Intermicat, extrasplendet &c Quia *mico*, as, propriè est, subire & per intervalla fulgeo atque resplendo, ut faciunt *mice*, hoc est, ut alibi quoque interretatus fui, pulvisculi illi, qui in arena, quasi aurum argentumve fulgent, à quibus ductum est verbum *mico*. 17. Hic valet *multum* & circumcircà *lucet*, cæteroque in *polluceo* propriè ad Sacra pertinet, significans dedicare, vel vovere; seu potius *polluceo* Herculi libamenta ad aram. 18. i. e. Rubicundissimo salutari colore, quia vocatur *venenum* medium est, quod tam in bonam, quàm malam partem sumi potest; quoad modum & *pharmacum* atque *virus*; hæc enim tria generalia sunt, ad illa omnia, quæ naturam ejus, cui ipsa admoventur, valent immutare: pròinde salutaria medicamenta, *hoc*, ritè dicere possumus *venena*, *virus* &c. 19. i. e. Ductilis, facilis, flexilis, nullis tractabilis &c. 20. i. e. Fulvida, fulgida &c *Aurum* enim dictum est ab *aura*, hoc est, fulgore, vel fulvore &c. 21. i. e. Secretim nata volucris, ales &c *Aris* enim dicta à *avis*, hoc est, locis secretioribus, quibus *aves* maximè delectantur &c.

§. I.

Quale opus, ô quale opus! Unum opus feci, & omnes admiramini, O Nemefin, ô Helenam, ô Jovem! O stupendum, quàm occultum mysterium! O Phœnix, O Procodilus, ô Nilus! Intelligitis modò secretum hoc profundum? O avem, ô ovum, ô opus, O operum ornatum, & natum horum, O operum mirandum opus! Dei hæc sunt mirabilia & Omnipotentis prodigia, Summiquè Artificis Opus, propter quod, non tantum hujus Artis Adepti, sed & Physiographi, cum arcanorum istius nescii & inexperti, desumpserunt sibi fateri argumentum, ut affirmarent, esse aliquid qualiscunque Latitatis in Terra, quod luculentis indiciis varia illius effecta, quæ nos cernimus ac experimur, testantur.

Terram inquit scimus esse solam, quæ nunquam irascatur homini, sed usque & usque gratificetur. Aquæ subeunt in montes, tumescunt in fluctus, præcipitantur in torrentes. Aer insatur nubibus, furit procellis: At hæc benigna, indulgens, usque Mortalium semper ancilla, Quæ coacta generat! quæ sponteque profundit! Quos odores, sapes, nidores! Quos colores, quos tactus, quos colores! Quàm bonâ fide creditum foecundum reddit! Quæ nostrî causâ alit! Tantundem pluribus prædictum, in stuporem adducere quenquam possit consideratio pietatis clementissimorum viscerum, generosissimique pectoris Terræ, quæ nunquam succenset homini, nec aliquando stomachatur, sed Deicè suffragatur.

Aquæ in pluvias impetuosas vertuntur, transformanturque in grandines, turgescunt follescuntque in fluctus, & impetu in torrentes ruunt, ac sæpè, cum exundant, bestias, homines, & pecora tota secum abripiunt. Aer horrendum obscurus, in densa atrâsque nubes coit, ac tempestates, procellas, exitiumque omnibus minatur.

Vorax

Vorax quævis depascitur, depopulatur, & in favillas scinditur ignis; sola ex omnibus elementis Terra usibus Mortalium quæque tanta est! servit & affluentissimè, quæcunque ad utilitatem eorum spectant, profert.

Quantam illa rerum omnium vim, non ad necessitatem tantum taxat, verùm etiam ad summam voluptatem eorum, quos sustentat, ultro producit! Quot odoramenta olfactui, quot sapores palato, quot lenia & levia tactui, quot colores visui, Quot miracula, quot plantas, frutices, herbâsque sanitati, fœcunda & progenerat Tellus gignit!

Et licet vel consccleratorum hominum improbis, vel brutorum animalium gravibus, sordidisque proculcetur vestigiis, quanquam, inquam, venerabilis & antiqua facies ejus conspurcetur, ac variis dehonestetur modis, tametsi viscera jugiter premantur & conquassentur, non capropter irascitur, non indignatur, Quin etiam hinc occasionem captare videtur, reddendi cum scœnore, quod sibi parè commodatum fuit, quare rò ad eum modum agit, urbanissimè ac liberalissimè luxuriantaliterque vices reponendo, peroptimè Deitatis Typum & simulacrum, utque inter Numina numeretur, meretur: Deitatis enim etiam, quod potest, maximum fecisse, & ad summum pervenisse videtur, quando injurias gratis, offensas favore compensavit.

§. 2.

HEm symbola aptissima, sed subtilitate plenissima! O mysteriosam perappositamque Esernii cum Placidiano relationem! ànne Hæc ergo endogenicè divinæ incomprehensibilitatis simulacrum est, magnique Archetypi vestigium? annon Dea est illa immarcescibilis ab Antiquis competenter culta? necne Hæc emeritissimè casta illa omnium Virgo est, quæ nec

non indies sobolescit , & tamen virginitatis clauſtro neutiam contabescit ? nunquid Hæc inquam , indulgentiſſima illa Mater Magna eſt, quæ omnia nobis è gremio ſuo quàm affluentiè immulget , nec tamen aliquando fertilitate interquieſcit ?

Hæc videlicet vera eſt arbor illa Aurea , de qua ſi fructus collantur , continuò iterum novi ſuccreſcunt , Hæc pretioſa Indi margarita, Hæc vitis illa fructuum feraciſſima, & nunquam demiabilis, uvas albiſſimas rubicundiſſimàsque producens, & fontina eſt illa Bernhardina, Fons inquam ille Platonicus, gurgis , profluus, & ſemper manans , in quo lampas ardet inſtingibilis, Fons unde innumerabiles, iùque amœniſſimi facultum omnium fluvii promanant.

Hic puteus eſt ille inexhaustus, qui fortunas & ſanitatem morbus edit , Hic pangæus, hortusque ille conclusus, ac omnigeſtiantia præatum, donorum naturæ promptuarium , armamentarium opum, deliciarum oceanus, divitiarumque theſaurus , autotopium opus digitorum Dei, naturæque Genitricis ipſiſſimum tantum, totius univerſi fornix omni ex parte abſolutus, & mirabilis omnium complementum, Speculum pertranslucidum, veſtigium incorruptæ virginitatis exemplum.

Hic ad vivum eſt ille Phoenix ſeipſum renovans, ſequæ revivens,

Qui fuit indiviſa *unica* ſemper Avis;

Et animal illud amphibium , incredibili magnitudine crocodilus, qui tantum paſcitur propter flumina Nili. Eſt proſectò Phœnix, quæ nidum ſuum in crypticis tenere dicitur , aquila inſolens, quæ longè ultra ſultorum captum transcendit, & à ſapienſibus honoratur.

Ad telos non reperiret *tela* mea, ſi penetraliùs ac diutiùs in actualis hujus ſubjecti amphitrite proveherer , ad illiùsque omnium, quidquid è cosmopœja , ſive mythologia, de illo myste-

mysterialiter dici potest, referrem; quò namque profundius ejusdyta subeo, continuò etiam admirabiliores alias analogias offendo, quamobrem dicis gratiâ portum ingrediar, ductâ priùs mysticâ quâdam ab illa symmetriâ, & relatâ hâc brevi, sed caeroquì certissimâ ad notitiam istius attingendi viâ.

S. 3.

Quisquis profundæ Nostræ Sapientiæ particeps vult esse, in simplicitate & humilitate cordis sui illam querere debet, quia materia nostra cognitu atque conspectu minime sublimis est, sed vilis, humilis ac simplex, alta sapientius penitus occultatur, & non nisi sui similibus manifestatur.

Omnis penè error in hac Arte provenit ex nimia subtili imaginatione, dum quisque sibi rem novam, & insolitam excogitat, cum tamen nihil communius, nihil antiquius, quàm chaos aperiat Terra & germinet Salvatorem, quid opus velle in aqua quando debemus in aqua piscari?

Fui non longo abhinc tempore, sed ante dies valdè paucos, cum Doctore quodam, magis opulente, quàm prudente, in navi orto sermone (ut fieri amat inter filios Artis) de hac materia respondebat mihi his ipsissimis verbis: *Cognosco quidem satis verè Philosophorum subjectum, sed ego hoc tam subtiliter concepì in meo intellectu ut meipsum explicare non possim, multò minùs aliis interpretari.* Hencetam infantiam! jure optimo itaque mihi liceat dicere, verè hæc merum Dei donum est.

Viva, ipsaque proba materia, disertè passim & apertè, apud omnes ferè veros Philosophos traditur, & tamen centies militemus cam certò non cognoscit, quod esse nequit, nisi Deo singulariter sic oblectante, cum sine numero sint hodiernò temporum viri docti, acie ingenii præditi perspicacissimâ:

Aureum enim appelletis hoc nostrum sæculum à renatis siccitatibus, & ingeniosorum hominum ubertate; Jovis mensa si non superesset danda (quemadmodum olim trium pulcherrimæ) m

rum absolutissimo arcanorum magistro, etiam in orbem iret re-
erétque, neccssum foret, ita ferè ubique maximi inveniuntur
hilosophi.

Rem ego hïc, & plurimis aliis insuper locis (vel omnium fa-
cè ultimus) simplicissimè, etiam ex intentione, tango, nomino,
incupo, & equidem non defuturos credo, qui dicturi sunt, me
l ipsum non capere, quæ scribo, vel obscurissimè egisse, quod to-
m oritur ex illorum superbia, seu putatitia & propria sagacitate,
intellectum suum, in mirabilibus Altissimi, subdere aut captivare
olentium, sed semper alta sapientium, quibus Deus obsistit:

S. 4.

NAM augustissima ars nostra Alchymia perintegre assimilatur
sacræ scripturæ, sublimi illi scholæ Christi, quæ est altissi-
us amnis, in quo agnus ambulat, id est, simplex proficit; & Ele-
as natat, id est, doctissimus quisque opinionibus, erroribus, &
cibiis suis fluctuat.

Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ; Quid quæso spe-
ose ante filios hominum? Quia abscondisti *hanc* à sapientibus,
revelâsti *eam* parvulis, id est, Humilibus, simplicibus, pauperi-
s, & insipientibus mundi censurâ.

Super quem enim alium requiescet Spiritus Dei, Spiritus ille sa-
entix & intellectûs, Spiritus subtilitatis & consilii, nisi super hu-
ilem, simplicem, & modicum corde? Cor humiliatum locus est
iritûs sancti, ut in eo quiescat, quod implet; cor autem, in quo
lpes foveas habent, hoc est, astutia dolosa possidet: cor, ubi vo-
eres cœli nidos habent, ventosâ obtinet elatio, non est sedes
iritûs sancti, sed spiritûs maligni, spiritûs hujus mundi, qui do-
inatur in filios propriæ confidentiæ.

Habitat Deus lucem inaccessibilem, sublimis, immortalis, &
ernus est, cujus domus repleta est odore ungenti; superbis
orde resistit, cum simplicibus sermocinatio ejus: Parvulis, hu-
ilibus, & abjectis est facilis, & alta sapientibus, magnis ac infla-
tis

tis aditu difficilis. Cùm effem parvulus in oculis meis, magnam in Arte factus sum :

Nam ut ad convalles aquæ, sic ad humiles gratiarum doctrinarumque Dei torrens procliviùs delabitur. Non ille quippe ex Aquilarum aviùmque illarum genere est, quæ penes solem, in nubibus, in pinibus nidificant, sed ex gallinarum, earumque volucrum, quæ in humili, in casa, in tugurio, ac crebrò Hami; id est, arrogantes, altùmque volantes spernit, & ad submissi animi homines divertit.

S. 5.

Quicquid próinde veræ sapientiæ inveniri potest, sive in hoc terreno incolatu, sive in superno illo Beatarum Martium domicilio, à Domino Deo est, induta habitu humili, simplici & abjecto, ut alta sapientibus penitus ignota sit, & non ab humilibus ac abjectis agnoscatur, ubi *humilitas*, ibi *sapientia*, quia humilitas index est, & custos sapientiæ, ut superbia stultitiam. Hinc enim Socrates, illud humanæ sapientiæ ceu quoddam divinum fanum, solus erat denunciatus sapiens ab Apollinis oraculo, quòd in se ipso tam esset modicus, ut ingenuè diceret, *se nihil scire*.

Similiter Solis ille Justitiæ illustrissimus Lucifer (is fuit Joannes Baptistæ) quia humillimè esse se vocem confessus est, aërem, vatum, idcirco in tantum est exaltatus, ut ipsius Divini oris decore, nullus esset major ipso inter natos mulierum.

Beatissima illa omnium Virgo Maria, quia suppliciter de furo cordis respondebat, se servam, ancillam, capropter sola digna vendita est, è quâ nasceretur Deus, & de cujus Crystallinis vitibus ederetur Messias.

Ex Prophetis, quos lex vetus habuit, nullum majore spiritu succœlum donavit, quàm Davidem, quod ipse satis indicat, compro tam infinito beneficio, immortales Deo grates rependat, aequiens, *Incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi*: & tan-

Christus ipse, sapientia Patris, nōne in persona Davidis locutus est? *Deus tu scis insipientiam meam!*

Concludendum itaque consultò, neminem vel acutissimum nemque, ad sublimis scientiæ, veræque hujus sapientiæ penetralia, posse pervenire, qui itineris suis ducem Humilitatem fuerit edignatus.

Hæc ubi scripsssem, mox solus nocte relictus,
Undique Lethææ rore rigabar aquæ.

His, inquam, ita relatis, vulgatis, à me versis, facetus meus, faceret Internuntius Mercurius, ocysimè duxit se, & disparuit.

Hæc postquam sociâ mecum sub voce peregit,
Se Citipes oculis abdidit ille meis.

Reversus ad eos, à quibus venerat, adeoque paratum plura conponere, sic caduciter deseruit, ut orphanus nunc, attonitusque repentino illo Caduceatoris abscessu, non satis equidem sciam, quid dictis ejus addere commodè possim, nisi hanc extremam consortii nostri clausulam & fidem; scilicet, facilè forsan se proliem (modò rectè priùs, hanc gratiam favorémque suorum, Orbi aliquid arrisisse, percepisset) ex inferorum illis Basilicis Laribus, à me fore regressurum.

Fatalis interstitio.

BErigne Lector, quem hæcenus strinxi stylum sstio, neque intendo deceterò aliquid calamo, de hac materia, in orbem evulgare, quamvis etiam Theoleptus Vates triplò instructior, & secundò, tertioque rediret: non idem, quia sum imparatus, vel laborem refugio, sed quòd vesana scriptio ista, à re prorsus vana, quæ ita requirit omnes ingenii nervos, ut quis se, satémque quodammodò negligat, & ob quam gravissimas frequenter subire debet tentationes.

Aliàs (quantum pertentare & præsentiscere potui) tota quasi exstructa & introducta Vannus adhuc sub manibus est: nam habes hîc tantum isago-

*gica quedam prolegomena, seu compendiaria prælibamina, comparatione-
lorum videlicet, quæ prælo prodire destinata erant; quod satis quoque
præcoci, abortivo, monstrosoque fœtu licuit animadvertisse, cum eas
ventre, pedibus, atque toto insuper corpore majus sit.*

3. *Nihilominus esto bene contentus, tacitoque gaudio glisce, paucis enim
verum absolvimus, sitim tuam, quemadmodum opinor, usque affatim res-
vi, modò rectè ac debitè, ex fonte hauseris.*

*Qui capit, ille sapit, quadratus rusticus absit,
Non sapit hic inquam, qui capit, ille sapit.*

*Ceterùm rogo, ne quæso feras ægrius, qudd tibi facta promissa, ratione
sarum, in abstrusiora pleraque vocabula, axiomata & atticismos, astitue-
rum, non servârim, cum propter maximam festinationem, operisque nimiam
novitatem, nequaquam potuerim: forsân, Deo dante, fiet excusioe proxima.*

4. *Interea autem, hanc insequentem jamdiu auream intelligenti Com-
mentationem (certi cujusdam de Monte S.) plurimis, iisdemque maxime
naturæ & artis secretis scatentem, sedulò ne pigeat tam oculis, quàm armis
percurrere: illam examissim, ad Commentoris sensum, ilicet in commentariis
testimonium, latinè traduxi, idque tam exactè & excusè, ut ne vel la-
ungvem, quod memini, aut in minimo quidem, ab ejus idiotismo, sententiam
seu proposito discesserim, sed eâ confusione, modo & ordine reliqui, sicut
optimè visum fuerat, vel exciderant: bene agita, & vale, omen de
tale.*

PORTUS.

Explicit, at praxis manualis cætera pandet.

COMMENTATIO

De

Pharmaco Catholico;

quomodo nimirum istud in tribus illis natura Regnis, Mineralium, Animalium ac Vegetabilium, reperiendum: atque exinde conficiendum, per excellentissimum Universale Menstruum, vi pollens recludendi occludendique, tum metallum quodlibet, in primam sui materiam, reducendi.

INSUPER,

qualiter per idipsum (supple Menstruum) aliàs fixum illud indestructibile aurum, redigendum sit in verum & inculpatum Aurum Potabile, quod nullo se impostitum artis stratagemate, in solidum iterum aureum corpus patitur reduci.

Cum primis ab honore Dei gloriosi & excelsi,

Inde in singulare solatium & emolumentum Generis humani, opalata inque publicam data lucem, per &c Atque Londini in Anglia, ab uno eodémque Paraphraste, qui usqueadhuc

CHYMICAM VANNUM

constituit; celeriter, sed tamen fideliter, è Germanismo in Latinissimum trajecta;

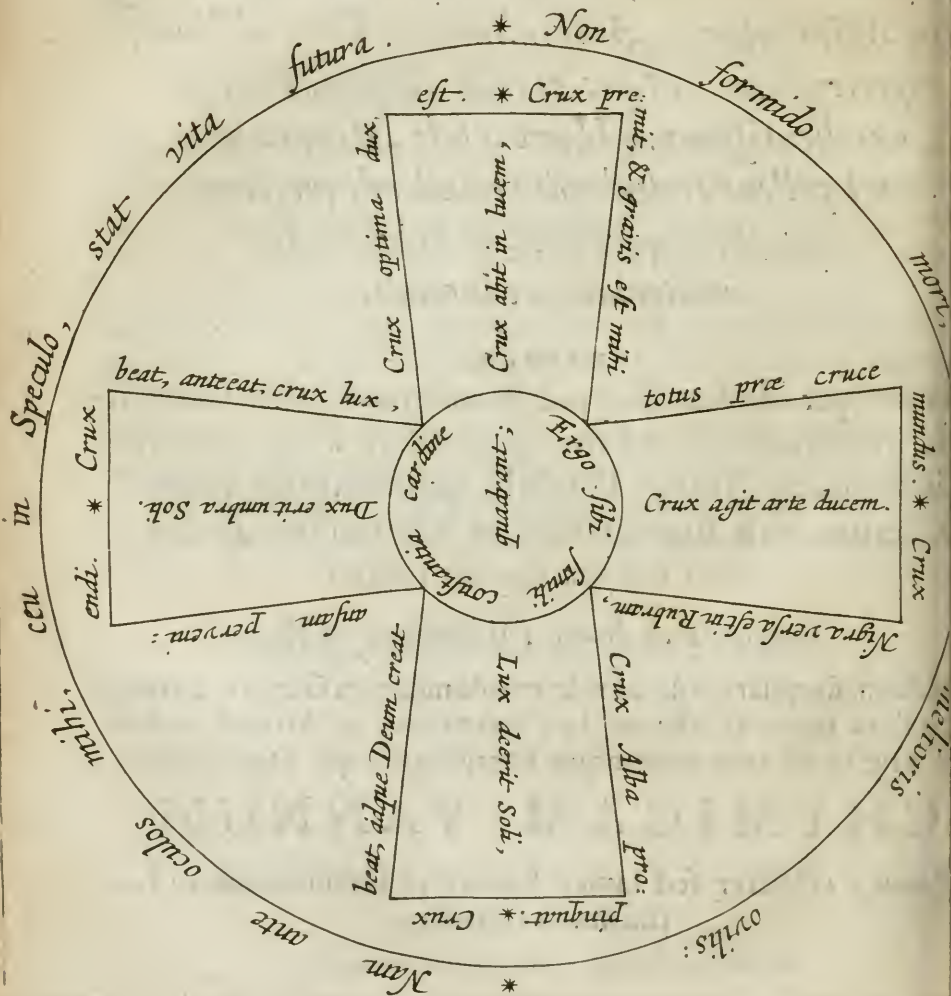
Ærâ Christianâ Millefimâ, Sexcentesimâ, Sexagesimâ quintâ.

Kalendis Octobribus

CHARACTER

ADEPTORUM.

In cruce sub sphaera venit sapientia vera

Commentor induſtrio, ingenuóque

L E C T O R I.

STrophis & artificiis, quibuscum mundi hujus filii negotiantur, & infecti sunt, séque quodammodo sustentant, æquiore rationis staterâ pensatis, & istâ sententiâ profundius cordis mei lamellæ insculptâ, quòd, *Qui querit di-*
ti, non erit innocens, suscitatus est continuò in me spiritus meus, d excogitando medio & viâ, quò insons, honestè vivere, proximi que meo proficius esse possem: Idcirco ad notitiam mysteriorum reconditorum explorandam, abdidì me in *Chymicam Ar-*
tem, præcipuè ubi repererim, me per hanc eandem scientiam, citi offensam divinam, animæ meæ proximóque securissimè servare ac succurrere posse.

Próinde cùm Omnipotens Deus, factis impensis ingentibus, & pessóque labore magno, preces meas audiverit, & me per spiritum suum veritatis illuminaverit, commotus sum, ex vera caritate Christiana, erga proximum meum, hanc mihi sic misericorditer communicatam lucem, non sub scamno vel mensâ abscondere, sed super mensam ponere, ut circumlucere, & hominibus servire possit: neque enim intendo concessum talentum ex invidia sepelire, sed per illud optimè benefacere, Et cùm hoc, per Pharmacum meum Catholicum, valde congruè fieri possit, hoc opusculum, prælo commissum, prodire sivi; nam versutus habet,

Scire tuum nihil est, nisi, te scire hoc, sciat alter.

Hoc autem Opusculo *benevolus lector* in veritate instruitur, & debítque, quòd non ex opinione, aut ex propria mea experientia scripserim, omnia in gratiam Amatorum errantium, solaménque ad Artem anhelantium, & ad utilitatem Doctorum, in quorum omnium favorem, penes me constitui, talem Universalem Chomedicinam (nempe verum Potabile Aurum nunquam

reducibile) præparare, & in promptu habere, qualem posthac indigentes semper apud me invenient, quâ jam tum mirabiles præparati, videlicet in Phthisicis, capitis, aliisque seruentibus morbis &c quas recensere hic non necessarium reputo; nam alioquin speciem habere posset, quasi quærerem vanam gloriam, cum coram Deo tester, me aliud nil prorsus intendere, quàm ipsius solum honorem, proximique mei commodum; alias enim, brevem clarâmq; Artis revelationem, facere nullus potuissim.

Præfatio in Commentationem

De

PHARMACO CATHOLICO.

Qualiter verum Amatorem hujus ardui Mysterii oporteat esse qualitatum, & intentionatum.

1. **Q**uotquot in hoc naturæ lumine ambulare desiderant esse cumprimis debent, quantum possibile, conscientiam purâ, & incontaminatâ, tenerèque firmam ad vitam intentionem; esse item patientes, præterea ad summum continententes, & sobrietati dediti; Quia in corde gulofo, impudenter vacillanti, spiritus veritatis, nempe Dei, non invenit sibi requiem, nec mansionem; & idcirco gratia divina, Sanctique Spiritus in *Chymica scientia* inspiratio, quæ animæ & proximo proficere possit, neutiquam speranda: Hinc & cecidit in proverbium *Chymia invenit probum, aut efficit probum.* Nam quantò quis propius ad cognitionem temporalium, periturorumque accedit, immmediatius ad Creatorem, ejusque notitiam appropinquat: rursus, quò aliquis suum melius, rerumque omnium Creatorem novit, hoc intimius eum ipsum Creatorem suum diligit, & que voluntati illius conformare studet.

2. Omniscius Omnipotensque Deus Alpha est & Omega, incipium, optatusque finis, intentionis nostræ scopus, qui nos, & lucis suæ divinæ radios, ad scopum ducere & dirigere debet: tati verò, qui hanc lucem sedulâ ingenii sui acie apprehendunt, & que eam illustrantur, & ab erroribus avocantur; Et suppositis, quòd ex fragilitate humana, *O probe & sincere Artis Fili*, per continuos tartarei draconis impulsus, de luce in peccatorum tenebras decideres, non desperabis propterea, verùm quamvis imùm, cum Evangelico prodigo, ad patrem revertèris, delictum tuum deplorando, & gratiam, condonationemque expetendo: nam scias pro certo, humanum esse peccare, sed diabolicum, in his perseverare, divinum autem est semper parcere, & condonare: ideo nihilùm dubita, persevera in tuo proposito, cum etiam Deus majora gratis ingratis dare novit & consuevit, & per hoc recordaberis, quòd, bonæ esse voluntatis, Deo longè gratissimum, & sanctissimumque sit holocaustum, nam voluntatem sequitur tantum actus, hinc illud proverbii;

Si desint vires, tamen est laudanda voluntas.

3. Angeli quoque Domini, non sine ratione, in Mysterio Incarnationis Salvatoris nostri Jesu Christi cecinerunt, *Gloria in celis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*; O Domine, quemadmodum nos illis, qui nos offenderunt, & ulterius nocentibus sunt offensuri, peccata præterita ac futura remittimus, & condonare parati sumus, sic tu etiam condona & dona nobis, veni nos damus & condonamus, ita prompta bonaque voluntas vestra millesies compensatur.

4. Taciturnitas similiter in scientia nostra non exiguum punctum est; licet enim, ratione tuæ personæ, propter obtentam gratiam, te, erga bonum Deum tuum, exhiberes ingratum, & Sanctum violares, tunc id fit tantùm à tua persona sola, esque tummodo obligatus, severum ante Dei judicium, *isto horribili delicto ignis*, proprios tuos commissos errores excusare ac deplora-

re, quod si verò præterea tam malitiosus, impiusque esse vees, & hunc tibi impertitum thesaurum furibus, raptoribus, atque tyrannis diripiendum dares, & manifestares, tunc quoque omne malum, quod ab his patrat, in te foret suscipiendum ac oriandum, quasque ipsemet fecisses, puniendus.

5. Idcirco esto cautus, pone veram lucem, quæ tenebras animorum nostrorum irradiat, continuò tibi ob oculos, quam possibile, benefac, & instanter propter hanc lucem sollicita, si tibi Altissimus eam communicabit, oculosque tuos aperiet, ut apprehendere dilucidè possis, quæcunque hîc in tuam veram institutionem tractabo: Nam Æterna Veritas precari te iussit, & quoque daturum se promisit: nefas ergo est, cum Deus sit veritas inviolabilis salusque infallibilis, fidelibus dubitare de petitioni efficaciâ.

6. In hunc etiam finem ait Christus Dominus, usquemdum nihil petiistis in nomine meo, quodcunque verò in nomine secum petieritis, idem vobis Cœlestis Pater meus, qui in cœlis est, dabit, idque propter honorem, & dignitatem Sancti Nominis, quia invocatum est nomen ejus super nos, tam terribile, amabile & admirabile, quod est, ad salutem omnium fidelium, in æternum laudabile. *Amen.*

Verbum Necessarium,

QUOD

Interpres loqui habet, priusquam pergat.

Pagina obiter transpecta plerumque sordescit, decies perlecta sæpè splendescit. Oportet itaque necessarid, mi optime lector, si quid uictus hic consequi desideres; lectionem tuam aliquoties reiteres, ac attentè perpendas: Nam quamvis res sat crudè quidem & nudè tractetur, nihilominus magnâ caremoniarum pompâ involvitur; neque tamen propterea omnia antiquæ nugæ, vel tenebræ sunt, sed est quoque inter illas lux, quam videre potueris, indubiè est tibi certa ad Artem futura dux.

2. Inquies autem, odi ego crepax illud in proprium commodum, & tenax minimum genus, qui videri volunt posteritatem ingentibus beâsse thesauris, quando eos vel ipsimet nesciunt, aut aliunde selectos, Sphingico ore propositum eunt: Esto, ut dicis, quid refert, anne gemmæ eò viliores sunt, quoddam data? si tu possis eas è sordibus suis eruere, nolî sollicitus esse de implicato-
ip[s]arum.

3. Non ergo tibi nausæa, vel impatientiæ veniat libido, si statim minùs sequi valueris, quæ Commentatione hæc tanguntur, rejiciens fortè culpam me, credens translationem non bene peractam, quæ certè curiosissimè peracta, castigata, longèque planior est, & methodo illustrior, quàm ipsum Germanicum Autographum, quod stylo non coherente, sed rudi prorsus, tumultuario, vel subituario exaratum est.

4. Siquè tibi cura & sedulitas, quam sumpsi in transfundenda hac Relatione, plenè perspecta esset, non dubito, quin temerè pronuntiaturus, jam meam esse, quàm ejus, sub cujus nomine venditatur: nam multò citiùs aluisssem talem Libellum de novo composuisse, quàm ex tam nodosis lubricis-que chartis resoluisse. Id tamen tituli minimè mihi dari volo, sed hoc tantum significare, Authori videndum esse, ut libros scribat, non exscribat, imitari licet, & aliquid mutuari, non furari.

5. Næ ego, duabus signatis tabulis, talia in præsens propositum adferre sumpsem, quæ nemini non valdè mira viderentur: at facere prohibeor, propter

interiorem Deum meum, ne conscientia fores nimium feriat. Salvatoris nostri chirographum est: Nolite judicare, & non judicabimini, Nolite condemnare, & non condemnabimini. Fœlix & verè cautus est, qui hoc sum promissum ad supremum Domini tribunal potest deferre, utique conventabata non rescindet æterna veritas.

6. Insuper, qui alterius intentionem carpit, suam sapè purgare quat, & qui ex alterius mercibus pigmenta prodit, videtur occultò indicare & le, proprias iis carere, præcipuè si sint generis ejusdem: emptores ergo soli eum judices, non venditores.

7. Ex his præmissis, non erit alicui admodum difficile, formare consequentiam, quam premo. Veruntamen accinge te, age specularando, dum ad aetatem, legendo & perlustrando, mentem paveris, judicare melius poteris ubi Philosophorum Mundum, planius & plenius, videris venalem. Va.

Caput primum.

De menstruo universali omnium metallorum, & mineralium.

Ecce, capite hoc, æquos cupidósque Amatores, summa in veritate, sincero corde instruem atque informabo, idque verbis simplicibus, quæ intelligenda sunt ad literam; ideo attende at verba mea, totiésque

rationem reitera, usque dum fundamentalem intelligentiam, rerum hujus libelli intellectum fueris affecutus.

1. Próinde scias, duas solutiones apud philosophos inveniri, *Prima est*, quando redigitur materia per materiam primam in materiam primam, videlicet in prima sua originalia principia, tanquam in siccam quandam aquam, quæ non solum Mercurius, sed & Sulphur dicitur. Solutio sicca per *Magica* sit elementa igne aperto; *Alia autem* astrale per semen, quod siccus est liquor, qui æque instar fluit atque liquefcit; apud hanc solutionem deprehendendus plerumque separationem, quia menstruum sumit sit in solimodo nobilissimam animam, è Sulphure metallico jam priùs aperto, idque cum remanentia aliquarum factum.

2. Et quemadmodum hoc menstruum se habet ad Sulphur, eodem modo se gerit ad Sulphuris magnetem, nempe Salem, in hæc de sanguine & statu ejus provenerunt, ideo metallicus hinc ignis operatur duntaxat in sui simile, remanet tanquam solvius inseparabiliter cum suo soluto: Qualiter verò, & quibuscumque hinc ambæ sublimes reductiones solutionésque confiant, ex sequenti doctrina mea colliges, nimirum per *Magica* elementa.

Caput secundum.

De elementis in genere.

Quatuor elementa sunt prima fundamenta omnium corporalium: nam ex his elementata omnia provenerunt, & tan-

tanquam ex matre, in hunc mundum edita ac formata sunt & quando corrumpuntur elementata, resolvunt se eadem rursus in elementa, visibilium verò horum elementorum nullum est perfectum existens, neque purum, sed secundum magis & minus perfectum, sicutque ea in se invicem transmutabilia: Namque fit è terra aqua, & iterum terra, ex aqua evaporata aër, èque condensatione aëris repetitò aqua, ex aëre incenso ignis, ignis hic per extinctionem fit aqua, & hæc aqua per intensius frigus terra, & perque calorem lapis, aut sulphur: Hoc totum peragitur elementorum contrariantibus, concordantibusque qualitatibus, ex qualitatibus repugnantibus antipathia, seu pugna oritur, ex contrariantibus autem, tanquam per sympathiam, subsidium sequitur, tanquam victoria, id est, destructio, quæ est causa novæ generationis. Hinc convincitur, remanetque irrefragabilis è radice veritas, quod omne hîc inferius de elementis sit ortum, similiter unum quod aliud sit transmutabile, & quòd unumquodque elementatum per suas proprias suas contrarias, & concordantes qualitates destruitur, atque ita, sub alia forma, denuò in sua elementa resolvatur, hæc destructio nihil aliud est, quàm veteris formæ abolitio, & qualitatum, in formam novam & essentiam meliorem, elevatio.

2. Quemadmodum nunc omne sublunare, à grossis visibilibusque elementis, originem suam habet, sic quoque ducunt elementa sua ordia, à suis superioribus: nam ut in Archetypo Mundania sunt in omnibus, sic in corporeo hoc Mundo omnia repetuntur in omnibus, modis tamen diversis, pro natura suscipientium. Et sunt hoc modo elementa, non tantum in corporibus celestibus, aut & in Angelis &c. in inferiori mundo sunt rudimenta & elementa materialia, superius verò sunt, de propria virtute & naturâ, excellentioris cujusdam coelicæque essentia. Indè elementa nostra materialia rudia suam trahunt originem. Quia ignis suum habet principium ex Sole, Marte, eorumque miciliis, aër à Jove & Venere, aqua à Saturno & Mercurio; nunc autem suam sumit originem à Luna, & his omnibus: cele

celestium influentiarum *Terra* est receptaculum, & rursus, omnium mineralium ac vegetabilium Genitrix &c ope elementorum. Et hæc sunt, dico, in superioribus ideæ producendorum, intelligentiis distributæ potestates, in cœlis virtutes, in inferioribus crassiores formæ, hinc *Materia* nostra generata est, & contrariantibus, convenientibusque qualitatibus prædita, indè sequitur corruptio mineralium, vegetabilium, juxta ac animalium, dicunturque in his corruptio *mors*.

3. Secundum quod verò in elementato qualitates accordant, prout sunt fixæ, vel volatiles, id est, difficiles aut faciles ad solvendum, secundum hoc quoque compositum evadit, fixum sive volatile. Aurum & argentum sunt utraque corpora fixa, specialiter aurum, in quo elementorum qualitates tali harmoniâ conspirant, accordantque, ut præminentiam, dominiûmve obtineat. Si jam aurum corrumpendum sit, tunc debet unum elementum necessariò dominium, regiménque adversus inimicum suum tenere, eum opprimere, seu subjugare, totalitérque super illum triumphare, hoc fit auxilio qualitatum consentientium, per sui simile &c quando scilicet elementum unum solari in opere nutritur, incitatur, succenditur, & commovetur, ita tunc necessariò, propter susceptum à sui simili subsidium, in optatum pugnare, & triumphare habeat. Videmus quòd multi ignis aquam velut inimicum suum superet, inque aërem præcipitat: multum econtrà aquæ supprimit, ignémque extingvit; quoque cum Solis Sulphur abundanter cibatur, perque Sulphur succenditur, tunc ligatura debilitatur, debétque spiritus copiosus, nempe aqua Mercurialis, præ multitudine ignis exarescere, inque aliud elementum, quod tamen qualitate pari secum conspiret, commigrare, propter quod igitur protinus idem à proprio suo elemento suscipitur, & in recipientis naturam transmutatur.

Hæc est separatio, anima dilatata est, seque à vinculis suis liberavit, & jam acriùs in proprium suum corpus sævit, & nisi

nunc quantocyùs corpori succurras , tunc anima terreſtre oc
 corpus quoque deſeret, ſéque ſimiliter in aliud elementum re-
 ſolveret, nempe in aërem; quandoquidem cum ſua prima qualitate
 caloris, cum alia qualitate aëris, quæ equidem calida eſt, corre-
 ſpondiat; Sic impedit, deſtruit, progignitque continuò elementum
 unum aliud, hoc fit ſine intermiſſionis viciffitudine, etiam in
 montibus, aliàs melioratio nulla ſequi poſſet. His jam ſuper
 edebo hâc vice longiùs de *elementis* in genere tractare, méque ad
 ignea *elementa Magica* convertam, quod, cùm *triplex* ſit, vel *trili-*
cis generis, in ſequentibus funditùs declarabo.

Caput tertium.

De elementis Magicis, id eſt,

De triplici igne Sapientum Antiquorum.

I. **N**Ec poſſunt Philoſophi, nec Chymici, in omnem æter-
 nitatem, veram utpote, rectam, & irreducibilem ſoluo-
 nem conficere, ſine *tribus* hiſ myſticis ignibus, quorum *Primus* pro
 metallum in fluxum adigere debet; *Alter* verò ſympathiam ma-
 gicam habet cum igne metallico, & quamvis hic itidem *duplex*, ſive *biforcus*
 ſit; volo nihilominus ego illum pro *ſimplici* ſumere, nihilque u-
 rabo, quòd in qualitatibus contrariam habeant naturam, ſed oc-
 tantummodo attendam, quòd unum in propoſito meo præſentet
 effectum. Hic jam *ſecundus* ignis Sulphur metallico accendit,
 elementumque ignis in metallico corpore augmentat; *Tertius*
 ignis eſt frigidus metallico ignis, Mercurio ferè ſimilis; nam me-
 tallum tanquam ſpiritus pervadit, procurat ſympathicum ignem
 in toto penetrare, animamque omnibus locis incendere pot-
 eſt, metallum efficit poroſum, recludit occluditque, principium
 eſt & ſinis, prima & noviffima clavis, in ſummâ fundamentum eſt

eris totius: nam est quoque vehiculum ignis sympathici, & ab hoc destruitur atque corrumpitur, hoc provenit ex antipathia & sympathya.

2. Quia ignis ardens est frigidus illi metallico igni in linea collateralis cognatus, & est ignis *duplex*, uti superius dixi, habetque eum Sulphure & Mercurio, sive ipsomet serpente, quandam cogitationem, vocatur à Philosophis Sulphur & nitrum, perque id ipsum philosophi semper *duplicem* sympathicum ignem intellexerunt, cum *duas* qualitates repugnantes secum vehat; nam frigidus est & calidus; humidus & siccus, quocirca ergo idem merito pro vero Menstruo Universalis, pro ipsamet materia prima habendus est; quia in hoc ipso sicco liquorculo (ex quo Mercurius conficitur Philosophicus) metalla lubenter faciliterque liquefcunt, absque hoc quod centrum tantillum ne lædatur.

3. Solutionem radicalem eatenus constitutam esse oportet, eatenus nullo prorsus medio, in priorem faciem, formamque sit irreducibilis, & præter hoc debet tunc quoque metallicam naturam & proprietatem retinere; Hoc præcipuum est, quod experientia sum, punctum, possemque, in tempore brevi valde, ad oculum demonstrare: quoniam per meam destructionem mox invenimus procuramusque Sulphur, postea Salem, Mercurius, qui horum amborum vinculum fuit, est etiam ad manus, metallica proprietates est in omnibus: nam Sulphur Aurificat, Sal atque Mercurius ambo colorant &c.

4. Si nunc hos utrosque ultimos ignes, per quos destructio hæc fieri debet, rectè dignoscis, animamque in igne amburi non permittis, & in aërem resolvi, tunc intentum tuum obtinuisti, at concede mihi, hinc nucem tibi duram confringendam invenies, ita tunc prævide tibi, & non retrovide. Et quemadmodum per multiplicationem ignis sympathici succendisti metallorum ignem, destructionemque, vel separationem perfecisti, haud aliter debes quoque per aliud elementum animam efficere corporalem, & impedire, ne ea in aërem abeat; ad hoc verò elementum est tibi

eligendum tale, quod aëri totaliter, vel in maximis contrariis sit, id quod terra præstat, quæ non nisi per medium aquæ in terra commutari potest, nam ab extremo ad extremum non datur progressus, nisi per medium, hoc medium est aër.

5. Intellexisti antea, quod Mercurius, tanquam vinculum, si modo resolutus sit in aliud elementum, hinc residua solummodo habes duo elementa, nempe ignem & terram, si vis hæc contravere, tunc augmenta Solarem terram, id est, solare corpus, in hoc abscondit se ignis ab illo ardenti sympathico, quod ex cetero signo potes cognoscere, quod *signum* dum conspicias, tunc maxima sedulitate debes, incensam animam cum suo corpore, ex igne liberare, aliàs retines mortuum duntaxat corpus, spectabile ad usum, ut Electrum: Promptitudo & dexteritas, quæ hîc requiritur, impossibilis est descriptu, tali & non alio modo est anima quæ per metallico-magneticum corpus salvanda; Magnes animæ alia est, in hujus cassibus præcipua illa duo elementa capiuntur, & ambo hæc habent tertium quoque apud se & in se, sed modo singulari; Et ubi metallicum Sulphur extrahitur, prout docui, eodem quoque simul nobilissimus ejus Mercurius coextrahitur, cum unum semper alterius sit magnes, & non libenter ab invicem cedant.

6. Mercurius & Sulphur sunt sibi valdè prope cognata, hoc significaverunt nobis sapientes, per characterem Mercurii & Sulphuris, quæ duo sub se crucem in suis insignibus gestant, ad notandum per hoc, esse cognata, & terrenæ cruci ullatenus esse subjecta, sed tanquam spiritus volitare gaudere. Sulphur elementum est igneum, & idcirco id caractere ignis insignitur, est, nam ipsū est merus ignis, inque toto combustibile, & quidquid ardet, est Sulphur, debetque pro tali recognosci. Mercurius item merus ignis & calor, qui corpus ejus similiter in continuo fluxu conservat; ignis verò suus est mineralis metallicus ignis, qui ardet, nec ardendo aliquando absimitur, & duntaxat à philosophis incendi potest, per concubitum, Venerisque amorem

posthæc aptus est ad frigidum Saturnum calefaciendum, & hic coagulationem suam ab isto habet expectandam, ut philosophi dicunt, Coagulationem Mercurii in Saturno re-
rimus.

7. Sapientes semper per Sulphur animam, perque Mercurium spiritum intellexere, & ut hæc duo difficulter ab invicem separari possunt, sic quoque spiritus & anima, citra detrimentum, se jungunt. Per Sulphur ignis, perque Mercurium aer depingitur, sic fit ideo, quia utraque cum igne & aere conveniunt, nam vulgare Sulphur est calidum & siccum, estque ratione harum qualitatum igni comparandum. Mercurius humidus est & calidus, in hoc convenit cum aere, & licet Mercurius omnium profundissimum sit astrum, equidem idem adhuc vult esse levissimus quoque, & igni ardenti subterfugere, super se scandere, seque in aliud elementum resolvere, videlicet in aërem, adeoque juncum cum ipso comparatur. Ut enim Sulphur per ignem intelligitur, sic optimè per Nitrum aer interpretari debet, & vice versa, quandoquidem in Mercurio duo elementa, ut ignis & aer, potissimum & oculariter offendantur, & præterea ambo intrinsecus frigida sint, intrinsecus verò ignea & calida. In hoc nunc stat apex totius operis, ut sciamus hæc dextrè distinguere, & figuratum (*per literam*) loco literæ elige-

8. Hic tam expressè, funditusque de igne philosophico sumptus, quàm mihi etiam possibile fuit, dicoque tibi hic item, posteaquam cum igne Sulphur, cum Mercurio ignis, cumque aere Mercurius, hæc verò cum Nitro conveniant, suisque qualitibus elementariis mirabili harmoniâ conspirent, tunc quoque fas & æquum est, ut istorum characteres sibi invicem sint similes, præcipuè cum hæc in terra nascantur & formentur: hinc Nitrum & Sulphur singulariter amant metallum, illisque in linea collateralis cognata sunt. Videmus qualiter

spiritus Nitri & Sulphuris metalla invadat, inque vitriolum caedigere possit; hoc herclè summopere etiam admirandum est, rinationeque dignissimum: hoc tamen intentum meum non est illud, ut discas differentiâ uti, inter ignem, Sulphur, Mercurium & aërem, quemadmodum similiter inter falsum nitrum, spiritumque tartari, & ejus clarificatum confortatumque salem.

9. Nam licèt *Tartarus* sit quidem de Regno Vegetabili, atamen Archæus naturæ hoc vegetabile singulari quâdam cum mineralibus cognatione conjunxit, eique miram proprietatem communicavit, adeò ut hoc vegetabile nil nitro cedat, cepto, quòd, sicut nitrum, ratione circuli & caloris, Soli estequiparandum ac deditum, ita Tartarus, ratione quadrati cubi, terræ sit comparandus; nam possidet præter hæc siccam quâdam terreâque proprietatem, & dicitur vegetabile arvidu habetque cum Sale metallorum singularem sympathiam, pròinde habent se salia ista magneticè ad invicem, quia semen metallorum in hac vegetabili terra sustentatur, & adversus hostes suos pugnatur: feminum cunctorum inimicus est combustivus ignis tartarique adversarius est commune sal Armoniacum.

10. Tartarus metalla meliorat, reddit ipsa malleabilia, ita accordat cum Sale metallico, qui per tartarum multiplicatur: abundantia salis metallorum est malleabilitas, & si nunc per tartarum metallum efficitur malleabilius, tunc imò verum esse habet, quòd Sal suum fuerit augmentatum. Ope tartari abeunt metalla in vivum Mercurium, hoc venit indè, quia, dum in quantitatem Sal crescit, incipit dominari terra, disrumpitque vinculum, nam quando terra increfcit, cogitur se spiritus (qui est spiritus extensus, non extensus) nimiùm dilatare, sicque causat separationem contrahitque se visibiliter vivum in Mercurium, cum terra triumphaverit, & illi, per quod anima antehac terreum corpus direxerat, posthac regimen præriperit.

11. Ut habet se ad aërem terra, sic quoque se tenet ad spiritum Sal, & iterum, ut inter ignem & terram medium est ar-

huc secus inter corpus & animam medium est Ruah sapientum ,
 hunc ille nexus conjungendi animam cum corpore , hęcque , de
 quo loquor , medium , duplici cuidam igneo viro comparandum
 est: in magno Opere philosophico est *duplex* , & decęterò , præ
 potentia sua vivacitate ignea , hermaphroditus , cüm vita in igne
 consistat , qui à nemine , nisi solùm ex se ipso , vivit seque movet
 &.

12. Ut autem ad rem , meamque metam accedam , scias , quòd
generalis metallicusque ignis , in & pro se ipso , materia prima
est , quę reperitur in minera Saturni , tanquam in suo receptacu-
lo sive domo Universalis , ex hac sua universalis domo , debet sub-
ire ille discedere , præ angustia ignei volantis draconis , qui domi-
um frigidi Saturni taliter incendit , ut in eo mori suumque
calare spiritum cogatur ; Si nunc possis recipiente animatum
huc spiritum capere , tunc assero , tali modo habes *Universale*
mensurum , arcanum astralem ignem , qui effigiem siccę simulac
humidę cujusdam metallicę aquę præferat , & præterea in pon-
de ante omnia gravis levisque est , Hic inquam iterum , in
ultima veritate , *Universale* , seu Philosophorum est *mensurum* , quod
seu nulla cum re permisceri sinit , nisi quę de sua natura & sangvi-
profluxit ; Hic est rectus separator , verusque Chymicus , qui
secundò separat metallicorum sulphurum impuritates &c. dictus ,
proprio suo nomine , spiritus vitę , mortificat atque vivificat ,
metallorum omnium est glorificata resurrectio , de facie *duplici*
mercuriali aquę haud absimilis , qui aliàs quoque spiritus acidus ,
et *lęsque* corrosivum nuncupatur .

3. Per hunc spiritum solum , & nullum omnino alium , anima
 regis in oleum est reducibilis , & quemadmodum Sal metallicus
 constantię & indurationis metallorum est causa , sic quoque est
 dictus spiritus , calidę congelatę aquę , occasio verę & radica-
 lionis Sulphuris ac Salis , præterea & exoptatum medium
 conjungendi animam cum suo corpore ; Spiritus verò hermaphro-
 ditus portat animam in ventre suo , defertque eam in clarifi-
 catum

catum corpus, nempe in purificatum metallarem Salem, hic cum Sulphure suo referatur, inque subrubicundum oleum resolvitur, exinde caput corvi oritur, estque signum primum, & communiter aliquid miri sequi solet, quando sol & luna obscurantur, tunc Magnipotens nascitur, qui manibus suis spirituale ac mandandum regnum gerit &c.

14. Signum hoc nunciat conceptionem, astralisque seminis conjunctionem, postmodum verò Sal, in operatione sua, apprehendit solvens, seménque sive Sulphur, redigendo ea, in sui naturam, id est, in sicco-solidum corpus, quod postea, per convenientem Vulcani administrationem, in albissimam, & tandem rursus fixam medicinam exaltari potest. Oportet autem specialiter attendere ad ignis regimen, is debet constanter in suo permanente gradu, & nunquam cessare: deficiente enim calore naturali, mortem sequi necessum est, suboriri que abortum, qui plantae secundum naturam suam operatur &c. Et quemadmodum ignis debet observari, sic eodem modo debet sigillú Hermetis probe impressum, & firmiter accommodatum, ut solvens apud solutum suum hærere, seque cum illo figere possit; nam solvens nomine causa dicitur aqua permanens, ideo scilicet, ut cum suo soluto permaneat, inque unum Evestrum cum illo evadat: modo nunc obscèrò hoc dilucidius describere possem, quàm ea hactenus narrata, externaque effecta, & qualitates? &c. Quisquis has *ambas*, nempe siccam & humidam, *solutiones*, per materiam primam in materiam primam, adipisci desiderat, idem articulatè attendere debet ad qualitates elementorum, uti latius antea,UPERIUSQUE dixi, & præ cæteris oculum mentemque habere vigilantem, ad sympathicum frigidumque metallicum ignem.

15. Jam verà per me horum sympathico-magicorum elementorum notitià adeptâ, audacter potes obire Orbem, fodinas omnes undique examinare & visitare, non tamen debes animum forte tuum elevare, sed ex doctrina mea, penes Terram perpetuo in omni humilitate permanere, nam omnium mineralium, vegetabilium

tiúmque *Terra* est progenitrix, & præterea omnis rei conserva-
ex, similiterque multorum animalium sustentatrix.

16. Hic convenit mihi iteratò refricare memoriám, philoso-
os nempe semper, factò sermone de *Terra*, per eam nihil aliud,
cám corpus, pèrque corpus Salem tantùm intellexisse, Qui
hic sensum bene apprehendit, séque juxta informationem me-
a exercet, reperit in illo omnia in omnibus, similiter omnia
uno, & unum in omnibus, id est, invenit materiam primam, pro-
nam & remotam, in *una* materia latitantem.

17. Philosophi ajunt. *Visita interiora Terræ, rectificando, invenies
cultum Lapidem, veram medicinam.* Hæc est *Terra* illa *Adamica*,
hic habe continuò tibi ob oculos, in eâ invenis sapientiam: Nam
ilè cognosces, quo pacto, & qualiter, metalla in demeaculis fi-
ac: ac formentur, nempe in officinis & fodinis terræ; videbis
eterea & experieris, quomodo periturum, à non perituro &
nsuro, sit distingvendum ac separandum; Et tibi dico in co-
nidem, quòd *hoc ipso* mundi gloriam expugnâsti, tibi que ipsum
si jugum reddideris, hoc verò esse nequit, nisi clarifices *Terram*,
est, ut retuli, ejus Salem; nam philosophi per *Terram* intelli-
gat Salem, Sálque metallorum Lapis est Philosophorum, quan-
am ego jam non velim istud sic intellectum.

Caput quartum.

De metallorum destructione, & in tria princi- pia reductione.

¶ Itra corruptionem nulla resurrectio, nec glorificatio; si-
ve multiplicatio est speranda; nam corruptio supremus
gradus, primúmque novæ generationis nec non multi-
pationis exordium: idcirco hîc, tanquam de præcipuo
R r puncto

puncto tractabimus, nempe de destructione, inque materiam
 mam reductione. Hæc verò destructio & corruptio aliter
 non potest, quàm duntaxat cum hac re, ex qua materia venit
 nata est, inque quam ipsa iterum redibit; Et, quâlibet in re
 tûs sui ac quoque interitûs est causâ, hanc ultimam rationem
 oportet Chymicos præ cæteris ponderare; propterea si semen
 tuum in metallis multiplicare intendis, aut aliàs *Universalem* præ-
 parare *medicinam*, scias, hoc semen quoque de metallo, quod mul-
 tiplicare, seu ferere vis, extrahi debere, ope astralis *Univer-*
femini, quod est spiritus Mercurialis, animâque Sulphurea
 quo antè, & post longiùs adhuc sum acturus: in præsentiarum
 rò loquar, nihilque ampliùs præ manibus capiam, nisi solum
 teriam metallicam, & cum materia hæc sit *duplex*, idcirco susce-
 quentem à me suscipe doctrinam.

2. Philosophos scilicet *duo* tantùm habere metalla, ex quibus
 Opus magnum & *Universale* confecêre, quorum unum metallum
 omnium *primum*, aliud verò *ultimum* dicitur; Metallum *primum*
 est illud, in quo incipit natura metallica, vocatûrque materia
 ma: nam hæc, in forma & proprietate metallicâ, à cœlestibus
 fluentiis, propagans metallare semen primitèr obtinuit; *Secundum*
 autem *ultimumque* metallum est illud, in quo desinit operatio
 natura, & tanquam sistere cogitur, non potens ulteriorem hæc
 progressum. Ubi nunc natura cessat atque quiescit, ibi ars
 mò incipit, efficitque de natura suam famulam: nam hæc
 obsecundare & succurrere debet, quando nempe ars sibi natura
 medium suppeditat. Feriatur natura supersedetque laborat
 auro, istud metallorum omnium est finis, altiùs seu longiùs
 tallum nullum per se natura potest evehere; quia hoc, ex trou-
 suis principiis, in puram constantem coagulationem & fixationem
 abiit, hinc destructu est difficile.

3. Jam est ante omnia unicè notandum, & à me sæpiùs
 morandum, quòd res quævis corruptionis suæ causam in se
 cum gerat, & quòd res quælibet per illud, unde venit, & in quo

entidem resolvetur, corrumpi debeat. Scimus, quòd omnia metalla, de Mercurio Sulphure & Sale, sint prognata; volumus quoque in materia ultima incipere, eamque vice primæ nostræ habere, hinc oportet nos eandem materiam, per sua tria principia, videlicet Mercurium Salem & Sulphur, denuò in tria sua primordia reducere. Dicit Basilius, ex vitriolo & antimonio cuncta crescere & progenerascere metalla. Vitriolum est sulphur, Antimonium mercurius; *modò* veram habes informationem: quoniam non tantum Vitriolum metallorum est sulphur, sed & eorum sal; Antimonio mercurius intelligitur.

4. Et ut verificem seu probem, rem quamlibet causam corruptionis suæ apud se gerere, scito, quòd, dum mercurium metallicum per sui simile fortificas, indè separatio in metallico sulphure & sale debeat sequi; Et iterum, dum metallare sulphur augmentas, acuis & incendis, quòd tum similiter dissipatio ac dissolutio in tribus principiis fiat; & quemadmodum cum his duobus fit, ita & cum sale contingit. Separationum optima est hæc, quando ad summum sulphur extrahitur, per incensionem *Magici* spiritus, qui sympathiam habet cum metallo; hæc divisio & segregatio parvo potest fieri tempore, igne aperto; oportet verò uni attendere, ne metallorum sulphur præ incensione suâ comburatur; debet idcirco custos adesse, qui hoc impedit, hunc custodem tibi nominavi, nihilumque omnino dubito, quin satis novè præcipuè si reminiscaris, quomodo natura metalla maturet, fit & perficiat, hoc in *Terra* per spiritum fit *Terræ*, qui *Terræ* est *vis*, per quem *ipsa* omnia gignit.

5. Si jam hæc omnia exactè observaveris, quòd simile à sui generis catur simili, & quòd simile rursus, per sui simile, retroagi debet in sui simile, tunc errare non potes, nisi fortè contrarius tibi esset Deus, sine cujus expressa voluntate, nemo ad optatum effectum potest pervenire: nam Dei Omnipotentis est dare illuminationem, & cui vera divina *lux* non est *dux*, neque præluceat, nihil boni habet expectandum; Et posito, illum etiam quasi

ad rem pervenisse, eamque invenisse, nihilominus errabit, summam id, quod quærit, inscius contemnet, pedibusque concubit, & loco illius, falsum processum, seu particulare quoddam, in medium proferet, etiam priusquam illud ex dimidia parte semel elaboratum, iterum inanem, nulliusque valoris, processum manus sumpturus.

6. In me ipso reperi, quod, tametsi hanc destructionem ac reductionem dudum scivissem, similiterque medium conjungenti, nimirum aquam illam permanentem cognovissem, equidem aurum inde profectus habuerim, cum Creator cœli & terræ illud mihi adhuc non faveret, sed potius unum atque aliud infortunum adjungeret, ita ut vitrum disruptum, parumque residuum ferret, quod tamen tingendi possibilitatem quandam habuit, nam hujus pars una decem *Saturni* in *Lunam* puram convertebat, et quamvis diversis postea vicibus penes me constituissem, etiam præparatoria necessaria ad manum sumpsissem, ad hanc conjunctionem denuò repetendam, equidem tot semper intervenerunt impedimenta, ut difficile sit describere, imò & propria mihi voluntas mea defuit; hæc divina est providentia, quæ rebus omnibus certum tempus modumque statuit.

7. Legimus qualiter *Moyse* propter peccatum, quadraginta in deserto annos, cum populo *Israëlitico* fuerit divagatus, & terram promissam è longinquo quidem viderit, ingressus verò eam non fuerit, sed tandem extinctus sit. Eodem modo testatur *Renanus*, *Sol è puteo emergens*, quod annos duodeviginti *Magnus* opus sciverit, nec tamen illud unquam inceperit, non quod deo dubitaret, at quod non esset voluntas Altissimi: nec est mirum hoc, cum *Deus* summus illud soli, cui, & quando vult largitur, et est *volentis*, aut *currentis*, sed solius *miserentis* Dei.

8. Crede mihi, *cordate* & *sincere Artis amator*, hanc medicinam, quia ab experientia loquor, quod, licet lux hæc modò tam clarè luceat *Orbi*, tamen à paucis agnoscat, nam totus stat in caligine *Mundus*, hominesque in tenebris ambulant, *Terram*, quam peditus

hs calcant, non agnoscentes, investigant Spiritum mundi vago
 sora se aëre, cùm tamen *ipsum* in proximo quasi ante pedes suos
 beant, quid quæso prodest alicui lux, seu perspicillum, si con-
 maciter nolit videre? Magnus ille error provenit indè, quòd
 materia nostra conspectu nimis sit vilis, hinc à multis graviter
 contemnitur; Et quemadmodum leprosi procul à sanis collocan-
 t, sic etiam materia nostra longè à medicina seponitur, & tan-
 cam nihili penditur. His desino, de duabus solutionibus *Magi-*
que elementis, ulteriùs discurrere, de *trium* principiorum natu-
 in genere tractaturus.

Caput quintum.

De natura & proprietate primi principii, Mercurii.

Mercurius metallorum communis est calidæ complexionis,
 sua propria qualitas est humiditas & calor, hinc concor-
 tantiam obtinet cum aëre, philosophique sub elemento aëris ip-
 sū Mercurium intelligunt, præ magna sua affinitate, quam cum
 aëre tenet. Est de natura fugitivus, spiritualis & corporalis, in-
 fr nitri, cui specialiter, tanquam ignis, seu spiritus, præ aliis ad-
 ctus est: Habet mercurius multum sulphuris, nihilque salis,
 appropriatus est in specie pulmoni, propter elementum aëris, quo
 imo minimè carere potest. Mercurius velut spiritus pervadit,
 penetratque *ambo* alia principia, nempe *Sal & Sulphur*, supple *corpus*
 & *animam*, quæ ambo, per naturalem calorem, conjungit constan-
 que vincit.

Philosophi vocitant Mercuriū medium conjungendi animam
 in corpore; gestat enim animam in ventre suo, corpúsque solvit,
 anima in eo habitare & delectari possit. Præter hanc penetrabi-
 litem aliásque proprietates, est naturæ solutivæ propter humidi-
 tem radicalem, unicéque in infirmitatibus, quæ ex viscoso tarta-
 r suam trahunt originem, usurpandus; Et quamvis quidem Mer-
 curius nullam videatur habere congruentiam cum tartaro, nihilo-
 minus hæc intercedit, ob innatum occultumque ignem, & nomi-

natim, cùm suam proprietatem tartarus, per calidam mercurii humiditatem, elargiatur, mercuriòque ipsam accedere permittit, hoc pacto à mercurio tartarus solvitur & educitur, specialiter quando aliquid sui proprium, aut aliàs metallicus quidam sal, mercurio adjungitur; *Mercurius* verò antea præparatus est, & non vulgaris, sed metallorum *Mercurius*.

3. Adhæc autem unicè advertendum est, quòd, prout quidvis in particulari metallum, aliquam peculiarem in se habet acuitatem, secundum id quoque ipsius metalli mercurius, illam acuitatem specificam penes se retineat: Quo sic obiter dicto, vice desistam, cùm hic mercurius, de quo nunc ago, non sit *Mercurius* Philosophorum, sed metallorum, qui in Opere majorum admodum & parcè prodest; quod si verò ad hoc etiam peculiariter præparetur, dextrè strenuèque suum tunc obit muros.

Caput sextum.

De natura alterius principii, Sulphuris, in genere

1. **S**ulphura metallorum sunt omnia volatilia, ignea & concrescibilia, nisi illis arte succursum sit. Sulphura quælibet sunt naturâ salubri, portantia secum puram quandam oleositatem. Post præparationem suam facillè in calore colliquescunt, præ igne sua proprietate, penetrantia instar spiritûs sive mercurii. Provent sudorem, uniuntque se cum sulphure naturæ Archæo, gaudent sui simili, exiccant, purgant, sanantque omnibus morborum porrigentia rei cuique nutrimentum ac incrementum. Nullâ ratione potest spiritus vitalis seu mercurius, qui ut plurimum per se per corda se sustentat, hoc sulphure carere, quia calor naturæ per hoc sulphur fovetur & enutritur; Et quemadmodum ignis materialis per applicationem lignorum fortificatur, sustentatur & invalescit, haud secus fit item cum nostro intrinseco igne.

2. Sulphura metallica resistunt corruptioni, specialiter vero quando ipsa proprio suo sale fortificantur, tunc enim expedit

he multò magnificentiùs, idque secundum institutum naturæ, vel facultatem rei, ex qua prædictum sulphur extractum est, nam omnia sequuntur naturam illius rei, ex qua sunt extracta, & ista natura illis peculiariter adhæret.

Caput septimum.

De proprietate tertii principii, nempe Salis.

SAL est conservatio, constantia & induratio omnium rerum, præservat unicè à corruptione; propterea natura omnis illum fixis elementatis, vel creatis constantibus, in comin protectorémque adjunxit; Est principium igneum omnium constantissimum, quod alia duo in suo esse & statu conservare debet, éstque naturá terreâ.

2. Sapientum terra sal est, quod solum est indestructibile, incombustibile & inexpugnabile; Propter virtutes suas præpotentes & excellentes, philosophi veteres Salem divinæ majestati assilârunt, eidémque vim quandam divinam ascripserunt, & Eleccum ipsum dixère. Nisi Physiarcha Deus hoc principium, tanquam tutelam, utriusque debilis principii, sulphuris & mercurii, oronâisset, creatura sua perire debuisset, & quasi in nihilum reduc. Est ipsa radicalis veritas, ni Deus omnipotens creâisset salem, Iphis Philosophorum confici in æternum non posset: nam conservationem, fixationémque omnis rei sal unicus solum peragit, in sagvine hominum, & in vesica, potissimum deprehenditur.

3. Sal omnium metallorum est malleabilitas, & præ inopia his sunt ipsa immalleabilia, hoc verificat Saturnus, qui plurima e parte sal est, ut id calcinatio ejus testatur. Sal metallorum medicina est prorsus sublimis: quidquid mercurius & sulphur in medicina præstant, id Sal meliorare aggreditur, aliáque præire catur, hoc fit, quia faciliùs liquefcit, se extendit, ac sic huminum sulphur spiritúmque vitalem conservat, & adversus omnes morbos defendit.

Caput Octavum.

Num Medicina Universalis in septem astris, id est in septem metallis; utrum verò in auro, materia que primâ sit invenienda?

I. **O**Mnes philosophi, qui antehac & in hunc usque diem de Medicina Universali, materiâque primâ scripserunt, tantùm opinionis sunt discrepantis repugnantisque, verùm etiam tam obscuri, ut in sermone eorum fundamentum nullum sit invenire: nam quandoque intendere Mercurium Saturnumque vulgarem, subinde verò videntur nitrum, sive solum vitriolum significare: utuntur sibi quoque his, vel illis nominibus, cùm tamen longè aliud intelligant. Philosophi fuere perpauci, qui semper metaphoricè, vel aliàs, involutâ quâdam viâ, rem incertam & descripserunt: quinimo ampliùs tractant de virtute medicinali, vi & efficacîâ, quàm aliquid de re ipsa, quomodo mirum illam probè dignoscere, vel ubi eam invenire possimus, quomodo, habitâ notitiâ materiæ, sine quâ nihil efficiendum brevissimè & certissimè, procedere debeamus, hinc dicitur, *teriam enim celantes, solum effectum patefecerunt*; Ego hîc autem apertam, certamque demonstrationem daturus sum, quàmquam ante me facta est: nam dilucidissimè hîc, non de virtutibus, atveriùs de materia ipsa, & qualiter illa ad medicinam invenienda, verbis plebeiis, stylôque simplici acturus sum, ex ratione, quòd titulorum præconiis omnes ferè philosophici libri doceant, & non de virtutibus, cæterùm de materia, huc usque dubitatum sit.

2. Itaque tibi, sub conscientiæ tuæ sigillo, iterum committam quòd toti mundo terrarumque universo Orbi, materia nostra comparanda, nempe quoad virtutes: nam est omnium mineralium metallicarumque rerum vis attractiva, quia *Anima*, seu *Spiritu*

mundi est medicina, menstruúmque universale, per quod medici-
 na incipitur, & finitur; talem materiam reperimus in omnibus
 metallis fuis, præcipuè verò in non fuis, quemadmodum ego
 peculiariter de unoquoque metallo sum docturus. Medicina uni-
 versalis, quæ cunctas metallicas juxta ac humanas infirmitates
 curat, consistit nedum in omnibus metallis conjunctim, verùm
 eam in auro solo, ejúsque magnete. Putant aliqui, ipsam in ra-
 tione, omniúmque metallorum origine, solùm esse reperibilem;
 quandoquidem tradux, sive propagativum semen, inibi occulta-
 tum sit; & semen hoc est vera nostra materia prima, *duplici* mo-
 do armatus Saturnus, & reverà *duplex* Mercurius, qui proprium
 sulphur secum habet; ex hoc nunc omnia metalla nascun-
 tur & generantur, sùntque solummodo, ob sua sulphura & salia,
 ceterum eorum abundantiam, distingvenda: nam in illo latet
 prima medicina, præcipuè quando Sulphur & Sal ex auro
 extractum, quia *hoc* etiam solum omnium aliorum terre-
 strum planetarum facultatem & proprietatem continet.

Defectu verò auri, potest prædicta medicina, ex prima quo-
 dam materia, omnibúsque metallis simul in unum conjunctis, pro-
 duci, nempe ex eorum sulphure & sale, quæ per sympathicum
 metallicum ignem extrahi oportet; nam hæc *Magica* sunt ele-
 menta, quæ in metallis sui simile in nobis ad se trahunt, ea
 augmentant, sulphúrque eorum, sive elementum ignis, ac-
 cedunt, ut hinc Mercurialis ligatura nimiùm debilitetur, & terra
 adversus similem incensum ignem, prædominantémque animam,
 animis parvi sit reputanda, propter quod expertior artista facillè
 illam ad se trahere & potiri eâ potest.

Quod si nunc talem animam tibi per *Magica* elementa
 comparasti, tunc appone ei proprium suum salem & *spiritum*
Mundi ex anima Mundi, solvéque illa ambo principia in eo,
 ut *spiritus* proprio suo sanguine tingitur, proprioque suo
 fortificatur; affunde huic optimè tartarizati spiritus vini

partes tres, digeratur aliquamdiu, sic obtinebis verum supremumque Aurum potabile. Sin verò metallicam discupas medicinam, tunc præfatum sulphur & salem figito cum suo spiritu Mundi, qui semper præcedit, & simul retro concomitatur &c.

5. Hâc vice me, de Medicina Universali, de *Magis* elementis, & solutivâ necessariâ igneâ clavi, sufficienter satis tractasse opinor, nam hîc tibi demonstravi, quòd universalis medicina in auro in materia prima, & necessitate exigente, similiter in metallis omnibus conjunctis deliteat, & quòd per *Magica* elementa exide fit paranda, proprioque suo spiritu in aurum potabile, & metallicam quoque medicinam redigenda. Itaque hoc filum perindam, inque particulari de quolibet metallo agam, ut omnimodæ materiæ primæ recordari, eamque tibi possis usque & usquidquidè ob oculos ponere.

Caput nonum:

De natura ac proprietate terrestris Planetæ, Saturni.

I. **S**aturnus est terrestris frigidæ naturæ, multitudine corruptibilis sui falsis omnia metalla præcedens: habet multum præterea mercurii, sed sulphuris boni continet parum; sunt hæc inquinamentis plena, quæ illi in matrice eorum agnata sunt. Hæc immunditia præpedit, quòd anima Mundi, per astram suam influentiam, per exiguam fecerit unionem inter tria illa principia, quæ ex hujusmodi infirmo atque corruptibili corpore admodum educuntur; Isti verò, qui aceto, post præcedentem calcinationem, salem Saturni extrahere conantur, graviter, gravissimè decipiuntur, præcipuè dum vulgari aceto ad hoc tentantur, & non Sapientum Azoth, quod de immaturis uvis est, immaturo metallo, speciali fit confectum modo, qui meta hoc immaturum ignorant, salem non consequuntur, sed tantum

modo merum Saturnum, sicque deluduntur. Rectus verò philosophicus modus est, quando omnium primò sulphur illius elicius, salémque ultimò elixiviamus. Mediator universalis, seu eorum conjungendi, non potuit in hoc Saturno, velut destructibili adam domo, constantem sibi figere habitationem.

2. Sal saturni omnibus numeris frigidus est, sulphur autem est eisdem aqueum, attamen calidum, hæc discordantia destruit frigidi Saturni residentiam. Mirigat temperatque Saturnus calorem superfluum in infecto corpore Veneris: omnibus metallis horribus est, hostis & mors, & vice versa, eorum quoque est re-rectio ac vita: Intellego nunc philosophicum Saturnum, in quo recta resurrectio, veraque inseparabilis vita, stabulatur. Hic vivum est infantium ille heluo, pater, frater, soror, amicus, inimicus, cunctorumque planerarum latro, & hinc gestat talis Saturnus utroque latere & ambabus manibus suis falcem, ad denotandum, per hoc, naturam suam ac proprietatem. Insummà ille esse Saturnus est *duplatus*, qui *dupliciter* armatus, ex incremento & decremento Lunæ (cùm ipsa staret in tactu primo & ultimo) verum Philosophicum Saturnum abiit, talique cum constellatione de terra [fortè meliùs, *cælo*] in mundum venit, & per plenitimum, in solarem splendorem commutatus est. Ecce verò, ut repente se claudicans ille grallipes in celerem activumque Mercurium Philosophorum convertere & transformare novit! est in Azothi Universale receptaculum.

3. Saturnus vulgaris, nempe mineralis, qui inculpatus, veram monstrat viam ad Mercurium Philosophorum: si hunc interrogemus benèque examinemus, examissim ab ipso ad materiam primam ducimur: oportet nos verò deliberare, morosumque Saturnum non priùs pro instructione interrogare, donec cum crescente jam Luna sit foeliciter ex uno latere conjunctus, neque aliàs, ex altero latere, à pravo quodam aspectu impeditus; debes ipsam liquidè habere præ oculis viderèque, quicum loquaris, cæcoquì nihil efficies; quia astra, velut lumina cæli, habent singu-

larem cognationem cum oculis animi intellectusque nostri, ut solum hoc apprehendere & capere debent.

4 Ut verò etiam medicinalem ejus virtutem tangam, sit singulare per se solum pro liene specificum, & quidquid ulte indè dependet. Calefit sal Saturni, inque bonum temperamentum, per duas partes sui proprii recteque præparati sulphuris, educitur. Quid Saturnus porrò possit, id alibi apud famosos & expertos Medicos, copiosius expeditiusque descriptum invenimus; quo de præsentis sisto, meque ad benignum Jovem converto.

Caput decimum.

De natura & proprietate terrestris planetae Jovis, Martis.

C Ineritius ille probus justus Jupiter influentiam suam hæc in terrestrem Jovem, qui, post præparationem suam, se aëro aërio suavi cum sale, sulphureque lunari ostentat, & Mortibus virtutes suas præsentat. Habet quoque specialem suam influentiam bonus ille Jupiter in jecur, sanat propterea illud, & nésque affectus, qui indè oriuntur. Oportet verò ipsum exire à suo cubo, qui huc usque in ternarium dominatus est, liberatum esse, adhæc certam portionem primæ materiæ apud se habere, qui Jupiter (siquidem in se ipso nullos prorsus radios, neque scintillas seu vestigia, materiæ primæ exhibeat) pro refractario & perversoque Saturno æstimandus est.

2. Jupiter cum plumbo neutiquam concordat, hoc valdè durum est, hinc cum materia prima etiam non consentit, propter hanc causam nolo me diutius cum Jove occupare, ast pergit ad præpotentem illum belli ducem, quem Ferreum Capitanem philosophi intitulant.

Caput undecimum.

De natura & proprietate Martis, ferri.

Incunt philosophi, *Qui ignorat Martem, non novit Artem*, id est, qui nescit, nec cognoscit qualitates ferri, is non est artificius, qui non scit, qualiter Mars per illud, quod in se ipso latet, destruetur, & similiter in materiam sui primam redigendus, idem quoque, Chymicis suis stratagematis, martiali inexuperabili belli ducipum est, extremâ ejus in necessitate, laturus præsidii.

2. Mars habet solare calidum sulphur, ab extra quidem *albus* appet, verum ab intra *ruber* est: Sal ejus à proprio suo sulphure tam maturatus animatusque est, ut etiam fugitivo raptori, nempe Mercurio, multum negotii faceat: Nam sal Martis potest Mercurium constanter coagulare atque fixare, præcipue dum illi Saturnus duplici suo gladio armisque succurrit, citra cujus nem verò & subsidium, nihil ardui nec heroici, adversus inimicos suos, vel in favorem amicorum suorum, Mars efficere valebit, ratione, quod coagulatio (ut omnes mecum philosophi testantur) solum in Saturno sit reperibilis; quâ autem viâ cum hoc Saturno contumax Mars in æquilibrium & foedus tendet, sequens Saturni redditurus sit participem, aliquatenus superius indicimus; nam ipsum ad tria sua principia oportet prius esse redactum, & hoc per *Magicos ignes*, quæ elementa sunt philosophicæ clavæque salutis; Itaque vide, quâ sensum meum dextrè capis, relege scripta mea sæpius, usque dum fundamentalem intellectum animo tuo bene infixeris, id autem fieri non potest, nec si, si imagineris tibi, me aliquo modo cothurnico-philosophicum ducere stylum, ut tibi res descripsi & depinxi, sic quoque semper, nullâ aliâ formâ, specie, nec figurâ, pulchellæ instar picturæ, oculos tibi stabunt.

3. Ut verò ad rem veniam, scias, animoso illi glorioso bell
 ci Marti adimere rapinam prorsus esse difficile, oportet ip
 astutiâ, inquam muliebri argutiâ circumducere: nam omnium
 tissimi ac sapientissimi adversus hanc valent nihil: Sumam
 exemplum, qualiter Judith Holofernem, Dalia Sampsonem, &
 lieres Ethnicæ sapientipotem illum Salomonem in ruinam
 cipitârint; quemadmodum & olim cùm Venere ejúsque g
 generosus Mars satis expertus est, non sine ludibrio, cætero
 que planetarum ignominiâ, ut de hoc fabularur poëta &c. Si
 Venus Marti semel par pari referet, oportet ut rem cautè p
 gat, aliter præparari & exornari debet; similiter non am
 pristinam suam lascivam salacem faciem formâmque habet
 sed oportet ipsam inverti cùmque Simeone quasi denovò re
 ci, Signum novi ortûs, vestigium vitæ, specie splendoris sol
 auro insertum, super frontem gestare: Hoc signo medici
 eam Raphaël jam honoravit ac ornavit; nam angelus Domini
 premâ illâ die, in clarificatione secuturus est, suos quoque chr
 ãtere vitæ insigniturus, quemadmodum subdolos fatanas suos
 tinentes, singulari perditionis stigmatè, signo videlicet leth
 Saturni, qui falcem suam à dextra contra inque lævum latuse
 stat, dignorat.

4. Observamus etiam & animadvertimus, quòd, quando in
 num occultumque in Venere externum, & invisibile ignot
 que visibile & notum factum est, Venerem tunc non am
 noscamus; quia signo fidei, & præcipuè sacri baptismatis lavar
 denovò regenerata est, propterea potest nunc illi Martialis h
 credere fidemque adhibere: nam veterem suam formam, n
 ram ac effigiem, planè & plenè reliquit; cor calidum illius l
 viens adinstar est cordis frigidi recani Saturni, quando prin
 terrestris Arietis gradum ingressus est, & unâ falce Orientem
 verò Occidentem versùs, ferit & messëm facit. Tali frigida
 nere præfervidus Martis cruor temperatur & condesponfar
 adcò ut ambo infinitos fructus, solarémque sobolem, tantâ
 ro

creaturi multitudine, quanta est in litore arena, & quot polo
 læ. Concubitus autem illum Martis, & primogeniti Veneris,
 oportet in diluvio ignis; Si scies jam hanc Venerem probè
 parare, meumque sensum dextrè cepisti, fortunatus es in hoc
 modo, quia opus solummodo habes, ut tibi in veritate dico, Ve-
 nem in minerale redigere, & illud in aquam Mercurialem, at-
 exinde clarum quoddam oleum conficere, hoc singulariter
 in astrali custodi Sale, est enim generativa & seminativa virtus
 eo; Idcirco illud bene considerabis, quia nequit te diutiùs
 tenere celatum, quod philosophi in alto & profundo occultâ-
 ut, imò tibi omnes cœli planetæ, cum suis pravis aspectibus,
 entia ac opulencia ad pariendum, nunc non ampliùs pote-
 ut officere.

Jam nemo sibi in animum inducat suum, me vitriolum Ve-
 es per hoc intelligere, ne propriâ suâ phantasticâ imaginatio-
 deludatur, vitriolum est sal Veneris, omniumque metallorum
 vitriolicum obtinet gustum & aspectum, expertus loquor, igi-
 crede mihi, plus non dico, quàm coram Deo cogito defen-
 te, siquæ necessarium, nec Omnipotenti displiceret, ad oculum
 mia ista demonstrare possem &c. Eapropter diligenter animad-
 ces, nam in hoc totum consistit, & si in hoc introitu erres,
 ossibile est tibi, foelicem colophonem attingere; nam inquit
 verbum,

Dimidium facti, qui bene cepit, habet.

giùs hâc vice de Marte scribere haud ausim, antiquus est e-
 s sagittam suam armis gestans, clypeoque suo equestrem lan-
 en, per hoc denotat heroum suum ortum nobilemque profa-
 na, de quo Tubalcain testimonium perhibere potest.

Ego porrò, quod hætenus occultum fuit, id totum vero ar-
 Amatori, expressè jam & expedite, ob oculos posui manife-
 que reddidi, adeò ut innecessarium reputem, de naturâ &
 ine Martis; ulteriolem dare instructionem; Cùm alioquin
 quo-

quoque, ex forinsecis Martis gesturis atque apparente post
 patre, matre, omnibusque ejus prædecessoribus consanguineis, er
 facile satis dignoscere sit, qui vir fiat, quandoquidem persona
 sius totum regat orbem, coërceat, & velut sub pedes suos rediat
 Nam *Mars mundo crux est & flagellum*, quo inhabitatores i
 castigantur, & ad emendationem suorum peccaminosorum itum
 adiguntur, ideo non debeo illi, ex metu stomachosi sui iracu
 animi, verbis nimis prope accedere, sed me ad medicinam me
 convertere; Quamvis hîc tamen illius, in bonum & favo
 fossorum minerarumque Consultorum, satis adhuc recordari
 sem: Nam magno perfectò emolumento, tempore brevi va
 ferrum insigni cum lucro in chalybem, & similiter, spatio lon
 ri, Martem valemus evehere in Venerem, cujus proba in pac
 diebus adduci potest, & facit hoc quoque ad convincendum os
 qui transmutationem ullam admittere nolunt, de quo suo t
 pore plura &c.

7. Nunc ad medicinam me accingo. Curat imprimis N
 omnes defectus, qui à bile oriuntur & indè derivantur, singula
 quâdam mysticâque sympathiâ, aliàs sulphur ejus cordi ac je
 unicè competit. Sal Martis in arte Chymica præpollet; præter
 idem in medicina famosum sibi nomen retinuit: nam profer
 omnibus morbis, qui ex sulphure humano inflammato proced
 runt; & cum fel, præter salem, valdè virulentum aquosum se
 sulphur vehat, hinc sanat sal Martis omnes ventriculi febres, ca
 bilis exuperans caussavit, similésque plures, quæ omnia mihi
 compendiolo recensere est impossibile, proptérque motiva mihi
 nota desisto; Ideo scilicet, quòd intentionatus sim, post h
 editionem, latius & fusiùs de hoc discurrere; oportet me
 de illo adhuc conticere, donec priùs experiar, quomodo
 meus labor, & experientia, præsentì mundo arrideat, & quid ien
 indè sibi profectùs consequatur. Forsan quoque Medici in
 narentur mihi, quòd nimirum Chymicas rosas tam temerè
 dignis prostituam, qui pedibus eas suis contrituri ac commad
 rut

ri sunt, ut insipientum mos est, omnia contemnere, quæ usque
 file adipiscuntur, aut quæ apprehendere neutiquam possunt.
 Gnuini scientiæ hujus sectatores, seu discipuli, etiam forsitan, ubi
 indignationem Medicorum animadvertent, averfantes fierent,
 mûmque Tractatum, quem omnium illorum in favorem conscrip-
 imperlectum rejicerent & deriderent, præcipuè cum innumeri
 ochymici ac pseudophilosophi totum ceu mundum deludant,
 mitisque mille praxium præstigiis homines circumducant &
 angant, ingentibusque expensis objiciant &c. Intentum autem
 um non esse aliquem circumscribere, vel in sumptus præcipita-
 e at tantummodo cogitare, quomodo omni malo prævenien-
 ti, resistendum, errantésque ad rectam viam revocandi sint,
 in coram Deo, tum toto Orbe confiteor, Me videlicet, non ex
 erbia, sed *inpiratione* & impulsu *divino*, verum enucleasse fun-
 tu, quo sublimis hujus scientiæ Amatores tutò incedere possint;
 tursus, non ex opinione me, seu ore aliorum, scripsisse imperter-
 tis ingemino, & quòd uni, vel alteri, æquo sinceròque secretipe-
 præcipuum hujus Artis libenter sim ostensurus.

Jam verò præcipuum, seu cardo, totius rei est reductio, sive
 primam materiam destructio, nempe in *tria* sua principia; hoc
 præcipuum est ad Universale generalissimum punctum, un-
 prædicant philosophi, *Facilius fit aurum, quàm corrumpitur au-*
 Ego autem præstare hoc possum *trium* aurorarum curriculo,
 omne per materiam primam &c In testimonium verò hujus
 libet sulphura, saliaque metallica, singulariter Solis & Lunæ,
 nammodum & aurum lunámque Potabilem, adaptari curabo,
 ii, qui indigerint, apud me reperient, omnia candidè, non
 vidè, ut decet. &c.

Caput duodecimum.

De natura ac proprietate Solis, id est, auri.

Aurum est metallum omnium purissimum, fixissimum &
 perfectissimum, in quo qualitates elementorum peropti-
 concordant, & quamvis quis ex alticoruscente colore auri ju-
 dica-

dicare vellet, sulphur in auro aliis principiis, seu elemento auri
& terræ, antevertere, nihilominus experientia rectam & fundamentalem
mentalem veritatem aperit, tunc videlicet, quando aurum per
anatomiam, vi *Magicorum* elementorum, retroagitur in id, quod
fuit antè, nempe Mercurius, Sulphur & Sal. Qualiter autem huius
modi radicalis solutio peragatur, continuò nullibi non inveni
apertè indicavi, idcirco unicè tibi advigilandum est: Narratio
est profectò exiguum quid, verùm supremum hujus mundi
num, maximèque hujus Artis necessarium, istiusmodi ignipotentis
corpus redigere in sua principia, & id indè efficere, quod priùs
ante conjunctionem ac fixationem fuit, & adhæc terrestris materiam
ctum, seu molem, tempore tam brevi, ab his principiis separare
vel aliàs, per *Spiritum Mundi*, in constans corpus figere, quæ red
cina est, pro metallicis humanisque corporibus, in omnibus
fectibus, citra periculum tutò usurpabilis.

2. Fit verò hæc conjunctio, interea dum cunctos superiores
astrum planetas per præfatum spiritum transmeavit, & aliàs
Et quemadmodum est impossibile, aliquod Particulare, seu
versale, absque *Spiritu mundi* (vice cujus est Spiritus Saturnus
plicati Mercurii usurpandus) conficere & perficere, sic quoque
non potest, ut Universale generalissimum, extra tria illa ex
auri, affabrè construamus &c. Propter hanc rationem Sapientia
tres illas igneas claves, quas ego hic elementa *Magica* baptizavi
quibus solidum Solis corpus referamus, illius animam, clarissimè
tùmque corpus certò indè educere possumus, tam summè &
fundè velarunt, ut aliquis, citra expressam voluntatem bene
tùmque divinum, pertingere eò non possit.

3. Ut verò verba mea habeant effectum suum, ac materia
hic etiam non præteream, quandoquidem superius dixerim, quod
materia penes omnia metalla sit reperibilis, cujus tum pronomen
nem feci, ut apud quodcunque metallum in specie de eadem
dicina seu materia, mentionem facerem, scias, Quòd nostra
ro taliter sit consideranda materia, qualiter centrum, seu punctum
in circulo & circumferentia; nam aurum rotundæ est instar

unde plenum perfectionis materiæ primæ solare corpus com-
 nicat; Ex his rationibus dicitur materia prima non incon-
 enter Solaris Magnes; cùm ipsa solare corpus à Sole mutua-
 it, & aurum econtrà sulphuream animam à prima materia con-
 ter sibi attraxerit, ex his jam perfacilè Philosophorum Azoth,
 imiliter Menstruum universale potest fieri, quod Sapientes
 un nostrum nuncupant, cùm absque aceto prædictam ma-
 eam non sit reddere scibilem: Nam scatet materia sulphure,
 verò manifestat vulgare acetum, dum utpote, quantitate de-
 , acetum illi adjungis, adeò ut tres digitos circiter superna-
 tunc ex aceto dignoscimus, cujusmodi sulphur fuerit intus
 ultatum; In hoc jam summam totius mundi est invenire me-
 nam, ex quo verum aurum Potabile, ope præfati Azothi, seu
 eriæ primæ, confectum est, quæ cum qualitate suâ materia
 a plenius nobis per acetum notificata est, ita ut omnimodè
 o sciamus, in auro hoc *animam & spiritum Mundi*, quemadmo-
 in punctum in circulo suo, esse occlusum, quod totum hîc ma-
 eam primam nominavi.

Sed postquam promisi, paucis expressam fundamentalem,
 Medicina Universali, perhibere doctrinam, tunc est quoque
 veniens, ut me iterum ad commune aurum convertam. Sol
 anquam vita & cor omnium planetarum, unde illi compe-
 er sedes destinata est in medio planetarum: Quemadmo-
 na enim cor humano in corpore ex illo medio quasi omnia
 mbra movet & moderatur, præterea ab omnibus inibi artu-
 simul administratur; eodem etiam modo oportet solem cæte-
 astris ex illo medio splendorem suum, fulgorem, seu lucem,
 municare; Econtrariò verò ex utrâque parte soli quoque ab
 planetis servitur: nam sæpenumerò soli, per proprietatem a-
 tium aliorum planetarum, ab utroque latere adminiculatur,
 i sol frequenter, ex aliorum astantium planetarum propieta-
 ortificatur & supra omnem modum clarificatur ac incenditur,
 Mars igneus Venúsque calida expediunt: nam domus Mar-
 quæ est Aries, principium est elementi ignis; Sic unus ignis

per alium inflammatur, inque quantitate & qualitate augetur. Ignis auri nil aliud est, quàm ejus Sulphur, sicutiam in Venere & Marte est intelligendum; Ex his rationibus est quoque duntaxat in iis summa nobilissimâque medicina, imò omnium metallorum virtus & operatio.

5. Aurum est specificum cordiale, quod moderni Medici iure veritate negare non possunt, quando ii rude corporale aurum aliâsque inseparatas gemmas, receptis suis præscribunt, putantes posse ventriculum patientis earum virtutem & facultatem solvendo vel digerendo extrahere, solutâque proprietatem longiâque finem, locumque eum dirigere, ad quem illa requiritur: Quemvis nunc autem verus Spagirus, per fundamentalem experientiam, quâ semper nitor meque defendo, his illorum erroribus factis obloqui & obstrepere posset, hâc vice equidem ego non fore sed præterire sinam; hoc solummodo pro parte meâ indè oritur, vans, quòd, juxta illorum propriammet opinionem, in auro sibi tributa nucleetur medicina; Et cum istud sit ita, quidni summè depuratum aurum, nempe tria ejus principia, multò expeditius securiusque possint efficere? siquidem ipsum ab omnibus inquinamentis terrestribusque manibus exoneratum, ad purificatum salem & animam illuminatam redactum atque restitutum, quinimo in quandam potabilitatem adactum sit; Quemadmodum nunc hoc Aurum potabile, sive liquor, faciliter se in mano in corpore seu ventriculo dissolvit, sic diffundit idem quoque libenter, imò protinus se effundit, omnia membra pervadens totumque sanguinem, exercens universalem suam efficaciam & operationem, ut Universalem Medicinam decet, & omnem summâ cum admiratione; Qualiter autem hæc medicina applicanda sit, Medicis commissum relinquo, qui ad hoc etiam propriatum quoddam vehiculum possunt præscribere.

6. Hactenus sicca humidâque radicalis solutio occulta fuit. circo Medici indissolutum corporale aurum, cum inquinamentis suis, patientibus necessitati fuerunt præscribere, adeoque necesse fuit oleum simul cum cortice applicârunt, nunc verò, in solatium

us Orbis, Amatoribus artis hoc Tractatu vera solutio, Universa-
 menstruum, per quod omnia & quælibet metallica corpora in
 materiam primam debeant reduci, expressè revelatur inque lu-
 cem evocatur, adè ut posthac de veteri Orbe dilucida quædam
 intillans lux exierit & elucescat; Et licèt hæc lux à Deo om-
 nium conditore jam dudum creata sit, nihilominùs Mundi hujus
 habitatores non omnes talem comprehenderunt; ex hoc fonte
 commotus sum ego bonitatem Dei manifestare, & hoc præsentia
 e, fenestram & januam ad materiam primam referare, quemad-
 modum jam eas omnino latè largèque adaperui, ingredimini
 odò omnes, qui *vosmetipsos noscitis*, si ad hoc sublime Opus habi-
 tis sitis, nec ne; nam digno quoque jure dicere possumus, *Multi
 ut vocati, pauci verò electi*: Tu autem, qui unicè ad hoc delectus
 es, sine metu intrepidus ingredi, philosophis te convincito,
 mitte tibi sigillum eorum imprimi, sinceram usque in finem
 vitam duc vitam, sic hîc & in futuro gaudebis, cordisque tui vo-
 & siti obtentâ, Deo gratias æternùm persolves.

7. Unum vellem sanè lubenter adhuc hîc adjungere, formi-
 do autem iram Martis justitiâmque Jovis, hinc proposito meo
 oportet me desistere; Interim verò esto æquanimis, repete hu-
 jus Libelli lectionem, donec lucem indè hauseris, quam nemini,
 si electis affaveo, quibus etiam plus præstare paratus sum &c.
 gaudeant bene meriti, & alii se crucianto suùmque appendun-
 t, sicut ego feci, atque ita tentent, si electi sint: Interea quo-
 que hoc meo labore, fidelique instructione, contenti sunt: Nam
 quibus à Deo fautum est, iis ego de fundo cordis mei gratulor;
 superbientes, avaros, qui solummodo ad vanitatem, & non ad
 Dei honorem, sive proximi sui salutem, aspirant, O Domine, *poli-
 tique Architecton*, cæcitate ferire dignare, ut Sodomiticis puni-
 ti, ne januam justificati Lothi valerent invenire. Angelus Do-
 mini continuò illis in via stet, quemadmodum is Bileam, qui vo-
 catus erat ad maledicendum populo Israëlitico, resistebat & præ-
 diebat, ne voluntatem suam exequi possèt: sic fiat etiam om-

nibus iis, qui mala cogitant, nec à Deo Omnipotente vocati, multò minùs electi sunt. *Amen.*

Caput decimum tertium.

De natura & proprietate Veneris, cupri.

1. **H**abet lasciva Venus corpus prorsus terrestre, quod sublimi quodam solari sulphure oppletum est, hoc autem, præcibilitate ossium infirmique impuri habitaculi, non potuit inibi stabilem sibi facere mansionem, quando corpus destructum est, oportet anima descendat suamque habitationem deserat; Quisquis nunc hanc animam, per *Magica* in igne elementa nutrire & conservare, posteaque à corpore calcinato extrahere novit, is verum huius libelli sensum obtinuit, nam luce, quæ splendet ipsi, potest gaudere; Hoc sulphur, quo Venus circumvestita est, colore toto solare longè antevertit, propterea quòd sulphur solis notabiliter sulphure Veneris melioretur: Etenim quemadmodum verus sanguine *leonis* viridis se nutritur, ac sic totus sanguinulentis efficitur & accenditur; sic eodem modo delectatur, cibatur, fortiscaturque se quoque aurum tincturam Veneris ac Martis: idcirco etiam non vacanter, nec abs re, dixere philosophi. *Sol non tingit, nisi tingatur.*

2. Rex unam unicam solummodo habet honorariam vestem, casu quo hæc ei abstraheretur, foret is *nudus & ludus*, hoc autem esset contra omnem regiam reputationem & dignitatem, præcipuè cum Regum mos sit omnes circumstantes aulicos ex suis regalibus censibus, collectis & redditibus, quos tamen antè semper à suis subditis collegerunt, ditare. Si jam philosophicus Rex nostrus, sive aurum, suis deservitoribus & aulicis benefactor sit, eosce opulentaturus, & ad honoris altos gradus evecturus, tunc oportet ipsum quoque priùs exigere à suis subditis impositiones, contributiones, vectigalia, seu simplicia collecta; Subditi autem Solis fac

Mars atque Venus, hi sunt cum bonis suis & sanguine tanquam ad-
 titii servi auri, & in omnem necessitatis casum, regi assistere pa-
 ti: Nam præpotens belli Dux Mars novit mille viis & mediis,
 sine contributionum, nunc evacuationum, satisfactionum, nunc
 unionum, fortificationum, omnîsq; generis collectas indicere,
 omnia à servitio regis sui ac Principalis, quemadmodum ille præ-
 ribit, sic in servitium & rem regni impenditur: Hoc & adhuc
 majus quid potest Mars; nam ille *statio* & *ratio* est, quòd, ubi sub-
 titi sunt divites, ibi reges necessariò debeant esse pauperes, &
 ubi ubi reges sunt opulenti, quòd inibi inopes & morigeri sint
 inditi, ac consequenter nulla quoque timenda rebellio: Et si ex
 desperatione fortè seditio aliqua oriretur, *Mars mox* adest, rém-
 nã componit, idcirco *maximi Mars* apud aulam fit, quia regni
 labor & honor est.

3. Venus verò quamvis quidem astu, ut vir ejus Mars facit,
 regi prosperare possit, equidem ipsa nec die nec nocte feriatur,
 sed utitur proprio suo corpore, & stat omnibus mercabilis ære,
 si personæ sint ecclesiasticæ, sive sæculares; cælibes seu mari-
 tæ, hoc nihil ad ipsam, cum omnibus se propter opes prosti-
 tit; nam debet regi suo annuè ordinarium & extraordinarium
 tributum, quòd rex opulescere possit; Summatim Venus par-
 tibus suis strenuè fungitur, éstque regi fida famula, ut in calida
 & luxuriosarum regionum primariis urbibus videre est, ubi
 summa curia, ad vitandum Sodomitica peccata, Veneri velut
 Jupiterium sedile ac palatium deputat, & pro certò anniver-
 sario tributo concedit. Quemadmodum nunc hanc Venerem,
 subditam regis, contribuere oportet, sic similiter oportet no-
 tam Venerem corpus suum & præcipuè animâ suâ auro divi-
 tam conferre splendorem; Et licèt Venus satis hoc sit præstan-
 s, attamen non est illa sola; nam omne præter Venerem, quod
 abicundo metallico cum sulphure invenitur, astro Solis affine
 est, séque libenter cum sulphure Solis fermentari sinit, quia *simile*
 est sui *simili* ortum habet, ideo *simile* sui *simili* continuò & semper
 gudet.

4. Alma illa Venus proprietate suâ haud exiguam præbet introductionem Menstruum Universale præparandi ; nam ex æ præparata & verè fundamentaliter inversa Venus jam amodò minerale quoddam, minerale autem in Mercurium Philosophorum abiit, indè jam, subsidio salis ammoniaci, verum lac virginis provenit, permanens illa aqua, quod inculpatum genuinum universale est menstruum, verus ille spiritus *Hermaphroditicus*, duplex ille Mercurius, unicum illud medium solvendi, & animam cum corpore conjungendi &c. Et licèt corpus Veneris horribili sit affectum leprâ, nihilominus ipsa, post præparationem suam, magnificos effectus magnâque mira edit.

5. Astrum Veneris habet suam influentiam penes microcosmum in renes; in macrocosmo autem in cuprum, sive terrestrem Venerem, quæ, vi susceptorum astri sui beneficiorum, renibus auxiliio venit; Cæterùm est sulphur Veneris cordialis quoque medicina, sicut etiam sulphur Martis, & hoc ideo, quia solaris sunt, ut superiùs informationem dedi. Quando autem Venus in translucentum vitrum, crystallum, seu sturias abiit, per viam solutionis & reductionis, tunc ea superexcellens est medicamentum, utriusque facit ad *magnum Sapiantum Opus*, præcipuè ejus anima, exhibebit se specie rubicunduli ponderosi olei. Sulphure Veneris internum hominis sulphur melioratur, roboratur & exinterior restauratur; nam hydropem quoque exiccat, jecinori servit, edatque omnes sanguinis apud mares & foeminas fluxiones, spectim verò, quando illi aliquid de universali menstruo adhæret, quod se sine illo ægrè ab anima separari patitur. Et ut difficile est segregare spiritum ab anima sua, sic quoque solvens nostrum à suo soluto sine detrimento non est separare.

6. Vitrificata & fixata Venus pellit tantùm sudorem: sal vero per spiritum vini clarificatus purificat, debitamque efficit dissolutionem, solvit calculum renum citra dolorem, & omnes viscosos tartaros, qui in vesica & alibi quoque nidulantur &c. Ne autem Mercurii obliviscar, oportet me laude nunc & virtute præta-

Veneris *deflectere*, & ad fugitivum servum, nempe Mercurium, *to* qui pede carpit iter, *reflectere*, qui servus est & non servus, dominus & quoque non dominus, ut sequentibus latius declaro.

Caput decimum quartum.

De natura & proprietate fugitivi Mercurii.

Philosophi veteres Mercurium solummodoposuerunt in secunda honoris mensa, quod summoperè admirandum est, tamen Mercurius de natura generosus sit & superbus, ac seipsum super omnia astra evehat, ad denotandum, sedem suam juperius esse oportere, & sibi supremum honorem deberi; quandoquidem in ipso summum sanitatis humanæ arcanum sit rebusibile. Est alioquin omnibus astris propter astrale semen sociatus & planeta, quocum se conjungit, in suo puncto fortificatur: si ille malitiosus sit, redditur hic adhuc malitiosior, si venenignus, tunc iste per unionem Mercurii melioratur, inque proposito suo fortificatur. Insummà Mercurius est instar hominis, neutralis & politici, qui neminem lubenter offendit, sed omnius applacet; Aliàs est de natura sua calidus & igneus in toto esse. Ignis metallicus tam est apud Mercurium efficax, ut suum corpus in continuo fluxu debeat permanere.

Et licet Mercurius hic multas virtuosas medicinales facultates ac vires in se habeat, equidem longè adhuc non est Mercurius Philosophorum: nam Mercurius Philosophorum metallorum Mercurius, qui nunquam calidus & frigidus, siccus ac calidus est. Quia complectitur in se quatuor elementorum qualitates, Mercurius autem vulgaris calidus est in toto suo esse, igitur is Mercurius philosophorum esse non potest; & quamvis hoc sit ita, tamen non oportet ipsum propterea contemnere nec rejicere, Sapientes antiqui multum & sublimiter de illo semper tenuerunt, quandoquidem ipsum, loco bene meritæ coronæ, lunam præfixerunt ac sole insignierunt:

3. Effice hoc *visibile invisibile*, & depone Mercurium à suo officio, facie & dignitate, præcipitâque ipsum infra se, redige in terram, unde natus est, sic multò majorem calorem, quàm antea, poterit sustinere, interroga ipsum tunc, & poterit tibi materiam primam, verâque clavem ad *magnum opus* monstrare. Plumæ ipsius evulsæ sunt, fuscæ alæ effigiem vesperilionis induerunt, & factus est draco terrestris; Natura ipsius calida in admodum frigidum toxicum commutata est, hoc fit per detractionem honoris, capitisque elati præcipitationem, hoc totum autem cedit ipsi in melius, nam per infamiam, ignominiam & proprium exitium, exaltatur ad maximam dignitatem & constantiam; Oportet verò sibi ab ipso nunc cavere, quia est venenosus, quàm antè; sanguis ejus est subrufus, quemadmodum verus draconis cruor, ex quo cæteroquin etiam lac virginis solemus distillare, quod, ubi cum igniti leonis sanguine & spiritu aquilæ seu salis ammoniaci fuerit unitum, post debitam digestionem cum spiritu vini, dicitur in probum, verumque Aurum Potabile evadere, quod, etiamsi à raris in *longinquo* quæratur, attamen in *propinquo* inventum est.

4. Hæc medicina se in Mercurio universaliter exhibet, & qui Mercurium, ut superius retuli, speciali modo præparare, præcipitare, ablimare, aut aliàs, ut dixi, cum illo procedere novit, is veritatem experietur, qualem nempe medicinam fuerit adeptus, quia Mercurius non solum pulmones curat, ac indè provenientes defectus, sed & inquam spiritus omnia membra pervadit, & restaurat in iis spiritus vitales, absument velut spiritualis ignis omnem materiam peccantem, quod etiam unicè Mercurius antimoniæ facere potest, quod nullus alius mineralibus præcedit; Et quanquam vitriolum etiam suum ad hoc constare debeat, dum mediante vitriolo Mercurius in oleum transmutatur, quando idem antè per spiritum vitrioli in Mercurialem aquam augetur, quod absque vitriolo fieri non potest, *satis est*. Unde inconstanter sibi Mercurius omnem in modum de humanitate ac amabilitate meritis congratulatur, quod nasuti singulariter expendent; Et cum spectet hoc ad secretius Sapientum sigillum, hinc hæc vice deservit, interea tibi præfatum Mercurium cum proprietate Venericæ ad examinandum relicurus, Dii cœpta secudent.

Caput decimum quintum.

De natura ac proprietate phlegmaticæ Lunæ.

EXercet Luna astralem suam influentiam, ope frigidi Saturni, in mineram argenti, quæ tanquam receptaculum lunarium factum, suam ulterius bonitatem Mortalibus communicat, Et quemadmodum habet influentiam suam Luna in argentum, & eidem operationem suam speciatim exhibet, sic quoque moderatur ea in microcosmo cerebrum; unde venit, quòd Luna inferior, nempe præparatum hoc argentum, omnibus cerebri defectibus ex fundamento medeatur; quia hæc facultas est argento à Luna superiori communicata; tum illud, quod est inferius, est sicut illud, quod est superius &c. Et cum Luna superior in benignis suis operationibus retardatur, per alios contrarios aspectus, qui Lunæ ceu in opposito stant, aliud, quàm Luna intendit, efficere volentes, vel alioquin eam inficere, tunc per hoc non tantum Luna inferior, tanquam receptaculum superioris virtutis in suo spiritu debilitatur ejusque operatio præpeditur, sed etiam vitur propterea cerebrum humanum, pro natura superioris infectionis &c. Et exurgit astralis quasi morbus, quo microcosmus affligitur; hæc infirmitates vix possunt communi viâ per Vegetabilia curari, cum ea in inferiori & inæquali gradu collocata sint; ex his ratio oportet nos talem in hoc ad manum sumere medicinam, quæ nobiliori gradu, vel saltem ad minimum, in eodem persistat, ut ex-
pli gratiâ.

2. Luna à pravis admodum venenosis contrariantibus planetis infecta & suppressa est, indè jam etiam humanum cerebrum, tanquam receptaculum, debilitatur seu inficitur; si nunc morbus hic curandus oportebit id fieri per sympathicam medicinam, hæc medicina autem debet ipsa prius ab omni infectione, quam illa à suis superioribus sibi attraxit, liberata atque purgata esse, & cum causâ prima in proximo, æquali, vel etiam superiori gradu, persistere: Jam potest uno, in rei veritate, ire inficias, quin metalla ac gemmæ nobiliori

quodam & sublimiori sint gradu, quàm debilia illa faciliter destructibilia vegetantia corpora, igitur oportet ipsa quoque habere prærogativam & primas, ideo potest argentum has vel aas incurabiles capitis affectiones sanare, sed oportet illud prius, ut dixi, à terrestri maledicto suo seu inquinamento, in quo se illi superiori derivata infectio sustentat, probè rectèque esse separatum.

3. Hæc *separatio* est illa in *tria* sua principia reductio, quare *tres* illas puras partes specialiter ad hoc redigimus, & maledictum seu infectam qualitatem removemus: hoc modo & aliàs minime possunt hæ affectiones curari; Nam superius ligat & regit summius inferius, & inferius ostendit obedientiam suo superiori, hinc neminem cedere & puro lunari sulphuri locum dare cogitur. Sulphure Lunæ intelligitur Luna Potabilis, quæ in æquali statu: Verum enim verò fixa & excocta illa *alba rubraque* Lapide nostri substantia supremo triumphat gradu, unde est ipsa infallibile medium in similibus prædictis infirmitatibus, & super omnia exaltatum. Aliàs est Luna naturâ frigidâ & phlegmaticâ, condat ex parte cum Saturno; nam sicuti Saturnus supremus, sic Luna extrema extremus est planeta, & uterque æquè longè à Sole distat qui, tanquam cor omnium planetarum, in medio cœli consistit.

4. Habet Luna Sal stabile, quod proprium suum Mercurium constantiter fixit, & hic Mercurius animam cum Lunari corpore, non prope Sale, convenienti fatis harmoniâ, prorsus æqualiter & prope copulavit: In hac conjunctione non potuit maledictum terre nempe exiguum inquinamentum, quod extra *tria* illa principia in omnibus reperire est, copulationem impedire.

5. Præbet Luna per se exiguam introductionem seu progressionem ad Universalem fontem, sive sublime Sapientum Opus: Invertamus eam iterum atque iterum, equidem nihil Solare apud illam reperiemus, nisi forsân, aliquo modo arte, Solare quoddam calidum sulphur Lunari illi frigido sciamus adungere, ipsanæ

malefacere solaribusque radiis incendere, & sic in verum Solem
 gere, quod non fit ex parte Lunæ, sed beneficio fixi rubri sulphu-
 ri. Ex Luna nil solare potest extrahi, nisi prius id in illam intro-
 duxerimus; hoc experimur in Luna fixa, quando scilicet cæruleum
 auosum argenti sulphur per solare incendimus & compactum red-
 dens, dum hanc solvimus, aut remanet certa quædam pars auri,
 aliàs Luna fixa, quod citra introductionem fieri non potuisset:
 Num quemadmodum aurum *tingere* non potest, nisi prius *tingatur*,
 quoque nil potest de Luna extrahi, nisi prius in ipsam sit intro-
 ductum, per specialem Arsenicalem ingressum. Qualiter verò hoc
 extrè peragendum sit, pertinet ad Universale, & secus non con-
 git, quàm per Philosophorum Alkahestum, sitque viâ siccâ vel
 humidâ, ut ex præcedentibus meis credo intellexisse te.

Possèm hîc quidem unum atque alterum inferere processum;
 Quomodo nimirum Luna fixa &c. Quomodo augmentum perpe-
 tum per *duplatum* Mercurium institui posset: sed quia prolixitatem
 rugio, teneor manum de tabula auferre, sigillum mihi imprime-
 re & habenam ori injicere, ne tanquam defrænatus equus, quem
 homo sistere valet, mihi ipsi collum detrudam; quisquis hoc pe-
 ritari desiderat, rem expendere potest, meosque labores, quos
 gratiam Amatorum artis conscripsi, acceptos suscipere; Et si
 tibi grave videretur, in omnibus his dilucidum impetrare sensum,
 avertite te ad orationem; nam petenti dabitur, & sic proba te-
 rum, antequam de *calice* hoc bibas, & si non es *prædestinatus*, fac ut
prædestineris, quia *electis* nil tenere volui occultum; Itaque cor tuum
 milia, interroga illum, qui damno dexteritatem quandam cer-
 taque experientiam adeptus est, sic ad tuum pervenies inten-
 tu, pro quo Omnipotenti ad summum habes agere gratias; præ-
 cibus autem *pauperes* tibi curæ sint, & attende ad te ipsum.

De natura ac proprietate gemmarum.

Quomodo nimirum ea ad sublimem medicinam, per Philosophorum Universale Menstruum, reducenda?

I. **H**Abent gemmæ principium suum & originem ab astrali vi-
mo mobili, æquè ac etiam suprema & infima metalla, unde
illæ coloribus suis, sulphuribus, aliisque proprietatibus, cum so-
tem astris superioribus & inferioribus correspondent, suam
operationem perficiunt, dum eadem priùs, à terreis suis vinculis
& fascibus terreni maledicti, fuerint exoneratæ, inque tria
principia abierint, quod fiet per Menstruum Universale. Men-
struum, quod metalla in sulphur & salem dissolvit, idem quomodo
debet, ad extractionem gemmarum, colorum ac salis, usurpandum
cùm ab uno *spiritu* mundi omnes ad corpus quoddam delatas
sint; hic *spiritus* autem Universale est Menstruum, in quo est
quædam attractiva omnium rerum, tam mineralium, quàm me-
tallarum, vocatur apud Basilium, *Omnia in Omnibus*; Crede
hi, quòd *spiritus* Terræ sulphur suum è terra, atque iterum in
ram debeat ducere, unde est in *hoc spiritu* supremum totius Cy-
micæ scientiæ arcanum, sine *hoc spiritu* bonitatem Creatoris non
in gemmis non potuissimus animadvertere.

2. Et ut ne medicinam, quæ in gemmis reperibilis, præter
scito, quòd gemmarum unaquæque proprium suum habeat
astrum, à quo vim suam & operationem suscipit, sicut etiam
metalla; & quod metallica medicamenta in septem præcipuis homi-
num membris expediunt, idem quoque gemmæ efficiunt: Næ
Granatus, vi sidereæ Saturnalis influentiæ sui Orphielis, sanatis
fectus splenicis, quemadmodum similiter plumbum, quia utraque
que unicum tenent astrum, quod naturam suam supernè in illa
deorsum influit, indè jam venit, quòd mineralia, vegetabilia, ac
que etiam animalia aliqua unius generis virtutem possideant.

Opazius vi influentiæ Jovialis Zachariælis jecori , omnibusque defectibus, qui inde exurgunt, eodem modo succurrit, & hoc non minus, quàm præparatus Jupiter facere posset, seu valeret. Martialis sympathicus Rubinus concipit ab intelligentia Martis, quæ cum Samuël sit influentia & virtus singularis , idcirco is ordinatur , servitque omnibus defectibus, qui hinc proveniunt.

3. Solaris Carbunculus cunctarum gemmarum lucem, splendorem ac virtutem antevertit, quia ipsius influens intelligentia præpotens ille Michaël, cujus interpretatio quærit; *Quis est ut Deus?* &c. Quasi intelligentiâ indicare vellet, quòd, sicuti nihil Deo est aliud, sic quoque sublimius in mundo Deo , Solarique Carbunculo, non sit invenire: Voluit natura Carbunculum super alium exaltare, quia illa eundem plenariè maturavit, quin etiam vitrum efuscitavit, quod finis & omnium perfectissima est operatio, quam natura vel ars valet efficere, quia ultra vitrificationem nihil ampliùs cogitandum est ; unde rationabiliter erit concludere, sulphur Carbunculi cordi majorem indubiè fortitudinem adferre, quàm sulphur Solis, hæc utraque cardiaca sunt, in omnibus morbis, convenientissimè usurpabilia. Jam verò operatur Venerus Smaragdus per intelligentiam Anaëlis, qui influit terrestrem in Venerem ejúsque Smaragdum , per quem morbum atque dolores, per brevi tempore , possunt curari. Martialis autem Crystallus operatur per influentiam intelligentiæ divini Medicinalis Raphaëlis, appropriaturque pulmone, & quiddam inde dependet.

4. Obtinet Mercurius affinitatem cum Saturnali curâ lienis, quæ aëre carere non potest , alioquin ejus adfert commotio plures convulsiones; éstque Saturnus plurimam partem Mercurialis. Semadmodum nunc Mercurius, tanquam spiritus vel aër, potest in pulmonem transmeare, ejúsque obstructions recludit , & inunctionem aëris, quæ aliàs putrefactionem in pulmone causat, corrigat: sic sanat Saturnus ratione Mercurii sui splenem , ejúsque

que compunctiones. Pulmo aëre minimè potest carere, & omnia elementa aëre nutriuntur. Aër vehiculum est, quo astra super influentiam suam in terrena corpora exercent & communicant. Et ut se habet aër ad ignem & aquam, sic etiam se tenet aër Mercurius ad nutriens sulphur ac salem &c. Verbo, Mercurius atque aër vehiculum est sive medium inter duo extrema &c. Quod hîc dictum est de Mercurio, intelligendum item erit alio sensu de Saturno, quia habent singularem cognationem ad invicem. Hanc concordantiam, quam habet Mercurius cum Saturno, unicè attendent ii, qui in Chymica palæstra *victores* & *idæ* cogitant evadere. Philosophi non sine notabili scrupulo magni Opus Saturno ascripserunt, tantum suis scriptis prætentantes, quasi Saturnus esset materia prima, quippe inquit Egelius, quòd, etiam si Saturnus minimam apparentiam habeat in Arte nostra, locatusque sit infimâ honoris mensâ, equidem circo is minimè sit despiciendus, at in summo honore habendus, quia coagulationem Mercurii in Saturno reperimus, specialiter dum illi certa quædam particula fixi Metallici salis apponitur.

5. Forsitan hîc summè miraberis, quòd Saturni hîc tam notum sim memor, cum tamen intentum meum in Mercurium Crystallum sit directum. Itaque scias, me hoc ob speciales causas fecisse, & ad obtenebratum intellectum tuum illuminandum adque ulteriorem ruminandi ansam tibi excitandum; Videris ut in mineris ferri & cupri Saturnus tam libenter se sinat inveniri, ex hoc potest sibi ingeniosus artista facilè formare conclusionem quandam, remque tam diu perscrutari, donec Mercurium Saturni offenderit, qui de divite quadam nondum fusa nigra magnâ dexteritate est educendus, & hoc ope aquilæ ac conis, qui aliàs etiam *Rupicoluber* dicitur, quod totum est idem habens solummodo diversa nomina; qui hoc non apprehendit nec cordi suo infigit, is in omnem æternitatem nihil intellet, neque profectus ex philosophicis libris obtinebit.

5. Hic porro non obliviscar, quod, quemadmodum Mercurius in aliquibus punctis cum Saturno concordat, sic pariter Granatus in Cryffallo respondeat; nam illorum intelligentiæ atque intelligentiæ in mundo cœlesti, per specialem distantiam & figuram, in harmoniam primò componunt, & ex his causis est, quod Saturni fuerim sic memor: Nam cum ille terrestris sit planetæ & siccam frigidamque qualitatem habeat, hinc idem cum Mercurio concordat, qui aquam repræsentat, & frigidâ humidâ qualitatis præditus est, ac sic accordat ulterius Mercurius, propriâ suâ frigidâque qualitate, cum Saturni aliâ correspondente qualitate, quæ uterque frigidâ est.

6. Cæruleus Lunaris Sapphirus efficaciam suam astralem à Luna accepit; namque intelligentia Lunæ est ejus Angelus, nempe Gabriel, qui influentiam suam per Lunam & aërem ope elementorum consummat: id ipsum nedum in suo inferiori astro contingit, sed et in suo Sapphiro, qui æquè pari facultate delibutus est, argentum, quæ utraque, in omnibus capitibus seu cerebri infirmitatibus, tutissimè usurpari possunt, suumque effectum summa cum irritatione exerunt. Oportet verò illorum compacta occlusa coram prius dissolvi, nobilemque eorum animam, sive sulphur accesse inde educi, quæ similiter in potabilitatem quandam abire poterit. Potabilitatem autem ejusmodi conficere sine Saturnali spiritu est impossibile, qui quidem spiritus, aut ex saccharo, aut potest ex Mercurio Saturni debet extrahi ope salis ammoniaci, ut paulatim mentionem feci, id non parvi aestimabis, sed maximi fa-

7. Comparatur sal ammoniacum aquilæ, & sulphur draconi; quemadmodum enim aquila supra omnem modum sublimè esse potest, sic etiam facit sal ammoniacus. Et ut igneus spiritus quævis absumat, sic sulphur similiter omnia corpora calcinat, calcinans ipsa in pulverem & cinerem; Ex utrisque prædictis spiritibus, ope Vulcani, grave oleum extorquetur,

quod omnia metallica mineraliâque sulphura solvit, inque oleum quoddam resolvit; sed jam tempus est *aures arrigendi*, Si in partem unam super duas puræ separatæ argenti calcis projiciamus, figit se oleum illud simul cum metallico sulphure in Luam calefacit ipsam, evehitque eandem ad naturam solarem &c. Si hinc sis hoc arte consequi, tunc nihil ampliùs est tibi necessarium, quod attrahit, introducit, solvit, manetque cum suo soluto; Videris quàm proclivis sit cinnabaris ingredi vigore sulphuris, quomodo similiter illa, ope fixi cujusdam corporis & metallici salis, in Luam nam transmutetur, id ipsum ansam præbet ulterioris consecrationis; Nam si possit *draco* solus tam habilem reddere Mercurium, ut ad prædictum opus qualificatus fiat, quid non *albionis aquila* ipsi præstabit? &c. Ubi cunque nunc lux talis deprenderitur, ibi *filius artis* continuò cessabit, remque eousque indiget, quousque ad causam efficientem perveniat, hæc vera est scientiæ obtinendæ, secus qui facit, & de uno ad aliud saltim nihil experitur; & si ipsi aliquando obstaculum eveniat, junctum se ipsum non potest, quia nec naturam, nec qualitates ejus cognoscit.

9. His hæc vice de *Magicis* elementis, de Medicina Universalis, ejusque Menstruo, scribere super sedebam: quandoquidem quod me minerali regnum promissa mea abundè satis adimplevi. Sed *benignum lectorem* hanc meam sufficientiorem doctrinam, quam ad hoc, æqui bonique facturum, & hunc meum Libellum, obiter vel perfunctoriè, ut aliàs fieri solet, lecturum: verum attentionem, magnâ considerantiâ, sæpè sæpiùs reiteraturum; hæc verba pauca scripsi, habentia tamen omnia suum specialem sensum & interpretationem; sunt quoque omnia necessaria, & ab arte in unum collecta, quàm mihi etiam possibile fuit; & hoc propter has feci rationes, ut ne *benevolo Lectori* displicentiæ non inter legendum obveniret: Ut autem hoc impediam, meam candidam affectionem, erga omnes sinceros Amatores, eò modo exhibere possim, his, cum præcedens lectio *lectori* ad huc recentis

moriam, in epilogum hujus libelli, brevem valdè repetitionem *Magici* elementis, de Medicina Universali, sive Auro Potaverè irreducibili, deque Menstruo Universali, per quod hoc sublimiter præparandum est, sum adjuncturus. Eapropter uniatendere dignare, quia in eâ totum nucleum, à cortice suo nè plenèque denudatum, dilucidissimè ob oculos ponam.

Caput decimum septimum.

De medicina Vegetabilium & Animalium, quæ se in duobus illis regnis exhibet, sympathicèque ad primam medicinam spectat.

Decimum estque verum, *Homo vinum & aurum sunt sibi invicem benevola.* Vinum possidet efficacem fortificantem Spiritum, cum cor hominis reficere potest. Vinum refocillat in senibus vitum, qui aliàs, tanquam mortuus, apud illos tam profundè cultus jacet, ut ipsum deprehendere ne possimus; ubi verò vinum, ab hominibus potum, conjunctionem quandam cum animalibusque spiritu fecit, excitatur per hoc spiritus vitalis, ut npe Mercurius, perque integrum corpus dilatatur, ut etiam omnia membra percipiant, & se movere indè habeant. Mercurius regit microcosmum, & vinum est vehiculum universalis particularis medicinæ; & quod plus est, spiritus vini non tantum est vegetabile menstruum, sed etiam minerale: Talem viciniam habet idem, qualem ardens quoddam sulphur cum cohure metallico, unde venit, quòd nullum Aurum poculentum de illo possit effieri. Spiritus mercurii extrahit tincturam de cohure solis, tanquam intimum ex anima, spiritus vini autem extrahit intimum ex his intimis, quia ibi iterum separant se fæces, quæ non introducendæ, nec ad tincturam trahendæ sunt. Tinctura est siccum sulphur, quod per Mercurium Philosophorum solvitur, & se cum eo ita unit, ut solutum à solventi non sit

sejungere, quia velut una aqua in aliam abierunt, Et quemadmodum nunc una aqua in aliam libenter intrat, seque in intimis commiscet & separari se non patitur, sic facit quoque menstruum, nempe mercurius Saturni, quem alibi *animam* mundi vocavi; Et spiritum vini similiter esse verum solutivum menstruum demonstrat perientia in auro potabili, quia hic à primo menstruo, nec abtractione neutiquam potest separari, æquè ægrè ac aqua ab aqua. Et hoc verum est signum, quia philosophi in hoc omnes consentiunt, quòd solvens nimirum in magisterio magno apud solutum suum debeat permanere. Hoc est imò rectè & bene pronunciatum, cum verum solvens à soluto non possit divelli, sed debeat cum eodem minimum duodecim dies in digestionem stare, rubramque effigiem præferre, modò aliàs verum Aurum poculentum dicendum erit.

2. Et cum nunc spiritus vini menstruum vegetabile sit, tunc quoque medicina vegetabilis, aliàs non esset opus ipsum apud aurum potabile permanere, cui nihil alienum, nisi tantummodo materia medicina, debet accedere; Et quemadmodum spiritus vini proximi menstruo ac medicina potest & debet reputari, haud aliter quoque tartarus, cujus spiritus similiter ad reclusionem metallorum potest usurpari: metallis enim valdè favet, augens eorum malleabilitatem, id est, eorum falem, quia fal est metallorum malleabilis, ergo quidquid malleabile reddit, augmentat eorum falem. Ut possimus etiam tartarum bene, vel satius ejus spiritum, ad obtinendum *tria* principia; usurpare, ut superius indicavi, oportere scilicet separationem quoque in *tribus* principiis sequi, quando nimirum fal, seu elementum terræ, ita augmentatur, ut incipiat dominari, tunc protinus duo debere cedere: Quandoquidem autem hæc non sua via nec intentio, ut sulphur deperdamus, hoc unicuique liberum relinquo, volens saltem illum de eo ipso ulterius ponderando rogitum habere; ego quantum ad me facilè contentor illo, quod expertus sum, quousque inveniam meliorem & propiorum

vin *trium* illorum principiorum de fixis metallis educendo-
rui.

In tartaro non exigua herculè delitescit medicína; nam præter
refinatam salem occultatur etiamnum magnifica tinctura in illo,
que contra calculum alióque multò plures defectus, mediante suo
veiculo, tutissimè potest applicari. Ex tartaro, ope sulphuris, li-
quorem quoddam menstruum, seu oleum, distillatur, quod tin-
cturas & essentias, ex omnibus vegetabilibus, sibi attrahit; præci-
pe dum spiritus calcis vivæ ipsi incorporatus est. Ab hoc autem
mestruo potest spiritus vini tincturas deintegrò auferre; ita ut
mestruum propterea illæsum maneat; utrùm etiam hoc oleum
in alla apprehendat, determinare intermitto: mihi constat, oleum
quoddam ex his ambobus igneis spiritibus posse extorqueri, quod
incontinenti dissolvit, & omne, quod naturæ suæ est, absomit in-
ta draconis, quia in ipso sunt serpens dracóque simul &c. Ex
dracone præterea solo, per additionem draconis volantis, quem
philosophi sal ammoniacum nominant, potest præigneus mysticús-
que spiritus educi, qui profectò non contemnendus est; Qui hunc
spiritum sui simili animare novit, instructione meâ non opus habet,
et ulórque ipsi de illo.

Sed ut iterùm ad tartarum veniam, & doceam, qualiter tin-
ctura obtineri possit, scito breviter, Sal tartari tam diu debere in
igni calcinari, donec optatus color tibi apparuerit; huic affunde
refinatam spiritum vini, sic habebis in spiritu vini tincturam tar-
tarum instar sanguinis rubicundissimi, hæc potes separare, vel jun-
ta simul conservare juxta beneplacitum tuum, mihi sufficit, viam
invenisse, qualiter in vegetabili regno, consimilis insignis me-
dicina & menstruum possit obtineri; Et cum illud ex animali quo-
vis regno tincturas & essentias habeat extrahere, idcirco tibi
corevissimè manifestaturus sum, quòd, Quemadmodum in
vires virtus aliorum metallorum omnium solum comprehendí-

tur, sic quoque in Mumia, supple in corde humano, suprema of-
 stræ valetudinis medicina certò sit reperibilis; Quia verò non sem-
 per recens humanum cor habere licet, ad illo in medicina uti
 dum, hinc convenit istud, quod cordi proximum est, loco in
 usurpare, vel aliàs specialia præparare, & *simile sibi simili curæ*.
 Per hoc autem non tam securi sumus, quàm per Universalem
 Medicinam, quia Medici judicio suo non semper consentiunt
 tanguntque causam ac fundamentum infirmitatis admodum a-
 rò: adhæc etiàm plura subinde, quàm unum, membra in co-
 re laborant & ægrotant, & quod duntaxat illi uni convenit,
 aliquando alteri nocivum est; In Universali verò Medicina
 minimè timendum est, quoniam in corde, auro ac vino, sunt
 nes animalium & mineralium & vegetabilium virtutes in ur-
 collectæ, omnia ad solatium & utilitatem generis humani, quod
 sibi de hoc summè gratulari potest, & omnium rerum Conde-
 ri Deo, pro hac excellentissima medicina, de fundo cordis ha-
 re gratias.

5. Æterno poli Monarchæ sit laus, honor & gloria pro
 gratia, quam mihi concedit, in describendo hoc meo Tractatu
 qui non ex vana fama, aut tantùm ideò publicatus, quia vide, quod
 per diverso-varia prolixa philosophica scripta, mundus ad tam
 devenerit errorem & seditionem, ut spectare sit lamentabile,
 liter nimirum plurimi quoque se frustra torqueant, cruci-
 quærantque in quo nihil est, dilapidantes, præter opes suas, im-
 parabile tempus, & tamen nihil deprehendentes; Eapropter
 est, ut quis materiã clavique huc properet, antè & priusquam
 tus corruat in errorem Orbis, & probi ipsi desperent, quibus
 ce fortunam temporalem, sempiternamque salutem precor.
 terùm *Commentationem* meam Deo omnium illi scientiarum fuentem
 abundantissimo fonti commendo, qui quibus velit probum in
 suo tempore sensum & intellectum daturus est, Amen. Rem-
 igitur verum, *Hominem vinum & aurum se invicem amare.*

*Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit, olim
Sapè tulit Physicis succus amarus opem.*

Caput decimum octavum.

De Chymico Alphabeto.

modo nimirum veterum philosophorum characteres, signa ac verba intelligenda sint & interpretanda.

Præcedentibus capitibus de Materia prima, de Menstruo & Medicina Universali; similiter de *Magicis* elementis si-
clavibus, quantum mihi Deus quidem permisit, clarè ac ex-
sè fatis scripsi: Cùm autem id incipientibus tyronibus ali-
modo grave obvenire posset, quandoquidem illis philoso-
phus stylus adhuc ignotus sit, atque ego aliud nil prorsus in-
sciam, nisi qualiter omnibus fidicordibus probisque Artis Fi-
nervire possim, summè necessarium deprehendi ab humili &
polici intellectu sumere exordium, & Chymicum Abeceda-
ta ac aliquos novos characteres, qui proprietatem rerum de-
gatarum veraciter exhibent, annectere; Idcirco æquus tech-
chilus unicè curam adhibebit, in discutiendo hoc Abeceda-
ta, & adjunctos novos characteres, nam indè prima lux oritur.

Philosophi materiam suam, sive menstruum, aceto acerrimo
stailarunt; itémque vitriolo sive nitro, quia hoc omnes qua-
tes continet, quæ materiæ primæ à philosophis attribuuntur,
illud humidum & siccum, frigidum & calidum, leve & gra-
ve secundum quod ipsum habere volumus, deprehendatur. Mer-
curius jam similiter hanc habet proprietatem, & est perspicuum,
idem Philosophorum sine illo non posse fieri, capropter Sa-
tes haud injustè faciunt, quando ii suam Materiam Mercuri-
um vocant.

Quòd verò multi ex frigido Saturno, cùm opus Magnum
prescribatur, salutem suam consequi desiderent, id ipsum tam
diu

diu ego in illorum opinione perdurare sino, donec ii sentiant, quod Saturnus in se habeat qualitates; Materia sapientum solaris est & candida &c. Saturnus autem est lunaris, ut idem demonstrat ipsius character, qui semiluna est. Sapientum Saturnus non est à philis omnimodè dextrè consignatus, nec proprio suo nomine pressus, quia illum jurè caractere solis oporteret esse insignitum, cum circulus figura sit omnium perfectissima. Et quamvis ex materia prima cuncta metalla sint nata, & hinc non fuerit incognita, quòd signum illud omnium metallorum characteri responderet; nihilofecius Sapientes id ipsum, ex speciali consideratione, factum non voluerunt, aut solummodo aliquatenus per signum vitrioli, tri, aceti, Saturni, sive Mercurii, expresserunt.

4. Qui jam ex arte novit hæc in unum formare characterem, ita ut etiam harmonia quædam per conjunctionem contigerit, habet materiam ante oculos suos; idè oportet ad Sapientum characterem te convertere & videre, si tibi succedere velit; Signum autem aceti sive Azothi primas habere debet, post hoc alia, quæ cum omnium proximè cognata & addicta sunt, quamprimum pedibus insequentur, & sic de cætero: Hæc viâ mirabilis confurgit character, qui naturam rerum prædictarum per omnia comprehendit, exceptum quòd mercurius vulgi non plenariè ante oculos jaceat, & à quibus dignosci possit; Ego autem ajo tibi, quòd Mercurium non tantum talis suis cognosces, quàm ex igne suo, & hic frigidus est ac testis, sicuti ille antiqui istius infirmi Saturni, hoc modo certificaverunt, præcipuè dum in hoc caractere calidum ignitum signum præcipuum videre. Igne hoc excessivum venenosum materiæ tuæ frigus temperatur, & fit tandem omnes qualitates, hinc menstruum Universalis balneum Regis præparatur.

5. Hic notandum est, sub vitriolo sulphur ardens esse intelligendum, hoc vocamus quoque aliquando igneum draconem; Nomen quemadmodum omnia absument draco, sic etiam sulphur omnia genere suo comburi & calcinari facit; Qui verò frigidum meum draconem probè intelligit, & ipsum in præfatis figuris offenderit, idem

ulteriùs eget, quàm duntaxat rubrum quendam igneum vo-
 rem draconem huic suo fratri adjungere, tunc duas natu-
 ra in unam redegit, quæ tamen antè quoque una unica fuère,
 tantùm in qualitatibus diversificabantur, retinent verò
 unam spiritualem Mercurialem naturam: Absque hoc
 non potest Universale generalissimum confici, deberet jurè cha-
 racteri Altissimi vivace consignari, quia bonitas, quam Deus
 Omnipotens in toto Universo collocavit, huic præfatæ mate-
 riæ communicata est. Et quemadmodum generi humano
 omnia bona de Terra proveniunt, taliter progerminat ab hac
 materia sanitas atque divitiæ. Assimilatur, ut antè recensui, di-
 gnitate majestati, quæ omnia comprehendit, & in qua omnia quoque
 comprehenduntur.

Character divinus rotundus est circulus sive sphæra, cu-
 jus centrum ubique, circumferentia autem nusquam terminat,
 similitudine divini hujus characteris creavit Deus Omnipotens
 mundum & universum Mundum in rotundam perfectam cir-
 cularem formam, Et quantò exactiùs astrale quoddam cor-
 puscum hac divina figura & signatura convenit, tantò nobis
 magis reputabimus, quia non gestat tantùm figuram illius, à
 qua cuncta moventur, sed etiam rudis elementaris terrarum
 corpus, seu potius fixi indestructibilis Salis sui Salvatoris, Nam
 philosophi, ut superiùs declaravi, intelligunt etiam nonnun-
 quam salalem sub nomine Terræ.

Cæterùm in hoc meo proposito nihil refert, sive globum
 mundi velut circulum, sive verò salalem & nitrum ex-
 hibeamus; Non autem debemus cum his procedere, ut supra di-
 ximus, sed hæc duo bene permiscebis, proprio suo aceto imbi-
 bita ut id in quantitate materiæ supernatet, Acetum autem
 præparandum est ex prædictis salibus, per diametrum salis sive vitrio-
 li lineam perpendicularem nitri, sic fit acetum acerrimum,
 quod dicitur acetum Azoth sive crux, & vice versâ per crucem sæ-
 pe intelligitur Azoth, nempe Redemptor, qui se de sursum in

hunc Orbem deorsum demisit, ferturque, ut spiritus Domini, sive aquam falis, sive vitrioli & nitri, ex quo ipse natus & extractus est. Hic facillimè te adjutum habere possem, sed non est mihi supermissum, de hoc longiùs scripto revelare, propter tyranos & dignos hujus mundi, qui in tenebris ambulant, & lucem, quæ in his ultimis temporibus exorta est, ac clarè lucidéque scintillat, nimè acceptare volunt, Et propter has rationes tam crassâ per superbiâ ab Omnipotente Deo in hunc mundum animadvertit, ut is se ipsum planè non possit noscere; Nam mundanus spiritus nimirum illorum proprius malus bonúsque genius, qui *duplex* actualis est conjunctio, omnia mortificans atque vivificans, ab illis discessit. Et quando aliquid semel vi seu arte, à terrestri suo ledictò, aut materiâ peccandi, quæ matrix ac domicilium fuit boni & mali, sejunctum est; tunc illud se ampliùs ita conjungere patitur, nimirum tali harmoniâ, subque forma tali, quali priùs, separationem, ob oculos jacebat; inde est Mundus vivens mortuùs vidensque cæcus.

8. Jam prorsus simpliciter locutus sum, & illud Abecedarium digitis meis Terræ, ex quâ creatus es, in pulvere consignavi. Hæc est mihi *unus unicus*, qui omnium planetarum virtutum omniumque mineralium & vegetabilium proprietatem complectitur. Hæc est materia prima Lapidis nostri, quæ ex isto A & Ω præparata est. Principium finisque Lapidis nostri dicitur *duplex* causa Saturnus; hæc caudæ sunt lunariæ, & per specialem conjunctionem cœlestemque figuram, in primo & ultimo tactu Lunæ, ad hunc modi arduam virtutem ac heroicum characterem transmutata. Hoc complectitur in se totum Alphabetum Chymicum; Nam *hoc* est etiam supremus Saturnus omnium maximè visibilis; Finitur centurio ex hoc universali Characterè dignoscitur, sed imponit cassidem suam; tunc præsentat Mars officia sua, designat principem materiâque primam in Terra & in minera sua expressè demonstrat, quoniam ille alioquin libenter ibi est.

Mercurius nihil est aliud, quæ vera quædam Venus, quæ lunam coronam gestat, & cum illa solare sulphur habeat, discipit illam, ut bonusque Jupiter ad maiorem exaltare honorem. Extrahit mercurio cornua, id est, ambure ipsi alas suas, sic est Venus quædam, eam effas, tunc habes efficax quoddam sulphur, quia vitriolum est sulphur & antimonium est mercurius, hoc semen est & matrix &c. quod terra progenitum est, & terream faciem formamque circumgestat, non iterum, ope terræ, corporaliter coagulandum, constanter, congruo beneficio Vulcani, fixandum erit.

o. Fastuosus ille mercurius habet salutiferum istud signum, quod Moyses in deserto erexit, & serpentem illi affixit, despectum pedibusque calcatum. Illi injunctum est, ut crucem devoraret, stomacho conquæret, seque statuto quopiam tempore cruce cibaret & ventaret, æquè ac elatus ille superque se jens Nabuchodonosor, in superbi per contrarium humiliantur, & impiis malum, quod temeridant, omnium primò evenit. Mercurius metallicus est Lucifer, operus & vespere; Spolia ipsum ornamento capitis sui, sic sphaeris est truncus, super quem fortuna circumcursat, donec ipsi numentum rude & indigestum ultra se superius erumpat, tunc est quam submissus & humilis, eodem modo quasi redegisses ipsum vitriolum per proprium suum acetum, quod ipsi subjectum est. Quod hunc rectè novit, probè invenit, dextrè tractat, salvus est divèsusque in finem suum: Adige mercurium in crystallum, adde ipsi sam suum, sic habes omne, nempe Universale.

i. Intentio mea non est de rebus sublimibus hinc sermocinari, sed de Abecedario, quomodo videlicet inde syllabæ, & postmodum verba formanda sint. Hoc Abecedarium sunt simplices characteres, syllabæ verò eorum conjunctio, quando nempe aliqui characteres in unum contrahuntur, syllabæ autem abeunt in verba, & hæc dant seium sive intellectum; explanant item naturam ac proprietatem designatorum & figuratorum: Quod enim ex aliqua re facere potest, id quoque prius fuit in illa ratione virtutis. Ex Catholico Cymico characterè, qui materiæ primæ appropriatur, potest Mercurius,

rius, Saturnus, sal, antimonium, vitriolum, nitrum, Venus &c. confidit idcirco omnium illorum virtus, sicut in sphaerico quodam trunone nativè & affabrè conjuncta est, ut figura ejus demonstrat.

12. Et ut absolvam, dico tibi iterùm, quia nihil plùs egesset inquirere, nisi solummodo Chymicum adjunctum Abecedarium. Opus te verò, pro instructione meâ, bene advertissè; nam exempla delatant, non autem docent, & quod præ oculis delineatum habemus, intellectus multò citiùs apprehendit, aliàs tibi Chymicum illud Abecedarium ob oculos non statuissem, & per illud quasi omne, quod hactenus tractavi, tam in principio quàm fine, & recapitulatione brevius Opusculi, denovò & tertio repetiissem: Causa autem hujus quòd resolutus non sim impostèrùm clariùs seu longiùs de hac materia scribere; Propterea ergo brevissimè tantùm sum septem annorum verum suum proprium characterem, illorum combinationem & colligantiam, ut etiam aliquorum semimetallorum, & quidquid aliàs nomen sim commemoratum est, per uniuscujusque propriam figuram uniuscujusque nomina, significaturus, ut sequitur ex

Alphabeto Simplici.

13. ♄ Plumbum, vocatur quoque Lupus niger, Mors & Aurum.

♁ Stannum, sub quo aliquando Mercurius sublimatus, & Sal ammoniacum intelligitur.

♂ Ferrum.

☉ Aurum, Rex, Leo ruber, & Draco.

♀ Cuprum, Fœmina viridis, Leoque viridis,

♁ Argentum vivum, Mercurius, Serpentiger, Tilbon, Hermes interpres Deorum, Angvis, Sal volatile; Hæc efficiunt mercuriolicam quandam aquam in terra: Dicitur cygnæum balneum, quo se Regina purificat.

☽ Argentum, habet Saturnalia arma, habilitat se ad Universalium ratione qualitatis &c.

Metallica Sulphura & Salia.

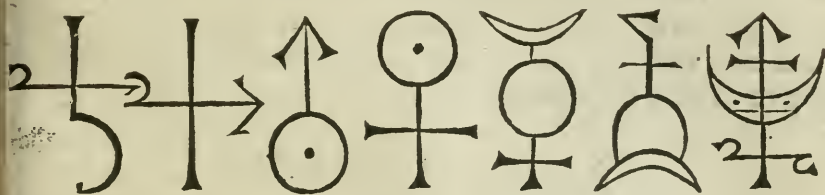
4) Nitrum, Rupicoluber, Mercurius, Sapientum draco &c. Aquila, itémque Saturnus.

5) Sal, Venerea proprietas, Leo viridis, Potus draconis, Balneum Veneris, Sal metallorum &c.

6) Sulphur, Cerberus infernalis, Igneúsque draco; Diluvium ignis, Saggitta mortis, Oleum & Spiritus vitæ, Anima vivificans per se vivens, Clavis clavium, Draco alatus.

7) Sub antimonio semper Mercurius intelligitur : Vocatur vita nova, Medicina incognita, Arbor vitæ cognitionis boni & mali, Arsenicum nigræ mortis, Noli me tangere, Cerberus infernalis triiceps.

Syllaba Chymica.

15. Quisquis nunc rectum nomen & characterem materiae primæ agnoscere vult, is sciat, ex combinatione figurarum resultare syllabam, ex his verò verbum significativum, vel universalem characterem, quem superiùs in titulo prodelineavi; Non est autem in istiusmodi simplici despicibili contrariâ formâ comprehensus, ut philosophi fecerunt, & est nihilominus oculariter inibi reperibilis, valdeque simpliciter indè constructibilis; Ista ratio est, quòd hos paucos solum characteres voluerim consignare; hi sunt tanquam lucioli, qui ducere debent ad veram cognitionis lucem. Et quamvis majus quid revelare hîc intentionatus sim, equidem ab hoc brevitate temporis abstinemur, præcipuè cum mihi constet, consimiles characteres in typographis non esse reperibiles, & istiusmodi excudere seu fundere nimis longum fore, atque sic per hoc retardatum iri, ne nova hæc lux Nundis hisce coarctari posset, quod agrè ferrem.

16. Quandoquidem jam tempus advēnit, quò per talentum meum, in illis adhuc pauculis restantibus vitæ meæ annis, honibus lubentius gratificatum vellem; idcirco abrumpere me lum oportet, interim tibi ad summum hoc Alphabetum Chemicum recommendando; cum promissis, quòd, in casu quo mihi Deus gratiam concedere dignaretur, illas adhuc paucas deficientes novas figuras primâ sim occasione annexurus; est autem, ut ait Deus, in necessarium: Sis igitur his contentus; cum illis communicatis, & sub animæ tuæ salute tibi commissis *Magicis* elementis, duplicibus ignibus; cum Menstruo Medicinâque Universalis tripartita, Materia primâ, nec non reductione omnium naturalium in *tria* sua prima principia; & specialiter cum hoc Chémico Alphabeto, quòd expertis simul ac tyronibus in bonum erudit: Eapropter sequere doctrinam meam, Dei indigique promi tui noli oblivisci, & tibi ab interno inimico tuo cane peccati & angve caveas memento.

Brevis Appendix,

*Omniùmque præcedenti Commentatiunculâ descripto-
rum clara repetitio.*

I. **Æ** *Que lector,* scripsi hætenus ex singulari inspiratione divina, quomodo universale per menstruum Universalis Medicinæ obtinenda, idq; quantum mihi quidem possibile fuit, in arctum meo degi; In præsentiarum verò vellem adhuc lubenter doctrinam & introductionem ad Artem dare breviorē, qualiter nimirum Antiqui sanitatem suam conservarint, & ad sublimius quoddam altare elevaverint; Pròinde scias, quòd, tametsi coram Omnipotente Deo, omnium cordium scrutator & probator est, salvâ conscientia stari possim, me non ex superbia vanaque honoris aurâ, non opinione sive protervia, verum ex propria scripsisse experientia

eudem idcirco, tam apud probos aliquos quàm improbos, de-
 dictionem pati debuero. Probis intelligentibus displicet, adeò
 perspicuè scripsisse me; improbi autem, quibus Omnipotens illud
 non favet, putabunt, nimis obscurè me de re locutum, aut etiam
 aas sinistras opiniones super eo sustinebunt. Quamvis jam pro-
 brum in arte expertorum offensæ jurè me deterrere possent,
 hic tamen non obstante, compatior ex altera parte probis in-
 sentibus sincerisque Amatoribus, quibus experientiam meam
 libenter communicare vellem, miserètique me illorum, qui per
 multos cacochymicos libros dilassantur, occupantur & in vanum
 laborant.

2. Idcirco scias primò, res omnes ex tribus essentiis, in tale
 a simile corpus, formatas factasque esse, per astralem impressio-
 nem elementaremque operationem. Elementa reperiuntur in
 metallis, & non metalla in elementis; nam semen metallorum
 non adeò longè remotum est, ut quidam scioli sibi imaginati sunt:
 Equamvis elementa, in formatione cujuslibet corporis, coope-
 ri debeant, attamen philosophica materia prima non sunt, sive
 arale illud semen, sunt autem generationis & corruptionis causæ.
 & corruptio unius alterius est generatio.

3. Opinantur philosophi veteres, rem omnem ex odio seu a-
 more fuisse creatam, id est, ex sympathia & antipathia, tanquam
 e duabus sibi invicem contrariantibus elementorum qualitati-
 bus, quæ hanc operationem, per cœlestem influentiam specia-
 lique astralem impressionem, expediunt &c. Jam sunt in metal-
 licis elementa inque mineralibus incorporata, & ideo habent ead-
 em quoque illorum qualitates. Qualitates contrariæ tantum-
 modo sunt duæ, per quas, quidquid est, generatur & nascitur; Ig-
 nis calidus est & siccus, contrarium ejus est frigidum humidum
 elementum aqua; Aër humidus est & calidus; contrarium ejus
 est sicca frigida terra. Et cum extra quatuor illa elementa cor-
 ps nullum sit reperibile, sintque in rebus omnibus elementa in-
 corporata, hinc contrarietas quædam exurgit in quovis elemen-
 de.

tato. Ex his rationibus sunt omnia, sub globo lunæ, peritura destructibilia. Quia dum duo sibi contraria in uno subjecto persistunt, contingit incessabilis lucta, donec tandem pars una externo suo elemento opem accipiat, tunc namque pars oppo-
ta protinus debet recedere, & fortiori victoriam cedere, indè c-
tur corruptio quædam, seu totius substantiæ segregatio, aded
forma nova præ oculis jaceat, quæ per corruptionem gener-
est.

4. Metallorum elementa eorum *tres* primordiales sunt mat-
ces, Mercurius, Sulphur & Sal: hæc sunt velut contraria in co-
tinua pugna atque inimicitia; quia Mercurius, tanquam spiri-
aërius, hostilitatem adversus salem gerit, qui terram repræsentat
& calidum Sulphur, ceu ignis, aquæ hostis est, nempe humiditas
mercurii contrarium est: nam hic metallorum est aqua, duoque
repræsentat elementa, ut aërem & aquam; Hæ præfatæ *tres* ri-
trices, seu metallica elementa, suum habent nutrimentum à
stris materialibus, visibilibus comprehensibilibusque elementis
luctantur mortali suâ in domo, ulque ad præfixum tempus, donec
nec elementum unum, per externum subsidium, alteri nimis fa-
te evadat & illud supprimat, cum nullum ipsi à sui simili sit
auxilium; Et quemadmodum homo, dum elementum unum
illo dominatur, in gravem infirmitatem incidit, & primò e-
pingvedo tanquam sulphur, postea etiam caro illius sanguis
que deficit & mori cogitur, ni ipsi ad patiens sive prædor-
nans elementum debitam restaurationem faciamus, & congruam
quandam harmoniam denovò erigamus; idcirco medicum scilicet
necessariò oportet, quod principium sive elementum in patiente
te agat, & quod sufferat; Sicuti nunc in microcosmo cont-
git, sic quoque in metallis & mineralibus evenit, quæ per f-
tificationem unius alteriusve elementi contrarium elementum
supprimunt & suffocant, ut hinc corruptio & separatio sequi
beat.

Qui ex hac corruptione metallicum scit sulphur velut eorum animam seu ignem, per philosophicum illum *Magicum* ignem, parere, iste mundi hujus gloriam expugnavit; Ignis hic est *duplex*, & sicè attendes, quòd, Quemadmodum duo illa elementa duos habent hostes, qui totius corruptionis sunt causa, Eodem etiam modo sapientes duo elementa, seu potius receptacula elementorum, habeant, per quæ ii unum, aut alterum elementum augmentant, fortificant, ac sic aliud opprimunt.

Percepisti ex præcedenti meo Tractatu, uti Philosophos, in resolutione omnium metallorum, duobus contrariis elementis, tunc duos ignes baptizavi, nempe sympathicum flagrantem Hermetico-heroditicum ignem, & frigidum metallicum ignem. Elementum primum, seu metallorum anima, est sulphur illorum. Frigidus ille ignis est Mercurius, qui metallorum aqua dicitur, & per salem reducit.

Ulteriùs recordare, omnia per illud esse destruenda, ex quo dicuntur, & in quod reditura sunt, nempe mercurium, sulphur & salem. Sulphur metallorum suum proprium habet sulphur, per quod fortificari & incendi debet, ut dominium retinere possit, quod citiùs fieri nequit, nisi cedat aqua igni, videlicet aqueus Mercurius suo igneo Sulphuri.

Vulgare sulphur & nitrum sunt ambo efficaces ignes, verùm pessimi inimici; si scis hos reconciliare, ac tum metallicum per illorum igneum spiritum incendere, tunc tibi nemo, Deus, officere poterit, ad sanitatem divitiásque obtinendum: hoc est illud, quod mihi solum adhuc residuum reservaveram, tenent nihilominus jam in bonum illorum, qui ad hoc electi & benedicte intentionati sunt.

Possumus præterea, per multiplicationem salis, metalla bene conducere, per mineralem & tartarium salem, ut supra latiùs demonstravi; at non conducit ad obtinendum metallicum sulphur,

quod anima est omnium metallorum; Ideirco oportet ipsum a te omnia, maximâ cautelâ, per sui simile capi, nempe per illud ex contrariis constructum ignem conflagramentem, quæ sulphur nitrum dicuntur, ac nonnunquam sub uno nomine comprehenduntur.

10. Ut verò etiam notitiam habere possis frigidi illius metallici ignis, scito, cum nil aliud esse quàm Mercurium Saturni, esse cum metallis amalgamat, & ope jam prædicti ignei *duplicis* elementi in igne se patitur calcinari.

11. Modò perspicuam, imò omnibus numeris dilucidissimâ à me suscepisti doctrinam, quomodo nimirum omnia metalla per astralem quandam sidercam imaginationem elementarè que operationem, ex sulphure sint & mercurio prognata; Quod præterea metalla per elementa debeant nutriri, vivere, atque iterum mori, hoc est, in primum suum esse redigi; Cæterum metalla elementis non posse carere. Philosophos similiter docentur taxat elementa venerari, quorum utrumque inimicum habet. Hæc duo elementa sunt ignis & aqua, nempe mercurius & sulphur. Ex his duobus, mediante sale, unumquodque in elementatum abiit, oportet idcirco per sulphur quoque & mercurium iterum destrui, inque sulphur &c redigi. Hæc jam sunt elementa *Magica*, quæ omnia corrumpunt, & novum exortum manifestant, Hæc inquam est sicca *prima* solutio, de qua prolixius principio tractavi.

12. *Alterâ* humida solutio fit per Mercurium Saturni, quæ animam mundi vocavi; quoniam ut Saturnus in cœlo primus planeta, patèrque omnium planetarum dicitur, ita est quod terrestris Saturnus primus, & adepta sunt omnia metalla originem suam ab ipso, invenitur præterea apud omnia, dehinc *fructu* immeritò spiritum ejus *Spiritum mundi* intitulavi.

13. Antè verò quàm de hac solutione secunda longius dicam, debeo te adhuc semel ex fidei corde informare; Philosophos scilicet necdum duo elementa *Magica*, Mercurios duos

Surnus duos, verum etiam duo duntaxat habere metalla. Et quantum ad duos illos mercurios, proposui cum omni veritate, sine dolo & nodo, breviter me instructurum, qualiter te in similibus occasionibus habere debeas. Scias itaque, quod, quando philosophi loquuntur de Mercurio suo, minimè tu per illum intelliges mercurium vulgi, quia illorum mercurius est metallicus, nempe metallorum mercurius, est calidus & siccus, humidus & frigidus: Mercurius verò vulgaris calidus est in toto suo esse, idò nequit iste pro mercurio philosophorum haberi nec sumi.

4. Mercurius vulgaris semen argenti apud se gestat, alter autem mercurius sulphur solis in metallica forma & proprietate à Creatore cœli & terræ obtinuit; Est solaris magnes, quemadmodum mercurius communis potest dici lunaris magnes; & hoc ita est designat mercurius suâ semilunâ, quicum illum Sapientes intelligerunt, & à vero solari discriminârunt ac se junxere. Hos duos mercurios dignoscimus ex fumo, qui est illorum sulphur: Oportet autem etiam animadvertere, quàm volatiles, fixi, seu fuitivi ii sint; ut citò, sive ut tardè ei se sublimari & præcipitari atiantur: Hæc ipsa *viva est via* utrosque illos mercurios dignoscendi.

5. Et scias ulterius; Quemadmodum natura duos generavit mercurios, nempe lunarem & solarem; Eodem pariter modo per artem, ex duobus illis fixis corporibus, similem mercurium posse preparari: imò quod plus est, potest quoque ex mediis metallis, Antimonio, bismutho sive arsenico, vivus mercurius fieri, qui non ad medicinam conducunt, Hi sunt nihilominus, salvâ suâ excellenti medicinâ, pro mercurio philosophorum nequaquam esse vendi nec proclamandi, cum ille mercurius sit menstruum universale, & bis de mercurio sit natus, supple *primò* de lunari, *postea* solari, hunc mercurium jurè licet *duplicem* Mercurium nominare.

6. Lunaris mercurius potest leviori quoque operâ ex Saturni corpore educi & distillari, habet æquè naturam & proprietatem, sicut ipsemet mercurius lunæ; nam per Saturnum luna ge-

nerata est. Et sicuti jam ex Saturno lunarem mercurium est conficere, ita similiter de minera Veneris calidum solarem mercurium est extrahere per tartarum ac salem ammoniacum, quæ, licet suam inimicitiam adinvicem gerant, nihilominus hoc negotium promovere debent. Qui novit Mercurium frigidi Saturni & Mercurium calidæ Veneris in oleum redigere, is habet menstruum Universaliale, firmamque clavem adeptus est, quâ omnia sulphura in possibilitatem adigi possunt. Sed ad rem,

17. Scias porrò, quòd, ex allegatis rationibus, philosophi non inconvenienter duos habeant Saturnos; quia sub jam præfato triplici mercuriali spiritu intelligunt ii duos illos Saturnos, ex quibus uterque ille mercurius, & postea eorum spiritus extractus & distillatus est. Multi plumbum aurum & aurum plumbum vocârunt hoc est, Sapientum plumbum, & est quoque in hunc usque distans mundo incognitum. Alterum plumbum est similiter quidem Sapientum plumbum, atverò ab omnibus [non] habetur tale; est elegantissimum &c. Cum econtrà aurulentum illud plumbum non rò apud metalla deprehendatur: In officinis sub improprio nomine distrahitur minimique fit, colore ejus albo albisavòque nihil ostente; Grave est in pondere, spirituale ac corporale, arsenico comparabile conferendumque, quia illud ex ipso fratribusque ejus pergenitum est, sunt in hoc sibi mutuò in linea collateralis affinia; arsenicum arsenico est amicabile, sic & res se habet cum hoc culto Sapientum antiquorum plumbo, qui cum & ipsi duobus tantum, ad Magnum Magisterium, utantur metallis, his ego similis sum, & pro parte amborum illorum metallorum Sapientum antiquorum, meam experientiam ad lucem protraham.

18. Dicunt philosophi, primum & ultimum metallum tantum modo pro uno metallo esse reputandum, nempe pro uno metallo quod ad artem & promotionem Universalis medicinæ usurpandum sit. Primum metallum est ipsum sperma metallorum, quia ex metallo est propagativum metallicum, semen & sulphur visibiliter in eadem evocabile: Hujusmodi metallum reperimus in minera Saturni.

Radix est metallorum perfectorum juxta ac imperfectorum, singulari quodam Saturnino spiritu præditum est, Apparet ut mineri mercurii, Vocatur sapientum Plumbum, philosophumque Apoth, de quo lac virginis distillare solemus, habetque Veneream proprietatem. *Ultimum* autem metallum ideò vocatur ultimum, quia ad maturam perfectionem & finem devênit; finis autem metalli est esse aurum, ultra illud natura non operatur in metallis sed debet desistere & cessare, usque dum dominatrix sibi ars in cursum veniat; Hæc parvo temporis spatio (quanquam haud sine naturæ ope) eatenus progreditur, quatenus ex solari compactione corpore translucidum quoddam diaphanum corpusculum exurgit, quam philosophi vitrificationem vocant. Hoc jam est nobiscum, quod natura & ars perficere ac operari possunt; Quamvis verò hæc vitrificatio facienda aut instituenda sit, non possum tunc hîc describere; nam consurgeret, præter intentum meum, in volumine de hoc meo compendio; Veruntamen ne videar hoc me solo velle retinere, & id ipsum, ut quàm plurimi Sapietes veteres fecerunt, mecum portare in sepulchrum, adest

o. Recipe hoc igneum elementum *Magicum*, quod ex duabus infernalibus contrariantibus materiis, ut ex sulphure & nitro, compositum est. Cum hoc infernali absumptivo igne incipe in vitrificatione, id est, oppugna & calcina illas aliàs inexuperabiles portiones solaris muniti, nempe auri; sic incendit unus ignis alium, videlicet unum sulphur aliud: & dum hoc fit, dominatur elementum ignis, quod secundum est principium in corpore solari, quia ignis, qui in auro est, vocatur sulphur & anima; Ubi nunc ignis tunc, ibi debet elementum aqueum, nempe humidus fugitivus mercurius, ad suum astrum volare; Et cum mercurialis spiritus in aëre sit domicilium, vinculumque vocitetur, qui corpus cum aëre copulet, sequitur inde prima separatio, & animæ ac corporis dissolutio. Debet verò ad hoc alter ille frigidus metallicus quoque usurpari, quem de minerali quodam necdum fuso Sa-

turno extrahi oportet, & qui etiam mercurius Saturni nuncitur, Hic Saturnalis Mercurius, qui ex immalleabili illo & non plumbo factus, non ardet [*fortè melius legeris, currit*] ut commercurius, sed habet in se terrestrem siccam qualitatem, potest ille sulphur solis defendere & præservare, ne comburatur & suo cum mercurio avolet.

20. Quando aurum cum mercurio Saturni amalgamatum tunc aurum efficitur porosum, potestque infernalis ignis solvere illud corpus multò citiùs & meliùs calcinare, & solarem ignem ab omnibus partibus accendere, inque cineres redigere, ex quo deducimus claro cum cœlico rore sulphur, & ex remanente corpore elixiviamus, post debitam reverberationem, superpretiosissimum illum medicinale Salem, de quo Sapientes dixerunt *metallorum Lapis est Philosophorum*: Deinde alius philosophus ait *Deus creasset salem*, Lapis philosophorum fieri non posset, Hic factem, ut decet, cum spiritu vini clarificari debet, & hoc facto, sulphure suo unitur, & cum spiritu mundi, id est, illo cum spiritu qui ex mercurio Saturni distillatus est, imbibitur, in uno vitro atque fornace putrificatur & figitur, Sic est magnum Corpus usque in fermentationem ac augmentationem perfectum, est universalis medicina in omnibus infirmitatibus: Qui eam fructu renovationem spiritus sui consequitur, omniumque suarum infirmitatarum virium robur, Et qui scire gliscit, quomodo & quando hanc medicinam applicabit, hunc ego, ad diutiùs me notum retinendum, ad philosophorum libros ablegabo, & in meo proprio to persistam.

21. Mirabitur indubiè summoperè *benevolus lector* perspicere meam radicalem instructionem, quam in repetitione feci, potest quæ quantum ad frigidum illum Mercurium Saturni, & infernale illud *Magicum* elementum igneum, citra quæ in tota Chymica scientia nihil utile est expedire, eidem verò in responsum dico quòd, licet expertis scientibusque rem nimis clarè, etiam ex

quàm ullus unquam philosophus scripsit, in medium pro-
 rim, attamen sit adhuc exiguum quid, quod sibi occultum te-
 lidelicet qualiter ex non fuso quodam immalleabili minerali
 no adeò sublimis, rarus & præclarus, Mercurius extrahendus,
 o modo is præterea in rubicundum spiritum sit adigendus: id
 o potest duntaxat per unam unicam viam & medium fieri,
 o quidem superius lucem accendi, at spero, cui Deus idip-
 on favet, is etiam non apprehendet nec animadvertere po-

Secundò non solum mihi etiam adaptationem frigidi me-
 ignis ex parte reservavi, verum & præparationem igneæ
 a clavis, quæ, ut percepisti sapius, ex duobus contrariis re-
 antibus ignibus præparatur, nempe ex sulphure & nitro,
 a tametsi quidem ambo infernales sibi que mutuò adversa-
 s ignes dici possint, nihilominus quantum ad hoc unum
 ebent & utraque unum præstare effectum; Quomodo au-
 tæc unio fiat, propterea invoca Deum, pro illuminatione
 tui, ego luculenter partibus meis functus sum, & plusquam
 in hoc libello revelavi; Ratio est charitas proximi mei,
 ex lubenter vellem exigua meâ experientiâ animare, inque
 ten viam reducere: Nam quid prodest mihi sapientia mea?
 quid sepultum terræ talentum? profectò nihil; Considera-
 on hujus esuscitatus sum ad istiusmodi perspicuam veritatis
 olvgationem, speciatim ubi expendissem,

Scire tuum nihil est, nisi, te scire hoc, sciat alter.

Secundò est quoque dignum & justum, ut omne, quod bonum,
 mune sit, videlicet iis, qui se cum philosophis devinxerunt
 doverunt ac intra illorum sunt numerum; Cæteris verò,
 extra sunt, sicut omnia per similitudinem, ut audiant & non
 te gant; videant & non apprehendant, nullas gemmas inter
 res spargemus, quia illi tamen eas inquinant nihilque fa-
 missas &c. obest cupido in laudibus &c. &c.

Unum quod tibi magnam posset creare intricacionem rati-
 one

tione utriusque illius Saturni sive Mercurii hîc non præter
 idcirco unicè doctrinæ meæ præbe aures tuas. Audivisti si
 riùs, quòd ex Luna, & similiter ex frigido illo Arietino Sa
 no Mercurius quidam possit fieri, & quòd hic ad sapien
 Opus specialiter inserviat; *Deinde*, quòd ex minera Ver
 etiam Solarem quendam Mercurium sit efficere, qui solari
 phure condotatus est, unde & ipsum ibidem Mercurium S
 baptizavi, quandoquidem is ad generationem Solis sit usur
 dus: *Tertiò*, quòd ego, hoc non obstante, Mercurio Sat
 jam penes destructionem auri fuerim usus; itaque ad hoc
 bium dico, etiam Mercurium rubrum in Lunari alba tinctura
 genti & meliori cum commodo, posse usurpari. Et quemad
 dum non valemus ab uno extremo sine medio ad aliud tend
 haud aliter quoque possumus ad nullam rubram tincturam d
 nire, nisi habitâ priùs albâ; sic potest *benevolus lector* scrupu
 suum jam ipse resolvere, & recolare, quòd hîc non de Uni
 sali Generalissimo, at duntaxat de simplici Universali scripse
 24. Universale Generalissimum ex *duplici* Mercurio, ut s
 narravi, producitur, & cum solari sulphure animatur atque
 mentatur, & cum perdurante auri sale figitur, nec non ult
 in infinitum per duo alia sulphura augmentatur, tam in qu
 tate quàm qualitate; *Qualitas* ceu vita per sulphur cibatur, q
 titas augmentatur per jam dictum Mercurium, qui non m
 indolem & facultatem proprietatis Veneræ, sed & naturam
 neralis frigidi Saturni secum gestat; idcirco *duplici* Mercuri
 similatur, *duplatisque* Mercurius dicitur, cui omnes qualite
 appropriantur; nam habet qualitatem Veneris ratione c
 sulphuris: frigiditatem autem ex parte Saturni. *Candidus æn*
que artis Amator omne quæsò dubium missum faciat, ac meæ ex
 rientia in veritate fidem adhibeat. Feceris quodcunque ve
 ris, sic nullius me mendacii insimulare poteris, quia ego hoc
 ex aliis libris commendavi, ad mihi aliquo modo famosius
 men comparandum; ast per manuum mearum laborem pe

tus sum, & postmodum intellexi, quod scire debuisssem antè.

25. *Sincero* verò *technophilo* contingit fundamentalis mysterii sapientum explanatio, quod superius quidem descripsi, nunc autem, hoc spicilegii sicilimento, quàm succinctissimè complexus fui, quantum repetitionem hancce legendo frequentares ac tam diu reiterares, donec omnia internè-externè edoctus sis; Et cum non ignorem, hanc meam *Commentationem* non posse impugnari, sic partim ex metu, partim item ex odio & invidiâ, in omnibus locis coëmetur, ita ut paucis manus sit perventura, ego autem meum indè colligam & sciam, quid fecerim, & quid adhuc imposterum sim factururus.

26. Interim his meam repetitionem, ratione duorum *Magi*corum elementorum, Menstrui sive Mercurii *duplicati*, finitam esse volo, & de medicina, quæ in mineralium monarchiâ consistit, tractando abstinere: Suscipe pròinde has gratiore animo sudoris mei primitias unum *Magis* elementis, cum Menstruo Medicinæque Universali, unum Materiâ Primâ, per quam quodlibet in *tria* sua principia metallum potest reduci, verumque aurum Potabile debet fieri. Materia prima expressis tibi verbis, quemadmodum & utraque elementa sive ignea clavis, usque dilucidè, imò perspicuè, adumbrata & ad oculum demonstrata est, ut clariùs, opinor, non desiderabis.

27. Æternus, misericors, poli solique Conditor, primus & novissimus, qui tenet clavem Olympi & Orci, animos ac ingenia dignorum humilium illuminare dignetur, & captum voluntatèque impiorum, superborum, avarorum, ita occludere atque obthurare, ne quid ex hac meâ fideli candidaque intentione provenire possit mali, sed omne bonum illâ debeat exerceri, ab honore laudèque Sancti nominis Iesus, proximi emolumento, propriarumque animarum nostrarum salute & beatitudine Amen.

MEMORIALE

Ad

LECTOREM.

1. **L**ECTOR benevole, quandoquidem in precedentibus meam unam atque alteram obligationem fecerim, quæ benigno Lectori in rem & utilitatem cedere posset, prætereaque verum Aurum Potabile irreducibile aptari & perfici permittere sponderim, ita ut ii, qui hoc tanquam Universali Medicina indigent inquirere & habere valerent; Et ego quoque, ex singularibus ponderosisque motivis, ad certum quendam locum, residentiam meam fingere sim intentionatus, Interea autem, ut obligationem meam promissaque ex verbo servem illesa, candidum Lectorem jurare deberem, ubi exquirendus, informare; quia defectu illius obligatio & promissa obsolescunt, & faciem mereæ jactationis præseferunt; pròinde æquus LECTOR sciat, quòd, licet Coloniae Agrippinae, ubi longo satis tempore moratus, non ero reperibilis, attamen ibidem de mea presentia, apud Iacobum Janum (cujus nomen in tabellarii tabulino, vulgò Postæ Comptorio, & aliàs multis quoque technophilis, diversis in locis, notissimum est) poterit habere instructionem; Ratio autem, quare ignotus esse velim, est, quòd quieti me tradere constituerim; interim Coloniae, apud prædictum Iacobum, Aurum Poculentum poterit haberi, quod de veri Leonis sanguine confectum est.

2. Nam dum Rex in sua est reductus principia, sulphurque
siv

ve anima Solis in promptu, debet per familiarem illum Philo-
 ophicum Spiritum ea amicaliter absque strepitu seu adustione
 oleum resolvi &c. Hinc mediante spiritu vini Aurum Potabile,
 lias verò & sine illo per Vulcanum fit tinctura, tunc autem Sal au-
 adeſſe debet, quod facile ex mortuo quodam corpore, à quo ani-
 na emigravit, poteſt obtineri; ita ut præter principia adhuc quar-
 um aliquod videre ſit; quod ego terreſtre maledictum mate-
 amque peccantem, ſive receptaculum mali proprii & boni alieni
 aptizo. Vbicunque nunc, ope huiusmodi ſeparationis, ex ſul-
 bure Solari, per Vniuerſale Menſtrum, tinctura extrahitur, ibi in-
 annem eternitatem nulla reductio in priorem formam eſt ſperanda
 ec efficienda: Quia malleabile metallicum corpus debet à Sale ſuo
 abere indurationem, & malleabilitatem ſuam, hinc autem tantummo-
 dè eſt mera anima & ſpiritus Hermetis &c. Ergo noſtra ſolutio, ſi-
 e aurum potabile noſtrum verum & irreducibile dici debet, quod hinc
 rei veritate edoceo. Eapropter candidus mihi Lector fidem
 ciat, nihilque dubitet, quin tinctura quædam per hoc adipiſci
 poſſit.

3. Redde autem gloriſicæ illi igneæ animæ proprium ſuum cla-
 ficatum corpus ac Sal, & reduc animatum hunc ſpiritum per
 lelem in coagulationem, ſic ſpirituale efficitur corporale &c. Tu ve-
 videbis, quid tibi Altiffimus daturus ſit, ſi longanimitate &
 providentiâ tempus exſpectes, cui ſoli honorem attribues, quia ego
 us non ſum, quàm vox quædam clamitans in deſerto, quæ tibi lu-
 m Sapientiæ, Opulentiæ, Sanitatiſque conſequendæ procla-
 at; lux autem eſt illud Alpha & O mega, præra & puppis om-
 um rerum.

4. *O principium sine principio, & finis sine fine, omnibus obsecratis, qui à te Sapientiae hujus exordium impetrant, ad tuum honorem salutemque animarum suarum, felicem effectum donato, ut eisdem, qui suum à te Alpha principium habent, apud te quoque in posterum Omega, finem sine fine, interminabili bonitate tuâ, in omnem aeternitatem, fruisce, teque amare, honorare, & grates tibi exolvere possint immortales. Amen. Hoc peroro clamore, amore, more, ore, re.*

F I N I S.

angLos DUM bataVI præstarent æqUore beLLO.

&

DUM bataVos angLI præstarent æqUore beLLO &c

Operis

Operis orthodoxia.

Quantum quidem usquead hoc scitur.

Rta grandia, seu gravia, non insunt; minutuli tamen (transpositione scilicet aut immutatione, literæ alicujus) eaque valdè pauca irreperunt: Legendæ que

7. lin. 18. Mæcenati cum æ diphthongo, in medio, pro *Mæcenati*.

2. vers. 4. Nuntius, pro *Muntius*, per M; errore typographi: itémque ibidem dicitur, pro *diciter*.

7. vers. 3. Hesperios, pro *Hesperidos*, sed in aliquibus tantùm exemplaribus. Lineâ antepenultimâ, fillos, loco *sales*, propter carmen.

idem, lineâ penultimâ; Parœmiographo, cum æ diphthongo, pro *Paræmiographo*, per æ diphthongum.

5. l. 11. audite, pro *audire*, quia sic connexior erit sensus.

2. vers. 2. nunc, pro *nunc*, per tria n.

2. vers. 11. defluxit, pro *distabit* (propter syllabæ quantitatem, sensûsque claritatem) idque in paucioribus exemplaribus.

6. l. 25. mundum, pro *mundum*, per unum u.

5. l. 10. conopeis, sine æ diphthongo, pro *conopæis*, cum eadem; in exemplaribus quoque valdè paucis.

8. l. 18. prudentiâ, pro *prudenti*, incuriâ typographi, quamvis in paucissimis exemplaribus.

5. l. 21. Sibyllæ, pro *Sibulla*, at in pluribus exemplaribus.

16. l. 25. catenâ, pro *catenâ*, per aspirationem.

8. vers. 2. sive l. 8. Qui, pro *Qui*, cum notula & ziphera; sed in quibusdam tantùm exemplaribus; error typographi.

9. l. 5. itineris sui, pro *suis*: vitium ferè maximum, quod scio inesse.

3. ege tato, pro *de*, syllaba ultima seu cauda indicativa; incuriâ & errore typographi.

en m 67. l. 1. Saturnos duos, pro *Saturnus duos*; erratum sanè maximum, quod nel &c.

1380-913

